

ქართული ხალხი

11

მასწავლებლის ნიშანი

სახელმძღვანელო გრიფირებულია
საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო

თბილისი 2013

ქართული ენის მეთერთმეტე დონის სახელმძღვანელო განკუთვნილია არაქართულენოვანი სკოლების/სექტორების მოსწავლეებისათვის.

სახელმძღვანელოს კომპლექტი შედგება მოსწავლის წიგნის, მოსწავლის რვეულისა და მასწავლებლის წიგნისაგან კომპაქტ დისკთან ერთად.

სახელმძღვანელო შეიქმნა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სსიპ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ სახელმწიფო პროგრამის „ქართული ენა მომავალი წარმატებისათვის“ ფარგლებში.

ავტორი: მარიკა სიხარულიძე

რედაქტორები: ირმა ტაველიძე
დალი გვენცაძე-კაკაბაძე

დიზაინერ - დამკაბადონებელი: თეონა კერესელიძე

© საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, 2013

© მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი, 2013

მასწავლებელთა
პროფესიული
განვითარების
ეროვნული
ცენტრი

ქართული ენა

XI დონე

მასწავლებლის წიგნი

სარჩევი

1. შესავალი	4
2. XI დონის სახელმძღვანელოს კომპონენტების ჩამონათვალი	5
3. XI დონის სახელმძღვანელოს სტრუქტურა	6
4. სახელმძღვანელოს ზოგადი დიდაქტიკური საფუძვლები	7
5. მეთოდური რეკომენდაციები	7
6. შეფასება	8
7. ტიპური აქტივობების/გაკვეთილების ნიმუშები	9
8. „წავიკითხოთ და გავიაზროთ“, „პროექტი“	13
9. მოსასმენი ტექსტების ტრანსკრიფცია	140
10. მიზნებისა და შინაარსის რუკა	154
11. ქართულის, როგორც მეორე ენის სტანდარტი, XI დონე	159

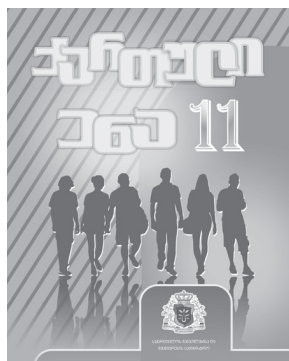
1. შესავალი

არაქართულენოვანი სკოლის მოსწავლეებისათვის შექმნილი სახელმძღვანელოს სერია “ქართული ენა” თორმეტი დონისაგან შედგება. XI დონის სახელმძღვანელოს მოცემული კომპონენტი — “მასწავლებლის წიგნი” სასარგებლო დიდაქტიკური რჩევებისა და მეთოდური ორიენტირების კრებულს წარმოადგენს. ის მასწავლებლის გზამკვლევის როლს ასრულებს მოსწავლის წიგნის, მოსწავლის რვეულისა და აუდიომასალის მართებულად გამოყენებისათვის.

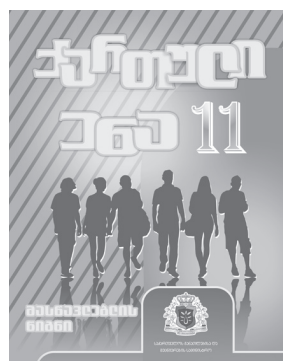
სახელმძღვანელოს დიდაქტიკური მიზნების მკაფიოდ წარმოსაჩენად მასწავლებლის წიგნი შეიცავს მოსწავლის წიგნს შემცირებული ფორმატით, ცალკეული დავალებების შესასრულებლად საჭირო კომენტარებითურთ და აუდიომასალის ტექსტობრივი ტრანსკრიფციებითურთ.

2. XI დონის სახელმძღვანელოს კომპონენტები

სახელმძღვანელო შედგება ოთხი კომპონენტისაგან:

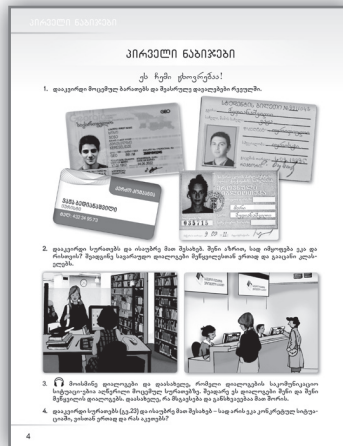
1. მოსწავლის წიგნი, რომელიც შედგება ექვსი თემატური ერთეულისაგან.
2. მოსწავლის რეგული, რომელიც შედგება მრავალფეროვანი სავარჯიშოებისგან და ხელს უწყობს მოსწავლის წიგნში წარმოდგენილი მასალის ათვისებას.

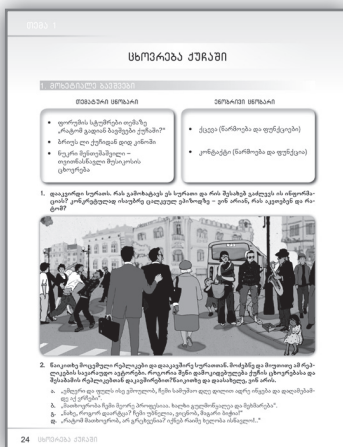
3. აუდიო კომპაქტ-დისკი, რომელიც შეიცავს მოსასმენი ტექსტების აუდიოჩანაწერებს.
4. მასწავლებლის წიგნი - რომელიც, აღწერს სასწავლო პროცესის წარმართვისათვის საჭირო დიდაქტიკურ პრინციპებს.

3. XI დონის სახელმძვანელოს სტრუქტურა

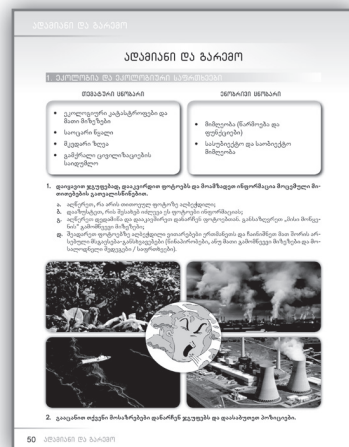
სახელმძვანელოს 5 თემატური ერთეული:

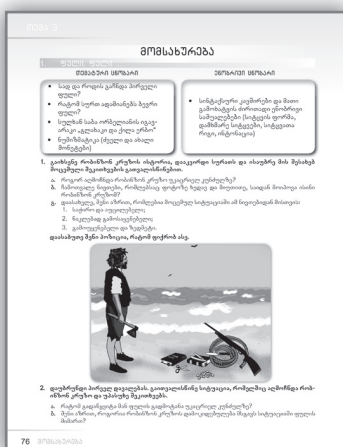
პირველი ნაბიჯები

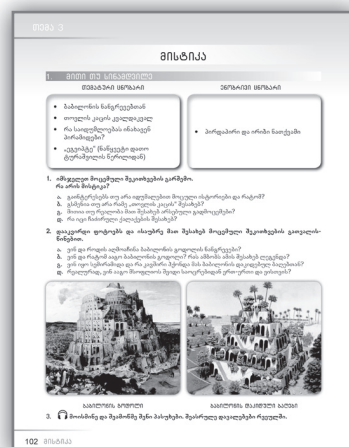
ცხოვრება ქუჩაში (I თავი)

ადამიანი და გარემო (II თავი)

მომსახურება (III თავი)

მისტიკა (IV თავი)

4. სახელმძღვანელოს ზოგადი დიდაქტიკური საფუძვლები

“ქართული ენა” არაქართულენოვანი სკოლის მოსწავლეებისათვის ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვითაა აგებული და ქართულის, როგორც მეორე ენის, თორმეტდონიან საგნობრივ პროგრამას შეესაბამება.

სახელმძღვანელო თანამედროვე დიდაქტიკური პრინციპების გათვალისწინებითაა შექმნილი და ხელს უწყობს მოსწავლის საკომუნიკაციო კომპეტენციების განვითარებასა და ენობრივი ცოდნის ათვისებას. მასალა ითვალისწინებს ოთხივე სამეტყველო უნარ-ჩვევის გამომუშავებას: სათანადო ადგილი ეთმობა როგორც მოსმენასა და კითხვას, ისე ლაპარაკსა და წერას. მნიშვნელოვან როლს ასრულებს სახელმძღვანელოს ენობრივი ნაწილი, იმის გათვალისწინებით, რომ გრამატიკული მასალის სწავლება I-X კლასის სახელმძღვანელოებში კონტექსტიდან გამომდინარე ხდებოდა და მოსწავლეს საშუალება ეძლეოდა, დაკვირვებოდა, გაეზიარებინა და გამოეყენებინა ესა თუ ის გრამატიკული კონსტრუქცია, ხოლო გრამატიკული სტრუქტურები მარტივად აღქმადი და ფუნქციურად დასაბუთებული ნაწილების სახით იყო წარმოდგენილი. სერიის წინამორბედი დონეებისაგან განსხვავებით მოცემული, მეთერთმეტე კლასის სახელმძღვანელო, განვლილი გრამატიკული მასალის ერთგვარ სისტემატიზაციას უწყობს ხელს: შეიცავს გრამატიკულ ჩანართებს, რომლებიც ენობრივი კომპეტენციების დაუფლება—გადამეორებისათვისაა გათვალისწინებული და მოხერხებულად აწვდის მოსწავლეს ქართული ენის გრამატიკის ფუნქციურ ასპექტს.

რაც შეეხება ლექსიკას, სახელმძღვანელოს ფარგლებში არსებული ლექსიკური მასალის მიზნობრივი პრინციპი ასათვისებელი კონტექსტიდან გამომდინარეობს. სახელმძღვანელოს აგებისას გადამწყვეტ როლს ასრულებს ქართული ენის კულტურული და სოციოკულტურული რეალიების ინტეგრაცია სასწავლო მასალის საკომუნიკაციო მიზნებთან. გარდა ამისა, სახელმძღვანელო უზვად გვთავაზობს მსოფლიო კულტურის თანამედროვე თუ ისტორიულ კონტექსტებს, რაც მოსწავლის ინტერკულტურული კომპეტენციის მრავალმხრივ განვითარებას ემსახურება და სამოქალაქო განათლების ასპექტებს შეიცავს.

5. მეთოდოლოგიური რეკომენდაციები

მოსმენილის გაგების უნარის განვითარება

მოსმენის პროცესის სწორად წარსამართავად მნიშვნელოვანია მოსასმენი ამოცანების მკაფიოდ დასახვა მოსწავლეთათვის, რათა მათ კონკრეტული ორიენტირები ჰქონდეთ მოსმენილი ავთენტური საუბრის გასაგებად და გასაზრებლად. იმისათვის, რომ მოსწავლემ დაზუსტებით იცოდეს, რა ტიპის ინფორმაციის გაგება ევალება ამა თუ იმ დავალების შესასრულებლად, მას კონკრეტული ინსტრუქცია ესაჭიროება. მოსასმენი დავალების შესრულებისას მნიშვნელოვანია მოსასმენი აუდიომასალის, სულ ცოტა, ორჯერ მოსმენინება, რათა მოსწავლეებს შესრულებული სამუშაოს კონტროლის საშუალება მიეცეთ. აღსანიშნავია, რომ მოსასმენი ტექსტების სიმრავლის გათვალისწინებით, მოსმენის კომპეტენცია წინამორბედ საფეხურებთან შედარებით უფრო მაღალ დონეზე ინაცვლებს მოცემული სახელმძღვანელოს ფარგლებში.

წაკითხულის გაგების უნარის განვითარება

სწავლა-სწავლების მოცემულ ეტაპზე აღსანიშნავია წყვილური და გუნდური სამუშაოსათვის განკუთვნილი სტრატეგიების სწავლება მოსწავლეთათვის. აგრეთვე, მნიშვნელოვანია წაკითხულისა და მოსმენილის გაგებაზე ორიენტირებული სტრატეგიები, წერის, როგორც საკომუნიკაციო უნარის, გასავითარებელი რჩევები, მიდგომები, სქემები და სხვა, რაც სახელმძღვანელოში მრავლადაა მოცემული.

ზეპირი მეტყველება

სწავლა-სწავლების მოცემულ საფეხურზე მნიშვნელოვანია მოსწავლისათვის მრავალმხრივი საკომუნიკაციო სიტუაციების შეთავაზება, სადაც ის ლექსიკური მარაგის რეალიზებას შეძლებს. გარდა ამისა, საჭიროა მასწავლებლის მხრიდან სამეტყველო აქტივობების ინიცირება შეკითხვების დასმისა და დისკუსიის წამოწყების ფორმით. გადამწყვეტია მოსწავლეებსათვის შეცდომებისადმი შემწყნარებლობითი დამოკიდებულების გალვივა, რათა ისინი არ დაბრკოლდნენ ამა თუ იმ საკომუნიკაციო სიტუაციაში მონაწილეობისას და ზეპირი მეტყველებისას თამამად გამოხატონ საკუთარი მოსაზრება სხვადასხვა საკითხთან მიმართებაში, რის საშუალებასაც სახელმძღვანელოში ჩადებული აქტივობები უზვად გვთავაზობს.

წერიტი მეტყველება

სწავლა-სწავლების მოცემულ ეტაპზე წერიტი პროდუცირების უნარის გაღრმავება ხდება. სახელმძღვანელო მათ ისეთ წერიტ საკომუნიკაციო ტიპის დავალებებს სთავაზობს, სადაც მოსწავლეებს საშუალება ეძლევათ, დამოუკიდებლად მიეჩვიონ წერიტ მეტყველებასა და წერიტი სტრატეგიების გამოყენებას. მოსწავლეები, წერიტი მეტყველების სტრატეგიების დაუფლებასთან ერთად ეჩვევიან პროდუცირებისათვის საჭირო ინსტრუმენტების გამოყენებას. აღსანიშნავია სიახლეც: შედარებით ვრცელი წერიტი საკომუნიკაციო დავალების – მოთხრობის წერის მცდელობა სახელმძღვანელოს ფარგლებში.

6. შეფასება

ხელს უწყობს როგორც მოსწავლის განვითარებასა და მისი პოტენციალის გამოვლენას, ისე სწავლა-სწავლების ხარისხის კონტროლს.

მასწავლებლის ხელთაა შეფასების ორი ტიპი — **განმსაზღვრელი და განმავითარებელი**.

განმსაზღვრელი შეფასების მეშვეობით მასწავლებელი აკონტროლებს სწავლის ხარისხს დასახულ სასწავლო მიზნებთან მიმართებაში და განსაზღვრავს აკადემიურ მოსწრებას. განმსაზღვრელი შეფასება სწავლის შედეგებზეა ორიენტირებული. ის ფასდება ქულით (ნიშნით).

განმავითარებელი შეფასება აფასებს მოსწავლის სწავლის დინამიკას და ხელს უწყობს სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებას. განმავითარებელი შეფასების მიზანია **სწავლის პროცესის** და არა **სწავლის შედეგის** კონტროლი. განმავითარებელი შეფასებისას მოსწავლე არ ფასდება ქულით (ნიშნით). მასწავლებელი მას აფასებს ზეპირი ან წერიტი რეკომენდაციით, რჩევა-დარიგებით და სხვა. განმავითარებელი შეფასების ფარგლებში, თავის მხრივ, მოსწავლეს საშუალება ეძლევა, შეაფასოს საკუთარი და თანაკლასელების მიღწევები **თვითშეფასებისა და თანაშეფასების** სქემის მეშვეობით, რაც ხელს უწყობს ხარვეზების გამოაშკარავებას და მიღწევების გაუმჯობესებას.

შემაჯამებელ შეფასებას სამი კომპონენტი განსაზღვრავს: **საშინაო დავალება, საკლასო დავალება და შემაჯამებელი დავალება**. სამივე კომპონენტს ერთნაირი წონა აქვს.

საშინაო და საკლასო დავალებათა კომპონენტებში გამოიყენება როგორც განმსაზღვრელი, ისე განმავითარებელი შეფასება, ხოლო შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი მხოლოდ განმსაზღვრელ შეფასებას გულისხმობს.

შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი უშუალო კავშირშია სწავლის შედეგთან. ის აფასებს ერთ სასწავლო მონაკვეთს - იქნება ეს სახელმძღვანელოს თემატური ერთეული, ქვეთავი, ცალკეული აქტივობა, თუ სხვა პირობითი სასწავლო ერთეული. ყოველი ზემოხსენებული კონკრეტული სასწავლო ერთეული უნდა წარმოაჩენდეს ქართულის, როგორც მეორე ენის, სტანდარტით განსაზღვრულ ცოდნასა და უნარებს.

შემაჯამებელი დავალების ტიპები

ემაჯამებელი შეფასებისათვის მრავალგვარი დავალების გამოყენებაა შესაძლებელი. გათვალისწინებულია მათ ძირითად ტიპებს:

- მოსმენილის გაგების შემოწმება;
- ნაკითხულის გაგება შემოწმება;
- წერიტი ნამუშევარი;
- ზეპირი ინტერაქცია: სიმულაციური სიტუაციის გათამაშება/როლური თამაში; გაბმული საუბარი კონკრეტულ თემაზე;
- პრეზენტაცია;
- პროექტი.

შემაჯამებელი დავალების შედგენის კრიტერიუმები

დავალება უნდა ეყრდნობოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებულ შედეგებს. დავალებას უნდა ახლდეს **შეფასების რუბრიკა**, სადაც კრიტერიუმების ჯამური ქულა 10-ს შეადგენს. შეფასების რუბრიკის შედგენა შემდეგი ზოგადი პარამეტრების გათვალისწინებით ხდება:

- საკომუნიკაციო უნარ-ჩვევები;
- ენობრივი ცოდნა;
- პირობასთან შესაბამისობა;
- შემოქმედებითი უნარები
- და სხვა.

როგორც ზეპირი, ისე წერიტი მეტყველების უნარების შეფასებისას უნდა დავეყრდნოთ სამი კატეგორიის კრიტერიუმს: პირობასთან შესაბამისობას, საკომუნიკაციო უნარ-ჩვევებსა და ენობრივ უნარ-ჩვევებს. შემოქმედებითი უნარ-ჩვევების შეტანა სქემაში დამოკიდებულია როგორც დავალების სპეციფიკაზე, ისე მასწავლებლის საგანმანათლებლო პრიორიტეტებზე სწავლების კონკრეტულ ეტაპზე. ენობრივ კრიტერიუმებთან დაკავშირებით გვინდა აღვნიშნოთ, რომ მოსწავლეს გრამატიკული და ლექსიკური სიზუსტის დაცვა მოეთხოვება მხოლოდ განვლილ მასალასთან დაკავშირებით. თუ მან შეცდომა დაუშვა ისეთ საკითხში, რომელიც ნასწავლი არ აქვს, ამის გამო მას ქულა არ დააკლდება. აღსანიშნავია, რომ პირობასთან შესაბამისობა და საკომუნიკაციო უნარები რომ შეფასდეს, თავად დავალების პირობა უნდა იყოს კონკრეტული და ზუსტი.

7. ტიპური აქტივობების/ბაჰავთილების ნიმუშები

მოცემული სახელმძღვანელოს ფარგლებში გადამწყვეტ როლს ასრულებს პროდუცირებაზე ორიენტირებული უნარების განვითარება: ლაპარაკი და წერა, აგრეთვე მნიშვნელოვანია პროექტის (იხ. ქვეთავი № 8) ტიპის აქტივობებზე აქცენტის გაკეთება. გთავაზობთ მათ ნიმუშებსა და რეკომენდაციებს.

№ 1 (წერიტი მეტყველება)

მიზნები	წერის საკომუნიკაციო უნარის განვითარება: თხზულების (ესეს) წერა.
რესურსები	წერიტი დავალებისათვის - თხზულებისათვის შერჩეული რამდენიმე თემა.
მსვლელობა	- მასწავლებელი ავალებს მოსწავლეებს, შეარჩიონ სამიდან ერთი, მათთვის სასურველი თემა და დაწერონ დაახლოებით 150 სიტყვის შემცველი თხზულება მოცემულ თემაზე. - მოსწავლეები შეარჩევენ სასურველ თემას და მასწავლებლის დარიგებით გეგმავენ სამუშაოს: ქმნიან თხზულების გეგმას, თხზულების შესავალს, ტექსტის ძირითად და დასკვნით ნაწილებს. ისინი აღწერენ შერჩეული თემის მათთვის მნიშვნელოვან ასპექტებს, მათ შეხედულებებს, გამოყოფენ მოცემული საკითხის დადებით და უარყოფით მხარეებს, წერენ დასკვნას. - წერის დასრულებისას მოსწავლეები ასწორებენ ნაწერს როგორც შინაარსობრივი, ისე ლექსიკური, გრამატიკული თუ ორთოგრაფიული თვალსაზრისით (შავი ნაწერის შემთხვევაში, ათეთრებენ მას).
ხანგრძლივობა	1 გაკვეთილი
საგაკვეთილო მენეჯმენტი	- გაკვეთილის სოციალური ფორმა: ინდივიდუალური; - მასწავლებელი წინასწარ ამზადებს მოსწავლეთათვის შესატავაზებელი თხზულების თემებს.
შეფასება	განმსაზღვრელი შეფასება: მასწავლებელი აფასებს მოსწავლის წერიტი კომუნიკაციის უნარს: რამდენად შეესაბამება თემას მის მიერ შეთხზული ტექსტი, რამდენად ლაკონურია ნაწერი, რამდენად წარმოაჩენს და ასაბუთებს მოსწავლე თავის მოსაზრებას. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია, თუ რამდენად მართებულია იყენებს მოსწავლე ლექსიკურ—გრამატიკულ მასალას თუ ენობრივ კონსტრუქციებს, რამდენად იცავს ორთოგრაფიის წესებს. ხშირ შემთხვევაში ფასდება თხზულების მხატვრული მხარეც. განმავითარებელი შეფასებისას მოიაზრება ნაწერის იმავე პარამეტრების შეფასება სიტყვიერად, ნიშნებით შეფასების გარეშე. ამ შემთხვევაში მნიშვნელოვანია შეცდომების, უზუსტობების, შეუსაბამობების განხილვა მოსწავლეებთან ერთად ხარვეზების შემდგომში გამოსწორების მიზნით.
მეთოდოკური რეკომენდაციები	- მასწავლებელი იცავს დროის ლიმიტს, რათა გამოუმუშაოს მოსწავლეებს გამოყოფილ დროში ჩატევის უნარი; - მნიშვნელოვანია სიტყვების რაოდენობრივი პარამეტრის დაცვაზე ყურადღების გამახვილება, რათა მოსწავლეებს გამოუმუშავდეთ კონკრეტული მოცულობის ტექსტის შექმნის უნარ-ჩვევა.

№ 2 (ზეპირი მეტყველება)

მიზნები	ლაპარაკის უნარის განვითარება: მონოლოგური მეტყველების უნარის განვითარება.
რესურსები	- სახელმძღვანელო; - მოზრდილი ფორმატის პოსტერი.
მსვლელობა	- მასწავლებელი ავალებს მოსწავლეებს, გადახედონ განვლილ თემატიკას სახელმძღვანელოში და აირჩიონ მათვის სასურველი თემა. მოსწავლეებს ევალებათ, წარმოადგინონ ზეპირი პრეზენტაცია ზემოხსენებული თემებიდან ერთ-ერთის შესახებ (დაახლოებით 150 სიტყვა). - მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები გეგმავენ პრეზენტაციას: - ირჩევენ სასურველ თემას; - ქმნიან პრეზენტაციის გეგმას: შესავალი, ძირითადი ნაწილი, დასკვნა; - ამუშავენ ცალკეულ ნაწილს: შესავალში ამუშავენ მიმართვის ფორმებსა და თემატიკის წარმოჩენის საშუალებებს, წინასიტყვაობას. შემდეგ გამოკვეთენ ძირითად სათქმელს: ამა თუ იმ პრობლემას, საჭირობოროტო საკითხს მოსათხრობის ირგვლივ; ხაზს უსვამენ საკუთარ თვალსაზრისს ზემოხსენებული საკითხის/საკითხების მიმართ; გადადიან დასკვნით ნაწილზე, სადაც ერთგვარ რეზიუმეს აყალიბებენ. - მოსწავლეები წარსდებიან კლასის წინაშე და წარმოაჩენენ საკუთარ ნამუშევარს.
ხანგრძლივობა	2 გაკვეთილი
საგაკვეთილო მენეჯმენტი	- გაკვეთილის სოციალური ფორმა: ინდივიდუალური; - მასწავლებელი წინასწარ ამზადებს მოსწავლეთათვის შესათავაზებელი თხზულების თემებს.
შეფასება	განმსაზღვრელი შეფასება: მასწავლებელი ადგენს შეფასების რუბრიკას და აფასებს მოსწავლეებს შემდეგი პარამეტრებით: ა) ზეპირი კომუნიკაციის უნარი (გაბმული მონოლოგური მეტყველების უნარი); ბ) მართებული ლექსიკის გამოყენება; გ) გრამატიკული ფორმების მართებულად გამოყენება; დ) პრეზენტაციის თემასთან ადეკვატურობის ხარისხი; ე) პრეზენტაციის თვალსაჩინო მხარე. განმავითარებელი შეფასება: განმავითარებელი შეფასების შემთხვევაში მასწავლებელი აკვირდება ცალკეულ მოსწავლეს; ცდილობს, დაეხმაროს გაბმული მეტყველებისას დაშვებული შეცდომების აღმოჩენასა და, გაანალიზებაში, ზეპირ კომუნიკაციასთან დაკავშირებული სირთულეების გამოკვეთასა და მათი დაძლევის სტრატეგიების შემუშავებაში.
მეთოდოკური რეკომენდაციები	მასწავლებელი ეხმარება ცალკეულ მოსწავლეს პრეზენტაციის დაგეგმვაში, ილუსტრაციების მოძიებაში და სხვა.

საკომუნიკაციო მიმართულება: ლაპარაკი, წერა	აქტივობის აღწერა	მასწავლებლის ველი
მიზნები	- ლაპარაკის უნარის განვითარება (მონოლოგიური მეტყველება); - წერის საკომუნიკაციო უნარის განვითარება.	
რესურსები	საჭირო სამეცხველო ფუნქციითა ჩამონათვალი.	
მსვლელობა (აქტივობის ფაზები)	- მასწავლებელი კლასს სთავაზობს თემას „ტურიზმი“ და სთხოვს მოსწავლეებს დაასახელონ სამოგზაურო საშუალებები (მაგ., ავტობუსი, მატარებელი, თვითმფრინავი და სხვა); შემდეგ მოსწავლეები ასახელებენ დანიშნულების იმ ადგილებს, სადაც შესაძლებელია მოგზაურობა (ზღვა, მთა, ღირსშესანიშნავი ადგილები, კურორტები და სხვა); - ამის შემდეგ მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ თავიანთი ყველაზე დასამახსოვრებელი მოგზაურობა და მოუთხრონ კლასს მის შესახებ, თხრობისას კი მაქსიმალურად გადმოსცენ თავიანთი შთაბეჭდილებები, ემოციები. - მოსწავლეებს მოსამზადებლად დრო ეძლევათ. ისინი იხსენებენ საკუთარ თავგადასავლებს, იხსენებენ და ინიშნავენ მათთვის სასურველ სამეცხველო ფუნქციებს, გეოგრაფიულ დასახელებებს და სხვა. თანმიმდევრულად ალაგებენ მოსათხრობ ამბებს. შემდეგ მოსწავლეები სათითაოდ წარსდგებიან კლასის წინაშე და ყვებიან საკუთარ სამოგზაურო თავგადასავლებს. თითოეულს ეთმობა 4-5 წუთი. - მონათხრობის საფუძველზე მოსწავლეებს ევალებათ, საშინაო დავალების სახით დაწერონ ესე (150-180 სიტყვის ფარგლებში) თემაზე „ჩემი მოგზაურობა“.	
ხანგრძლივობა	საშუალოდ 2 გაკვეთილი.	
საგაკვეთილო მენეჯმენტი	- სოციალური ფორმა: ინდივიდუალური; - მოცემული აქტივობისათვის სასურველია საკლასო ოთახში მერხები და სკამები განთავსდეს წრიულად, მასწავლებლის მაგიდის გარშემო, რათა ატმოსფერო მაქსიმალურად უქმნიდეს მოსწავლეებს თხრობის, მოგონებების განწყობას.	
შეფასება	განმავითარებელი შეფასება: განმავითარებელი შეფასების შემთხვევაში მასწავლებელი თხრობის დასრულებისას ცდილობს დაეხმაროს მოსწავლეს გაბმული მეტყველებისას დაშვებული შეცდომების აღმოჩენაში, გაანალიზებასა და გამოსწორებაში, ზეპირ კომუნიკაციასთან დაკავშირებული სირთულეების დაძლევაში, თუმცა ტოლერანტულია ზეპირი მეტყველებისას დაშვებული შეცდომების მიმართ და მეტ ყურადღებას აქცევს არა ლექსიკურ-გრამატიკულ ხარვეზებს, არამედ საკომუნიკაციო მიზნების შესრულებას. განმსაზღვრელი შეფასება: მასწავლებელი ადგენს შეფასების რუბრიკას და აფასებს მოსწავლეებს შემდეგი პარამეტრებით - ა) ზეპირი კომუნიკაციის უნარი (გაბმული მონოლოგიური მეტყველების უნარი); ბ) მართებული ლექსიკის გამოყენება; გ) გრამატიკული ფორმების მართებულად გამოყენება; დ) ადეკვატურობის ხარისხი პრეზენტაციის თემასთან მიმართებაში.	
მეთოდური რეკომენდაციები	მასწავლებელი ცალკეულ მოსწავლეს ეხმარება საკომუნიკაციო ამოცანის დაძლევაში, მიანიშნებს ცალკეულ სამეცხველო ფუნქციებს თუ საჭირო ლექსიკურ ერთეულებს.	

საკომუნიკაციო მიმართულება: წერა	აქტივობის აღწერა	მასწავლებლის ველი
მიზნები	წერის საკომუნიკაციო უნარის განვითარება.	
რესურსები	წერილობითი დავალებისთვის - ესესთვის შერჩეული 3 თემა, მაგ; „ცხოვრება ქუჩაში“, „ადამიანი და გარემო“, „ცრურწმენები“, მოსწავლეთათვის ნაცნობი, განვლილი და ყოველმხრივ დამუშავებული თემატიკიდან.	
მსვლელობა (აქტივობის ფაზები)	- მასწავლებელი ავალებს მოსწავლეებს შეარჩიონ სამიდან ერთი, მათთვის სასურველი თემა და დაწერონ დაახლოებით 150-180 სიტყვის მოცულობის თხზულება მოცემულ თემაზე. - მოსწავლეები შეარჩევენ სასურველ თემას და მასწავლებლის რეკომენდაციით/მითითებით გეგმავენ სამუშაოს: ქმნიან თხზულების გეგმას, თხზულების შესავალს, ტექსტის ძირითად ნაწილს და დასკვნით ნაწილს. ისინი აღწერენ შერჩეული თემის მათთვის მნიშვნელოვან ასპექტებს, აღწერენ მათ შეხედულებებს, გამოყოფენ მოცემული საკითხის დადებით და უარყოფით მხარეებს, წერენ დასკვნას. - წერის დასრულებისას მოსწავლეები ასწორებენ ნაწერს როგორც შინაარსობრივი, ისე ლექსიკური, გრამატიკული თუ ორთოგრაფიული თვალსაზრისით.	
ხანგრძლივობა	1 გაკვეთილი	
საკაკვეთილო მენეჯმენტი	- გაკვეთილის სოციალური ფორმა: ინდივიდუალური; - მასწავლებელი წინასწარ ამზადებს მოსწავლეთათვის შესატყვისებელი თხზულების გეგმას.	
შეფასება	განმსაზღვრელი შეფასება: მასწავლებელი აფასებს მოსწავლის წერითი კომუნიკაციის უნარს: რამდენად ორიგინალური და ადეკვატურია მის მიერ შეთხზული ტექსტი, რამდენად ლაკონურია ნაწერი, ზოგადად თხზულების მხატვრული მხარე. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია, რამდენად მართებულად იყენებს მოსწავლე ლექსიკურ-გრამატიკულ მასალას თუ ენობრივ კონსტრუქციებს, რამდენად იცავს ორთოგრაფიის წესებს. განმავითარებელი შეფასებისას მოიაზრება ნაწერის იგივე პარამეტრების შეფასება სიტყვიერად, ნიშნებით შეფასების გარეშე. ამ შემთხვევაში მნიშვნელოვანია შეცდომების, უზუსტობების, შეუსაბამობების განხილვა მოსწავლეებთან ერთად ხარვეზების შემდგომში გამოსწორების მიზნით.	
მეთოდოლოგიური რეკომენდაციები	- მასწავლებელი თხზულების დაგეგმვისას თანმიმდევრულ რეკომენდაციებს აძლევს მოსწავლეებს. - მკაცრად იცავს დროის მენეჯმენტს, რათა გამოუმუშავოს მოსწავლეებს სამუშაოსათვის განსაზღვრული დროის სწორად გაწერის ტექნიკა; - ასევე მნიშვნელოვანია სიტყვების რაოდენობრივი პარამეტრის დაცვაზე აქცენტების გაკეთება, რათა მოსწავლეებს გამოუმუშავდეთ კონკრეტული მოცულობის ტექსტის შექმნის უნარ-ჩვევა.	

8. თემატური ერთეულების დასკვნითი ნაწილები: "პროექტი" და "ნაპიქითხოდ და გავიაროთ"

ნავიკითხოდ და გავიაროთ

სახელმძღვანელოს მოცემული რუბრიკა ნაცნობ თემატიკაზე აგებულ უცხო ტექსტებთან მუშაობას ემსახურება. XI დონის სახელმძღვანელოში განვიხილავთ წერიტი ნამუშევრის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ასპექტს — აბზაცი.

აბზაცი

ყველა წერიტი ნამუშევარი აბზაციებისაგან შედგება. ამდენად, გამართული წერიტი ნამუშევრის დასაწერად აუცილებელია, რომ მოსწავლეებმა კარგად გაიარონ აბზაციის სტრუქტურა.¹

აბზაციის როლმა და მისი შემადგენელი ნაწილები. აბზაცი წარმოადგენს წინადადებების ერთობლიობას, რომლებსაც აერთიანებს ერთი მთავარი იდეა. აბზაცი სამი ნაწილისაგან შედგება. ესენია: 1) თემატური წინადადება; 2) თემატური წინადადების დამხმარე წინადადებები; 3) შემაჯამებელი/დასკვნითი წინადადება.

განვიხილოთ თითოეული მათგანი ცალ-ცალკე.

1) წინადადებას, რომელშიც ასახულია აბზაციის მთავარი იდეა, **თემატური წინადადება** ეწოდება. ტრადიციულად, იგი შეიძლება წარმოდგენილი იყოს აბზაციის დასაწყისში ან ბოლოში (აქ ჩვენ განვიხილავთ შემთხვევებს, როდესაც თემატური წინადადება აბზაციის დასაწყისშია მოცემული).

თემატური წინადადება მკითხველს წარმოდგენას უქმნის აბზაციის თემაზე, უადვილებს მას ნაწერის აღქმასა და გაგებას. თემატური წინადადება არ უნდა იყოს არც მეტისმეტად ზოგადი, არც მეტისმეტად კონკრეტული. სათანადოდ შედგენილი თემატური წინადადება მკითხველს აცნობს აბზაციის შინაარსს, მაგრამ არაფერს ეუბნება კონკრეტულ დეტალებზე.

2) აბზაციის შუა ნაწილის წინადადებებში მოყვანილია დამატებითი ინფორმაცია თემატურ წინადადებაში ასახული მთავარი იდეის შესახებ: მაგალითები, მონაცემები, დეტალები, მისთ. მაგ., ზემოთ მოცემული თემატური წინადადებისათვის დამატებითი ინფორმაციად შეიძლება გამოვიყენოთ სტატისტიკური მონაცემები, კონკრეტული დამატებითი ინფორმაცია და მისთ.

ადეკვატური დამხმარე წინადადებების დასაწერად თემატურ წინადადებას უნდა დავუსვათ შეკითხვა. ესაა ერთ-ერთი ყველაზე მარტივი გზა თემატური წინადადების დამხმარე წინადადებების დასაწერად. მაგ., ა) თემატური წინადადება: "საქართველოს მოქალაქეთა საშუალო საქორწინო ასაკი მკვეთრად გაიზარდა ბოლო ათი წლის მანძილზე". შეკითხვები: რის საფუძველზე ვასკვნიტ ამას/რა მონაცემებს ვეყრდნობით? როგორია საშუალო საქორწინო ასაკი დღეისათვის? როგორი იყო საშუალო საქორწინო ასაკი ათი წლის წინათ? მისთ.; ბ) თემატური წინადადება: "ნამდვილ მეგობარს სამი თვისება გამოარჩევს". შეკითხვები: კერძოდ, რა თვისებები იგულისხმება? რომელია პირველი/მეორე/მესამე თვისება?, მისთ.

3) აბზაციის ბოლოში, ტრადიციულად, წარმოდგენილია **დასკვნითი/შემაჯამებელი წინადადება**. იგი მკითხველს შეახსენებს აბზაციის მთავარ იდეას - ამ მიზნით დასკვნითი წინადადებაში გამეორებულია თემატურ წინადადებაში გამოთქმული აზრი სხვა (თემატური წინადადებისაგან განსხვავებული) სიტყვების გამოყენებით. ხშირ შემთხვევებში ბოლო წინადადებაში ვხვდებით სიტყვებს/შესიტყვებებს, რომლებიც გამოყენებულია აბზაცში გატარებული აზრის შესაჯამებლად: ამგვარად, ამდენად, აქედან ჩანს, რომ... ნათელია, რომ... ეს მაგალითები გვიჩვენებს, რომ...

წიგნში. აბზაცი

თემა: თანამედროვე ქართული ქორწილი.

(1) საქართველოს მოქალაქეთა საშუალო საქორწინო ასაკი მკვეთრად გაიზარდა ბოლო ათი წლის მანძილზე. (2) საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით, 2012 წელს დაქორწინებული მოქალაქეების საშუალო ასაკი 25 წელს შეადგენდა. (3) ეს მაჩვენებელი 5 წლით აღემატება ათი წლის წინანდელ მონაცემს - ამავე სამსახურის ინფორმაციით, 2002 წელს დაქორწინებულთა საშუალო ასაკი 20 წელს არ აღემატებოდა. (4) ამდენად, სრულიად აშკარაა, რომ საქართველოს მოქალაქეთა საშუალო საქორწინო ასაკი უკანასკნელ ათწლეულში სერიოზული ზრდის ტენდენციას ამჟღავნებს.

ზემოთმოყვანილ სანიმუშო აბზაცში 1-ლი წინადადება წარმოადგენს თემატურ წინადადებას, მე-2 და მე-3 წინადადებები - დამხმარე წინადადებებს, მე-4 წინადადება კი - დასკვნითი წინადადებას.

შენიშვნა: როგორც ზემოთ აღინიშნა, თემატური წინადადება არ უნდა იყოს არც ძალზე ზოგადი, არც

1 გარკვეულ შემთხვევებში, ერთი აბზაცი შეიძლება წარმოადგენდეს დასრულებულ წერიტ ნამუშევარსაც - ვგულისხმობთ მაგ., ე.წ. ღია შეკითხვის საპასუხოდ დაწერილი წინადადებების ერთობლიობას გამოცდაზე და/ან საკლასო დავალების შესრულების დროს. ჩვენ ამ შემთხვევებზე აქ არ შევჩერდებით.

ძალზე კონკრეტული. განვიხილოთ ეს შემთხვევები ცალ-ცალკე სანიმუშო აბზაცზე დაყრდნობით.

- ძალზე ზოგადი თემატური წინადადება: "ქორწინება ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მოვლენაა ადამიანის პირად ცხოვრებაში". ამ წინადადების მეშვეობით მკითხველი ვერ შეიქმნის წარმოდგენას იმის შესახებ, კონკრეტულად, რაზე იქნება აბზაცში ლაპარაკი. ერთადერთი დასკვნა, რომელსაც მკითხველი გამოიტანს, არის ის, რომ ადამიანები ქორწინდებიან.
- ძალზე კონკრეტული თემატური წინადადება: "საქართველოს მოქალაქეების უმრავლესობა 20-25 წლის ასაკში ქორწინდება". ამ წინადადებაში ლაპარაკია კონკრეტულ დეტალზე, რომელიც, ნესით, შემდეგში (აბზაცის შუა ნაწილში) უნდა იყოს მოყვანილი.

აბზაცების დაკავშირება

ნერთი ნამუშევარი ორი ან მეტი აბზაცისაგან შედგება. თუმცა, გააზრებული ნამუშევრის შესაქმნელად საკმარისი არ არის მხოლოდ ცალკეული, კარგად სტრუქტურირებული აბზაცების შედგენა: მნიშვნელოვანია, რომ ეს აბზაცები იზოლირებული არ იყოს ერთმანეთისაგან. ამისათვის ავტორს გააზრებული უნდა ჰქონდეს, რა კავშირია ცალკეულ აბზაცებს შორის, საჭიროების შემთხვევაში კი ეს კავშირი მკითხველისათვისაც თვალსაჩინო უნდა გახადოს - გამოკვეთოს იგი ე.წ. გადასვლებით, ანუ ცალკეული სასიგნალო სიტყვების/შესიტყვებების გამოყენებით (მაგ., ამ დადებითი მხარეების გარდა, ...-ს აქვს 2 უარყოფითი მხარეც; ...-ს კიდევ ერთ უარყოფით მხარეს წარმოადგენს...; მეორე მხრივ; მისთ.).

პროექტი

სახელმძღვანელოს თემატური ერთეულების ფინალური ნაწილი არაერთ საკომუნიკაციო შედეგზე ორიენტირებული პროექტის განხორციელებაში მდგომარეობს. პროექტის განხორციელება არა მარტო საკომუნიკაციო უნარ—ჩვევების განვითარებას უწყობს ხელს, არამედ სწავლის უნარების ჩამოყალიბების მნიშვნელოვანი საწინდარია. პროექტი ხშირად კომპლექსურ ჯგუფურ სამუშაოს გულისხმობს. ის შესაძლებელია განხორციელდეს ცალკეული მოსწავლის მიერაც, თუმცა უნდა გავითვალისწინოთ, რომ პროექტი, თავისი არსით, გუნდური მუშაობისათვის ხელსაყრელი დავალებაა, რაც მოსწავლის მრავალმხრივი განვითარებისათვისაა მნიშვნელოვანი.

გთავაზობთ პროექტის განხორციელებისათვის საჭირო მეთოდურ ორიენტირებას და კრიტერიუმებს, აგრეთვე შეფასების რუბრიკის ნიმუშს:

1. შეარჩიეთ პროექტის თემა/სათაური, მაგალითად, სახელმძღვანელოს ერთ—ერთი თემატური ერთეულიდან „ადამიანი და გარემო“.
2. გამოკვეთეთ პროექტის მიზნები, მაგალითად: **პრეზენტაცია თემაზე “საკვები დანამატები”**.
3. დაასაბუთეთ კავშირი ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან (ამა თუ იმ მიმართულების შედეგები, ინდიკატორები).
4. დაადგინეთ პროექტის ხანგრძლივობა (მოცულობიდან გამომდინარე, 2-3 გაკვეთილი).
5. მიუთითეთ რესურსები: სახელმძღვანელო, ვებ-გვერდები, ნაბეჭდი მასალები (მაგ., ბიბლიოთეკიდან), მათ შორის სხვა დისციპლინებიდან (მაგ., ბიოლოგია).
6. აღწერეთ პროექტის მსვლელობა (აუხსენით მოსწავლეებს საჭირო აქტივობათა თანამიმდევრობა).
7. დააჯგუფეთ პროექტში მონაწილე მოსწავლეები, მაგალითად, 4-5 მოსწავლისაგან შემდგარ ჯგუფებად.
8. დანიშნეთ ჯგუფების პასუხისმგებელი პირები, ან თავად გაანაწილეთ ჯგუფური სამუშაო.
9. შეადგინეთ პროექტის შეფასების რუბრიკა და გააცანით ის მოსწავლეებს.

პრეზენტაციის შეფასების რუბრიკის ნიმუში

კრიტერიუმები	1—4 დაბალი	5—6 საშუალო	7—8 კარგი	9—10 საუკეთესო
წერიტი დავალების საკომუნიკაციო მიზნებთან შესაბამისობა				
მასალის ენობრივი გამართულობა				
ვიზუალური მხარე				
ინფორმაციის სანდოობა/სიზუსტე				

პირველი ნაბიჯები

გვ. 4

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები აკვირდებიან სახელმძღვანელოში მოცემულ ბარათებს და ასრულებენ დავალებებს მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. № 1, 2: სრულდება წაკითხულის გაგების შემოწმებაზე ორიენტირებული დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

2. ილუსტრაციებზე დაკვირვებით, მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს პერსონაჟების ადგილსამყოფლის შესახებ. მასწავლებლის მითითებით, ისინი იყოფიან წყვილებად და სურათებზე დაყრდნობით გაითამაშებენ დიალოგებს (სცეტრებს).
3. მასწავლებელი მოსწავლეებს ასმენინებს დიალოგებს (იხ. მოსასმენი ტექსტები).

მოსწავლის რვეული

გვ. 4, № 3, 4; გვ. 5 № 5: სრულდება მოსმენილის გაგების შემოწმებაზე ორიენტირებული დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

4. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები აკვირდებიან ილუსტრაციებს (გვ. 5) და ასრულებენ დავალებებს.

პირველი ნაბიჯები

პირველი ნაბიჯები

ეს ჩემი რბოვრება!

1. დააკვირდი მოცემულ ბარათებს და შეასრულე დავალებები რვეულში.

2. დააკვირდი სურათებს და ისაუბრე მათ შესახებ. შენი აზრით, სად იმყოფება ეკა და რისთვის? შეადგინე საგარეო დიალოგები მენეჯერსთან ერთად და გააცანი კლას-ელებს.

3. მოისმინე დიალოგები და დასახელე, რომელი დიალოგების საკომუნიკაციო სიტუაციებია აღწერილი მოცემულ სურათებზე. შეადარე ეს დიალოგები შენი და შენი მეგობრის დიალოგებს. დასახელე, რა მსგავსება და განსხვავებაა მათ შორის.
4. დააკვირდი სურათებს (გვ.23) და ისაუბრე მათ შესახებ – სად არის ეკა კონკრეტულ სიტუაციაში, ვისთან ერთად და რას აკეთებს?

5. გაეცანი შეკითხვებს და დაასახელე, სურათებზე მოცემული სიტუაციებიდან რომლებში შეგეძლოა ეს შეკითხვები გამოიყენოთ და რომლებში – არა. დაასახელე შეკითხვები, რომლებიც არცერთ სიტუაციას არ მიესადაგება.

- რომელი სკოლიდან გადმოხვედი?
- შენც ექვს ნომერს ელოდები?
- გუშინ საღამოს სად იყავი?
- შვილები, დაეჯდე?
- ამ გაჩერებასთან ჩაედივართ?
- ესეც ზომ არ ავიღოთ?
- აქ არ მომწონს. გინდა, სხვაგან წავიდეთ?
- შენ მზად გაქვს დავალება?
- კმაყოფილი ხარ მოგზაურობით?
- არ გინდა, ფეხით წავიდეთ?
- მალე დაირეკება ხარი?
- იაფია ეგ სალათა?
- ეს ტრანსპორტი არ გაწყობს?
- შვილები, გადააწოდოთ ჩემი ბილეთი?
- თქვენ ამ ბიჭის შემდეგ ხართ?
- გინდა, ეს შეუვკეთოთ?
- ამის შემდეგ რა გაქვს?

6. დაუბრუნდი სურათებს. შენი აზრით, რის შესახებ საუბრობენ ეკა და მისი მეგობარი კონკრეტულ შემთხვევაში?

🎧 მოისმინე დიალოგები და შეამოწმე შენი ვარაუდი. დაასახელე, რა დემთხვა და რა – არა.

7. გაიხსენე დიალოგები და შეასრულე დავალებები.

- დაუბრუნდი მეხუთე დავალებაში მოცემულ შეკითხვებს და დაასახელე, რომელი მათგანი გამოიყენეს დიალოგებში.
- გაიხსენე და დააკავშირე კონკრეტული შეკითხვა კონკრეტულ დიალოგთან.
- მიუთითე, ვინ სვამს კონკრეტულ შეკითხვას.
- გაიხსენე, რას პასუხობს კონკრეტულ შეკითხვაზე თანამოსაუბრე და დაასახელე.

8. 🎧 თავიდან მოისმინე დიალოგები და შეამოწმე, სწორად გახსოვს თუ არა.

5

ბპ. 5

მოსწავლის წიგნი

- მოსწავლეები ეცნობიან ა-რ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს და უსადაგებენ მათ ამა თუ იმ ილუსტრაციას. ისინი გამოყოფენ შეკითხვებს, რომლებიც არ შეესაბამება არც ერთ ილუსტრაციას.
- ილუსტრაციებზე დაყრდნობით, მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს სხვადასხვა საკომუნიკაციო სიტუაციის შესახებ. ვარაუდების გადასამოწმებლად მასწავლებელი მათ ასმენინებს დიალოგებს (იხ. 🎧 მოსასმენი ტექსტები).

📖 მოსწავლის რვეული

გვ. № 6: სრულდება მოსმენილის გაგების შემოწმებაზე ორიენტირებული დავალება.

მოსწავლის წიგნი

- მოსმენილ დიალოგებზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-დ პუნქტებში მოყვანილი ინსტრუქციები.
- მოსწავლეები ხელმეორედ ისმენენ ზემოხსენებულ დიალოგებს შესრულებული დავალების გადასამოწმებლად.

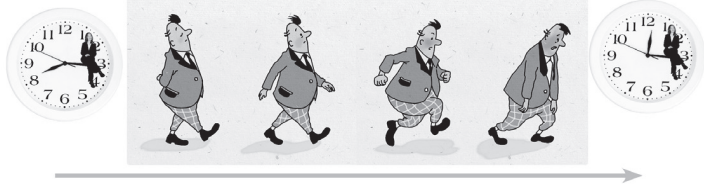
პპ. 6

მოსწავლის წიგნი

1. ილუსტრაციაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები განიხილავენ პერსონაჟის ბიორიტმს (განვლილ მასალაზე დაყრდნობით, მსჯელობენ მისი გაღვიძებისა და დაძინების განრიგზე, აღწერილ განწყობაზე, დაღლილობასა თუ მხნეობაზე).
2. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს რ. მაყაშვილის შესახებ.
3. სრულდება წაკითხული ტექსტის გაგების შესამოწმებელი დავალება: უჯრედში მოყვანილი ფრაზებიდან მოსწავლეები გამოყოფენ პერსონაჟისათვის შესაბამის პარაფრაზირებულ გამონათქვამებს.
4. წინა დავალებაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები საუბრობენ საკუთარი ცხოვრების რიტმზე.

პირველი ნაბიჯები

1. დააკვირდი სურათს და ისაუბრე მის შესახებ. როგორია ნახატზე მოცემული პერსონაჟის ყოველდღიური ცხოვრების ბიორიტმი? საიდან ჩანს ეს?

2. წაკითხე ტექსტი ახალგაზრდა ქართველი მსახიობის, რუსკა მაყაშვილის შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია.

„...თუ რეპეტიცია მაქვს, დილით ერთი საათით ადრე ვდგები და გავრბივარ. 24 საათის განმავლობაში თუ რვა საათი არ დავიძინე, საშინლად ვარ. კარგად გამოძინების შემთხვევაში, დილით შხაპს ვიღებ, ვიცვამ და ყოველგვარი საუზმის – ყავა-ჩაის გარეშე გავრბივარ თეატრში რეპეტიციაზე, რომელიც სამის ნახევრამდე გრძელდება. ამის შემდეგ პირდაპირ სერიალის გადაღებაზე მივდივარ, იქიდან ისევ თეატრში ვბრუნდები. მთელი დღე გადარბუნაზე ვარ. ამიტომ ჩემი გადაადგილების საშუალება ტაქსია.“

...დღე მთავრდება ტელევიზორის ფონზე დაძინებით. ასეთი რეჟიმის გამო წიგნისთვის ვერ ვიცლი. სამაგიეროდ, ძალიან ბევრს ვკითხულობ ზაფხულში. შეიძლება ითქვას, რომ ამ პერიოდში მთელი წლის მარაგს ვიღებ, რადგან აქტიური მუშაობის დროს კითხვა, ფაქტობრივად, შეუძლებელი ხდება ჩემთვის.“

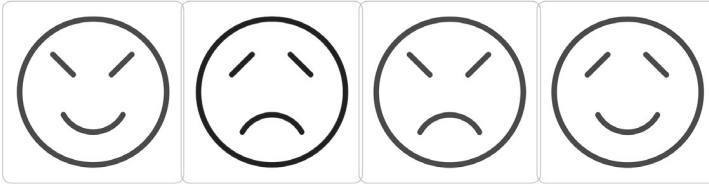
3. წაკითხე, მოცემული ფრაზებიდან რომელი შეესაბამება ახალგაზრდა მსახიობის ცხოვრების რიტმს?

მთელი დღე დაკავებული ვარ.	სულ ვჩქარობ, მაგრამ მაინც ვერაფერს ვასწრებ.
ბევრი თავისუფალი დრო მაქვს.	ერთი საქმიდან მეორემდე დიდი შუალედი მაქვს.
არ მიყვარს ეს დღე, გადატვირთული გრაფიკი მაქვს.	არსად არ მეჩქარება.
საცობების გამო ყველგან ვიგვიანებ.	სულ გზაში ვარ.

4. როგორია შენი ყოველდღიური ცხოვრების რიტმი? გამოიყენე წინა დავალება და ისაუბრე შენ შესახებ.

5. ტემპერამენტის მიხედვით, ძველმა ბერძენმა ექიმმა ჰიპოკრატემ ადამიანთა ოთხი ძირითადი ფსიქოლოგიური ტიპი გამოყო: ქოლერიკი, სანგვინიკი, ფლეგმატიკი და მელანქოლიკი.

დააკვირდი სურათებს, აღწერე და შეადარე ისინი ერთმანეთს – ვინ რით ჰგავს ერთმანეთს და რით განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან?

სანგვინიკი მელანქოლიკი ქოლერიკი ფლეგმატიკი

6. დაუბრუნდი სურათებს. შენი აზრით, რაში მჟღავნდება თითოეული მათგანის ფსიქოლოგიური ტიპი – მის ქცევაში, საუბარში, გარეგნობაში და სხვა?
7. წაიკითხე ტექსტი და თავიდან გაეცი პასუხი დასმულ შეკითხვას. შეასრულე დავალებები რვეულში.

ჰიპოკრატეს მიხედვით, სანგვინიკები არიან „ტანადნი, აზოვანი, გარეგნულად მშვენიერი, ვაჟკაცი, თავაზიანი, ხალისიანი, ალერსიანი“, თუმცა მოკლებულნი არიან ამტანობასა და შრომის სიყვარულს.

მელანქოლიკები სანგვინიკების საპირისპირო ტიპები არიან. მათ ახასიათებთ ნაღვლიანობა, მელანქოლია, სევდა და მწუხარება.

ქოლერიკები „ხორციტ ძლიერნი, ხმელ-ხმელნი, კარგად გამოწეული ტანით, ენერგიული და მხნენი, ქცევით ამაყნი, ქედმაღალნი, გულცივნი, მეომრული სულის მქონე, ნიჭიერი და ხელოვნების მოყვარული“ ადამიანები არიან.

ფლეგმატიკები ქოლერიკთა საპირისპირონი არიან, კერძოდ: „მოდუნებულნი, ძილისკენ მიდრეკილნი, არაგონებამახვილნი, შრომასა და ხელოვნებაში მოუქნელნი“.

ეს ოთხი ტიპი განსხვავებულად აღიქვამს სტრესულ სიტუაციებს და მათ მიმართ განსხვავებულ რეაქციებსაც ავლენს. ჰიპოკრატეს აზრით, სტრესი შედარებით ნაკლებად ერევა სანგვინიკებსა და ქოლერიკებს. შესაბამისად, მათთვის უცხოა დეპრესიული მდგომარეობა, რასაც ვერ ვიტყვით მელანქოლიკებსა და ფლეგმატიკებზე. სტრესით გამოწვეული ფსიქო-ემოციური მოშლილობით დაავადებულთა დიდ ნაწილს სწორედ ასეთი ტემპერამენტის მქონე ადამიანები წარმოადგენენ.

აუცილებელი არ არის, რომ ადამიანი ერთ კონკრეტულ ტიპს ეკუთვნოდეს.

8. ვინ ხარ შენ – სანგვინიკი, მელანქოლიკი, ქოლერიკი თუ ფლეგმატიკი? რატომ ფიქრობ ასე? დაასაბუთე შესაბამისი მაცალით

გვ. 7

მოსწავლის წიგნი

5. ილუსტრაციებზე დაყრდნობით, მოსწავლეები გამოყოფენ ჰიპოკრატესეულ ოთხ ძირითად ფსიქოტიპს და განასხვავებენ მათ ერთმანეთისგან.
6. მოსწავლეები უბრუნდებიან ილუსტრაციებს და მსჯელობენ ფსიქოტიპების შესახებ.
7. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს ფსიქოტიპების შესახებ.
8. ტექსტზე დაყრდნობით, მოსწავლეები განსაზღვრავენ საკუთარ ფსიქოტიპს და ასაბუთებენ საკუთარ მოსაზრებებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 5 № 7 – გვ. 16 № 2: სრულდება კონტექსტთან მჭიდროდ დაკავშირებული, ლექსიკური, გრამატიკული და წერის საკომუნიკაციო უნარზე ორიენტირებული დავალებების სერია, რომლებსაც მოსწავლეები ასრულებენ ინდივიდუალურად ან წყვილურად, მასწავლებლის გადამწყვეტილებისამებრ.

გვ. 8

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები აკვირდებიან ილუსტრაციების პერსონაჟებს და საუბრობენ მათი ჩაცმულობის შესახებ.
2. მოსწავლეები პასუხობენ უჯრედში მოყვანილ შეკითხვებს მოდის შესახებ.
3. მასწავლებელი ავალეს მოსწავლეებს, მოიძიონ ფოტოალბომში ძველი ფოტოები და წინა დავალების შეკითხვებზე დაყრდნობით, მოამზადონ მოკლე პრეზენტაციები მოდის გასული ტენდენციების შესახებ.
4. მოსწავლეები პასუხობენ დავალების ა-ე პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
5. მასწავლებელი კლასს ასმენინებს ტექსტს (იხ. მოსასმენი ტექსტები). მოსმენილზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პასუხობენ მოცემულ შეკითხვებს.

მოსწავლის რეველი

გვ. 18 № 1: მოსმენილ ტექსტზე დაყრდნობით, მოსწავლეები ავსებენ ცხრილს.

გვ. 18 № 2: სრულდება მოსმენილი ტექსტის გაგების შესამოწმებელი დავალება — მოსწავლეები წერილობით აღადგენენ პერსონაჟების რეპლიკებს.

პირველი ნაბიჯები

მოდა და სტილი

1. დააკვირდი სურათზე გამოსახულ ადამიანებს და ისაუბრე მათი ჩაცმულობის შესახებ. შეადარე ისინი ერთმანეთს. ვინ არის, შენი აზრით, უგემოვნოდ, გემოვნებით, შეუსაბამოდ და ა.შ. ჩაცმული? დააკონკრეტე, რას გულისხმობ.

2. იმჯელეთ მოცემული შეკითხვების გარშემო.

- რა არის მოდა და ახდენს თუ არა ის გავლენას შენზე?
- რის შესახებ ამბობენ ხოლმე: „მოდური“ ან „მოდის“ გასულია“?
- რას ნიშნავს „მოდურად ჩაცმული“ და რა არის დღეს მოდაში?
- ხშირად იცვლება თუ არა მოდა და რა ინვესტის მის ცვლილებას?
- მეორდება თუ არა მოდა და არის თუ არა დღეს მოდაში ის, რასაც შენი მშობლები იცვამდნენ, იცვებდნენ, უსმენდნენ და ა.შ.

3. მოიძიე საოჯახო ფოტოალბომში ძველი ფოტოები და ისაუბრე მათ შესახებ წინა დავალების გათვალისწინებით.
4. წაიკითხე და უპასუხე შეკითხვებს. დაასაბუთე შენი პოზიცია კონკრეტული არგუმენტებით.
 - ა. რას ნიშნავს „სტილი“ და რა კავშირი აქვს მას მოდასთან?
 - ბ. არსებობს თუ არა განსხვავება მოდასა და სტილს შორის და რაში გამოიხატება ეს განსხვავება?
 - გ. რა განსაზღვრავს სტილს?
 - დ. ნიშნავს თუ არა საკუთარი სტილის ქონა არაორდინალურობას?
 - ე. რა შემთხვევაში შეიძლება იყოს სტილი არაორდინალური?
5. მოისმინე, რას ამბობენ ბავშვები და იმჯელე მათი პოზიციების გარშემო მე-9 გვერდზე მოცემული შეკითხვების გათვალისწინებით.

- როგორ ესმის თითოეულს „მოდა“ და „მოდურად ჩაცმა“?
- როგორ უყურებენ ისინი მოდის ცვლილებას? ვის როგორი სტილი მოსწონს და რატომ?
- ვის აქვს საკუთარი სტილი და რაში გამოიხატება ეს?
- როგორ აფასებენ ისინი თავიანთი თანატოლების ჩაცმულობას, რა მოსწონთ, რა – არა და რატომ?

6. ისაუბრე შენ შესახებ:

- ჩაცმის როგორი სტილი მოგწონს და რატომ?
- შენ თუ გაქვს საკუთარი სტილი და რაში გამოიხატება ეს?

7. თავიდან დააკვირდი სურათს და მიუთითე, ვისზე შეგიძლია თქვა, რომ აქვს საკუთარი სტილი? არის არაორდინალური? დააკონკრეტე, რას გულისხმობ.

8. წაიკითხე ტექსტი გულდასმით. გამოიყენე მოცემული შეკითხვები და ისაუბრე მოდისა და სტილის შესახებ ტექსტის ინფორმაციაზე დაყრდნობით.

- რა არის მოდა და რა გავლენას ახდენს ის ადამიანის ყოველდღიურ ცხოვრებაზე?
- რა არის მოდის მთავარი პრინციპი?
- რა არის სტილი და რით განსხვავდება ის მოდისგან?
- ვინ იყო კოკო შანელი და რა შექმნა მან?
- რაში გამოიხატება სტილის ინდივიდუალურობა?

9. დაიყავით ჯგუფებად და მოამზადეთ სავარაუდო პასუხები მოცემულ შეკითხვებზე. დაასაბუთეთ, რატომ ფიქრობთ ასე.

- რა იცი კოკო შანელის შესახებ?
- რატომ უწოდებენ მას მე-20 ს-ის მოდის რეფორმატორს?
- რით შეიჭრა ის მოდის ისტორიაში?
- რატომ შეცვალა მან მოდა?
- გარდა ჩაცმის საკუთარი სტილისა, კიდევ რა უკავშირდება კოკო შანელის სახელს?
- რა ურთიერთობა ჰქონდა მას ცნობილ ადამიანებსა და პოლიტიკოსებს ვარსკვლავებთან?
- შენი აზრით, ჰქონდა თუ არა მას გამორჩეული დამოკიდებულება ფერებთან და, თუ ჰქონდა, რომელ ფერებს ანიჭებდა უპირატესობას?
- დაასრულე კოკო შანელის ფრაზა:

„მსოფლიოში საუკეთესო ფერია ის, ...“

10. წაიკითხე მე-10 გვერდზე მოცემული ტექსტი და თავიდან უპასუხე შეკითხვებს. შეასრულე რვეულში მოცემული დაჯალებები.

„მოდა არქიტექტურასავითა – აქ ყველაფერი დამოკიდებულია პროპორციებზე!“ – კოკო შანელი.

მოდა ხელოვნების ის დარგია, რომელიც ძალიან დიდ გავლენას ახდენს ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაზე. ის არასოდეს ჩერდება ერთ ადგილზე, მუდმივად იცვლება – შემიძის ახალი, ან ბრუნდება ძველი. მოდა არ არის მხოლოდ ტანსაცმელი, ის ცხოვრების სტილია.

მოდა დროის გარკვეულ მონაკვეთში განპირობებს მისთვის დამახასიათებელ სტილს, ჩაცმის მანერას, იდეებს, ქვევებს, ტიპებს, ხელოვნებას და ა.შ. მისი მთავარი პრინციპი სიახლისაკენ სწრაფვაა.

„მოდა გადის მოდიდან, სტილი – არასოდეს“, – ამბობდა კოკო შანელი, რომელმაც საკუთარი განუმეორებელი სტილის შექმნით ნამდვილი რევოლუცია მოახდინა XX საუკუნის 20-იანი წლების მოდში.

სტილი – ეს არის უნარი, მოდურ ნივთებს შორის აირჩიო ისეთი რამ, რაც გარკვეულად შეესაბამება შენს ფიგურას, გარეგნობას, ცხოვრების წესს, ინტერესებსა და ჩვევებს. არჩევანის მნიშვნელოვანი პირობაა, იგრძნო თავი თავისუფლად და კომფორტულად და, ამავე დროს, კარგად გამოხატო შენი ინდივიდუალობა.

სტილი ინდივიდუალურობის პირველი ნიშანია, რომელიც ბევრს ამბობს ადამიანის პიროვნებაზე. ჩვენი სტილი და მოდურობა ჩვენს ტანსაცმელში, ფეხსაცმელში, თმის ვარცხნილობაში, მაკიაჟსა და იმ აქსესუარებში გამოიხატება, რომლებსაც ყოველდღიურად ვიყენებთ.

გვ. 9

მოსწავლის ნიგნი

- მოსწავლეები საუბრობენ საკუთარ სტილსა და გემოვნებაზე.
- ილუსტრაციაზე დაყრდნობით (გვ. 8), ისინი მსჯელობენ ამა თუ იმ პერსონაჟის სტილის მახასიათებლებზე.

მოსწავლის რვეული

გვ. 18 № 3 – გვ. 24 № 2: სრულდება კომბინირებულ დავალებათა სერია.

მოსწავლის ნიგნი

- მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს მოდის (კოკო შანელის) შესახებ და პასუხობენ ა-ე პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 25 № 3 – გვ. 27 № 4: სრულდება კონტექსტთან დაკავშირებული, კომბინირებული დავალებების სერია.

მოსწავლის ნიგნი

- მასწავლებლის მითითებით, კლასი იყოფა 4-5 მოსწავლისაგან შემდგარ ჯგუფებად. ა-თ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებზე დაყრდნობით, ჯგუფები მოიძიებენ ინფორმაციას კოკო შანელის შესახებ და ქმნიან ილუსტრირებულ პრეზენტაციას.
- მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს და ამონებენ მათ მიერ მოძიებულ ინფორმაციას.

გვ. 10

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები ეცნობიან უფრედში მოყვანილ ა-ვ პუნქტებს და გამოთქვამენ/ასაბუთებენ მოსაზრებებს.
2. მასწავლებლის დახმარებით, კლასი მსჯელობს სილამაზის სტანდარტების შესახებ.
3. მოსწავლეები აკვირდებიან ილუსტრაციებს (გვ. 10-11) და უკავშირებენ მათ № 2 დავალებას.

პირველი ნაბიჯები

კოკო შანელმა პირველმა უარყო კორსეტი, ჩაიცვა შარვალი და შალის ნაქსოვი სვიტერი; პირველმა გამოიყენა ტრიკოტაჟი და იაფფასიანი სამკაული გაიკეთა; მოკლედ შეიჭრა თმა და მზით გარუჯული გამოჩნდა საზოგადოებაში. ყოველდღიურად ვიწრო ჯინსებსა და კლასიკურ სვიტერში გამოწყობილი დადიოდა, განიერ შარვლებს კი წვეულებებსა და საღამოებზე იცვამდა. ის იშვიათად ჩნდებოდა საზოგადოებაში მძივების, ბროშების, შლაპებისა და ბერეტების გარეშე. მაშინაც კი, როდესაც მას მამაკაცის უბრალო თეთრი პერანგი ეცვა, აუცილებლად რაიმე თვალისმომჭრელი სამკაული ეკეთა.

„მაქმანებით, ფუშუშებით, ბუმბულებითა და მსგავსი სისულელებით განწყობილი ქალის სამოსი განსაკუთრებით არ მიხდებოდა. თუ არ გიხდება ის, რასაც ყველა ატარებს, განა ეს არ გაძლევს იმის საფუძველს, რომ მოდა შეცვალო? ვინაიდან იმის შესაძლებლობა არ მქონდა, რომ ძვირფასი სამოსი შეტარებინა, სხვები მიეჩვიე, ეტარებინათ ის, რაც მე მიხდებოდა!“ – ამბობდა მოგვიანებით. მან ქალი მოხერხებულ შარვალი გამოიყენა და მას ქალურისა და მამაკაცურის შეხამება ასწავლა.

კოკო შანელმა შექმნა ყველასთვის ცნობილი სუნამო – შანელი №5, რომელიც დღესაც გამოირჩევა თავისი სურნელით.

ის მეგობრობდა ისეთ ცნობილ პიროვნებებთან, როგორებიც იყვნენ: პიკასო, მოდილიანი, უინსტონ ჩერჩილი, გრეტა გარბო და სხვ. 50-60-იან წლებში კოკო შანელი პოლიფუნქციის ვარსკვლავებთან თანამშრომლობდა. მისი თავგანისმცემლები იყვნენ ოდრი ჰეპბერნი და ელიზაბეტ ტილერი.

ძალიან უყვარდა კითხვა. ოთახის კედლები წიგნის თაროებით მქონდა საფარს. წიგნებს ნასაკითხად ეყიდულობდა არა – იმიჯის შესაქმნელად, ამბობდა.

განსხვავებული ურთიერთობა მქონდა ფერებთან. კოკო შანელს მიაჩნია, რომ „მსოფლიოში საუკეთესო ფერია ის, რომელიც შენ გიხდება!“ თავად მხოლოდ სამ ფერს – შავს, თეთრს და კრემის-ფერს – ანიჭებდა უპირატესობას.

1. რა არის „სილამაზე“ და არის თუ არა სილამაზის აღქმა სუბიექტური? გაცანი მოცემულ მოსაზრებებს და გამოხატე შენი პოზიცია: რომელს ეთანხმები და რომელს – არა; რატომ?

- ა. ამბობენ, გემოვნებაზე არ დავობენო.
- ბ. სილამაზე ყველა ადამიანში ერთნაირ ემოციას იწვევს.
- გ. „სილამაზე მაყურებლის თვალგზისა!“ (მარგარეტ ვოლფ პუნგერდორფი)
- დ. სილამაზე მსხვერპლს მოითხოვს!
- ე. ქალის სილამაზის ფორმულა დროთა განმავლობაში იცვლება.
- ვ. სილამაზე ყველა ეპოქასა და ყველა კულტურაში უნივერსალურია.

2. არსებობს თუ არა სილამაზის სტანდარტები? ვინ ადგენს ან რა განსაზღვრავს ამ სტანდარტებს? დაასაბუთე შენი პოზიცია კონკრეტული მაგალითებით.
3. დააკვირდი ორივე გვერდებზე მოცემულ ფოტოებს და დააკვირე მეორე დავალებასთან. ასაბუთებს თუ არა ეს ფოტოები წინა დავალებაში გამოთქმულ შენს პოზიციას?

10

4. დაუბრუნდი ფოტოებს და აღწერე ისინი. მეწყვილესთან ერთად განსაზღვრე, სილამაზის რა სტანდარტები არსებობს (ან არსებობდა) კონკრეტულ შემთხვევაში.

5. წაიკითხე მარჯვნივ მოცემული ინფორმაცია. დაემატა თუ არა შენი და შენი მეწყვილის მიერ განსაზღვრულ სტანდარტებს ის, რაც წაიკითხე? დააკავშირე ტექსტის ინფორმაცია პირველ დავალებაში მოცემულ მოსაზრებებთან.

6. წაიკითხე განმარტება, მოძებნე შესაბამისი სიტყვა ტექსტში და დაასახელე, რა არის.

ეს არის:

- ა. ფართო, დრეკადი სარტყელი, რომელსაც ქალები წელზე იკრავენ კაბის ქვეშ.
- ბ. სხვისი ან ხელოვნური თმისაგან გაკეთებული თავსაბურავი.
- გ. ბამბის თეთრი ქსოვილის მსგავსი.
- დ. ძალიან შავი
- ე. ოვალური ფორმის ნაჭუჭიანი ნაყოფის მსგავსი.
- ვ. ვერცხლისფერი რბილი მეტალი.
- ზ. სისხლისმწოველი ჭია, რომელსაც სისხლის გამოსაშვებად იყენებენ.

7. დაუბრუნდი ტექსტს და შეასრულე დავალებები რვეულში.

8. დაიყავით ჯგუფებად და ისაუბრეთ შემდეგ საკითხებზე:

- ა. სილამაზის როგორი სტანდარტებია დღეს?
- ბ. რა მოგონს და რა – არა დღევანდელ სტანდარტებში და რატომ?

არა მარტო ყველა დროსა და ეპოქას, არამედ სხვადასხვა კულტურასაც სილამაზის განსაზღვრის საკუთარი სტანდარტები აქვს.

ქველ ეგვიპტეში სილამაზის ეტალონად მიიჩნეოდა გრძელფეხება, მაღალი და გამხდარი ქალი მოგრძო სახით, შავი, გრძელი, დაწნული თმით (ხშირად მას პარიკი ცვლიდა), დიდი ტუჩებითა და მწვანე, ნუმიკური თვალებით.

შუა საუკუნეების ევროპაში ავადმყოფურად ფერმკრთალი და გუგებგაფართოებული ქალები იყვნენ მოდში. ამის მისაღწევად ისინი თვალებში სპეციალური მცენარის წვესს ინვეთებდნენ, სითეთრის მისაღწევად კი კორსეტებს მეტისმეტად იჭერდნენ და წურბელებსაც წარამარა ისვამდნენ სხეულზე. ევროპელი ლამაზმანები მრავალსართულიან, ცხიმშეზუღილ პარიკებს ხმარობდნენ, წარბებს იპარსავდნენ და მის ადგილას თავის ტყავის ზოლებს იკრავდნენ.

ფერწასული ქალები მოსწონდათ იაპონიასა და ჩინეთშიც. მიტკალივით სახე, კუნაპეტი შავი თმა და შავი ლაქით შეღებილი კბილები სილამაზის ეტალონად მიიჩნეოდა.

სილამაზის უცნაური სტანდარტები პქონდათ და ზოგან დღესაც აქვთ აფრიკელებს. ზოგიერთ ტომში დღესაც ლამაზ ქალად მიიჩნევა ის, ვისაც მაღალი ყელი აქვს. ამიტომ ბავშვობიდანვე მათ რბილი ლითონის რგოლებს უკეთებენ. წლებთან ერთად რგოლების რაოდენობაც თანდათან მატულობს. ამგვარად, ყელის სიმაღლე 50 სმ-საც კი აღწევს. ამის გამო კისრის კუნთები იმდენად დუნდება, რომ ადამიანს რგოლის გარეშე თავის დაჭერა აღარ შეუძლია.

მოსწავლის წიგნი

4. მასწავლებლის მითითებით, კლასი იყოფა წყვილებად. მეწყვილეები ერთად მსჯელობენ სილამაზის სტანდარტების შესახებ.

5. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს და უკავშირებენ ტექსტში მოცემულ ინფორმაციას № 1 დავალებაში მოყვანილ პუნქტებს (გვ. 10).

6. მოსწავლეები კითხულობენ განმარტებებს (ა-ზ პუნქტები) და პულობენ შესაბამის მონაკვეთებს ტექსტში.

7. ტექსტზე დაყრდნობით სრულდება დავალებები მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 27 № 2 – გვ. 27 № 5: სრულდება ლექსიკური ტიპის დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

8. მასწავლებლის მითითებით, კლასი იყოფა მცირე ჯგუფებად და დავალების ა-ბ პუნქტებზე დაყრდნობით მსჯელობს სილამაზის სტანდარტების შესახებ.

გვ. 12

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებლის მითითებით, კლასი ეცნობა უჯრედში მოყვანილ თეზისს არქიტექტურის შესახებ. მოსწავლეები ასახელებენ მათ ქალაქში, სოფელში, რეგიონში არსებულ არქიტექტურულ ძეგლებს.
2. მასწავლებლის დახმარებით, მოსწავლეები ასახელებენ ილუსტრაციებზე გამოსახულ არქიტექტურულ ძეგლებს.
3. დავალებაში მოყვანილი შეკითხვების მეშვეობით, მოსწავლეები მსჯელობენ ილუსტრაციებზე ასახული არქიტექტურული ძეგლების მახასიათებლების შესახებ.

პირველი ნაბიჯები

არქიტექტურა

1. რა არის არქიტექტურა და რას საქმიანობენ არქიტექტორები? წაიკითხე მოცემული ინფორმაცია და შეამოწმე შენი ვერსია.
რა ითვლება არქიტექტურულ ძეგლად? დაასახელე, რომელი არქიტექტურული ძეგლები არსებობს შენს რეგიონში, ქალაქში...

„არქიტექტურა“ ბერძნული სიტყვაა და ნიშნავს „ვინაყვ ხელოსნობას“.

სიტყვა „არქიტექტორი“ კი მთავარ მშენებელს ნიშნავს. მისი ზუსტი შესატყვისია ქართული „ხუროთმოძღვარი“.

2. დააკვირდი ფოტოებს და დაასახელე, რომელი არქიტექტურული ძეგლებია მათზე გამოსახული. აღწერე ისინი თითო სიტყვით.

3. დაუბრუნდი ფოტოებზე გამოსახულ ძეგლებს. რის შესახებ იძლევა თითოეული მათგანი ინფორმაციას? იმჯელეთ მოცემულ საკითხებზე და დაასაბუთეთ თქვენი პოზიცია.

- ასახავენ თუ არა ისინი კონკრეტული ეპოქის მხატვრულ სტილს?
- გამოხატავენ თუ არა ისინი კონკრეტული დროის მოთხოვნებს?
- არის თუ არა კონკრეტული არქიტექტურული ძეგლი კონკრეტული ქვეყნის, ქალაქის სიმბოლო?
- რომელი არქიტექტურული ძეგლია, შენი აზრით, ეგვიპტის, ათენის, რომის, პარიზის, თბილისის სიმბოლო?
- ფოტოებზე გამოსახული ძეგლებიდან რომელია კონკრეტული ქვეყნის, ქალაქის სიმბოლო და დაასახელე, რომელი ქვეყანა, ქალაქია ის.

4. დააკვირდი ნოიშვანშტაინის სასახლის ფოტოს და ისაუბრე მის შესახებ.
 - ა. აღწერე სასახლის არქიტექტურა.
 - ბ. აღწერე გარემო, სადაც ეს სასახლე დგას.
5. წაიკითხე და დადასტურე ან უარყავი მოცემული ინფორმაციის სისწორე ტექსტზე დაყრდნობით. წაიკითხე შესაბამისი ადგილი, რომელიც შენს პასუხს გაამყარებს. გაასწორე მცდარი ინფორმაცია რვეულში.
 - ა. სასახლის აგება დაიწყო II-მ ვაგნერთან საუბრის შემდეგ გადაწყვიტა.
 - ბ. სასახლის მშენებლობა მე-19 საუკუნის II ნახევარში დაიწყო.
 - გ. სასახლის აგება მეფის გარდაცვალების შემდეგ დასრულდა.
 - დ. სასახლის მშენებლობის დასრულებას ვერ მოეწონა რიპარდ ვაგნერიც.
 - ე. სასახლის სახელი ვაგნერის შემოქმედებას უკავშირდება.
 - ვ. ვაგნერს ძალიან მოსწონდა სასახლე.
6. რა კავშირი აქვს ნოიშვანშტაინის სასახლეს უოლტ დისნეისთან? თავიდან წაიკითხე ტექსტი და შეასრულე დავალებები რვეულში.

1868 წლის 15 მაისს გერმანელი კომპოზიტორის, რიპარდ ვაგნერისათვის მიწერილი წერილიდან ირკვევა, რომ ლუდვიგ II-ს ჩაფიქრებული ჰქონდა სასახლის აშენება შუა საუკუნეების გერმანული ციხესიმაგრეების სტილში.

ვაგნერის აღშფოთებით მოთაზრებული ნოიშვანშტაინის სასახლის მშენებლობა დაიწყო. სასახლის საძირკველში პირველი ქვა 1869 წლის 5 სექტემბერს დაიდო. მეფე მის დასრულებას ვერ მოეწონა. სასახლის დამთავრებამდე გარდაიცვალა ვაგნერიც, რომელიც ერთხელაც არ ყოფილა სასახლეში მიუხედავად იმისა, რომ მიგნიდან ის მისი ოპერების სცენებით იყო მთლიანად მოხატული და სახელიც მისი ერთ-ერთი ოპერის პერსონაჟის პატივსაცემად დაერქვა. ნოიშვანშტაინი ქართულად „ახალი გედის ქვას“ ნიშნავს.

დღეს ნოიშვანშტაინის სასახლე ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული ტურისტული ადგილია გერმანიაში. რომანული სტილით აშენებულ ციხესიმაგრეს „ზღაპრულ სასახლესაც“ უწოდებენ. ნოიშვანშტაინის მიხედვით ააშენეს უოლტ დისნეის. პარკში მდინარე მზეთუნახავის ციხესიმაგრე, სასახლის მოდელი გამოყენებულია ცნობილ მულტფილმ „მძინარე მზეთუნახავში“.

მოსწავლის ნიგნი

4. მოსწავლეები აკვირდებიან ნოიშვანშტაინის სასახლის ილუსტრაციას და პასუხობენ ა-ბ შეკითხვებს.
5. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს ზემოხსენებული სასახლის შესახებ და პოულობენ ტექსტში ა-ვ პუნქტებში მოყვანილი ინფორმაციის შესაბამის მონაკვეთებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 28 № 1, 2, 3 – გვ. 29 № 4: სრულდება წაკითხული ტექსტის გაგებაზე ორიენტირებული დავალებები.

მოსწავლის ნიგნი

6. დავალებაში დასმულ შეკითხვაზე პასუხის მოსაძიებლად მოსწავლეები თავიდან კითხულობენ ტექსტს.

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებლის დახმარებით, მოსწავლეები იხსენებენ ინფორმაციას ფრანკენშტაინის შესახებ და პასუხობენ ა-გ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
2. ტექსტის გაცნობითი კითხვით მოსწავლეები ზედაპირულად ამოკრეფენ ინფორმაციას ფრანკენშტაინის შესახებ და ამონებენ თავიანთ ვერსიებს (დავლება № 1).
3. მოსწავლეები გულდასმით ეცნობიან ტექსტს და ა-ვ შეკითხვებზე დაყრდნობით, ამოკრეფენ დეტალურ ინფორმაციას.
4. მოსწავლეები ხელახლა კითხულობენ ტექსტს და ასრულებენ დავალებათა სერიას მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 29 № 5: დავალება სრულდება ნაკითხულ ტექსტზე დაყრდნობით.

გვ. 29 № 6 — გვ. 32 № 1: სრულდება ენობრივი ტიპის სავარჯიშოები.

პირველი ნაბიჯები

ფრანკენშტაინის საიდუმლო

1. ნაკითხეთ და იმსჯელეთ მოცემულ შეკითხვებზე.

- ა. ვინ არის ფრანკენშტაინი და რა იცის მის შესახებ?
- ბ. გინახავს თუ არა ფილმი ფრანკენშტაინზე?
- გ. რეალური პიროვნება იყო თუ არა ის, შენი აზრით?

2. სწრაფად ჩაიკითხე ტექსტი და შეამონმე შენი ვერსია. თავიდან უპასუხე წინა დავალებაში დასმულ შეკითხვებს.

3. დაუბრუნდი ტექსტს და უპასუხე შეკითხვებს ტექსტზე დაყრდნობით.

- ა. ვინ იყვნენ ძმები გრიმები და რა უნდოდათ იმ სოფელში?
- ბ. ვისგან გაიგეს გრიმებმა ფრანკენშტაინის შესახებ?
- გ. როგორ მოიხსენიებდნენ სოფლის მაცხოვრებლები ფრანკენშტაინს?
- დ. როგორი ამბები ხდებოდა, მათი აზრით, ციხესიმაგრეში?
- ე. რა პქონა ფრანკენშტაინის ციხესიმაგრეში მოწყობილი და რისთვის?
- ვ. როდის დაატოვებინეს მას ციხესიმაგრე და რატომ?

4. თავიდან ნაკითხე ტექსტი და შეასრულე დავალებები რვეულში.

ჯადრი ფილმიდან „ფრანკენშტაინი“

ერთ მშვენიერ დღეს სახელგანთქმული ძმები გრიმები მომავალი ზღაპრების სიუჟეტების მოსაძებნად ფრანკენშტაინის ციხესიმაგრის ძირას მდებარე სოფელს ესტუმრნენ.

„იქ, ზემოთ, ფრანკენშტაინის ციხესიმაგრეში, რაღაც უცნაური, საშინელი ამბები ხდება. მის პატრონს, ერთ გადარეულ პროფესორს, დაუჩემებია, მიცვალებულები უნდა გაგაცოცხლო. იპარავს უპატრონო გვამებს და თავისთან მიათრევს, ღამიანობით კი იქიდან უცნაური კვამლი ამოდის და შემზარავი ჭექა-ქუხილი ისმის — ეს წყევული პროფესორი რაღაც ექსპერიმენტებს ატარებს...“ — უამბეს სოფელელებმა ძმებს.

ეს „წყევლი პროფესორი“ XVIII საუკუნის ცნობილი გერმანელი ექიმი, სწავლული, თეოლოგი და ალქიმიკოსი იოჰან კონრად დიპლფონი ფრანკენშტაინი იყო, რომელიც 1673 წელს სწორედ ამ ციხესიმაგრეში დაიბადა. უნივერსიტეტში სწავლისას დიპლმა გადამწყვეტი, უკვდავების საიდუმლო ამოცნსა და ამ მიზნით მან მარადიული ახალგაზრდობის ელექსირის ძებნა დაიწყო. მოგვიანებით სწორედ ფრანკენშტაინის სასახლეში მოაწყო ლაბორატორია თავისი საზარელი ექსპერიმენტების ჩასატარებლად. ერთ-ერთი ექსპერიმენტის დროს საშინელმა აფეთქებამ ციხესიმაგრის ერთი კოშკი სანახევროდ ნანგრევებად აქცია. როცა ახლომახლო მაცხოვრებლებმა გაიგეს, რას საქმიანობდა მათი მეზობელი, სასწრაფოდ დაატოვებინეს იქაურობა.

იოჰან დიპელი 1734 წლის 25 აპრილს გარდაიცვალა.

ფრანკენშტაინის სასახლე

5. ქვემოთ მოცემულია ერთი ტექსტის ოთხი ეპიზოდი. წაიკითხე მოცემული ეპიზოდების დასაწყისები (გამუქებული სიტყვები) და დაალაგე თანამიმდევრულად ისე, რომ ერთი მთლიანი ტექსტი მიიღო.
6. დააკვირდი მეორე ფოტოს. ვინ არის მერი შელი და რა კავშირი ჰქონდა მას იოჰან კონრად დიპელთან (იმავე ფრანკენშტაინთან)? წაიკითხე აწყობილი ტექსტი და შეამოწმე შენი ვერსია.

ა
ერთ ასეთ საღამოს ლორდმა ჯორჯ ბაირონმა მეგობრებს ერთგვარი ფანტასტიკური ლიტერატურული შეჯიბრების მოწყობა შესთავაზა.

ბ
ასე დაიბადა საყოველთაოდ ცნობილი წიგნი ფრანკენშტაინისა და მის მიერ შექმნილი მონსტრის შესახებ. მოგვიანებით კი წიგნის მიხედვით არაერთი ფილმი გაადაიღეს.

გ
„ზაფხული ნესტიანი და ცივი იყო. გადაუღებელი წვიმა სახლიდან გასვლის საშუალებას არ გვაძლევდა“, – ასე იხსენებდა მოგვიანებით ინგლისელი მწერალი მერი შელი 1816 წლის ზაფხულს, რომელიც მუუღვსა და მეგობრებთან ერთად შვეიცარიაში, ენევეის ტბასთან მდებარე ერთ-ერთ სოფელში, გაატარა. მეგობრების გართობის ძირითადი საშუალება შემოქმედებითი საქმიანობა, ტბაზე ნავით სეირნობა და ბუხართან ღამის საუბრები იყო.

დ
მწერლები წერას შეუდგნენ, თუმცა მერი შელის საინტერესო არაფერი გამოსდიოდა. გადაწყვიტა, თხზულება დილით საღ გონებაზე დაეწერა და დაიძინა. სიზმარში მან შემოიღო მეცნიერი იზილა, რომელიც რაღაც ნაწილებისაგან აწყობილ შემზარავ ფანტომს დასცქეროდა. უცებ ფანტომი გაცოცხლდა და მიძიმე და მონოტონური მოძრაობა დაიწყო. საშინელი სანახაობა იყო – ამაზრზეი და გულისამრევი. მერი მიხვდა, რომ ის, რამაც მას შიშის ზარი დასცა, სხვებსაც არანაკლებ შეაშინებდა.

იოჰან კონრად დიპელი
(1673–1734)

მერი შელი
(1794–1851)

7. უპასუხე შეკითხვებს ტექსტზე დაყრდნობით. შეასრულე დავალებები რვეულში.
 - ა. რას გულისხმობდა ბაირონი, როცა მეგობრებს ფანტასტიკური ლიტერატურული შეჯიბრების მოწყობას სთავაზობდა – რა უნდა გაეკეთებინათ მათ?
 - ბ. საბოლოოდ, რა მიიღო საზოგადოებამ ამ შეჯიბრების შედეგად?
 - გ. რა დაეხმარა მერი შელის სწორი ფაბულის შერჩევაში?

გვ. 15

მოსწავლის წიგნი

5. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტის ოთხ მონაკვეთს (ა, ბ, გ, დ) და ალაგებენ მათ შინაარსობრივი თანმიმდევრობის მიხედვით (მასწავლებელი ყურადღებას ამახვილებს ამა თუ იმ მონაკვეთის გამუქებულ დასაწყისზე).
6. ტექსტზე დაყრდნობით, მოსწავლეები ასახელებენ მერი შელის კავშირს იოჰან კონრად დიპელთან (იგივე ფრანკენშტაინთან).
7. მოსწავლეები ტექსტის მიხედვით პასუხობენ დავალებაში მოყვანილ შეკითხვებს (ა-გ პუნქტები).

მოსწავლის რვეული

გვ. 32 № 2 – გვ. 34 № 4: სრულდება საკომუნიკაციო და ლექსიკური ტიპის დავალებათა სერია.

გვ. 16

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები აკვირდებიან ილუსტრაციას (გვ. 17) და პასუხობენ I-III პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
2. მასწავლებელი ასმენინებს კლასს მოსასმენ ტექსტს (იხ. მოსასმენი ტექსტები). სრულდება დავალებები მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 35 № 5: სრულდება მოსმენილის გაგების შესამოწმებელი დავალება.

მოსწავლის წიგნი

3. ჩარჩოში მოყვანილ ინფორმაციაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პოულობენ განმარტების შესაბამის სინონიმებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 35 № 6: სრულდება წაკითხულის გაგების შესამოწმებელი დავალება.

მოსწავლის წიგნი

4. წინა დავალებაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები ასახელებენ ტექსტში ნაგულისხმევ სასახლესა და ისტორიულ პერსონაჟებს.

პირველი ნაბიჯები

„სიყვარულის სასახლე“ – მითი და სინამდვილე

1. დააკვირდი 17-ე გვერდზე მოცემულ ფოტოს, აირჩიე სწორი პასუხები და გააცანი შენი ვერსიები კლასელებს. შეადარეთ თქვენი პასუხები.

I. სად მდებარეობს ფოტოზე გამოსახული შენობა?

- ა. პეტერბურგში
- ბ. პარიზში
- გ. თბილისში

II. ვინ ააშენა ის, როდის და რა მიზნით?

- ა. 1895 წელს ააგო პეტერბურგელმა არქიტექტორმა, პავლე შტერნმა, ავსტრიელი ემილია ტიტელის შეკვეთით;
- ბ. აგებულია გერმანელი პრინცის, ოლდენბურგის მიერ 1860 წელს აგრაფინა ჯაფარიძისათვის;
- გ. ააშენა პრინცმა აშოლ მიურატმა 1895 წელს საკუთარი მეუღლის, სალომე დადიანისათვის.

III. რა არის დღეს ამ შენობაში განთავსებული?

- ა. სასტუმრო
- ბ. მუზეუმი
- გ. სკოლა

2. მოისმინე და შეამოწმე შენი ვერსია. რა დაემატება და რა – არა? შეასრულე დავალებები რვეულში.

3. წაიკითხე განმარტება, მოძებნე ქვემოთ მოცემულ ინფორმაციაში შესაბამისი სინონიმური სიტყვები და დაასახელე.

მიუთითე, რომელი მნიშვნელობით არის ის სიტყვები ნახმარი ტექსტში.

ერთი მნიშვნელობით, ეს არის სიბნელეში ბუნდოვნად გამოჩენილი ადამიანი, ცხოველი ან საგანი. მეორე მნიშვნელობით, ეს ვისიმე ან რისამე არდღია.

გასული საუკუნის 30-იან წლებში თბილისში ხმები დადიოდა, ამ სასახლეში მოჩვენებები ბინადრობენო. ხალხი საღამოობით თითქოს ქალის ლანდს ზედაედა და მისი მომზილავი სიცილი ესმოდა.

სიყვარულის სასახლე იდუმალეებით მოცულ ბევრ უცნაურ ისტორიას ინახავს.

4. დაუბრუნდი წინა დავალებაში მოცემულ ინფორმაციას. რომელი სასახლე იგულისხმება და ვინ არის, შენი აზრით, ის ქალი?

პრინცი ოლდენბურგი

აბრაჟინა ჯაფარიძე

პრინცი აშოლ მიურატი

5. უპასუხე შეკითხვებს მესამე დავალების ინფორმაციაზე დაყრდნობით.

- ა. რას ლაპარაკობდნენ XX საუკუნის 30-იანი წლების თბილისში?
- ბ. რა იყო ამ ხმების საფუძველი?
- გ. როგორ ისტორიებს ინახავს ეს სასახლე?
- დ. რას უკავშირდება, შენი აზრით, ეს ისტორიები?

6. გაეცანი ამ ისტორიებს და უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. ვინ იყო და სად ცხოვრობდა ციციშვილი?
- ბ. რას გადაწყვიტებდა სასახლის აივანი? დაასაბუთე, რატომ ფიქრობ ასე.
- გ. რა მოხდა ფანჩატურის ადგილას?
- დ. რა ბედი ეწია ფანჩატურს?
- ე. ვინ იყო აგრაფინა ჯაფარიძე?
- ვ. საიდან ჩანს, რომ პრინც ოლდენბურგს თავდავიწყებით შეუყვარდა აგრაფინა?
- ზ. რა რეაქცია ჰქონდა პრინც დადიანს ოლდენბურგის წინადადებაზე პირველი ვერსიით?
- თ. რა რეაქცია ჰქონდა თავად აგრაფინას, მესამე ვერსიის თანახმად?
- ი. რით დამთავრდა ეს ისტორია?
- კ. როგორ შეაყვარა თავი პრინცმა ოლდენბურგმა აგრაფინა ჯაფარიძეს?

7. გამოიყენე ტექსტი და შეასრულე დავალები რვეულში.

პირველი ნაბიჯები

I. ერთ-ერთი ისტორიის თანახმად, აქ უცხოვრია პრინც მიურატს, სალომე დადიანის მეუღლეს, რომელსაც, გადმოცემით, ძალიან შეჰყვარებია იქვე, მოპირდაპირე მხარეს ახლაც მდგარი მოზაიკიანი სახლის ქალბატონი, ვინმე ციციშვილის ქალი.

მიურატი თურმე საათობით მდგარა სიყვარულის სასახლის აივანზე იმისათვის, რომ სატრფო დაენახა.

ერთ დღესაც ისინი ერთმანეთს ბაღში შეხვედრიან. ამ ადგილზე პრინცს შემდეგ ფანჩატური გაუკეთებია, რომელიც მოგვიანებით დანგრეულა.

II. მეორე ისტორია აგრაფინა ჯაფარიძისა და პრინც ოლდენბურგის სახელებს უკავშირდება. მეგრელი პრინცის, ტარიელ დადიანის, მეუღლე აგრაფინა ჯაფარიძე ძალიან ლამაზი ქალი იყო. პრინცმა კონსტანტინე ოლდენბურგმა აგრაფინა ქუთაისში, მის პატივსაცემად გამართულ წვეულებაზე ნახა და მისი სილამაზით მოიხიბლა. ერთი ვერსიით, გრაფს დადიანთან კაცი მიუგზავნია, ცოლს გაეყარე, მასზე დაქორწინება რომ შეეძლო. გაგიჟებულ დადიანს ხმაზე ნაუვლია ხელი, მაგრამ გაუჩერებიათ, ძვირად დაგიჯდებათ.

იმასაც ამბობენ, თითქოსდა დადიანმა ბანქოში დიდი თანხა წააგო და, ვალის გადახდის სანაცვლოდ, ოლდენბურგმა მას ცოლთან განშორება მოსთხოვა.

კიდევ ერთი გადმოცემით, პრინცი ოლდენბურგი პირდაპირ მისულა დადიანთან და 1 მილიონი ოქროს ფული შეუთავაზებია აგრაფინას სანაცვლოდ. დადიანი დასთანხმებია მის წინადადებას, აგრაფინას კი პრინციისთვის უთქვამს, ფული ვისაც გადაუხადე, საქმეც იმასთან გქონდესო. გაგიჟებულმა პრინცმა ქალის გულის მოსაგებად ეს ულამაზესი სასახლე ააგო.

ასეა თუ ისე, დადიანი, საბოლოოდ, მართლაც გაშორდა ცოლს. 1882 წლის 20 ოქტომბერს კი ოლდენბურგმა და აგრაფინამ ჯვარი დაიწერეს და ქორწილიც გადაიხადეს. მათ 6 შვილი შეეძინათ – სამი ქალიშვილი და სამიც ვაჟი.

გვ. 17

მოსწავლის წიგნი

5. მოსწავლეები პასუხობენ ა-დ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს № 3 დავალებაზე დაყრდნობით (გვ. 16).
6. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს - I D და II ისტორიას და პასუხობენ ა-კ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
7. ტექსტზე დაყრდნობით, სრულდება დავალებათა სერია მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 36 № 1 – გვ. 37 № 2: სრულდება კითხვის საკომუნიკაციო უნარზე ორიენტირებული და ენობრივი დავალებების სერია.

გვ. 18

მოსწავლის წიგნი

1. კლასი მასწავლებელთან ერთად მსჯელობს თემაზე „ტურიზმი“. თემასთან დაკავშირებული განვლილი მასალის გასახსენებლად კლასი ასრულებს დავალებას მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 39 № 2: სრულდება კითხვის საკომუნიკაციო უნარზე ორიენტირებული დავალება.

მოსწავლის წიგნი

2. ილუსტრაციებზე (1-3) დაყრდნობით მოსწავლეები პასუხობენ ა-გ შეკითხვებს.
3. მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს ქვემოთ მოყვანილ ილუსტრაციაზე აღწერილი საკომუნიკაციო სიტუაციის შესახებ.
4. ვარაუდების გადასამოწმებლად მასწავლებელი ასმენინებს კლასს დიალოგებს (იხ. 🎧 მოსასმენი ტექსტები).
5. მოსწავლეები კითხულობენ რეპლიკებს (ა-დ), ხელახლა უსმენენ ტექსტს და ასწორებენ შეცდომებს.
6. მოსწავლეები უბრუნდებიან რეპლიკებს (დავალება № 5) და ასახელებენ მათ ავტორებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 40 № 1 — გვ. 41 № 7: სრულდება კომბინირებული ტიპის დავალებათა სერია.

პირველი ნაბიჯები

ტურიზმი

1. რა არის ტურიზმი და რა იცის მის შესახებ? ვის უწოდებენ „ტურისტს“ და რისთვის დადის ის სხვადასხვა ქვეყანაში? შეასრულე რვეულში მოცემული დავალება.
2. დააკვირდი I, II და III ფოტოებს და დაასახელე, რა არის მათზე გამოსახული. უპასუხე შეკითხვებს:

- ა. რომელი ქვეყანაა ფოტოებზე გამოსახული? რატომ ფიქრობ ასე?
- ბ. რა იცის ამ ქვეყნების შესახებ?
- გ. ამ ქვეყნებიდან რომელში იმოგზაურებდი და რატომ?

3. დააკვირდი ქვემოთ მოცემულ სურათს. შენი აზრით, ვინ არიან ეს ადამიანები ერთმანეთისათვის და რას აკეთებენ იქ – ვინ სად მიდის და რა მიზნით?

4. 🎧 მოისმინე დიალოგები და შეამოწმე შენი ვერსიები.

5. წაიკითხე მოცემული რეპლიკები, მოძებნე იქ დაშვებული შეცდომები და გაასწორე ზეპირად.

🎧 მოისმინე თავიდან და შეამოწმე.

- ა. ორი დღე ზენი განკარგულებით არის. შეხვედრების შემდეგ თავისუფლად მოგასწრებთ ბევრი რამეების ნახვას.
- ბ. მეტად გაგვიმართლა. ახლა იქ საუკეთესო დროა ტურისტულ-ვიზიტის გამო.
- გ. ამ ინფორმაციას აქ არ იპოვი. თუ გინდა, ცნობების ბიუროში ვიკითხოთ.
- დ. ულურუ მეც სანახაო მაქვს. მართლაც შთამბეჭდავია

6. დაუბრუნდი რეპლიკებს და დაასახელე მათი ავტორები.

7. დააკვირდი სურათებს და დააკონკრეტე საკომუნიკაციო სიტუაციები.

- ა. ვის ესაუბრება ბაბუა?
- ბ. რა აინტერესებს / სურს მას?

8. წაიკითხე მოცემული რეპლიკები და დააკავშირე შესაბამის სიტუაციასთან. დაასახელე, რომელი რეპლიკა ვის ეკუთვნის.

- ა. – აქეთ მობრძანდით! ფეხსაცმელი გაიხადეთ და ქაშარიც მოიხსენით, თუ შეიძლება!
– კი, ბატონო! საათიც მოვიხსნა?
– დიახ, თუ არ შეწუხდებით...

- ბ. – ხომ არ გნებავთ, ადგილი გაგი-
ცვალოთ?
– არა უშავს, არ შეგანუხებთ!
– არა, რას ბრძანებთ, რა შეწუხებაა?!
ჩემთვის სულერთია, სად ვიჯდები.

- გ. – ერთი წუთით, თუ შეიძლება!
– დიახ, გისმენთ!
– ერთ ჭიქა წყალს ხომ ვერ მომი-
ტანთ?
– რა თქმა უნდა, ბატონო, ახლავე
მოგართმევთ. სხვა ხომ არაფერი
გნებავთ?

9. დაუბრუნდი წინა დავალებას და უპასუხე შეკითხვებს ცალკეულ რეპლიკასთან დაკავშირებით.

- ა. რა არის საუბრის თემა?
- ბ. კონკრეტულად რა აინტერესებს / სურს ბაბუას / მგზავრს?
- გ. როგორია თანამოსაუბრის პასუხი / პოზიცია?

გვ. 19

მოსწავლის წიგნი

7. ილუსტრაციებზე დაყრდნობით, მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს აღწერილი საკომუნიკაციო სიტუაციების შესახებ (ა-ბ).

8. მოსწავლეები ეცნობიან რეპლიკებს (ა-გ) და უკავშირებენ მათ შესაბამის ილუსტრაციას.

9. წინა დავალებაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პასუხობენ ა-გ შეკითხვებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 42 № 1 – გვ. 42 № 3: სრულდება კომბინირებული ტიპის დავალებები.

გვ. 20

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები აკავშირებენ 1-13 პუნქტებში მოცემულ ფრაზებს შესაბამის საკომუნიკაციო სიტუაციასთან და ავტორთან.
2. მოსწავლეები აკვირდებიან და აღწერენ ამა თუ იმ ილუსტრაციაზე წარმოდგენილ საკომუნიკაციო სიტუაციას.
3. მოსწავლეები მუშაობენ წყვილებად და დგამენ როლურ თამაშებს: № 1 დავალებაში მოყვანილ შეკითხვებზე დაყრდნობით, ისინი გაითამაშებენ შესაბამის საკომუნიკაციო სიტუაციებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 43 № 4 – გვ. 46 № 6: სრულდება ენობრივი და საკომუნიკაციო ტიპის დავალებები.

პირველი ნაბიჯები

1. მოცემული ფრაზები დააკავშირე შესაბამის სიტუაციებთან (სასტუმრო / რესტორანი). მიუთითე, ვინ არის კონკრეტული ფრაზის ავტორი – კლიენტი თუ თანამშრომელი?

1. ნომრის გადაცემა ზომ არ გნებავთ?	7. მაგიდა წინასწარ შეუკვეთეთ?
2. ეს ჩვენი საფირმო კერძია, მოგეწონებათ.	8. თქვენი ნომრები სხვადასხვა სართულზეა.
3. შეგვიძლია, მეოთხე სართულზე შემოგთავაზოთ.	9. გნებავთ, რომ ეს შეკვეთა გავაუქმო?
4. არცერთი თავისუფალი ნომერი არ გვაქვს.	10. აი, აქ მოაწერეთ ხელი.
5. მაგიდა გვინდა შეუკვეთოთ.	11. მოგვიანებით მოგვითხროთ დესერტი.
6. ამ ოთახზე თანხის დამატება მოგიწევთ.	12. იქნებ გვიჩიოთ, რა გავსინჯოთ?
	13. ქუჩიდან საშინელი ხმაური შემოდის.

2. დააკვირდი სურათებს და აღწერე ისინი – ვინ არიან, სად და რას აკეთებენ? დაასახელე, ვის რა აინტერესებს კონკრეტულ სიტუაციაში.

3. დაუბრუნდი პირველ დავალებას და მოცემული ფრაზები დააკავშირე შესაბამის სიტუაციებთან. გამოიყენე ფრაზები და მეწყვილესთან ერთად შეადგინე დიალოგები.

4. მოისმინე დიალოგები და დააკავშირე სურათებთან. შეადარე თქვენს ვერსიებს. შეასრულე დავალებები რვეულში.
5. წარმოიდგინე, რომ ქუჩაში შემთხვევით გხვდება უცხო ტურისტი, რომელსაც კონკრეტული რამ აინტერესებს შენი რეგიონის (ქალაქის) შესახებ. წაიკითხე მოცემული შეკითხვები და მოიფიქრე რეალური სიტუაციები.

- ა. რისი ნახვა შემიძლია აქ? თქვენ რის ნახვას მირჩევთ მოკლე დროში?
- ბ. შესაძლებელია თუ არა აქ მანქანის დაქირავება? როგორ უნდა გამოვიძახო ტაქსი?
- გ. რით ჯობია ქალაქის (რაიონის) დათვალიერება – ფეხით, მანქანით თუ ველოსიპედით?
- დ. შემიძლია, სადმე შევიძინო თქვენი ქალაქის გზამკვლევი? თუ არა, როგორ მოვიქცე ასეთ შემთხვევაში? ვინ დამეხმარება? შემიძლია თუ არა გიდს მივმართო?
- ე. არის თუ არა აქ წყნარი და ფეხმძიმე სასტუმრო? როგორ უნდა მოვხებდე იქ? შორს არის აქედან? შემიძლია ფეხით მისვლა?
- ვ. რით შემიძლია გავერთო აქ ღამით? არის აქ ღამის კლუბები?
- ზ. სად შემიძლია სუვენირების ყიდვა? თქვენ რის ყიდვას მირჩევთ?
- თ. სად შემიძლია გავსინჯო თქვენი ნაციონალური კერძები? განსაკუთრებით, რის გასინჯვას მირჩევთ?
- ი. სად უნდა გადავცვალო / დავახურდავო ფული?
- კ. ვის შემიძლია მივმართო პრობლემების შემთხვევაში? არის აქ ტურისტული ბიურო?

6. დაუბრუნდი წინა დავალებას, გამოიყენე შენი პასუხები და შეწყვილესთან ერთად გაითამაშე შესაბამისი სიტუაციები. შეცვალეთ როლები და თავიდან პკითხეთ ერთმანეთს.
7. დაუბრუნდი შენი და შენი შეწყვილის პასუხებს. რა დამთხვა და რა – არა? ვინ სთავაზობს ტურისტს უკეთეს ვარიანტს – შენ თუ შენი შეწყვილე? რატომ ფიქრობ ასე?
8. დააკვირდი სურათებს და აღწერე. შენი აზრით, რის შესახებ საუბრობენ ისინი? რა აინტერესებთ მათ / რას აპირებენ ისინი?

9. მოისმინე დიალოგები, დააკავშირე სურათებთან და შეადარე შენს ვერსიებს.

მოსწავლის წიგნი

4. მასწავლებელი ასმენინებს კლასს დიალოგებს. მოსწავლეები აკავშირებენ მათ ქვემოთ მოყვანილ ილუსტრაციებთან.

მოსწავლის რვეული

გვ. 47 № 7 – გვ. 48 № 1: სრულდება საკომუნიკაციო და ენობრივი ტიპის დავალებების სერია.

მოსწავლის წიგნი

5. მოსწავლეები ეცნობიან და პასუხობენ ა-კ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
6. მოსწავლეები მუშაობენ ყნვილებად და წინა დავალებაში წარმოდგენილი შეკითხვების საფუძველზე, გაითამაშებენ სკეტჩებს (როლების გაცვლით).
7. მოსწავლეები ადარებენ თავიანთ პასუხებს მეწყვილისას.
8. მოსწავლეები აკვირდებიან და აღწერენ ილუსტრაციებს (საკომუნიკაციო სიტუაციებს).
9. მასწავლებელი მოსწავლეებს ასმენინებს დიალოგებს (იხ. მოსასმენი ტექსტები), რომლებსაც მოსწავლეები ადარებენ თავიანთ როლურ თამაშებს.

გვ. 22

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები ეცნობიან შეკითხვებს და პასუხობენ ა-ე პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
2. მოსწავლეები ეცნობიან ტურისტული ბიუროს შემოთავაზებას და ასრულებენ შესაბამის დავალებებს მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 48 № 2: სრულდება საკომუნიკაციო ტიპის დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

3. მოსწავლეები აკვირდებიან და აღწერენ 23-ე გვერდზე განთავსებულ ილუსტრაციებს.
4. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს (გვ. 23) და უკავშირებენ ა-დ პუნქტებში მოყვანილ თემებს ამა თუ იმ ილუსტრაციას (გვ. 23).

პირველი ნაბიჯები

ტურისტული გზამკვლევი

1. გაეცანით შეკითხვებს და იმსჯელეთ მათზე.
 - ა. ფიქრობთ თუ არა, რომ აუცილებელია უცხო ქვეყანაში (ან ქალაქში) გამგზავრებამდე ფლობდეთ მის შესახებ გარკვეულ ინფორმაციას?
 - ბ. რა სახის ინფორმაცია უნდა გქონდეს ასეთ შემთხვევაში და რატომ?
 - გ. საიდან, რა გზით შეგიძლია ამ ინფორმაციის მოძიება?
 - დ. რა არის ტურისტული გზამკვლევი და რის შესახებ გვანდის ის ინფორმაციას?
 - ე. დაგეხმარება თუ არა გზამკვლევი უცხო ქალაქში (ქვეყანაში) და, კონკრეტულად – რაში?
2. გაეცანი ტურისტული ბიუროს შემოთავაზებას და შეასრულე დავალებები რვეულში.

მოგზაურობა კაბადოკიაში – 4 დღე

I დღე

გასვლა ბათუმიდან 20.00 სთ-ზე; ჩასვლა კაბადოკიაში 10.00 სთ-ზე, სასტუმროში დაბინავება, საუზმე და დასვენება 3 საათი; 16.00 სთ-ზე „დევერენტის ხეობის“, გორემეს მუზეუმისა და მონქის ხეობის მონახულება; დაბრუნება სასტუმროში და ვახშამი.

II დღე

საუზმის შემდეგ გამგზავრება ესენთიში პანორამული ხედებისა და ბუნებრივი კლდოვანი ციხესიმაგრეების სანახადად; შესვენება ავანოში და ლანჩი; ტურის ბოლოს მიზრუნება სასტუმროში და ვახშამი; ღამისთევა კაბადოკიაში.

III დღე

საუზმის შემდეგ გამგზავრება დერინკუში და მიწისქვეშა ქალაქის მონახულება; მცირე ლანჩის შემდეგ ლაშქრობა იზლარას ხეობაში და ეკლესიების ნახვა; დაბრუნება სასტუმროში და ვახშამი.

IV დღე

საუზმის შემდეგ გამგზავრება სელიმში პანორამული ხედების სანახადად. ტურის ბოლოს ურგუფში 2-საათიანი „შოპინგი“; სადილი სასტუმროში და გამგზავრება ბათუმის მიმართულებით.

ტურის ღირებულება: 530 ლარი

ფასში შედის:

ტრანსპორტირება კომფორტული მიკროავტობუსით
დაბინავება 3-ვარსკვლავიან სასტუმროში
2-ჯერადი კვება
ქართულენოვანი გიდის მომსახურება
სამოგზაურო დაზღვევა თურქეთის ტერიტორიაზე

3. დააკვირდი მოცემულ ფოტოებს (გვ. 23) და დაასახელე, რის შესახებ გვანდის თითოეული ფოტო ინფორმაციას?
4. წაიკითხე მოცემული თემები და დაუკავშირე ფოტოების თანმხლებ ტექსტებს. შეასრულე დავალებები რვეულში.

ა. გართობა

ბ. სასტუმროები და კოტეჯები

გ. შენაძენი

დ. ღირსშესანიშნაობები

1

კაბადოკია, რომელიც „ლამაზი ცხენების ქვეყანას“ ნიშნავს, მსოფლიოს მერვე საოცრებად არის მიჩნეული. ტურისტებს შესაძლებლობა აქვთ, ნახონ 36-მდე მინისქვეშა ქალაქი და უამრავი გვირაბი; დატკნენ ვულკანური წარმოშობის ლანდშაფტებით; დაათვალიერონ კლდეში ნაკვეთი დასახლება და გორემეს ეროვნული პარკი, აგრეთვე, ეკლესიები და ციხესიმაგრეები.

2

შესაძლებლობა გექნებათ, საპაეო ბურთით გაი-სეირნოთ უძველესი დასახლებების თავზე და დატკ-ბეთ არაჩვეულებრივი პეიზაჟებით; ცხენით ისეირნოთ ხელუხლებელი ზღვის უბეებთან თუ გაშლილ ველუბ-ზე; დაესწროთ ნაციონალურ გასართობ პროგრამას რესტორანში; გაერთოთ და ისიამოვნოთ ეგზოტიკური ცეკვებით ქალაქ გორემში.

3

თქვენ შეიძენთ ადგილობრივი წარმოების ნაირფერ ორ-ნამენტებიან ხელნაკეთ ნივთებს, ნაჭრებსაგან შექმ-ნილ „ბეზ ბებეკლერის“ თოჯინებს. ასევე, შეგიძლიათ შეიძინოთ თიხის, ვულკანური ტუფისა და ქვებისაგან დამზადებული სუვენირები, ხელით ნაკსოვი ხალიჩები და უნიკალური ადგილობრივი ღვინო.

4

აქ საკმაოდ ბევრი სასტუმრო და პანსიონია. სურ-ლის შემთხვევაში, შეგიძლიათ დაბანაკდეთ სტანდარ-ტული სასტუმროსაგან ბევრად განსხვავებულ „პერი ბაჯასიში“, სადაც ყველა ოთახი ერთმანეთისაგან განსხვავებულია გაფორმებული, ან კლდეში ნაკვე-თი სასტუმროს მშენიერ ოთახებში დაბინავდეთ. გა-მოქვამულში მონყოილი სასტუმრო მთის ფერდობ-ზეა განთავსებული, 6 გამოქვამულს იკავებს და 30 ნომრისაგან შედგება.

5. გაითამაშე სიტუაცია მენჯილესთან ერთად – „ტურისტულ ბიუროში“. ამისათვის გაინაწ-ილეთ როლები და მოამზადეთ შესაბამისი კითხვა-პასუხები. I. კაბადოკიაში წამსვლელი; გამოიყენე ტურისტული ბიუროს შეთავაზება და მოამზადე შეკითხვები. II. ბიუროს თა-ნამშრომელი: გამოიყენე გაზამკვეთის ინფორმაცია და მოამზადე შესაბამისი პასუხები.
6. დაიყავით ჯგუფებად, შეადგინეთ თქვენი რეგიონის (ქალაქის) გაზამკვეთი და წარუდგინეთ კლასელებს.

გვ. 23

მოსწავლის რვეული

გვ. 49 № 2: სრულდება წაკითხ-ულ ტექსტზე ორიენტირებული დავალება.

მოსწავლის წიგნი

5. მოსწავლეები იყოფიან წყვილებად და გაზამკვეთზე დაყრდნობით, ამზადებენ შესაბამის კითხვა-პასუხებს საკომუნიკაციო სიტუაცი-ის „ტურისტულ ბიუროში“ გასათამაშებლად. სკეტჩის გათამაშება ხდება კლასის წინაშე. როლური თამა-ში გულისხმობს როლების გაცვლას.

მოსწავლის რვეული

გვ. 51 № 1 (ა-ი) მოსწავლეები ემზადებიან ტურისტული გაზამკ-ვლის შესადგენად.

მოსწავლის წიგნი

6. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები იყოფიან მცირე ჯგუფებად და ამზა-დებენ მშობლიური ქა-ლაქის, სოფლის, რაიონის ილუსტრირებულ ტურისტ-ულ ბუკლეტს (პროექტის მომზადება მოიცავს რამ-დენიმე გაკვეთილს).

სხოვრება ქუჩაში

მოსწავლის წიგნი

- 1. მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები, მასწავლებლის მითითებით, გაეცნობიან თემატურ და გრამატიკულ ცნობარს, მათ ევალებათ, დააკვირდნენ ილუსტრაციას და ისაუბრონ აღწერილი საკომუნიკაციო სიტუაციის შესახებ.
- 2. მოსწავლეები კითხულობენ ა-დ პუნქტებში მოყვანილ რეპლიკებს და აკავშირებენ მათ ილუსტრაციის პერსონაჟებთან.

მოსწავლის რეგული

გვ. 52 № 1 – გვ. 53 № 5: სრულდება საკომუნიკაციო და ენობრივი ტიპის დავალებათა სერია.

თემა 1

სხოვრება ქუჩაში

1. მოხეტიალე ბავშვები

თემატური სწოპარი	ენობრივი სწოპარი
• ფორუმის სტუმრები თემაზე „რატომ გადიან ბავშვები ქუჩაში?“ • ბრიუს ლი ქუჩიდან დიდ კინოში • ნუკრი მენტეშაშვილი – თვითნასწავლი მუსიკოსის ცხოვრება	• ქცევა (წარმოება და ფუნქციები) • კონტაქტი (წარმოება და ფუნქცია)

1. დააკვირდი სურათს. რას გამოხატავს ეს სურათი და რის შესახებ გაძლევს ის ინფორმაციას? კონკრეტულად ისაუბრე ცალკეულ ეპიზოდზე – ვინ არიან, რას აკეთებენ და რატომ?

2. წაიკითხე მოცემული რეპლიკები და დააკავშირე სურათთან. მოძებნე და მიუთითე ამ რეპლიკების საფარადო ავტორები. როგორია შენი დამოკიდებულება ქუჩის ცხოვრებასა და შესაბამის რეპლიკებთან დაკავშირებით? წაიკითხე და დაასახელე, ვინ არის.
- ა. „ვმღერი და ფულს ისე ვშოულობ, ჩემი სამუშაო დღე დილით ადრე იწყება და დალამებად დე აქ ვრჩები“.
 - ბ. „მათხოვრობა ჩემი მეორე პროფესიაა. ხალხი გულმონყალეა და მეზმარება“.
 - გ. „ნახე, როგორ დაარტყა? ჩემი უბნელია, ვიცნობ, მაგარი ბიჭია!“
 - დ. „რატომ მათხოვრობ, არ გრცხვენია? იქნებ რაიმე ხელობა ისწავლო!..“

3. დაუბრუნდი სურათს და იმსჯელე ამ ბავშვების შესახებ: სად ცხოვრობენ, აქვთ თუ არა ოჯახი, დადიან თუ არა სკოლაში და ა.შ. კარგად დააკვირდი მათ გარეგნობას, ჩაცმულობას და ისე დაასაბუთე შენი პასუხები, რატომ ფიქრობ ასე.
4. მოისმინე ბავშვების დიალოგი ინგლისელი მწერლის, ჯეიმს გრინუდის რომანიდან „პატარა მანანალა“ და დააკონკრეტე საკომუნიკაციო სიტუაცია.
 - ვინ არიან ეს ბავშვები და რა ურთიერთობა აქვთ მათ ერთმანეთთან?
 - სად მიმდინარეობს დიალოგი?
 - რის შესახებ საუბრობენ ბავშვები?
 - სად ცხოვრობენ, შენი აზრით, ისინი?
5. დაუბრუნდი დიალოგს, მოისმინე თავიდან და უპასუხე შეკითხვებს.
 - ა. რატომ გამოიქცა ბიჭი სახლიდან?
 - ბ. როგორ ცხოვრობდა ის სახლში და აპირებს თუ არა იქ დაბრუნებას?
 - გ. რატომ ფიქრობენ დანარჩენები, რომ უცნობი ბიჭი იტყუება?
 - დ. რას თვლიან ისინი სახლიდან გამოქცევის რეალურ მიზეზად?
 - ე. დღივგრეს თუ არა მათ საბოლოოდ ბიჭის ნათქვამი?
6. როგორ ფიქრობ, სიმართლეს ამბობს თუ არა სახლიდან გამოქცეული ბიჭი? რატომ ენდობა ის უცნობებს? ნაიკითხე და შეადარე შენს ვერსიას.
როგორ გესმის – „თავის მოგზავნა“? განმარტე კონტექსტის მიხედვით.

„არ მინდოდა, უცნობი ბიჭებისათვის ჩემი ამბავი დანერგულით მომეყოლა, მაგრამ დაუფინებელი შეკითხვებით თავი რომ მომბეზრეს, ვეღარ დავუშალე და ვუთხარი, მე უსახლკარო მანანალა ვარ-მეთქი. მათთან განდობა სამიში არ უნდა ყოფილიყო. ეტყობოდა, ბიჭები თვითონაც მარტონი ცხოვრობდნენ და იქნებ სამუშაოს მოძებნაში მომხმარებოდნენ“.

7. ნაიკითხე განმარტებები და დააკავშირე ხაზგასმულ სიტყვებთან.
 - ა. გალატაკებული, უსახლკარო ადამიანი, რომელიც უსაქმოდ დაეხეტება აქეთ-იქით.
 - ბ. ვინმესთვის რაღაცის გამჟღავნება, გამხელა, გაზიარება.
 - გ. კატეგორიული, დაბეჯითებული, აჩემებული.
8. შენ თუ იცნობ ასეთ ბავშვებს? გაიხსენე დიალოგიც და ისე გამოხატე შენი პოზიცია მოცემულ შეკითხვებთან დაკავშირებით: შენი აზრით, რატომ გადაიან ისინი ქუჩაში, სად ცხოვრობენ და რას ფიქრობენ ისინი საზოგადოებაზე?
9. გაეცანი ფსიქოლოგების პოზიციას და შეადარე ის შენსას. არის თუ არა მსგავსება და განსხვავება მათ შორის და კონკრეტულად რაში?

ისინი სხვადასხვა მიზეზით ხვდებიან ქუჩაში. ჯგუფ-ჯგუფად ცხოვრობენ ქუჩებში, მიტოვებულ შენობებში, სკვერებში, ბაზრებისა და სადგურების ტერიტორიაზე... მათ გარშემო სიბინძურე, სიცივე, უკიდურესი სიღატაკე და ქაოსია. იქ უცხოა სიმყუდროვე და სიმშვიდე. ისინი, ვინც ქუჩაში გადაიან, საზოგადოებასაც გაურბიან, ცხოვრებას თავს არიდებენ. მათ დიდი აგრესია აქვთ საზოგადოების მიმართ, რადგან მიაჩნიათ, რომ ოჯახთან ერთად ისინი თავად საზოგადოებაშიც გარიყა“.

გვ. 25

მოსწავლის წიგნი

3. მოსწავლეები უბრუნდებიან ილუსტრაციას და მსჯელობენ აღწერილი საკომუნიკაციო სიტუაციის შესახებ.
4. მასწავლებელი ასმენინებს კლასს დიალოგს ჯ. გრინუდის რომანიდან „პატარა მანანალა“ (იხ. მოსასმენი ტექსტები), მოსწავლეები კი პასუხობენ მოსმენილის გაგების შესამოწმებლად შერჩეულ შეკითხვებს.
5. ხელახალი მოსმენის შემდეგ კლასი პასუხობს შეკითხვების დამატებით სერიას (ა-ე).

მოსწავლის რვეული

გვ. 53 № 6, 7: სრულდება მოსმენილი დიალოგის გაგებაზე ორიენტირებული დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

6. ჩარჩოში მოყვანილი ამონარიდის მიხედვით, მოსწავლეები ასაბუთებენ მოსაზრებებს პერსონაჟის შესახებ.
7. მიმდინარეობს ტექსტში ხაზგასმული სიტყვების მნიშვნელობების დეტალური დამუშავება.
8. მასწავლებლის დახმარებით, მოსწავლეები ებმებიან დისკუსიაში ქუჩაში მცხოვრები ბავშვების შესახებ.
9. მოსწავლეები ეცნობიან ფსიქოლოგების ჩარჩოში მოყვანილ პოზიციას და ადარებენ მას საკუთარ პოზიციას, არგუმენტებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 53 № 8 – გვ. 56 № 1: სრულდება კონტექსტთან მჭიდროდ დაკავშირებული ენობრივი და საკომუნიკაციო ტიპის დავალებათა სერია.

გვ. 26

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები ეცნობიან ჩარჩოში მოყვანილ ლექსიკურ ერთეულებს და ალაგებენ მათ დადებითი და უარყოფითი მნიშვნელობის ნიშნით.
2. ილუსტრაციაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები იყენებენ ზემოთ მოყვანილ ლექსიკურ ერთეულებს.
3. ილუსტრაციებზე დაყრდნობით, მოსწავლეები მსჯელობენ თემის ირგვლივ.
4. მასწავლებლის მითითებით კლასი იყოფა წყვილებად. მენწყვილები ეცნობიან ჩარჩოში მოყვანილ მოსაზრებებს და აყალიბებენ არგუმენტებს თემის ირგვლივ.

თემა 1

1. გაცანი ქვემოთ მოცემულ სიტყვებს და დაზუსტე მათი მნიშვნელობები. დალაგე ისინი დადებითი და უარყოფითი ნიშნის მიხედვით.
მიუთითე, რას უსვამენ ისინი ხაზს – შინაგან ბუნებას, გარეგნობას, ქცევას.

თანაგრძნობა ყურადღება გულგრილობა სითბო სიძულვილი
ძალადობა მზრუნველობა სიბრალული მტრობა გულმონყალება

2. დააკვირდი ფოტოებს. გამოიყენე წინა დავალებაში მოცემული მასალა და ისაუბრე მათ შესახებ. რა აკლიათ ამ ბავშვებს? რას ამჟღავნებენ ისინი? რას განიცდიან?

„ნუ გეშინიათ მტრების, უარეს შემთხვევაში, მათ შეუძლიათ, მოგკლან!“

ნუ გეშინიათ მეგობრების, უარეს შემთხვევაში, მათ შეუძლიათ, გიღალატონ! გეშინოდეთ გულგრილი ადამიანებისა!

ისინი არც კლავენ, არც ღალატობენ, მაგრამ მხოლოდ მათი ხელშეწყობით არსებობს ყოველგვარი ბოროტება დედამიწაზე!“

3. რა არის გულგრილობა? როგორი რეაქცია აქვთ გულგრილ ადამიანებს ფოტოებზე ასახულ სიტუაციებში? როგორ იქცევიან და რას ამბობენ ისინი ასეთ დროს?
4. გაცანი მენწყვილესთან ერთად ზემოთ მოცემულ მოსაზრებებს. იზიარებთ თუ არა მათ და რატომ?
როგორ ფიქრობ, არის თუ არა დანაშაული საზოგადოების მხრიდან გულგრილობა და პასიურობა? რაში მჟღავნდება, შენი აზრით, ეს გულგრილობა?

- 5. ზურამ გადწყვიტა ფორუმზე ახალი თემის გახსნა და ამ თემით დაინტერესებულ ყველა პირს სთხოვა, გამოეთქვათ საკუთარი პოზიცია. გადახედე ფორუმის გვერდს და დაასახელე, რის შესახებ ითხოვს ზურა აზრის გამოთქმას?
- 6. ნაიკითხე, რას წერენ ფორუმის სტუმრები და შეასრულე დავალებები რვეულში.

რატომ გადიან ბავშვები ქუჩაში?	
6. ბერიძე	ის, ვინც სახლში კარგავს სითბოსა და სიყვარულს, მას ქუჩაში ეძებს. ქუჩა კი სასტიკია. მას თავისი კანონები აქვს. არავინ იცის, აქ მათ რა ბედი ეწევათ.
ნინო დ	სულაც არ არიან ისინი აგრესიულები. ისინი აქ საკუთარი გადარჩენისთვის იბრძვიან. აქ ყველა მარტო საკუთარ თავზე ფიქრობს.
ბურაში, 43 წლის	ეს არის სამყარო, რომელიც მათ დანაშაულისა და არაჯანსაღი ცხოვრების წესისაკენ უბიძგებს; ამ სამყაროს ჩვენ ყოველდღიურად ვეხებით, მაგრამ რატომღაც გვერდს ვუვლით.
ლაშა, X კლასი	ისინი თავისუფლებას ეძებენ ქუჩაში.
ლია, ლიანდოსი	რატომ ქუჩაში? იმიტომ, რომ მათ სხვა არჩევანი არ აქვთ. მათთვის გამოსავალი ქუჩა და ქუჩაში მათხოვრობაა. როგორია ამ დროს გამეფების რეაქცია? ზოგი გულგრილად, ზოგი კი ზიზღით უყურებს მათ ...
მამა, სოციალური გუშაჟი	ძალიან ძნელია, მოიპოვო მათი ნდობა და, თუ ბოლოსდაბოლოს მოიპოვე, შეგიძლია, ჩათვალო, რომ მათი საუკეთესო მეგობარი ხარ.
ნანა, ფსიქოლოგი	ქუჩის ბავშვების შემთხვევაში, მათი ყველა უფლება ირღვევა. ისინი ვერ იღებენ განათლებასა და სამედიცინო მომსახურებას. ხშირ შემთხვევაში კი ძალადობის მსხვერპლნი ხდებიან.

- 7. დაიყავით მცირე ჯგუფებად და მოამზადეთ თქვენი პოზიციები მოცემულ შეკითხვებთან დაკავშირებით:
 - შენ როგორ ფიქრობ, არის თუ არა ქუჩა გამოსავალი?
 - რა უნდა გააკეთოს საზოგადოებამ იმისათვის, რომ ეს ბავშვები იმავე საზოგადოების წევრებად იქცნენ?
- 8. ჩამოაყალიბეთ თქვენი პოზიცია და გააცანით სხვა ჯგუფებს. დაასაბუთეთ სათანადო არგუმენტებით.

ბ3. 27

მოსწავლის წიგნი

- 5. მოსწავლეები ეცნობიან ფორუმის პერსონაჟებსა და თემას.
- 6. კლასი ეცნობა ფორუმის სტუმრების მოსაზრებებს და ასრულებს დავალებებს მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 56 № 2 — გვ. 57 № 3: სრულდება ტექსტის გაგების შემოწმებაზე ორიენტირებული დავალებები.

გვ. 57 № 4 – გვ. 58 № 4: სრულდება ლექსის დაუფლებაზე გათვლილი დავალებების სერია.

მოსწავლის წიგნი

- 7. მასწავლებელი ყოფს კლასს ჯგუფებად. ჯგუფები მუშაობენ თემაზე: აყალიბებენ მოსაზრებებს, არგუმენტებს.
- 8. ჯგუფები აცნობენ საერთო პოზიციებს თანაკლასელებს (სხვა ჯგუფებს). კლასში იმართება დისკუსია.

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- 1. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ბ (3 წყვილი) პუნქტები.
- 2. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-დ/1-3 პუნქტები.

თემა 1

ქმევა

I. ეს არის სუბიექტსა და ობიექტს (ან ობიექტებს) შორის კუთვნილებით-დანიშნულებითი ურთიერთობა.

საარესო	ზმნის ფორმა ნეიტრალურია. ეს ნიშნავს, რომ სუბიექტი, უბრალოდ, მოქმედებს; სამოქმედო ობიექტი არავის ეკუთვნის. ბებია ამზადებს საჭმელს. კაცი ამწენებს სახლს. დედა კერავს კაბას. სახლი შენდება.
სათავისო	ზმნის ფორმა გვიჩვენებს, რომ სამოქმედო ობიექტი თავად სუბიექტის კუთვნილებაა. სუბიექტი თავისთვის მოქმედებს. ბებია იმზადებს საჭმელს. კაცი იმწენებს სახლს. დედა იკერავს კაბას.
სასხვისო	ზმნის ფორმა გვიჩვენებს, რომ სამოქმედო ობიექტი ეკუთვნის მეორე ობიექტს (სხვას). სუბიექტი სხვისთვის მომედებს. ბებია უმზადებს საჭმელს გიას. კაცი უმწენებს სახლს მეზობელს. დედა უკერავს შარვალს მამას. სახლი უშენდება რეზოს.

II. ზოგიერთ ზმნას ფორმა სათავისო აქვს, მაგრამ შინაარსით (ფუნქციით) ის საარესოა. აქ არ ჩანს, ობიექტი ვის ეკუთვნის.

ამ ზმნებს აქვთ სასხვისო ფორმებიც.

საარესო	იპოვა, შეინახა, გაიგო, წაიღო, მოიტანა, იზამს... დათომ იპოვა წიგნი და შეინახა. ბიჭმა ბურთი წაიღო სკოლაში. მამამ ჩანთა მოიტანა.
სასხვისო	უპოვა, შეუნახა, გაუგო, წაუღო, მოუტანა... დათომ მას წიგნი უპოვა და შეუნახა. მამამ დედას ჩანთა მოუტანა.

1. შეცვალე გამუქებული სიტყვები ნიშნის მიხედვით.

ნიშნები: დედა კერავს ამზადებს ლიასთვის. დედა კერავს უმზადებს ლიას

- ა. ნანა კექის აცხობს თავისთვის.
- ბ. ნანა კექის აცხობს დისთვის.
- ა. ზაზა სურათს ხატავს თავისთვის.
- ბ. ზაზა სურათს ხატავს მეგობრისთვის.
- ა. შვილი რეკავს მამასთან.
- ბ. ლია წერილს აგზავნის ბებიასთან.

2. წაიკითხე მოცემული წინადადებები, შეადარე ისინი ერთმანეთს და უპასუხე ქვემოთ მოცემულ შეკითხვებს.

- ა. ბიჭი წერს წერილს.
- ბ. მოსწავლე დავალებას ინერს რვეულში.
- გ. რეზო თავის სახელს აწერს წიგნს.
- დ. ლია დავალებას უწერს კლასელს.
- ზმნის რომელი ფორმა გამოხატავს სათავისო და სასხვისო ქცევას?
- დაასახელე, ვისთვის არის სუბიექტის მოქმედება განკუთვნილი და მიუთითე შესაბამისი ქცევის ნიშნები.
- რომელ წინადადებაში არის ზმნის ფორმა ნეიტრალური, ანუ ზმნის რომელი ფორმა მიუთითებს, რომ სუბიექტი არავისთვის არ მოქმედებს?
- რის შესახებ მიუთითებს ზმნა „აწერს“?
 1. მიუთითებს, რომ სუბიექტი სხვისთვის მოქმედებს;
 2. უჩვენებს სუბიექტის მოქმედების ადგილს;
 3. მიუთითებს, რომ სუბიექტის მოქმედება არავის არ ეკუთვნის.

კონტაქტი

3. შესრულებული მითითებები სვეტში მოცემული წინადადებების მიხედვით.

- ა. დაასახელე სუბიექტური პირები პირველ ბლოკში (ა. უშუალო) მოცემულ წინადადებებში.
- ბ. დაასახელე სუბიექტური პირები მეორე ბლოკში (ბ. შუალალობითი) მოცემულ წინადადებებში.
- გ. რომელ წინადადებებშია სუბიექტი მოქმედების უშუალო შემსრულებელი?
- დ. რომელ წინადადებებშია სუბიექტი მოქმედების ხელმძღვანელი, ორგანიზატორი?

4. დაუბრუნდი მეორე ბლოკში (ბ. შუალალობითი) მოცემულ წინადადებებს და შესრულე დავალებები.

- ა. დაასახელე, რამდენპირიანია იქ წარმოდგენილი ზმნები.
- ბ. წაიკითხე და დაასახელე სწორი ვარიანტი.

როგორც წესი, შუალაობითი კონტაქტი ეწარმოება:

- 1. ერთპირიან ზმნებს;
- 2. ორპირიან ზმნებს;
- 3. სამპირიან ზმნებს.

- გ. რეალურად რამდენი პირია მოქმედების შემსრულებელი – ერთი თუ ორი? დაასაბუთე პასუხი.

5. წაიკითხე მოცემული ფორმები და შესრულე მითითებები.

- ა. შეუწყვე მათ პირები და მიუთითე, რომელია სუბიექტი და რომელი – ობიექტი.
- ბ. მიუთითე სუბიექტისა და ობიექტის პირისა და რიცხვის ნიშნები.
- გ. დაასახელე, რომელი პირია მოქმედების რეალური შემსრულებელი და რომელი – ხელმძღვანელი.

ვაწერინებ; გვაწერინებენ; აწერინებთ; გაწერინებს; მაწერინებთ.

I. შეადარე წინადადებები ერთმანეთს და უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. რას აკეთებს მამა პირველ წინადადებაში?
- ბ. ვინ აწერებს სახლს მეორე წინადადებაში?
- გ. ვისი სურვილით (მითითებით, ხელმძღვანელობით) აწერებს მამა სახლს?
- დ. ვინ არის ამ მოქმედების (აწერების) ორგანიზატორი?

II. ზმნის ფორმა გვიჩვენებს, რომ სუბიექტი სამოქმედო ობიექტზე მოქმედებს უშუალოდ ან სხვა პირის მეშვეობით.

ა. უშუალო	ეს ნიშნავს, რომ მოქმედება ხდება არავის ჩარევით (უშუალოდ). თვითონ: აკეთებს, ხატავს, ამზადებს, წერს, დარბის, ალაგებს, დგამს, ჭამს, სვამს...
	1. დათო ხატავს პეიზაჟს. 2. სოფო აკეთებს დავალებას. 3. ლია ალაგებს ოთახს. 4. ზაზა წერს წერილს. 5. ბაჭყალი ჭამს საჭმელს. 6. ბუბია სვამს წამალს.
ბ. შუალაობითი	ეს ნიშნავს, რომ მოქმედება ხდება სხვისი ჩარევით. სხვა: აკეთებინებს, ახატვინებს, ამზადებინებს, აწერინებს, ალაგებინებს, ადგამინებს, აჭმევს, ასმევს, ადგმევინებს...
	1. მხატვარი ახატვინებს დათოს პეიზაჟს. 2. აკეთებინებს სოფოს დავალებას. 3. დედა ალაგებინებს ლიას ოთახს. 4. მამა აწერინებს ზაზას წერილს. 5. დედა აჭმევს ბაჭყალს საჭმელს. 6. ნანა ასმევს ბუბიას წამალს.

მოსწავლის ნიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- 3. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-დ პუნქტები.
- 4. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-დ/1-3 პუნქტები.
- 5. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-გ პუნქტები.

გვ. 30

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები ეცნობიან ილუსტრაციებს და კითხულობენ ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის წიგნში გვ. 128-133) ჩინური წარმოშობის გამოჩენილი ამერიკელი აღმოსავლური ბრძოლების ხელოვანის, ბრიუს ლის შესახებ.

მოსწავლის რვეული

გვ. 58 № 5: სრულდება მოსწავლის გაგების შესამოწმებელი დავალება.

გვ. 58 № 6: სრულდება ენობრივი სამუშაო.

მოსწავლის წიგნი

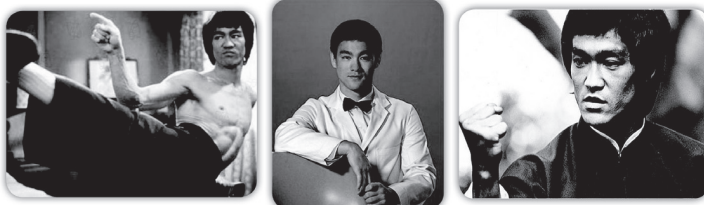
2. მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს ბრიუს ლის ბიოგრაფიის შესახებ: ასახელებენ მის სავარაუდო კავშირს თემასთან “ქუჩაში მცხოვრები ბავშვები”.
3. მასწავლებელი კლასთან ერთად მუშაობს თემასთან დაკავშირებულ ლექსიკურ ერთეულებზე.
4. მასწავლებლის დახმარებით, მოსწავლეები მსჯელობენ ზემოხსენებულ თემაზე და იშველიებენ არგუმენტებს.
5. მოსწავლეები ეცნობიან ბიოგრაფიული ხასიათის ტექსტს და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-გ).
6. ტექსტის ხელახალი წაკითხვის შემდეგ სრულდება დავალებათა სერია მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 58 № 7 – გვ. 61 № 3: სრულდება წაკითხული ტექსტის დეტალური დამუშავების ხელშემწყობი დავალებები.

თემა 1

1. ვინ იყო ბრიუს ლი და რა იცოდა მის შესახებ? დააკვირდი სურათებს და გამოთქვი შენი ვარაუდები. მოისმინე და შეამოწმე შენი ვერსია. შეასრულე დავალებები რვეულში.

2. შენი აზრით, როგორ გარემოში გაიზარდა ბრიუს ლი და რა დამოკიდებულება ჰქონდა მას ქუჩასთან? წაიკითხე მოცემული ტექსტის 1 აბზაცი და შეამოწმე შენი ვერსია.

3. გაცანადი სიტყვის – „გავლენა“ – ერთ-ერთი მნიშვნელობა და განმარტე შენი სიტყვებით! აბზაცში ნახსენებული სიტყვები.

„გავლენა არის ზემოქმედების უნარი, ძალა, ავტორიტეტი“.

4. კიდევ ერთხელ განმარტე, რას ნიშნავს შენი აზრით, „ქუჩური ცხოვრება“?

როგორ ფიქრობ, როგორი გავლენა მოახდინა ქუჩაზე ბრიუს ლიზე? გაცანადი ორ განსხვავებულ ვერსიას, აირჩიე შენთვის

მისაღები ვარიანტი და გაამყარე შენი არგუმენტებით.

- ა. ქუჩამ მასზე ცუდი გავლენა მოახდინა. ამიტომაც წავიდა ის ამერიკაში.
- ბ. ქუჩამ დადებითად იმოქმედა ბრიუს ლიზე. იქ დაუფლდა ის საბრძოლო ხელოვნებას, რომელმაც მას შემდგომ დიდი წარმატება მოუტანა.

5. წაიკითხე მოცემული ტექსტი და შეადარე შენს ვერსიას. უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. რას აკეთებდა ბრიუს ლი ქუჩაში?
- ბ. როგორ აფასებს ის ამ პერიოდს?
- გ. როგორ აღმოჩნდა ის ამერიკაში?

6. თავიდან წაიკითხე ტექსტი და შეასრულე დავალებები რვეულში.

ათი წლის ასაკში ბრიუს ლი შეუერთდა თავის თანატოლებს ქუჩაში, ქუჩური ცხოვრება კი დიდ ზეგავლენას ახდენდა მოზარდზე, განსაკუთრებით ისეთ ქალაქში, როგორიცაა ჰონგკონგი.

ბრიუს ლის საყვარელ საქმიანობად სკოლის გარეთ ინგლისელ ბიჭებთან მუშტი-კრიგი იქცა. „მე პანკი ვიყავი და ჩხუბისთავი“, – განაცხადა მან მოგვიანებით ერთ-ერთ ინტერვიუში. ქუჩაში მან დიდი გაცვეთილები გაიარა. იქ არ არსებობდა არავითარი წესები, გამარჯვებისათვის ყველა ნებისმიერი ხერხით იბრძოდა.

ერთხელ ერთ-ერთი დაჯგუფების წევრმა, რომელიც ბრიუსზე უფროსი იყო და წონითაც ბევრად აღემატებოდა, საჩუბრად გამოიწვია და სახურავიდან ჩამოგდებითაც დაემუქრა. ბრძოლა ექვსსართულიანი სახლის სახურავზე შედგა, რაც მოწინააღმდეგის ხელ-ფეხის მოტეხვით დასრულდა.

რამდენიმე წლის შემდეგ ბრიუს ლი მიხვდა, რომ იმ ბინძურ გზაზე იდგა, სადაც სინდისიერი და პატიოსანი მოქცევა დამლუპველი იყო. „ერთხელაც მე დავფიქრდი – რა მოხდება, რომ შევეშვა ქუჩაში უაზროდ ნანანალს-მეთქი და გადავწყვიტე ვარჯიშის დაწყება“, – იხსენებდა მოგვიანებით ბრიუს ლი.

ქუჩური ჩხუბების გამო მშობლებმა გადანყვიტეს მისი ამერიკაში, უფროს დასთან, გაგზავნა.

30 სხოვრება ჟუჯაში

7. დააკვირდი ფოტოებს, გამოიყენე მოცემული შეკითხვები და ფოტოებზე დაყრდნობით ის-აუბრე ნუკრი მენთეშაშვილის შესახებ. დასაბუთე, რატომ ფიქრობ ასე.

- ვინ არის ნუკრი მენთეშაშვილი – პროფესიონალი თუ თვითნასწავლი მუსიკოსი?
- რა განსხვავებაა პირველ და მესამე ფოტოებს შორის? შეიცვალა თუ არა ნუკრის ცხოვრებაში რამე და, კონკრეტულად, რა?
- რა ხდება მეორე სურათზე? ვინ არიან ისინი ნუკრისთვის?
- შენი აზრით, სად, კისთან ერთად და როგორ იზრდებოდა ნუკრი მენთეშაშვილი?
- როგორ ფიქრობ, კმაყოფილია თუ არა ის განვლილი ცხოვრებით და მიაღწია თუ არა იმას, რაც სურდა?

8. წაიკითხე ტექსტი და შეამოწმე შენი პასუხები. რა დამოხვად და რა – არა? თავიდან უპასუხე შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით.

ნუკრი მენთეშაშვილი 4 წლიდან აღარ ცხოვრობდა დედასთან და მამასთან. 6 წლის ასაკში ძეგის ბავშვთა სახლში მოხვდა და თავის და-ძმებთან ერთად იქ გაატარა ბავშვობა. შემდეგ პაატა ბურჭულაძის ფონდმა „იანვანამ“ მას და მის და-ძმას სახლი უყიდა სოფელ ფოლადანთ-კარში და ნუკრიმაც დამოუკიდებლად დაიწყო ცხოვრება.

როგორც ამბობს, ბავშვთა სახლმა მას ლაღი და მაძიებელი ხასიათი ჩამოუყალიბა. „ბავშვთა სახლში ყოფნა ჩემთვის ტრაგედია არ ყოფილა. ხანდახან ფიქრობდი, ვინც თავის ოჯახშია, შეძლება, მათზე უკეთ ვარ-მეთქი. კმაყოფილი ვარ. იქ ცხოვრებამ დედ-მამის სიყვარული და დაფასება მასწავლა. ბევრი ბავშვი მშობლების გვერდით იზრდება, მაგრამ ვერ აფასებს მათ. დედისთვის ერთხელაც არ მისაყვედურია, იქ რომ გავიზარდეთ... მასთან არაჩვეულებრივი ურთიერთობა მაქვს“.

ნუკრი ცხოვრებაზე არ გაბოროტებულა. საყვედური და უკმაყოფილება არც მამის გამოუთქვამს, როცა მუსიკალური პროექტი „ახალი ხმა“ თვითნასწავლმა მუსიკოსმა პირველივე რაუნდიდან დატოვა. მთავარია, რაც სურდა, ის მიიღო – ხალხის სიყვარული.

ის ახლა 25 წლისაა. პეაეს ოჯახი და ორთვე-ნახევრის გოგონა. ახალგაზრდა როკმუსიკოსი მინისტრებმა გადასასვლელში თავის ბენდთან ერთად უკრავს და მღერის. მინისტრებმა გადასასვლელი მისთვის მთელი ცხოვრებაა – აქ ისწავლა თავისი პირველი სამი აკორდი, აქ არის მისი სამუშაო ადგილი, აქ შეხვდა თავის სიყვარულს და აქ ის ყველაზე თავისუფალია. ამიტომაც არაფერზე აპირებს ამ სამყაროს გაცვლას. „ქუჩაში უამრავი ადამიანი დადის, ათასი იდეა იზადება, თავისუფლებაა. აქ შეურაცხყოფაც და დამცირებაც ბევრჯერ ყოფილა. მინისტრებმა გადასასვლელში ბევრჯერ ჩხუბიც მომსვლია ამის გამო“.

9. კიდევ ერთხელ წაიკითხე ტექსტი და შეასრულე დავალებები რვეულში.

გვ. 31

მოსწავლის ნიგნი

- ილუსტრაციაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს (ა-ე).
- მოსწავლეები ეცნობიან ბიოგრაფიული ხასიათის ტექსტს ნუკრი მენთეშაშვილის შესახებ და თავიდან პასუხობენ წინა დავალებაში წარმოდგენილ შეკითხვებს.
- ტექსტის ხელახალი წაკითხვის შემდეგ, მოსწავლეები ასრულებენ წაკითხულის დეტალურად გაგების შესა-მონებელ დავალებებს მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 61 № 4: სრულდება ტექსტის გაგების შესამონებელი სამუშაო.

გვ. 62 № 1: კლასი მსჯელობს მოცემულ შეკითხვებზე დაყრდნობით.

მოსწავლის წიგნი

1. მას შემდეგ, რაც მოსწავ-
ლეები, მასწავლებლის მი-
თითებით, ეცნობიან თემ-
ატურ და გრამატიკულ ცნო-
ბარს, ისინი ხელახლა ისმე-
ნენ დიალოგს ინგლისელი
მწერლის, ჯეიმს გრინუდის
რომანიდან (იხ. მოსასმე-
ნი ტექსტები) და პასუხობენ
ა-ზ პუნქტებში მოყვანილ
შეკითხვებს.
2. მოსწავლეები ეცნობიან
ეპიზოდს ზემოხსენებული
რომანიდან და ასრულებენ
კითხვის საკომუნიკაციო
უნარზე ორიენტირებულ
დავალებებს მოსწავლის
რეულში.

 მოსწავლის რეული

გვ. 63 № 2 – გვ. 65 № 3: სრულ-
დება ტექსტის გააზრებაზე ორიენ-
ტირებული და ლექსიკური ტიპის
დავალებები.

თემა 1

2. „კატარა მანანალა“

(ნაწყვეტები ინგლისელი მწერლის ჯეიმს გრინუდის რომანიდან)
თემატური სწოზარი ეწოზარი

- ნაწყვეტები ჯეიმს გრინუდის
რომანიდან

1. კიდევ ერთხელ მოისმინე ბიჭების დიალოგი და თავიდან უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. სახლიდან გაქცევის რა
მიზეზს ასახელებს ბიჭი?
- ბ. დამაჯერებელია თუ არა მისი
არგუმენტი?
- გ. ბიჭებისთვის თუ არის ის დამა-
ჯერებელი? საიდან ჩანს?
- დ. რატომ ფიქრობენ ბიჭები,
რომ ის სიმართლეს არ ამ-
ბობს?
- ე. შენ როგორ ფიქრობ, სიმარ-
თლეს ჰყვება თუ არა? დაას-
ახუთე შენი აზრი.
- ვ. რა ჰგონიათ ბიჭებს სახლ-
იდან გაქცევის რეალური
მიზეზი?
- ზ. რას უწოდებს ერთ-ერთი
მას?

2. წაიკითხე მოცემული ეპიზო-
დი და შეადარე შენს პასუხ-
ებს. შეასრულე დავალებები
რეულში.

ექვსი წლის ჯიმის დედა არ ჰყა-
ვდა. ცოლის გარდაცვალების შემდეგ ჯიმის მამამ სხვა ქალი შეირთო. დედინაცვალი ბოროტი
და ეშმაკი ქალი აღმოჩნდა. მუშაობით ბიჭს სულს ხდიდა: ჭიდან წყალს აზიდვინებდა, სახლს
ალაგებინებდა, საყიდლებზე დუქან-დუქან დაარბენინებდა, საჭმელი კი არ ემეტებოდა. დილ-
იდან საღამომდე პურის ქერქის ამარა იყო. ცარიელი კუჭით წევბოდა. მამის მიერ დატოვებულ
ფულს დედინაცვალი სასმელში ხარჯავდა და ნორმალური სადილის ნაცვლად ხორცგაცილი
ძელებს ხარშავდა.

შებინდებისას სახლში დაბრუნებულ ქმარს ცოლი ცბიერებითა და ტყუილებით შვილის წი-
ნააღმდეგ განაწყობდა. ისიც დაუზოგავად სცემდა ბიჭს და თავის გასამართლებლად სიტყ-
ვასაც არ ათქმევინებდა. რაც დრო გადიოდა, დედინაცვალი მით უფრო ცუდად ეპყრობოდა
ჯიმის და მამასთან ურთიერთობაც უფრო და უფრო რთულდებოდა.

3. რა მოხდა ბიჭებთან საუბრის შემდეგ? ნაიკითხე და უპასუხე ქვემოთ მოცემულ შეკითხვებს.

ჯიმი ახალგაზრდობის ბიჭებს უკან გაჰყვა. მათ ერთხანს ბნელი, მიხვეულ-მოხვეული ქუჩებით იარეს, შემდეგ კედელში, ზედ მიწის პირზე, ერთ მრგვალ ხვრელში გაძვრნენ და სიბნელეში გაუჩინარდნენ. როგორც იქნა, მივიდნენ. ერთ ფურგონზე აძვრნენ და მოეწყვნენ.

„– აბა, სმიტფილდ, როგორ მოგწონს აქაურობა? – მკითხა რიპსტონმა.

– ჩვენ აქ დავიძინებთ?!

– პო, ჩვენ აქ ვცხოვრობთ. თავი ისე იგრძენი, როგორც საკუთარ სახლში, – თავაზიანად მითხრა მოუღიძნე.

მართალია, ჩემი გვარი სმიტფილდი არ იყო, მაგრამ ასე იმ ადგილს ერქვა, სადაც ამ ბიჭებს პირველად შევხვდი და, რადგანაც მათ ჩემი ნამდვილი სახელი არ იცოდნენ, სმიტფილდი შემარქვეს.

...ძილი არ მეკარებოდა. ცრემლიანი ლოყით რიპსტონის მუხლებს ვეკვროდი და ვფიქრობდი ჩემს წარსულზე, სახლიდან გამოქცევასა და იმაზე, თუ მომავალში რა მელიდა. განა, უმჯობესი არ იყო, მისის ბერკის ცემა-ტყეპისთვის გამეძლო!.. ვიცი, მამაჩემი ქაშრით მცემდა, მაგრამ ახლა ყველაფერი ჩაველიდი იქნებოდა და თბილ ლოგინში ვინებოდი...

ახლა მზად ვიყავი, ყოველნაირი წამება ამეტანა, ოლნდ ჩვენს შესახვევში, 19 ნომერ სახლში გავჩნდილიყავი“.

- ა. რა გადაწყვეტილება მიიღო ჯიმი?
- ბ. ვინ არიან რიპსტონი და მოუღიძნე და სად წაიყვანეს მათ ჯიმი?
- გ. როგორ მიიღეს ბიჭებმა ჯიმი თავიანთ ადგილსამყოფელში? ნაიკითხე სიტყვები, რომლებიც შენს პასუხს დაასაბუთებს.
- დ. რა დაარქვეს რიპსტონმა და მოუღიძნე ჯიმის და რატომ?
- ე. კმაყოფილია თუ არა სმიტფილდი თავისი ახალი მდგომარეობით? საიდან ჩანს ეს?
- ვ. ნანობს თუ არა ის სახლიდან გაქცევას და რატომ?
- ზ. შენი აზრით, სწორად მოიქცა თუ არა ჯიმი, სახლში რომ არ დაბრუნდა? რატომ ფიქრობ ასე?
- თ. როგორ გგონია, შეიცვლის თუ არა ის გადაწყვეტილებას? ფიქრობ, რომ უნდა შეიცვალოს? დაასაბუთე პასუხი.

4. მოსმინე, რა დიალოგი გაიმართა მეორე დღეს ბიჭებს შორის და დაასახელე, დამთხვევა თუ არა სმიტფილდის გადაწყვეტილება შენს ვერსიას. შეასრულე დავალებები რვეულში.

გვ. 33

მოსწავლის წიგნი

3. გრძელდება ნაწარმოების “პატარა მანანალა” შემდგომ ეპიზოდზე მუშაობა: მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს და პასუხობენ შესაბამის შეკითხვებს (ა-თ პუნქტები).

4. მოსწავლეები ისმენენ მორიგ დიალოგს ნაწარმოებიდან (იხ. მოსასმენი ტექსტები) და ასრულებენ შესაბამის დავალებებს მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 65 № 4 — გვ. 67 № 3: სრულდება ნაკითხულ და მოსმენილ ტექსტებზე ორიენტირებული დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

1. გრძელდება ნაწარმოების ეპიზოდების გაცნობა: მოსწავლეები კითხულობენ მორიგ ნაწყვეტს.
2. სრულდება ნაკითხულის გაგების შესამოწმებელი დავალება.
3. მოსწავლეები გამოთქვას ვარაუდებს ნაწარმოების სიუჟეტის განვითარების შესახებ, შემდეგ კი ისმენენ მორიგ დიალოგს (იხ. მოსასმენი ტექსტები) და ადარებენ მას საკუთარ ვერსიას.
4. კლასი მსჯელობს პერსონაჟის გადაწყვეტილების შესახებ და ეცნობა მომდევნო ეპიზოდს.

მოსწავლის რეგული

გვ. 67 № 4 – გვ. 68 № 4: სრულდება კომბინირებული ტიპის დავალებები.

თემა 1

1. ნაკითხვებში მორიგი ეპიზოდი და ისაუბრე მოუღლისა და სმიტფილის რეაქციების შესახებ. რამ გამოიწვია მოუღლის გაცხარება და სმიტფილის გაოგნება?

ბაზარს ნაპირ-ნაპირ ვუვლიდით. უცებ რიბსტონი სალათის გროვასთან მდგარი თითანეული კაცისკენ გაიქცა, რომელსაც ბიჭი სჭირდებოდა.

გაფაციცებული აქეთ-იქით ვიყურებოდი, მაგრამ თითს არავინ სწევდა.

რიბსტონმა პენ-ნახევარი გამოიმუშავა და იმ ფულით თითო ფინჯანი ცხელი ყავა დაელივით. მერე ისევ სამუშაოს საძებნელად გავწიეთ, მაგრამ საქმე ვერსად ვიშოვეთ. დილის ათ საათზე ბაზარი დაეტოვეთ და ბოლოს ერთ ქუჩაშიან შესახვევთან გავჩერდით.

მოუღდიმ ჩხრეკა დამიწყო და ჯიბეები მომისიხჯა.

– არაფერი აქვს, სრულიად არაფერი. ერთი თავი დამაღლი ხაზვიც არ უგდია! – ყვირილით მიუბრუნდა რიბსტონს.

– რა უნდა მქენა, თუკი სამუშაო ვერსად ვიშოვე? ხომ იცოდით, მე ფული არ მქონდა... – ვიმართლე თავი.

– კარგი, მოუღდი, ასე ნუ ცხარობ. სმიტფილი ჯერ გამოუცდელია. აბა, შემოგხედე! – მითხრა მან და ქუთუთის ჯიბიდან შეიღო ლოყანითელი ვაშლი ამოაძვრინა, შემდეგ შარვლის ჯიბეებიც მაჩვენა, თბილით ჰქონდა გატენილი.

– კი მაგრამ, როდის იყიდე, მე რომ არ დამინახავს?

– არც იმ გამყიდველს დაუნახავს, ვისგანაც ვიყიდე: ის ამ დროს სხვა მუშტარს ელაპარაკებოდა და არ მინდოდა, მომეცდინა, გაიგე?

თანდათანობით ვხედებოდი და ამაზე ფიქრი მზარავდა.

– მიყურე სმიტფილდ, ამ ვაშლებსა და თბილს ხედავ, რიბსტონმა რომ იშოვა? ეს მან ჩუმად აიღო, მოიპარა, გესმის? ახლა აქეთ მოიხედე! ეს კი მე მოვიპარე და ძალიან მწყდება გული, რომ მეტის აცლა ვერ მოვასწარი. ჩვენ ახლა ამ შესახვევში იმიტომ მოვედით, რომ, რაც მოვიპარეთ, გავყიდოთ. ფულს მივიღებთ და გემრიელ საჭმელს ვიყიდით.

მოუღლის უხეშმა აღიარებამ განმაცვიფრა.

– რა იყო, რას ქსუტუნებ? შენ გეგონა, ჩვენ კეთილშობილი, წესიერი ბიჭები ვიყავით? – დამცინავად დამიყვირა მან.

– შენ ოჯახი გაქვს. როცა მოგესურვება, მაშინ შეგიძლია შინ დაბრუნდე, – მითხრა რიბსტონმა, – ჩვენს ნაყიდ პუდინგს, თუ გინდა, ნუ შეჭამ. ეს პუდინგი ჩვენ უპატიოსნო გზით გვაქვს ნაშოვნი. ნადი და, როგორც შეგიძლია, ისე იცხოვერ!

ამ სიტყვებით პირი იბრუნეს და შესახვევში შევიდნენ. მე მარტო დამტოვეს.

2. როგორ განვითარდება მოვლენები? გაცანი მოცემულ ვერსიებს და დაასახელე შენი ვარიანტი. დაასაბუთე შენი გადაწყვეტილება სათანადო არგუმენტებით, რატომ ფიქრობ ასე?

სმიტფილდი გადაწყვეტს:

- ა. სახლში დაბრუნებას;
- ბ. ბიჭებთან დარჩენას და ქურდობის დაწყებას;
- გ. ქალაქიდან სამუდამოდ წასვლას.

3. მოისმინე სმიტფილდსა და ბიჭებს შორის დიალოგი და შეადარე შენს ვერსიას.

4. რამ აიძულა სმიტფილდი, ასე მოქცეულიყო? ნაკითხვებში შემდეგი ეპიზოდი (გვ.) და დაასახელე სათანადო მიზეზები.

5. განმარტე მოცემული ეპიზოდის მიხედვით.

„სახეზე აღმური ამდიოდა“, ანუ:

- ა. სახეზე წითელი ფერი მქონდა;
- ბ. სახეზე ცეცხლი მეკიდა;
- გ. მრცხვენოდა.

6. დაუბრუნდი ეპიზოდს და მოძებნე ტექსტში ადგილები, რომლებიც მოცემულ ინფორმაციებს დაადასტურებს.

- ა. სმიტფილდი არჩევანის წინაშე დადგა.
- ბ. მას საკუთარი თავის რცხვენოდა.
- გ. სმიტფილდი ცდილობდა თავისი გადანწყვეტილების გამართლებას.
- დ. ის ბიჭების გზას დაადგა.

7. იმსჯელეთ მოცემული შეკითხვების გარშემო.

- ა. რამ მიაღებინა მას ასეთი გადაწყვეტილება და გაუჭირდა თუ არა მისი მიღება?
- ბ. უნდა გადაეღო თუ არა ეს ნაბიჯი და რატომ?
- გ. ამართლებს თუ არა მის საქციელს? დაასაბუთე პასუხი.

8. შენი აზრით, როგორი განცდა ჰქონდა სმიტფილდს პირველი ქურდობის შემდეგ? ჩამოთვლილი ვარიანტებიდან დაასახელე შენთვის მისაღები ვერსია და ახსენი შენი გადაწყვეტილება.

- ა. ის გახარებულია იმით, რომ ყველაფერი ასე მარტივად მოახერხა.
- ბ. ის ამაყია იმის გამო, რომ ბიჭებს თავისი ვაჟკაცობა დაუმტკიცა.
- გ. ის შეძრწუნებულია თავისი საქციელით.

9. ნაიკითხე მოცემული მონაკვეთი და შეადარე შენს ვერსიას.

„დღისით არა მიშავდა რა, მაგრამ როცა დაღამდა და ისევ ბნელ ფურგონში აღმოვჩნდი, სინდისმა ქენჯნა დამიწყო. დაძინებას ვერ ვახერხებდი. მე ქურდი გავხდი! ნუში მოვიპარე, მათთან ერთად გაიქცევი, ნაქურდალი გავყიდე და ალბულის ფული დავხარჯე! ძარღვები დამებერა, ფეხქვე დაიწყო და სულ ერთივად საშინელი სიტყვა „ქურდი“ ჩამესმოდა. ქურდო, ქურდო! – უმონმებდა გულიც. მოსვენებას ვეღარ ვპოულობდი.“

– ქურდი არასოდეს ვყოფილვარ, გეფიცებით, არასოდეს, ამიტომაც ვერ ვისვენებ, – ვუთხარი ბიჭებს.

– ერთი შენც, შენ რა ქურდი ხარ, განა იმას, რაც დღეს გააკეთე, ქურდობა ჰქვია? არა, ეგ ქურდობა სულაც არ არის.

– მაშ, რაღა? მე ყოველთვის მასწავლიდნენ, სხვისი რამის ალება ქურდობააო.“

10. მოისმინე, რას უზნებდა მოუღილი სმიტფილდს და შეასრულე დავალებები რვეულში.

11. დაახასიათე სმიტფილდი ამ ორი ეპიზოდის მიხედვით. დაასაბუთე შენი აზრი ტექსტზე დაყრდნობით.

„ქუჩაში ვიდექი და, როგორც რიბსტონმა მითხრა, ამერიიდან ლუკმაური თვითონვე უნდა მეშოვა. მეშეშლო, შინ გავეცეულიყავი. მართალია, გზა არ ვიცოდი, მაგრამ კითხვა-კითხვით მივაგნებდი. პატიოსანი ბიჭი არანაირ სიძნელეს არ შეუშინებდა. და, განა, მე პატიოსანი ვიყავი? მთელი ღამე ქურდებთან გავათენე, დილითაც მათთან ერთად ვიყავი, ერთად ვისაუზმეთ. ეს ფიქრი მანამებდა და ამის გახსენებაზე სახეზე აღმური ამდიოდა. რაღას ველოდებოდი? შინ რატომ არ მივედიოდი? ეს მხოლოდ იმას შეუძლია იკითხო, ვისაც შიმშილი არ გამოუცდია. დიახ, შიმშილი, საშინელი, მტანჯველი შიმშილი... იმის გაფიქრება, რომ რიბსტონი და მოუღილი ქურდები იყვნენ, მზარავდა, მაგრამ არც შიმშილი იყო უფრო ადვილად ასატანი.“

რიბსტონმა მითხრა: თუ გინდა, შეგიძლია, ჩვენი პუდინგი არ ჭამო. ესე იგი, თუ მენდომება, მაჭმევინ კიდევ.

...მივხვდი, რასაც მითხოვდა. მას უნდოდა, რომ მომეპარა. მტკიცედ გადავწყვიტე, რაღაც უნდა დამეჭდომოდა, პუდინგის ნაჭერი მომეპოვებინა.“

გვ. 35

მოსწავლის ნიგნი

5. გრძელდება ნაწარმოების შემდეგი ეპიზოდის დამუშავება და გააზრება (პუნქტები ა-გ).

6. მოსწავლეები უბრუნდებიან ტექსტის მოცემულ მონაკვეთს და პოულობენ ადგილებს, რომლებიც დაადასტურებს მოსწავლეთა პუნქტების შესაბამის მონაკვეთებს.

7. კლასი მსჯელობს ა-გ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებზე დაყრდნობით.

8. ა-გ პუნქტებში მოყვანილი მტკიცებულებების საფუძველზე, მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს.

9. მოსწავლეები ეცნობიან ნაწარმოების მორიგ ეპიზოდს და ადარებენ მას წინა დავალებაში გამოთქმულ ვერსიებს.

10. მოსწავლეები ისმენენ მორიგ დიალოგს (იხ. მოსასმენი ტექსტები) და ასრულებენ შესაბამის დავალებებს მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 68 № 5 — გვ. 69 № 7: სრულდება საკომუნიკაციო ტიპის დავალებები.

გვ. 69 № 8 — გვ. 70 № 2: სრულდება გრამატიკული ტიპის დავალებები.

გვ. 70 № 3: სრულდება ტექსტის გაგების შემონმებაზე ორიენტირებული დავალებები.

11. ნაწარმოების ზემოხსენებული მონაკვეთის მიხედვით, მოსწავლეები ახასიათებენ პერსონაჟს (სმიტფილდს).

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები ეცნობიან ნაწარმოების მორიგი მონაკვეთის აბზაცებს (I–VII) და პასუხობენ შესაბამის შეკითხვებს (I–VII). ყურადღება ექცევა ხაზგასმულ სიტყვებს – მათი მეშვეობით ხდება ლექსიკური ცოდნის ათვისება-გაღრმავება.
2. შეკითხვებზე დაყრდნობით (ა-ბ), მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს სიუჟეტის შემდგომი განვითარების შესახებ.
3. მასწავლებელი ასმენინებს მოსწავლეებს მოსასმენი ტექსტს (იხ. მოსასმენი ტექსტები) სიუჟეტის განვითარებასთან დაკავშირებული ვარაუდების გადასამოწმებლად.

 მოსწავლის რვეული

გვ. 71 № 4: სრულდება მოსმენილის გაგების შესამოწმებლად შერჩეული დავალება (მოსწავლეები მუშაობენ წყვილებად).

გვ. 71 № 5, 6: სრულდება ლექსიკური ტიპის სავარჯიშოები.

გვ. 71 № 7: სრულდება წაკითხულის გააზრებაზე ორიენტირებული დავალება.

თემა 1

1. როგორ ფიქრობ, საბოლოოდ გადაწყვიტა თუ არა სმიტფილდმა ბიჭებთან დარჩენა და ქურდობის დაწყება? უპასუხე შეკითხვებს კონკრეტული აბზაცების მიხედვით.

I. რატომ არის სმიტფილდი ასეთ მდგომარეობაში და რას ნიშნავს ხაზგასმული სიტყვები?

II. რას ნიშნავს: „თავიდან ფეხებამდე გალუმპული“? ნიშნავს თუ არა ხაზგასმული სიტყვები იმას, რომ სმიტფილდი სახლში დაბრუნებას არ აპირებდა?

III. როგორი გადამწყვეტილება მიიღო სმიტფილდმა საბოლოოდ? დაუბრუნდი I და II აბზაცებს და ახსენი, რატომ?

IV. როგორ ცხოვრობდნენ ისინი ქუჩაში? უპასუხე III-IV აბზაცების მიხედვით.

V. რა დავამართა სმიტფილდს და რა გააკეთეს მისმა მეგობრებმა?

VI. რისთვის წაიყვანეს სმიტფილდი მუშათა სახლში? შენი აზრით, რა იყო იქ მოწყობილი? რა გადაწყვიტეს იქ და როგორი რეაქცია ჰქონდა ბიჭს?

VII. სად გაიქცა სმიტფილდი? რატომ დაკარგა მან ბიჭების ნახვის იმედი? რა გადაწყვეტილება მიიღო მან?

2. იმჯერეთ მოცემული შეკითხვების გარშემო.

- ა. როგორ ფიქრობ, დაბრუნდება თუ არა სმიტფილდი სახლში?
- ბ. რა მოხდება შემდეგ?

3. მოისმინე და შეამოწმე შენი ვერსია.

I. „დილით, როცა გამეღვიძა, თავი ძალზე უბედურად ვიგრძენი. კბილს კბილზე მაცემინებდა. მზად ვიყავი, ყველაფერი, რაც შეცვა, ერთ ყლუპ ცხელ ყავაზე გამეცვალა.“

II. წუხანდელი ჩემი გადაწყვეტილება, ამ ქურდობაცაცებს გავცლოდი, არ მაგინყდებოდა და გამბედაობას ვიკრებდი, რომ ყველაფერი მეთქვა, მაგრამ მშვიდი, თავიდან ფეხებამდე გალუმპული კარგად ვგრძნობდი, თუ ჩემს მეგობრებს ნაფეხებზე, სრულიად მარტო და უმწეოდ დავრჩებოდი.

III. ...უმეტესად ერთფეროვანდ ვცხოვრობდი. ყოველდღე აღრიანად ვდგებოდი და ერთსა და იმავე სამუშაოს ვასრულებდი. როცა მუშაობით საქმლის ფულს ვერ ვშოულობდი, ერთი და იმავე კალათებიდან სხვადასხვა წერილმანს ვიპარავდი და ვყიდდი.

IV. რისტონი და მოუღი მამის თვეში გავიცანი, ახლა უკვე შუა ოქტომბერი იყო. კვირაობით, თუ ცუდი ამინდი არ იყო, მდინარის ნაპირზე დიდხანს დავსეირნობდი, შემდეგ ჩვენს ფურგონში ვწვებოდი და ერთმანეთს სხვადასხვა ამბავს ვუყვებოდი.

V. ერთ დღესაც ძალიან ავად გავხდი. მეგობრებმა თავიანთი ტანსაცმელი მომცეს, რომ კარგად ჩავმთხროყავი, მაგრამ უკეთესობა არ მეტყობოდა. ვინფოდი, თან სიცოცხლე ავან მაკანკალებდა. მძიმედ ვსუნთქავდი. ჩემმა ავადმყოფობამ მეგობრები ძალიან შეაშინა“.

VI. დილით ფურგონის პატრონი მოვიდა. კეთილმა მეფურგონემ სმიტფილდი მუშათა სახლში წაიყვანა.

უკვე თებერვალი იდგა. სმიტფილდი საბოლოოდ გამოჯანმრთელდა. მუშათა სახლში გადაწყვიტეს, როგორც ობოლი, თავშესაფარში წაეყვანათ. შემინებულმა ბიჭმა თავს გაქცევი უშველა.

VII. „...მოუღი და რისტონი ახლა თაღებქვეშ აღარ დამხედებოდნენ. ალბათ, სამუშაოდ გავიღნენ და დაბინდებამდე არ დაბრუნდებოდნენ. გადაწყვიტე, თაღებქვეშ ჩავსულიყავი და მათ დაბრუნებას დავლოდებოდი. სიცოცხელსა და რბილში ატანდა. ვიფიქრე, ცუდ ამინდში რისტონი და მოუღი უფრო ადრე დაბრუნდებიან-მეთქი, მაგრამ ჩემი მეგობრები არსად ჩანდნენ. დრო გადიოდა, მათი ნახვის იმედი თანდათან მეკარგებოდა. სად წავსულიყავი ან რა უნდა მექნა? იქნებ ისევ მინ დაბრუნება ჯობდა?“

...ვიდრე ჩვენი შესახვევისაკენ გავეშურებოდი, ერთხანს „თაღებთან“ ვიტრიალე, ბაზარიც შემოვიბრინე, რისტონი და მოუღი იქ ხომ არ არიან-მეთქი და, რაკ ვერცერთი ვერ ვიპოვე, გადავწყვიტე, სახლში დავბრუნებულიყავი.“

4. წაკითხე ტექსტი და დადასტურე ან უარყავი ქვემოთ მოცემული ინფორმაციის სისწორე. დაასაბუთე შენი პასუხი ტექსტზე დაყრდნობით.

- ა. სახლში დაბრუნებული სმიტფილდი მამამ არ მიიღო.
- ბ. ბიჭი ისევ გაიტაცა სახლიდან.
- გ. მან უსაქმურობის გამო გადაწყვიტა, ქურდობა დაენყო.
- დ. სმიტფილდი ბაზრიდან რამის მოპარვას ქურდობად არ თვლიდა.
- ე. ქურდობა მისთვის სხვის ჯიბეში ხელის ჩაყოფას ნიშნავდა.

5. მოძებნე მსგავსი მნიშვნელობის სიტყვა ან ფრაზა ტექსტში და წაკითხე.

- ა. გაძლება, გაჭირვების ატანა, თავის რჩენა.
- ბ. უსაქმოდ, უმიზნოდ სიარული, ხეტიალი.
- გ. არც შოისა და არც რიდის ქონა.

6. განმარტე, როგორ გესმის ხაზგასმული სიტყვების მნიშვნელობა.

7. დააკვირდი სურათებს და ისაუბრე მათ შესახებ. რა მსგავსება და განსხვავებაა მათ შორის?

- აღწერე გარემო და მიუთითე, სად ვითარდება მოქმედება კონკრეტულ შემთხვევაში.
- დააკვირდი მთავარ პერსონაჟს. აღწერე სმიტფილდის გარეგნობა, ჩაცმულობა და ქცევა ცალკეულ შემთხვევაში. რა შეიცვალა და რა – არა სმიტფილდის ცხოვრებაში, შენი აზრით?

„მთელი გეგმები ჩამეშალა. მართალია, მამაჩემის ცემას გადავურჩი, მაგრამ ეს ოდნავადაც ვერ მამშვიდებდა. დიდი ნალექი შემომანვა, ძალიან ცუდად ვიყავი... ერთხანს ასე ვიყიადე. ბოლოს ერთ პატარა ქუჩაზე გავმდი...“

გადავწყვიტე, აღარ მექურდა, მაგრამ როცა მთლად ჩამობნელდა, შიმშილმა ჩემი სინდისი აიძულა, დადუმებულიყო. გადავწყვიტე, ერთხელ კიდევ შემომეგლო ბაზარი და უკან ხელცარიელი არ დაებრუნებულიყავი, მაგრამ ამან უმედეგოდ ჩაიარა.

რა დროს პატიოსნებაზე ფიქრი იყო. ახლა მხოლოდ იმაზე უნდა მეზრუნა, თავი რით გამეჩანა. მზად ვიყავი, სხვის ჯიბეებში ჩამეყო ხელი, მაგრამ ეს მუდამ საძინელ საქმედ მიმაჩნდა. ჯიბეში ხელის ჩაყოფა სულ სხვა რამე იყო. ამას განსაკუთრებული თავზე ხელაღებულობა სჭირდებოდა.

მოსწავლის ნიგნი

4. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს და ადასტურებენ/უარყოფენ ა-ე პუნქტებში მოყვანილ ინფორმაციას წაკითხულ ტექსტზე დაყრდნობით.
5. მოსწავლეები ეძებენ ტექსტში ა-გ პუნქტებში წარმოდგენილი ლექსიკური ერთეულების სინონიმებს.
6. გრძელდება ლექსიკური მასალის დამუშავება: მოსწავლეები განმარტავენ ტექსტში მოცემული ხაზგასმული სიტყვების მნიშვნელობას.
7. ილუსტრაციებზე დაყრდნობით, მოსწავლეები აღწერენ ორ საკომუნიკაციო სიტუაციას.

მოსწავლის რვეული

გვ. 72 № 1 – გვ. 74 № 1: სრულდება ლექსიკურ-გრამატიკული დავალებების სერია.

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდს პერსონაჟის ისტორიის დასრულების შესახებ. ილუსტრაციებზე დაყრდნობით (გვ. 37), ისინი ასახელებენ სავარაუდო ვერსიას.
2. ტექსტის გაცნობითი ნაკითხვის შემდეგ მოსწავლეები ამონებენ თავიანთი ვერსიების სისწორეს, ილუსტრაციებს კი უკავშირებენ ტექსტის ცალკეულ ეპიზოდს.
3. კონტექსტზე დაყრდნობით, მოსწავლეები ცდილობენ განმარტონ ხაზგასმული სიტყვების მნიშვნელობა.
4. ა-ე პუნქტებში მოყვანილ განმარტებებს მოსწავლეები ადარებენ ტექსტში ხაზგასმული სიტყვების განმარტებების საკუთარ ვერსიებს.
5. მოსწავლეები უბრუნდებიან ტექსტს და დეტალური ნაკითხვის შემდეგ პასუხობენ ა-ზ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.

თემა 1

1. რა მოხდა შემდეგ? როგორ განვითარდა, შენი აზრით, მოვლენები – დაბრუნდა თუ არა სმიტფილდი მამის სახლში, დაუბრუნდა თუ არა ის ნორმალურ ცხოვრებას და ა.შ.

თავიდან დააკვირდი სურათებს (გვ.), რომელი სურათი ასახავს სიმართლეს – პირველი, მეორე თუ ორივე ერთად?

2. სწრაფად ჩაიკითხე მორიგი ნაწყვეტი და შეამოწმე შენი ვერსია. დაასახელე, რა დაემთხვა და რა – არა. დააკავშირე სურათები შესაბამის ეპიზოდებთან.
3. განმარტე ტექსტში ხაზგასმული სიტყვები კონტექსტის მიხედვით.
4. ნაკითხვებზე მოცემული განმარტებები და დააკავშირე ხაზგასმული სიტყვებთან. შეადარე ეს განმარტებები შენეულ განმარტებებს. რა დაემთხვა და რა – არა?

ა. ტყევის ან რაიმე ქსოვილის პატარა პარკი ფულის ან სხვა წერტილმანი ნივთებისათვის.

ბ. ის, ვისაც არავინ ჰყავს, უნათესაო.

გ. ვინრო ქუჩა.

დ. რალაციისთვის მიმართულების, გეზის მიცემა.

ე. ვილაციის ან რალაციის შევიწროება, გასაქანის არ მიცემა.

5. დაუბრუნდი ტექსტს და უპასუხე ქვემოთ მოცემულ შეკითხვებს.

ა. რატომ ამბობს სმიტფილდი, მე ნამდვილი ქურდი გახდით.

ბ. გაიხსენე, როგორია სმიტფილდისა და მისი მეგობრების პოზიცია ქურდობასთან დაკავშირებით?

გ. როგორ ფიქრობ, მანამდე გახდა თუ არა ის ქურდი? დაასაბუთე პასუხი.

დ. როგორ წარმართა სმიტფილდის ცხოვრება?

ე. რით ამართლებდა ის ამგვარ ქცევას?

ვ. რას გულისხმობს სმიტფილდისათვის ახალი ცხოვრების დაწყება?

ზ. რას გრძნობდა ან განიცდიდა სმიტფილდი ყოველი ახალი ქურდობისას?

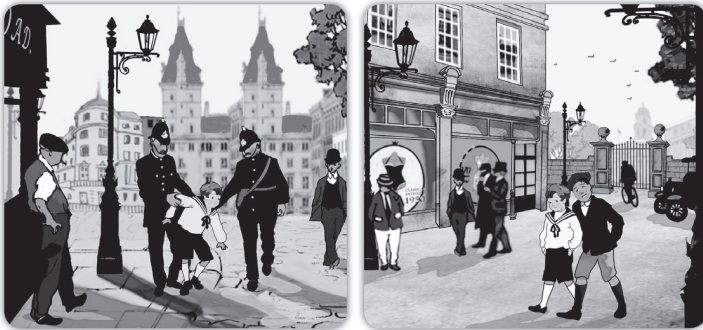
ამ ფიქრებში გართული ბნელი, მიყრუებული შუკებიდან ფართო, ლამაზ ქუჩაზე გავდი. ქვაფენილის ორივე მხარეს მდიდრულად ჩაცმული ბატონები ირეოდნენ. მე ფარნის ბოძთან ვიდექი და შემთხვევას ევლოდებოდი. დიდხანს არ დამჭირებოდა ცდა. მალაზიიდან ერთი ქალბატონი გამოვიდა. უკან ავედევნე... ნუთიც და, მისი ქისა ხელში მეჭირა. ჩემს სიცოცხლეში ამდენი ფული, არც ამის ნახევიარი და არც მეოთხედი ხელში არ მჭერია.

ამგვარად, მე ნამდვილი ქურდი გახდი. თუმცა მაშინვე მტკიცედ გადაწყვიტე, ჩემი იმდევანდელი საქციელი აღარასოდეს გამეიმეორებინა. რა თქმა უნდა, რაც მოხდა, იმას ვეღარ ვუშვებოდი, მაგრამ ეს ჩემ გარდა არავინ იცოდა და ვერც ვერავინ გაიგებდა. გადავწყვიტე, დილიდანვე მომეფიქრებინა, რა საქმისთვის მომეკიდა ხელი. როცა დადამინს ჯიბეში ფული უდევს, მას შეუძლია, პატიოსნად იცხოვროს.

რა თქმა უნდა, შემეძლო პატიოსანი ცხოვრების დასაწყებად ათასგვარი გზა გამომეჩინა, მაგრამ, სამწუხაროდ, უნდა გამოგიტყდეთ, მე ვერც ერთს ვერ მივაგენი... მოკლედ, ადვილი მისახვედრია, ამის შემდეგ როგორ წარმართა ჩემი ცხოვრება. მხოლოდ პირველი ნაბიჯის გადადგმა იყო ძნელი. რაკი ერთხელ გახვდეთ, მერე აღარ შეგჩერებულვარ. ვცდილობდი, თავი დამეჩინებინა, რომ უთვისტომო, უბედური ბავშვი ვიყავი, ყველას ვეზიზღებოდი, ყველა მე მძევნიდა. ამიტომაც შიმშილით სიკვდილისაგან თავი რომ გადამერჩინა, იძულებული ვიყავი, უპატიოსნო გზას დავდგომოდი. როცა მეორედ ვიქურდე, მხოლოდ იმას ვნაღვლობდი, რომ საფულეში ოთხი მილინგის მეტი არ აღმოჩნდა. მესამედ კი აღარც მახსოვს, რას ვფიქრობდი. მესამეს მეოთხე ქურდობა მოჰყვა, იმას კიდევ – მეხუთე და ასე შემდეგ“.

6. დააკვირდი სურათებს და იმუშავე მენწყილესთან ერთად.

- სად და ვისთან ერთად იმყოფება სმიტფილდი ცალკეულ შემთხვევაში?
- დააკონკრეტე, შენი აზრით, რა საქმე აქვთ მათ სმიტფილდთან?
- როგორ ფიქრობ, რით დამთავრდება სმიტფილდის ისტორია?
- რა ბედი ელის მას?
- გაეცანი მოცემულ ვერსიებს და დაასახელე თქვენი ვარიანტი. შეგიძლია, მოიფიქროთ მეოთხე ვერსიის თქვენი ვარიანტი.
 - ა. საბოლოოდ, სმიტფილდს დაიჭერენ და ციხეში ჩასვავენ.
 - ბ. სმიტფილდი გამდიდრდება და მამასთან დაბრუნებას გადაწყვეტს.
 - გ. ის გაიცნობს ახალ მეგობარს და ერთად გააგრძელებენ ქურდობას.
 - დ. სმიტფილდი მოულოდნელად შეხვდება თავის ძველ მეგობარს და

7. მოისმინე დიალოგები და დაასახელე, რა მოხდა რეალურად. დააკონკრეტე ცალკეული დიალოგის საკომუნიკაციო სიტუაცია.

- ა. სად მიმდინარეობს დიალოგი?
- ბ. ვინ არიან დიალოგში მონაწილე პირები?
- გ. რის შესახებ საუბრობენ ისინი? დაასახელე ცალკეული საუბრის მთავარი აქცენტები.
- დ. როგორია თანამოსაუბრეების რეაქცია ცალკეულ შემთხვევაში და რატომ?

8. დაუბრუნდი მოსმენილ დიალოგებს. გაიხსენე ბიჭების საუბარი და უპასუხე შეკითხვებს. თავიდან მოისმინე დიალოგები და შეამოწმე შენი პასუხები.

- ა. რატომ ჰგონია რიპსტონს, რომ სმიტფილდს მისი ნახვა არ გაეხარდა?
- ბ. რა შეიცვალა რიპსტონის ცხოვრებაში და რატომ?
- გ. როგორია მისი დამოკიდებულება ახალი ცხოვრებასთან? არის თუ არა ისკმაყოფილი და რით?
- დ. რატომ არის რიპსტონისათვის დაუჯერებელი ის, რომ სმიტფილდი ქურდი გახდა?
- ე. როგორია თავად სმიტფილდის დამოკიდებულება ამ ფაქტთან და რა სურს მას?
- ვ. არის თუ არა რიპსტონი ნამდვილი მეგობარი და რაში ჩანს ეს?

მოსწავლის წიგნი

6. მასწავლებელი აწვდილებს მოსწავლეებს და ავლებს მათ, ილუსტრაციებზე დაყრდნობით გასცენ პასუხები მოცემულ შეკითხვებს.
7. კლასი უსმენს მოსასმენ მა-სალას (იხ. მოსასმენი ტექსტები) და პასუხობს ა-დ შეკითხვებს.
8. ტესტის (იხ. მოსასმენი ტექსტები) ხელახალი მოს-მენისას მოსწავლეები პა-სუხობენ მოსმენილის გაგე-ბის შესამოწმებელ დეტალ-ურ შეკითხვებს.

მოსწავლის წიგნი

- 1. მასწავლებელი კლასის ყურადღებას ამახვილებს თემატურ და ენობრივ ცნობარზე. შემდეგ მოსწავლეები მართავენ დისკუსიას ა-გ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებზე დაყრდნობით.
- 2. საკუთარი ვერსიების შესამოწმებლად მოსწავლეები ეცნობიან ჩარჩოში მოყვანილ ტექსტს.
- 3. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები იყოფიან ჯგუფებად და აყალიბებენ ჯგუფურ მოსაზრებებს ილუსტრაციაზე წარმოდგენილი ინფორმაციის შესახებ. ჯგუფებს შორის იმართება დისკუსია.
- 4. მასწავლებლის მითითებით, ჯგუფები იშლება წყვილებად. მეწყვილეები იხსენებენ და თავს უყრიან მათთვის ცნობილ ინფორმაციას გაეროს ბავშვთა ფონდის შესახებ და აცნობენ მას კლასს. ვერსიების გადასამოწმებლად მოსწავლეები ტექსტს კითხულობენ ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის წიგნში გვ. 128-133).

მოსწავლის რვეული

გვ. 74 № 2 – გვ. 75 № 3: სრულდება წაკითხულის გაგების შემოწმებაზე ორიენტირებული დავალებები.

გვ. 75 № 4 – გვ. 76 № 3: სრულდება ენობრივი სამუშაო.

თემა 1

3. უკეთესი მსოფლიო ბავშვებს!

თემატური სწოპარი	ენობრივი სწოპარი
• გაეროს ბავშვთა განვითარების ფონდი და მისი საქმიანობა • კეთილი ნების ელჩები • დედა ტერეზა და პრინცესა დაიანა • შინ დაბრუნება (ძეგვის საოჯახო პანსიონატი)	• აბზაცი და მისი სტრუქტურა(აბზაცის ფუნქცია; წამყვანი, დამატებითი და დასკვნითი წინადადებები და მათი ფუნქცია; აბზაცების ურთიერთობა ტექსტში)

- 1. იმჯელე მოცემული შეკითხვების გარშემო და დაასაბუთე შენი მოსაზრება, რატომ ფიქრობ ასე.
 - ა. როგორ ფიქრობ, რამდენი ბავშვი ცხოვრობს ქუჩაში მთელი მსოფლიოს მასშტაბით?
 - ბ. არსებობს თუ არა ამის სტატისტიკა და, თუ არ არსებობს, რატომ?
 - გ. გაიზარდა თუ შემცირდა ქუჩაში მცხოვრები ბავშვების რიცხვი და რაზეა, შენი აზრით, ეს დამოკიდებული?
- 2. გაეცანი ინფორმაციას და შეამოწმე შენი ვერსია.

გაეროს ბავშვთა განვითარების ფონდის UNICEF-ის 2012 წლის ანგარიშის მიხედვით, ქუჩის ბავშვების ზუსტი რაოდენობის განსაზღვრა თითქმის შეუძლებელია, თუმცა 1989 წლის მონაცემებთან შედარებით, ის, დაახლოებით, 10 მილიონითაა გაზრდილი, ანუ დღეს ქუჩაში თითქმის 110 მილიონი ბავშვი ცხოვრობს, მათგან თითქმის 30 მილიონი აფრიკაშია, ამდენივეა აზიაში, 50 მილიონი კი სამხრეთ ამერიკაშია.
- 3. დააკვირდი სურათს. რის შესახებ იძლევა ის ინფორმაციას? დაიყავით ჯგუფებად და მოემზადეთ პასუხისათვის. გააცანით თქვენი აზრი ერთმანეთს და დაასაბუთეთ.

- 4. გაიხსენე მეწყვილესთან ერთად ინფორმაცია იუნისეფის შესახებ და ისაუბრე მისი ძირითადი საქმიანობის შესახებ. მოისმინე და შეამოწმე თქვენი ვერსია.

5. დააკვირდი ფოტოებს. ვინ არიან და რა სფეროში მოღვაწეობენ ეს ადამიანები? როგორ ფიქრობ, რა აერთიანებთ მათ? მოისმინე და შეამოწმე შენი ვარაუდი.

6. წაიკითხე მოცემული ინფორმაცია და დააკავშირე შესაბამის ადამიანთან. გამოკვეთ მისი, როგორც კეთილი ნების ელჩის, საქმიანობა. შეასრულე დავალებები რვეულში.

1. მან ჯერ კიდევ 1991 წელს მეგობრებთან ერთად ობოლი ქართველი ბავშვების დასახმარებლად ლოზანაში საქველმოქმედო კონცერტი გამართა. 2004 წლიდან კი საქველმოქმედო ფონდ „იანვანას“ ჩაუდგა სათავეში. ფონდის მხარდაჭერით, არაერთი საქველმოქმედო აქცია-კონცერტი იმართება როგორც საქართველოში, ისე მის საზღვრებს გარეთ. ამ ტელემარათონში მონაწილეობას იღებენ მსოფლიოს საოპერო მომღერლებიც. კონცერტებიდან მიღებული შემოსავალი კი მზრუნველობამოკლებულ ბავშვებს ხმარდება.
2. ის საქველმოქმედო საქმიანობით მთელი მსოფლიოს მასშტაბითაა დაკავებული. არის გაეროს მშვიდობის ელჩი და იუნისეფის პრეზიდენტი. კინოვარსკლავი ყოველწლიურად უზარმაზარ თანხას რიცხავს მზრუნველობასმოკლებული ბავშვებისა და დაუცველი ხალხის გადასარჩენად. ეხმარება ჯარისკაცებს. ჩადის ისეთ ცხელ წერტილებში, როგორებიცაა: ერაყი, პაკისტანი და სხვა. „მას შემდეგ, რაც ქველმოქმედებას ვეწევი, მეჩვენება, რომ ჩემი კინოვარსკლავობა, ამასთან შედარებით, სისუფლიეა. მომწონს ჩემი სამსახური, მაგრამ, თუ მე ვილატის სიცოცხლეს გადავარჩენ, ეს მეტ სარგებელს მომიტანს. ამით ჩემს ცხოვრებას მეტი აზრი შეემატება“, – აღნიშნავს ექსპერილიანი ოსკაროსანი ქალბატონი.
3. ამბობენ, რომ ის ძალიან თავმდაბალი და კეთილი ადამიანია. როდესაც მას აქებენ, პატარა ბავშვებით თავს ხრის და წითლდება. ის ხშირად სტუმრობს საავადმყოფოებსა და კლინიკებს. ამხსენებს ავადმყოფ ბავშვებსა და მათ ოჯახებს, ჩუქნის საჩუქრებს. ის საკუთარი ანგარიშიდან ხშირად რიცხავს ფულს ბავშვთა სახლებში, ხშირად სტუმრობს იუნისეფის შეკრებებს, მონაწილეობს საქველმოქმედო აქციებში. მისი ფონდის ორგანიზებით, 2012 წელს მექსიკაში გამართული საქველმოქმედო მატჩიდან შემოსული თანხა მთლიანად ახალგაზრდების სწავლა-განათლებას მოხმარდა.

ბ3. 41

მოსწავლის წიგნი

5. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები აკვირდებიან ილუსტრაციებს და ასახელებენ მათთვის ცნობილ, გამოჩენილ ადამიანებს. ვერსიების გადასამოწმებლად, კლასი კითხულობს ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის წიგნში გვ. 128-133).

მოსწავლის რვეული

გვ. 76 № 4: ხდება ნაკითხულის გაგების შემოწმება.

მოსწავლის წიგნი

6. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს და ცალკეულ მონაკვეთებს აკავშირებენ კონკრეტული გამოჩენილი ადამიანი ფოტოსთან.

მოსწავლის რვეული

გვ. 76 № 5 – გვ. 77 № 7: სრულდება ნაკითხული ტექსტის გააზრებაზე ორიენტირებული სამუშაო.

გვ. 77 № 8 – გვ. 78 № 3: დავალებების შესრულება სასურველია პროექტის ტიპის სამუშაოს სახით, რომელიც რამდენიმე გაკვეთილს მოიცავს. პროექტები (“კეთილი ნების ელჩი” და/ან “იუნისეფი”) შესაძლებელია შესრულდეს როგორც გუნდურად, ისე ინდივიდუალურად.

მოსწავლის წიგნი

- მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები ეცნობიან გამოჩენილი საზოგადო მოღვაწის, ალბანური წარმოშობის ინდოელი მონაზვნის, დედა ტერეზას და ბრიტანეთის პრინცესა დაიანას ციტატებს და განმარტავენ ხაზგასმულ სიტყვებს.
- ????
- მოსწავლეები თავს უყრიან ინფორმაციას და გამოთქვამენ ვარაუდებს დედა ტერეზასა და პრინცესა დაიანას შესახებ.
- მოსმენილ ტექსტზე (იხ. მოსასმენი ტექსტები) დაყრდნობით მოსწავლეები ასრულებენ დავალებებს რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 78 № 4: მოსმენილი ტექსტის მიხედვით, მოსწავლეები ავსებენ გრაფებს.

მოსწავლის წიგნი

- მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს ა-გ პუნქტებში მოყვანილი ინფორმაციების შესახებ და ამოწმებენ თავიანთ ვერსიებს მოსასმენი ტექსტის (იხ. მოსასმენი ტექსტები) მეშვეობით.
- მოსმენილზე დაყრდნობით მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს (ა-ბ).
- მოსწავლეები ეცნობიან დედა ტერეზას ჩარჩოში მოყვანილ სიტყვებს და პასუხობენ ა-დ პუნქტებში წარმოდგენილ შეკითხვებს.

თემა 1

„თუ განსჯი ადამიანებს, აღარ დაგრჩება დრო მათი სიყვარულისთვის!“
დედა ტერეზა

„მსოფლიოს ყველაზე დიდი ნაკლი ის არის, რომ მასში ძალიან რთულია სიყვარულია“. პრინცესა დაიანა

- გაეცანი გვერდის დასაწყისში მოცემულ ფრაზებს და დაასახელე, რას ნიშნავს, შენი აზრით, ხაზგასმული სიტყვები?
- წაიკითხე განმარტებები, დააკვირე ხაზგასმულ სიტყვებთან და შეამოწმე შენი ვერსია.
- ვინ იყვნენ დედა ტერეზა და პრინცესა დაიანა და რა იცოდათ შესახებ? რა აერთიანებს ამ ორ ადამიანს?
- მოისმინე და შეამოწმე შენი ვარაუდი. შეასრულე დავალებები რვეულში.

დედა ტერეზა და პრინცესა დაიანა
ნიუ-იორკი, 1997 წ.

- წაიკითხე და დაასახელე სწორი ვერსია. მოისმინე და შეამოწმე შენი ვერსია.

1989 წელს თბილისში ჩამოვიდა:

- დედა ტერეზა
- პრინცესა დაიანა
- ორივე ერთად

- გაიხსენე ტექსტი და უპასუხე შეკითხვებს.

- რისთვის ჩამოვიდა დედა ტერეზა საქართველოში და ვინ ითამაშა მის ჩამოყვანაში დიდი როლი?
- როგორ იხსენებს მასთან შეხვედრას რეჟისორი და კრიტიკოსი თამარ დულარიძე?

- წაიკითხე დედა ტერეზას სიტყვები და განმარტე:

- ვის გულისხმობს ის სიტყვაში „ჩვენი“?
- რა არის მისთვის ადამიანი და რა აკავშირებთ ადამიანებს ერთმანეთთან?
- რა ძალა აქვს ქველმოქმედებას? რა შეუძლია მას?
- როგორ გეხმობს სიტყვები: „ქველმოქმედება უფლის ხელიდან მომდინარეობს!“

„ჩვენი არ არსებობს განსხვავება ეროვნებაში, კანის ფერში, რელიგიაში. ყველა ადამიანი ჩვენივე ღვთის შვილია. ყველა იმსახურებს ჩვენს დახმარებას. ყველა შექმნილია, რათა უყვარდეს და უყვარდეთ. ქველმოქმედება – ეს არის დიდი ძალა, რომელიც აკავშირებს და აერთიანებს ადამიანებს. ქველმოქმედება აახლოებს და ამცოცხლებს. მხოლოდ ქველმოქმედებას ძალუძს, აღაფრთოვანოს ყოველი სულიერი, რადგან ეს საქმე უფლის ხელიდან მომდინარეობს.“
დედა ტერეზა

8. მოსმინე და დასახელე, მოცემული ინფორმაციიდან რომელი არასწორი. გაასწორე მცდარი ინფორმაცია რვეულში.

- პრინცესა დაიანა დედისერთა იყო.
- ის ქალთა პანსიონში სწავლობდა.
- პრინცესა დაიანა ფუფუნებაში გაიზარდა.
- მან ბალეტზე უარი ჯანმრთელობის გამო თქვა.
- 16 წლიდან დაიანა ლონდონში ცხოვრობდა.
- ის პრინც ჩარლზის წყალობით დაინტერესდა საქველმოქმედო საქმიანობით.
- პრინცესა საუკეთესო დედა იყო.

9. რა იყო პრინცესა დაიანას ყველაზე დიდი სურვილი და რა ანიჭებდა მას ყველაზე დიდ ბედნიერებას? სწრაფად ჩაიკითხე ქვემოთ მოცემული მიმართება და უპასუხე შეკითხვას.

10. დაუბრუნდი ტექსტს, მოძებნე მოცემულ შეკითხვებზე პასუხები და დაასახელე.

- ვინ არის შოკირებული დაიანას საქციელით და რატომ?
- საიდან ჩანს, რომ პრინცესა დაიანა ყველასთვის საყვარელი და მისაბაძი გახდა?
- შენი აზრით, რისი თქმა უნდოდა მას ხაზგასმული სიტყვებით?

„დამიხსენო, უზრალოდ, დაიანა და არა – პრინცესა.

ნუ აღმიქვამი ცრპაღ... მე ვარ ჩვეულებრივი დედა, რომელსაც შეუძლია დაგეხმარო. მსურს, ვიყო დედოფალი ხალხის გულში... მე ვარ აღიქვამი თავს ქვეყნის დედოფლად. მიჩვენია, ვიყოფნაზე მომავდავთა და ავადმყოფ ბავშვთა გვერდით, საავადმყოფოებში. მსურს, ადამიანებისთვის სასარგებლო ვაკეთებ და არა – უზრალოდ, არსებობა. ადამიანებმა უნდა იცოდნენ, რომ შიღსმა არ უნდა დააზოკოლოს ისინი, რომ ხელი ჩამოართვეს და ჩახსტონ ინფირმულებს. ღმერთმა იყოს, მათ ხომ ეს ძალიან სჯირდებო. მიყვარს, როცა ვარ საავადმყოფოში და ხელიში მივირავ პაციენტის ხელი მოსუფავად იმისა, რომ ისინი ხშირად არიან მოკირუნული ჩემი ასეთი საქციელით. ჩემთვის ეს ჩვეულებრივი, ნორმალური მოვლენაა.

ყველგან მსურს ყოფნა, სადაც ვხედავ მწუხარებას და მსურს, გავაკეთო, რაც შემიძლია.

მე არ მჭირდება პერიფერია ნივთები: ყველაფერი მაქვს რახარ ვინაგრუნ უზრალოდ, გვერდით მჭირდება ცინმა, რომ თავი უხადროხოვ და დანუფად ვიგრძნო.

ჩახსტება ძალიან მეცნის ნიშნავს, განსაკუთრებით, ბავშვებისთვის. მე არ ვმოქმედებ ნივნებში დანერგული კანონების მიხედვით. მე ვუყურებ და მივცევი მხოლოდ გულის სმას.

ვფიქრობ, ყველაზე სამხნელი ავადმყოფობა, რომელიც მსოფლიოს ანუხებს, გულრევობა და სიცარულის ნაკლებობაა. მე ვიცი, რომ შემოძლია, ხალხს მივეჩ ჩემი სიცარული და სითბო მხოლოდ 1 წუთით, ნახევარი საათით, ერთი დღით, თვით, მაგრამ ხომ ვახერხებ და ხომ შემოძლია – ეს არის ის, რისი კეთნარ მანიუებს ბედნიერებას.

11. როგორია პრინცესა დაიანა? გამოიყენე მოცემული სიტყვები და დაახასიათე, დაასახუთე ტექსტის მიხედვით.

ამბიციური უბრალო ჩვეულებრივი არაჩვეულებრივი ამაცი თავმდაბალი ყალბი გულწრფელი ემოციური გულცივი გულჩივი მამაცი მშობარა სუსტი ძლიერი

ბ3. 43

მოსწავლის ნიგნი

8. მასწავლებელი აკითხებს კლასს ტექსტს პრინცესა დაიანას შესახებ (იხ. დანართი, მასწავლებლის ნიგნი გვ. 128-133), რის საფუძველზეც მოსწავლეები დავალების ა-ზ პუნქტებიდან გამოყოფენ სწორ და მცდარ ინფორმაციებს

მოსწავლის რვეული

გვ. 80 № 1 – გვ. 81 № 5: ხდება ნაკითხულის გაგების შემოწმება.

მოსწავლის ნიგნი

9. ტექსტის გაცნობითი ნაკითხვის საფუძველზე მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვას.

10. მოსწავლეები დეტალურად ეცნობიან ტექსტს და პასუხობენ ა-გ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 81 № 6: ხდება ტექსტის გაგების დეტალური შემოწმება.

მოსწავლის ნიგნი

11. ჩარჩოში მოყვანილი სიტყვების მეშვეობით მოსწავლეები ახასიათებენ პრინცესას.

მოსწავლის რვეული

გვ. 81 № 7, 8: სრულდება სამეტყველო აქტივობები.

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- 1. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ზ პუნქტები.
- 2. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ე პუნქტები.

თემა 1

აბჯასი და მისი სტრუქტურა

I. ზოგადი ინფორმაცია:

რა არის აბჯაცი?	მცირე მოცულობის ტექსტი.
რისგან შედგება აბჯაცი?	ერთი თემის გარშემო მოცემული წინადადებებისაგან.
რა არის აბჯაცის ფუნქცია?	ა. ახალი თემის დანყება; ბ. წინა აბჯაცში მოცემული თემის გაგრძელება; გ. დანყებული თემის დასრულება.

II. აბჯაცის ძირითადი წინადადებები:

ნამყვანი წინადადება	ჩამოყალიბებულია: ა. აბჯაცის თემა (მიუთითებს, რის შესახებ არის აბჯაცი საუბარი); ბ. მოქმედის პოზიცია საკითხის, თემის გარშემო.
დამატებითი წინადადებები	აქ გაშლილია, განვითარებულია ნამყვან წინადადებაში მოცემული სათქმელი, აზრი, პოზიცია.
დასკვნითი წინადადება	აჯამებს აბჯაცში მოცემულ სათქმელს, აზრს. გამოაქვს დასკვნა.

III. წინადადებების ურთიერთობა აბჯაცში:

1.	ყოველი მომდევნო წინადადება დამოკიდებულია წინამავალ წინადადებაზე. ის ავითარებს (განავრცობს) წინა წინადადებაში მოცემულ აზრს. მომდევნო წინადადებებში შეიძლება იყოს აბსონა-განმარტება, შედარება-შეპირისპირება, მიზნის ან შედეგის ჩვენება, მტკიცება-დასაბუთება...
2.	ყოველი მომდევნო წინადადება არ არის დამოკიდებული წინამავალ წინადადებაზე. ისინი მხოლოდ თემატურად უკავშირდებიან ერთმანეთს.

IV. აბჯაცების ურთიერთობა ტექსტში:

მთავარი აბჯაცი	გადმოცემულია ძირითადი ინფორმაცია, მთავარი აზრი, სათქმელი.
დამხმარე აბჯაცი	ავითარებს (შლის) მთავარ აბჯაცში მოცემულ აზრს, სათქმელს.
დასკვნითი აბჯაცი	აჯამებს წინა აბჯაცებში გამოთქმულ აზრს, სათქმელს.

- 1. გამოიყენე სვეტში მოცემული ინფორმაცია (I, II და III) და უპასუხე შეკითხვებს.
 - ა. რა აერთიანებს აბჯაცში შემავალ წინადადებებს?
 - ბ. რა ფუნქციები აქვს აბჯაცს?
 - გ. რა არის ნამყვანი წინადადება?
 - დ. სად არის საუბარი ნამყვან წინადადებაში მოცემულ გარკვეულ სათქმელზე, პოზიციაზე?
 - ე. რა ფუნქცია აქვს დასკვნით წინადადებას?
 - ვ. როგორ, რა გზით ხდება ნამყვან წინადადებაში მოცემული აზრის გაგრცობა?
 - ზ. რა ტიპის ურთიერთობები არსებობს წინადადებებს შორის აბჯაცში?
- 2. ნაიკითხე მოცემული აბჯაცი და შესრულე მითითებები.

„უმეტესად, ერთფეროვნად ვცხოვრობდით. ყოველდღე ადრიანად ვდგებოდით, ერთი და იმავე ქუჩებოთა და შესახვევებით დავდიოდით და ერთსა და იმავე საშუაოს ვასრულებდით. როცა მუშაობით საქმლის ფულს ვერ ვმოულობდით, ერთი და იმავე კალათებიდან სხვადასხვა წერილმანს ვიპარავდით. ზოგჯერ ლორის ხორცსაც მივითმევდით, ზოგჯერ კი შავი პურის ამარა ვრჩებოდით“.

- ა. რა არის აბჯაცის ძირითადი თემა? დაასახელე სწორი ვარიანტი.
 - 1. ქურობა ქუჩაში;
 - 2. ცხოვრება ქუჩაში;
 - 3. ქუჩის მრავალფეროვნება.
- ბ. ნაიკითხე, რომელია მოცემული აბჯაცის ნამყვანი წინადადება?
- გ. დაასახელე, რის შესახებ იძლევა დამატებითი წინადადებები ინფორმაციას?
- დ. გამოიყენე სვეტში მოცემული III ინფორმაცია და მიუთითე, რა ურთიერთობა აქვს დამატებითი წინადადებებს ერთმანეთთან?

ე. არსებობს თუ არა დასკენითი წინადადება I აბზაცში? დადებითი პასუხის შემთხვევაში, მოუთითე ეს წინადადება. უარყოფითი პასუხის შემთხვევაში, გაითვალისწინე დასკენითი წინადადების ფუნქცია და ახსენი, რატომ არ აქვს.

3. ნაიკითხე მოცემული აბზაცები და დაასახელე მათი ძირითადი თემა ანუ სათქმელი.

შეასრულე წინა დავალების მითითებები.

2 „ამგვარად, ჩემი ბედი გადაწყდა. მე საკვამურების მშენებელი უნდა გამეზდარიყავი, ეს საზიზღარი კაცი კი ჩემი პატრონი უნდა ყოფილიყო“.

3 „მათი ლაპარაკიდან სანუგეშო არაფერი ჩანდა. როგორი იმედი მქონდა, ამ საქმეს დაგეგმე-მეთქი! ამ იმედით გამოიქვეყნე მამისეული სახლიდან და ბიჭებსაც ამიტომ გამოიყვანი. ახლა აღმოჩნდა, რომ ეს საქმე მათაც უცდიათ, მაგრამ უსარგებლო გამომდგარა და თავი მიუღებოდათ“.

4. გაეცანი ... გვერდზე სვეტში მოცემულ IV ინფორმაციას, დაუბრუნდი მე-2 და მე-3 დავალებებში მოცემულ აბზაცებს და უპასუხე შეკითხვას.

მოცემული სამი აბზაციდან, შენი აზრით, რომელია:

1. მთავარი აბზაცი?
2. დამხმარი აბზაცი?
3. დასკენითი აბზაცი?
4. ყურადღება მიაქციე სანყის წინადადებებს: რომელი სიტყვით იწყება; გრძელდება სათქმელი, ახალი იწყება თუ დასკვნა კეთდება?

დაასაბუთე შენი პოზიცია ტექსტის მიხედვით.

5. ნაიკითხე და შეასრულე მითითებები.

- დაასახელე წერილის ავტორი და მოუთითე წერილის თემა.
- ისაუბრე ცალკეული აბზაცის შესახებ 44-ე გვერდზე მოცემული ინფორმაციების გათვალისწინებით.
- განსაზღვრე აბზაცების ურთიერთობა ტექსტში.
- დაასათაურე წერილი.

„არსებობს ყველაზე დიდი და მტკიცეული პრობლემა და ამ პრობლემას ქუჩის ბავშვები ჰქვია. ხშირად გვესმის, ეს ბავშვები უხეშები და უზრდოვანი არიან. თუ არ დაესმარები, შეურაცხყოფასაც კი არ ერიდებიან“.

ჩემი აზრით, ეს შეფლის ერთი მხარეა. მეორე მხარეს ჩვენ ვგვახარო. ჩვენ თვითონ რას ვაკეთებთ მათთვის? ისინი ხომ ყველა ჩვენგანისავე ელიან თანაგრძნობასა და დახმარებას. ჩვენ კი ისე ჩავუვლით, ვერც კი ვაშჩნევთ მათ.

მზრუნველობამოცლებული ბავშვების რიგები დღით დღე იზრდება. სულ უფრო მეტი ბავშვი გამოდის ქუჩაში ლუკმა პურის საშოვნელად. ისინი ვერ ღებულობენ შესაფერის განათლებას, ვერ სედავენ მუშაობის პერსპექტივას. სულ უფროდაუფრო ბუნდოვანი და უიმედო ხდება მომავალი. ამიტომაც არის, რომ ისინი დანაშაულის ჩადენასაც არ ამბობენ უარს. სხვა გამოსავლის ისინი ვერ ხედავენ. ყველაზე დიდი დანაშაული კი ჩვენი უმოქმედობა და „ეს მე არ მესმის“ პოზიციაა.

ნებისმიერი სიტუარიდან არსებობს გამოსავალი. მთავარია, საზოგადოებამ გააწნობიეროს ეს პრობლემა და რეალურად გადადგას ნაბიჯი მის მოსაგვარებლად.

პირველ რიგში, უნდა ჩამოყალიბდეს სრულყოფილი ხედავ და სტრატეგია მათთვის ნორმალური პირობების შესაქმნელად. გარდა ფინანსური თუ მატერიალური დახმარებისა, მნიშვნელოვანია მათი ფსიქოლოგიური დახმარებაც. საზოგადოებამ მჭიდროდ უნდა ითანამშრომლოს სოციალური დაწვის სააგენტოებთან. საჭიროა უფრო ახლო კონტაქტი ამ ბავშვებთან.

თუკი ჩვენ ყველა ერთად გავიაზრებთ, რომ ამ ბავშვების ნორმალური ცხოვრება აუცილებლობაა და არა – კეთილი ნება, მაშინ აუცილებლად შეცდომებ საზოგადოებაში მათ დაბრუნებას“.

ლელა გოქსაძე
XV კლასი

მოსწავლის წიგნი

3. ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:
4. სრულდება დავალება ჩარჩოში ჩასმული აბზაცების მიხედვით.
5. სრულდება დავალება 1-4 პუნქტებზე დაყრდნობით.

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები აკვირდებიან ილუსტრაციებს (გვ. 47) და გამოთქვამენ ვარაუდებს ტექსტის შინაარსის შესახებ.
2. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტის მეორე აბზაცის პირველ წინადადებას და პასუხობენ დავალების ა-ე შეკითხვებს.
3. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტის პირველ აბზაცს და ამოწმებენ თავიანთ ვარაუდებს.
4. მოსწავლეები იყოფიან წყვილებად, დეტალურად კითხულობენ ტექსტს და პოულობენ პასუხებს ა-თ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებზე.
5. ჩარჩოში მოყვანილ სიტყვებზე დაყრდნობით, მოსწავლეები მსჯელობენ ტექსტში წაკითხული ამბის შესახებ.

თემა 1

შინ დაბრუნება

1. დააკვირდი სურათებს ... გვერდზე, წაკითხე გვერდის სათაური და მუთითი, რის შესახებ იქნება მოცემული ტექსტი? დაასაბუთე, რატომ ფიქრობ ასე.
2. წაკითხე მეორე აბზაცის პირველი წინადადება და შეამოწმე შენი ვერსია. უპასუხე მოცემულ შეკითხვებს.
 - ა. როგორ ფიქრობ, ვინ არიან ეს „დედები“, ვინ იგულისხმება?
 - ბ. რას ნიშნავს „სერიოზული მასშტაბები“?
 - გ. რას გულისხმობდა იდეა?
 - დ. როდის გაჩნდა ეს იდეა და ვის ეკუთვნოდა ის?
 - ე. შენი აზრით, ვინ იყვნენ ის ბავშვები, რომლებსაც ამ ცენტრში უნდა ეცხოვრათ?
3. წაკითხე ტექსტის პირველი აბზაცი და შეამოწმე შენი პასუხები. მოძებნე ფერიცვალების დედათა მონასტრის ფოტო და მუთითი, სად მდებარეობს ეს მონასტერი?
4. დაუბრუნდი ტექსტს. მოძებნე სათანადო ინფორმაციები ტექსტში და დაასაბუთე. იმუშავე მენეჯერისთან ერთად.
 - ა. სად შეიქმნა ბავშვთა ცენტრი?
 - ბ. რატომ იყო ეს „შინ დაბრუნება“?
 - გ. ვინ იყო დედა მარიამი?
 - დ. რით დაიწყო ძეგვის ბავშვთა სახლ-მა და ბოლოს რად გადაიქცა?
 - ე. რით ჰგავს ძეგვის ბავშვთა ცენტრი მიკროსოფტს? რას ნიშნავს მიკროსოფტი?
 - ვ. რა მოხდა ბედიანში?
 - ზ. რა ხდება დღეს ძეგვში?
 - თ. რით ფუნქციონირებს ცენტრი?
5. გამოიყენე ქვემოთ მოცემული სიტყვები და დაასახელე, რა იყო ყველაზე მთავარი, რამაც დააბრუნა ეს ოჯახები შინ? დაასაბუთე, რატომ ფიქრობ ასე.

საქმელი სითბო სიყვარული
ლოგინი მზრუნველობა სამოსი

I. ყველაფერი ფერიცვალების დედათა მონასტერში დაიწყო, სადაც დედები ქუჩაში მყოფ ბავშვებს ეპატიებოდნენ და მასპინძლობდნენ. ბავშვებმა მოიყვანეს დები და ძმები, სხვა ბავშვები და ნელ-ნელა მონასტრის პატარა ეზო ბავშვებით გაივსო. მათ იქ საქმელი, სითბო და სიყვარული ხვდებოდათ.

II. დედები მიხვდნენ, რომ საქმე სერიოზულ მასშტაბებს იღებდა და 1995 წელს, საქართველოს პატრიარქის, ილია II-ის ლოცვა-კურთხევით, გაჩნდა იდეა, შექმნილიყო ბავშვთა ცენტრი. შეირჩა სოფელ ძეგვთან მდებარე ნახევრად დანგრეული და დაცარიელებული კომპლექსი. დაიწყო ბავშვთა თავშესაფრით. იქ მიდიოდნენ ბავშვები, რომლებსაც შემდეგ თავიანთი და-ძმები და მშობლები მიჰყავდათ. მათთვის ეს შინ დაბრუნებას ჰგავდა.

III. „ზედაპირულად ვერ იზრუნებ ადამიანზე. ვერ ეტყვი, შენ გაიზარდე და წადი! ჩვენ მათ შემდეგ ცხოვრებაზეც ვზრუნავთ!“ (ძეგვის წმ. გიორგი მთაწმინდელის სახელობის დედათა მონასტრის წინამძღვარი, ბავშვთა სახლის მფუძვეთველი, მონაზონი დედა მარიამი).

IV. ბავშვთა სახლმა თანდათან საოჯახო პანსიონატის სახე მიიღო. გაჩნდა ერთგვარი მიკროსოფტი, სადაც უკვე ოჯახები ცხოვრობდნენ. მოხალისე მასწავლებლების ძალისხმევით ამოქმედდა სკოლა. ძეგვის სკოლადაქცევებულ ბი სტუდენტები გახდნენ.

V. შემდეგ გაჩნდა ბედიანი. ძეგვიდან იქ ჩასულემა უკვე დამოუკიდებელი მეურნეობის მონაწილეები გახდნენ. გაჩნდა ძროხა, ღორი, ქათამი... დამუშავდა ბოსტანი, ამოქმედდა სკოლა. „შინმობრუნებულებმა“ ახლა სხვებზე დაიწყეს ზრუნვა. საკუთარი მეურნეობის წაყვლით, თბილისში მყოფ უპოვრებს კვირაში სამჯერ აპურებდნენ.

VI. დღეს ძეგვის ბავშვთა სახლი სარეაბილიტაციო ცენტრია, სადაც სხვადასხვა ასაკის 65 ადამიანი ცხოვრობს, აქედან 18 ბავშვია. ცენტრი დღემდე საპატრიარქოს დაფინანსებითა და საქველმოქმედო შემოწირულობებით ფუნქციონირებს. მას უამრავი ქართველი და უცხოელი მეგობარი ჰყავს, რომლებიც ფინანსებითა და დონორის მოძიებით ეხმარებიან.

6. თავიდან მოისმინე სმიტფილდის პირველი დიალოგი ბიჭებთან და შეადარე შენს პასუხს.
7. დაუბრუნდი ტექსტს და დაადასტურე ან უარყავი ქვემოთ მოცემული ინფორმაციები მასზე დაყრდნობით.
 - ა. ქუჩის ბავშვები თავიანთი ინიციატივით მივიდნენ მონატრის დედეებთან.
 - ბ. ძეგვში ამ ბავშვების მომავალზეც ზრუნავენ.
 - გ. „შინმობრუნებულმა“ სხვებზე ზრუნვა თვითონ დაიწყეს.
8. გაისხენე სმიტფილდის ისტორიის დასასრული. წაიკითხე მისი სიტყვები და უპასუხე ქვემოთ მოცემულ შეკითხვებს.

„ახალმა ცხოვრებამ რწმენა ჩამინერგა, გამომანართო. გაჭირვებაც ბევრი ენახე, მაგრამ ერთი აზრი მუდამ მამხნევებდა: ამიერიდან მართო აღარ ვიყავი, გვერდით მეგობრები მყავდნენ. ისინი მძიმე წუთებში მხარში ამომიდგებოდნენ და დარწმუნებული ვიყავი, ადრე თუ გვიან, უკეთეს მომავალს შევქმნიდით ყველა იმ დიდი თუ პატარა მანანალასთვის, რომელსაც ბავშვობიდანვე არ ღირსებია ოჯახური სითბო, აღერსი და სიხარული.“

„პატარა მანანალა“

- ა. ვისთან ერთად დაიწყო ცხოვრება პატარა მანანალამ და როგორი იყო ეს ცხოვრება?
- ბ. რა ამხნევებდა მას მძიმე წუთებში?
- გ. რა იქცა პატარა მანანალას ცხოვრების მიზნად?
9. დაუბრუნდი ნაწყვეტს „პატარა მანანალადან“ და დააკავშირე ძეგვისა თუ ბედიანის „შინმობრუნებულთა“ ცხოვრების მიზანთან.

მოსწავლის წიგნი

6. მასწავლებელი უბრუნდება მოსასმენ დიალოგს (იხ. მოსასმენი ტექსტები).
7. მოსწავლეები უბრუნდებიან ტექსტს და ასრულებენ ინსტრუქციას ა-გ პუნქტებზე დაყრდნობით.
8. მოსწავლეები კითხულობენ ნაწყვეტს ნანარმოებიდან „პატარა მანანალა“ და პასუხობენ შეკითხვებს.
9. მოსწავლეები უკავშირებენ ნაწყვეტს ნანარმოებიდან ძეგვისა და ბედიანის ბავშვთა სახლების „შინმობრუნებულთა“ მიზნებს.

მოსწავლის წიგნი

წაკითხულის გააზრება

თემატური ერთეულის მოცემულ მონაკვეთთან დაკავშირებული ინფორმაცია იხილეთ შესავალ ნაწილში (ქვეთავი № 8).

მასწავლებლის კომენტარები

წაკითხულის გააზრება

წაკითხვ ტექსტი და შეასრულე მოცემული დავალებები.

რატომ იწყებენ ბავშვები ქუჩაში ცხოვრებას? რა პირობებში უწევთ ქუჩის ბავშვებს ცხოვრება? როგორ უნდა დავეხმაროთ ქუჩის ბავშვებს? ვინ უნდა აი-ლოს პასუხისმგებლობა ქუჩის ბავშვების მომავალზე?

ამ შეკითხვებზე პასუხს იპოვით ჟურნალისტ მაია თინიაშვილის სტატიაში. წაიკითხეთ ეს სტატია. გაეცანით, რას წერს ჟურნალისტი ქუჩის ბავშვების შესახებ, რა გზას გვთავაზობს იგი ამ პრობლემის გადასაჭრელად და უპასუხეთ ტექსტის ბოლოს მოცემულ შეკითხვებს.

ყურადღება! ქუჩის ბავშვები

ქუჩის ბავშვების არსებობა ჩვენი საზოგადოების ერთ-ერთი მწვავე პრობლემაა, რომელსაც წარმოქმნის სამი ძირითადი მიზეზი: მძიმე ოჯახური პირობები, მატერიალური გაჭირვება და უბინაობა. მართლაც, ზოგიერთ ბავშვს ურჩევნია, იცხოვროს ქუჩაში, ვიდრე ისეთ მშობლებთან, რომლებიც სასტიკად ექცევიან შვილებს. ლატაკი ოჯახების შვილები ან ბავშვები, რომლებსაც მშობლები არ პყავთ, თვითონ იწყებენ ზრუნვას საკვების შოვნაზე და ქუჩაში გადიან - სხვათა-რად მათ ზომ შიმშილით სიკვდილი ელოდებოდა; უბინოდ დარჩენილებს კი, უბრალოდ, არსად აქვთ წასასვლელი და ქუჩა ხდება მათი სახლი. ამდენად, მიზეზების გაცნობა გვარწმუნებს, რომ ეს ბავშვები მძიმე პირობებშია აიძულა, ეცხოვრათ ქუჩის სასტიკი ცხოვრებით.

ქუჩის ბავშვების ცხოვრება ყოველდღიური მძიმე ბრძოლაა არსებობისათვის, რომელშიც მთავარია, გადაირჩიონ თავი: იშოვო საკვები და მონახო თავშესაფარი. საკვების შოვნას ბავშვე-ბი სხვადასხვაგვარად ცდილობენ: უმრავლესობა მათხოვრობს, ზოგი შემთხვევითი სამუშაოე-ბით ახერხებს ცოტა ფულის შოვნას, ნაწილი კი ხანდახან იძულებულია, მოიპაროს კიდეც. ღამის გასათენებლად უბინოდ ბავშვები იყენებენ მიტოვებულ სახლებს, სარდაფებს, სხეულებს, თუმცა ბევრს ღამის გათენება უწევს ღია ცისქვეშაც: სკვერებში, პარკებში ან პირდაპირ ქუჩის ტრო-ტუარებზე. ამ მძიმე პირობების გამო ბევრი ბავშვი სერიოზულადაა დაავადებული, მაგრამ, სამ-წუხაროდ, მკურნალობაზე მათ ოცნებაც კი არ შეუძლიათ. განათლების მიღებას თითქმის ვერც ერთი მათგანი ვერ ახერხებს, ბევრს წერა-კითხვაც კი უჭირს. ამდენად, საკვებისა და თავშესა-ფრის ძებნით ალსავე ქუჩის სასტიკი ცხოვრება არის ცხოვრება მომავლის გარეშე, რომლისთ-ვისაც მნიშვნელოვანია მხოლოდ ერთი სიტყვა - "დღეს" (რა ეჭამო დღეს? სად დავიძინო დღეს?).

აუცილებელია, ქუჩის ბავშვების ცხოვრებაში გაჩნდეს სიტყვა "ხეალ", ანუ მომავლის პერ-სპექტივა, რაც შეუძლებელია განათლებისა და ჯანმრთელობის გარეშე. მართლაც, თუკი ქუჩის ბავშვებს არ ექნებათ ეს ორი პირობა (განათლება და ჯანმრთელობა), ისინი ვერ შეძლებენ იცხ-ოვრონ დამოუკიდებელი და ღირსეული ცხოვრებით, ვერ შეძლებენ სამუშაო ადგილის შოვნას. ჩნდება კითხვა: რა უნდა გაკეთდეს იმისათვის, რომ ქუჩის ბავშვებს ღირსეული ცხოვრება პქონდეთ მომავალში? - ამისთვის საჭიროა აშენდეს სპეციალური თავშესაფრები ქუჩის ბავშვე-ბისათვის, სადაც მათ ცხოვრების ნორმალური პირობები ექნებათ. აქ მათ ეყოლებათ ექიმები, რომლებიც უმკურნალებენ ბავშვებს; ეყოლებათ მასწავლებლები, რომლებიც მათ შეასწავლიან რაიმე პროფესიას ან მოამზადებენ საჯარო სკოლაში სწავლებისათვის. ამ პირობებში ცხოვრება-ზე არავინ იტყვის უარს - არ დაგვაინწყდეს, რომ ქუჩაში ცხოვრება არც ერთ ბავშვს არ აურჩევია

თავისი კეთილი ნებით. ცხადია, ამ თავშესაფრების მოწყობას სერიოზული დაფინანსება დასჭირდება, მაგრამ საზოგადოებამ არ უნდა დაინანოს ფული ამ ყველაზე დაუცველი ფენისათვის. ჩვენ ყველას, საზოგადოების ყველა წევრს, უნდა გვახსოვდეს, რომ ქუჩის ბავშვები ჩვენი საზოგადოების ჩვეულებრივი წევრები არიან და ისეთივე უფლებები აქვთ, როგორც დანარჩენ ბავშვებს; ქუჩის ბავშვებიც ისევე იმსახურებენ უსაფრთხო ბავშვობასა თუ ღირსეულ მომავალს, როგორც სხვა ბავშვები. აუცილებელია, რომ საზოგადოებამ გააცნობიეროს თავისი პასუხისმგებლობა და დღესვე დაიწყოს აქტიური ზრუნვა ქუჩის ბავშვების მომავალზე, რადგან დრო არ ითმენს - საქმე ეხება ბავშვებს, ჩვენი ქვეყნის მომავალს.

მაია თინიაშვილი

1. უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. შენი აზრით, რატომ გევაწდის ჟურნალისტი დეტალურ ინფორმაციას პრობლემის წარმოქმნის მიზეზებზე?
- ბ. რა არის I აბზაცის ბოლო წინადადების ფუნქცია?
- გ. I აბზაცის მიხედვით, რას გულისხმობს სიტყვები "თავის გადარჩენა"?
- დ. სად ათვევენ ღამეს უბინაო ბავშვები?
- ე. I აბზაცში ვკითხულობთ, რომ ქუჩის ბავშვებს, სამწუხაროდ, მკურნალობაზე ოცნებაც კი არ შეუძლიათ. ვინ გამოხატავს ამ მწუხარებას?
- ვ. III აბზაცის მიხედვით, რასთანაა გაიგივებული სიტყვა "ხვალ"?
- ზ. III აბზაცის მიხედვით, რა არის აუცილებელი იმისათვის, რომ ქუჩის ბავშვებს გაუჩნდეთ მომავლის პერსპექტივა?
- თ. რასთანაა გაიგივებული დასაქმება ტექსტში?
- ი. შენი აზრით, რატომ დასჭირდება ქუჩის ბავშვებს მომზადება საჯარო სკოლებში სწავლებისათვის? (უპასუხე II აბზაცის გამოყენებით)
- კ. ვინ იზრუნებს ქუჩის ბავშვების ჯანმრთელობაზე თავშესაფრებში?
- ლ. III აბზაცის მიხედვით, საზოგადოების რომელ ფენას მიეკუთვნებიან ქუჩის ბავშვები?
- მ. ტექსტის მიხედვით, რა მსგავსებაა ქუჩის ბავშვებსა და დანარჩენ ბავშვებს შორის?
- ნ. III აბზაცის მიხედვით, ვინ უნდა აიღოს პასუხისმგებლობა ქუჩის ბავშვებზე? რატომ?
- ო. რა კავშირია ტექსტის პირველ და ბოლო წინადადებას შორის?
- პ. როგორ ფიქრობ, ვინაა ტექსტის ადრესატი?

2. წაკითხე და დაასახელე სწორი ვარიანტი. რას ნიშნავს გამოთქმა "დრო არ ითმენს"?

- ა. მოთმენა არ შეიძლება;
- ბ. მოცდა არ შეიძლება;
- გ. თუკი მოითმენ, დროს დაკარგავ;
- დ. თუკი მოითმენ, დროს მოიგებ.

მოსწავლის წიგნი

წაკითხულის გააზრება

თემატური ერთეულის მოცემულ მონაკვეთთან დაკავშირებული ინფორმაცია იხილეთ შესავალ ნაწილში (ქვეთავი № 8).

მასწავლებლის კომენტარები

მოსწავლის რეველი

გვ. 82 № 1: სრულდება წაკითხულის გააზრებაზე ორიენტირებული დავალება (ა-ზ პუნქტები).

ადამიანი და გარემო

გვ. 50

მოსწავლის წიგნი

- 1. მასწავლებელი კლასის ყურადღებას ამახვილებს თემატურ და ენობრივ ცნობარზე. შემდეგ მოსწავლეები იყოფიან ჯგუფებად და ილუსტრაციაზე დაყრდნობით, ასრულებენ დავალების ა-დ პუნქტებს.
- 2. ჯგუფები კლასის წინაშე წარადგენენ შესრულებულ სამუშაოს. კლასში იმართება მსჯელობა.

ადამიანი და გარემო

ადამიანი და გარემო

1. ეკოლოგია და ეკოლოგიური საფრთხეები

თემატური სწოზარი

- ეკოლოგიური კატასტროფები და მათი მიზეზები
- საოცარი წყალი
- მკვდარი ზღვა
- გამჭრალი ცივილიზაციების საიდუმლო

ენობრივი სწოზარი

- მიმლეობა (წარმოება და ფუნქციები)
- სასუბიექტო და საობიექტო მიმლეობა

1. დაიყავით ჯგუფებად, დააკვირდით ფოტოებს და მოამზადეთ ინფორმაცია მოცემული მითითებების გათვალისწინებით.

- ა. აღწერეთ, რა არის თითოეულ ფოტოზე აღბეჭდილი;
- ბ. დააზუსტეთ, რის შესახებ იძლევა ეს ფოტოები ინფორმაციას;
- გ. აღწერეთ დედამიწა და დააკავშირეთ დანარჩენ ფოტოებთან. განსაზღვრეთ „მისი მოწყონის“ გამომწვევი მიზეზები;
- დ. შეადარეთ ფოტოებზე აღბეჭდილი ვითარებები ერთმანეთს და ჩაინიშნეთ მათ შორის არსებული მსგავსება-განსხვავებები (წინაპირობები, ანუ მათი გამომწვევი მიზეზები და მოსალოდნელი შედეგები / საფრთხეები).

2. გააცანით თქვენი მოსაზრებები დანარჩენ ჯგუფებს და დაასაბუთეთ პოზიციები.

3. მოიფიქრე პასუხები მენწყილესთან ერთად და იმსჯელეთ მათ გარშემო.

- რა არის ეკოლოგია და რა შემთხვევაში იწყება ეკოლოგიური კრიზისი?
- რა შემთხვევაში შეიძლება აღმოჩნდეს კატასტროფა ეკოლოგიური კატასტროფის წინაშე?
- იცნობს თუ არა კატასტროფის ისტორია მსგავს კატასტროფებს? დაასახელე, რას გულისხმობ.
- რომელი უფრო მეტად აზიანებს გარემოს – მაღალგანვითარებული ინდუსტრიული ქვეყნების მოსახლეობა, თუ ღარიბი ქვეყნებისა და როგორ?
- შეუძლია თუ არა მოსახლეობის რაოდენობის სწრაფ ზრდას ეკოლოგიური კრიზისის გამოწვევა და როგორ?

- გაეცანი ინფორმაციას რვეულში და შეასრულე იქ მოცემული დავალებები.
- ნაიკითხე მარჯვნივ მოცემული ტექსტები და დააკავშირე ფოტოებთან. დაასახელე, რა არის კონკრეტული ეკოლოგიური კატასტროფის მიზეზი. შეასრულე დავალებები რვეულში.

I. ოკეანეში ჩაღვრილი ნავთობი ფარავს წყლის დიდ ნაწილს, ანადგურებს ოკეანის ფლორას და ფაუნას და ზიანს აყენებს სანაპირო ზოლს. 1978 წელს ატლანტის ოკეანეში, საფრანგეთის სანაპიროსთან, კლდეს შეეჯახა და შუაზე გაიპო ტანკერი „ამოკო კადისი“, რის შედეგადაც 230000 ტონა ნავთობი ზღვაში ჩაიღვრა და 2000 კმ-ზე გავრცელდა. ამან ევროპის ისტორიაში უდიდესი ეკოლოგიური კატასტროფა გამოიწვია.

II. რატომ იხოვებიან ჩიტები მსოფლიოში? მეცნიერები ამ ამოუცნობი მოვლენის გარკვევას ცდილობენ. არსებობს რამდენიმე ვერსია. ერთ-ერთი ვერსიით, ფრინველების დაბოცვა კოსმოსური ცდების შედეგია. საინტერესოა, რომ ყველა იმ ადგილის ახლომახლო, სადაც ჩიტების დაცემა დაფიქსირდა, განთავსებულია რაკეტასა და სხვა სახის სისტემებით.

დახოცული ჩიტების ნეშტა პირველად 2011 წლის 1 იანვარს მოვიდა აშშ-ში, არკანზასის შტატში. ამას მოჰყვა ფრინველების დაცემა მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში, მათ შორის, კანადაში, იტალიასა და თურქეთ-სომხეთის საზღვართან. ფრინველების სიკვდილს მაიას ტომიც წინასწარმეტყველებდა.

III. 2011 წელს იაპონიის ჩრდილო-აღმოსავლეთით 9.0 მაგნიტუდის მიწისძვრას ცუნამი და ფუკუშიმას ატომური ელექტროსადგურის დაზიანება მოჰყვა. სამი რეაქტორიდან ბირთვულმა სანავაშა გაჟონა, რამაც ფუკუშიმის ჩერნობილის გვერდით დააყენა. ბირთვული სანავაშის გაჟონვით ყველაზე მეტად ოკეანის სანაპირო ზოლის ფლორა და ფაუნა დაზარალდა. აღნიშნულ სანაპირო ზოლსა და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე რადიაციამ სიცოცხლისათვის საშიშროა ნიშნულს მიაღწია.

IV. „განა გესურს, ვიცხოვროთ ისეთ სამყაროში, სადაც ღომები არ იქნებიან?“ – კითხულობს დიუკის უნივერსიტეტის ბიოლოგი ლუკ დოლარი და ამბობს: „ამჟამად ზუსტად ამ არჩევანის წინაშე ვდგავართ“. შემამოთხუთებელი იყო ბუნებრივი ვეფხვებისა და აფრიკული ღომების განადგურება ოპაიოს შტატის ქალაქ ზეინსილში მდებარე კერძო ნაკრძალში. ღომები, ვეფხვები და დანარჩენი დიდი კატები თანდათანობით ქრებიან.

როგორც მეცნიერები ფიქრობენ, პირობების გაუარესების გამო, შესაძლოა, დიდი კატების უმეტესობამ ორი ათწლეულის შემდეგ აღარც იარსებოს.

გვ. 51

მოსწავლის წიგნი

- მოსწავლეები იყოფიან წყვილებად და პასუხობენ ა-ე პუნქტებში მოცემულ შეკითხვებს.
- სრულდება დავალებათა სერია მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 83 № 1, 2: სრულდება ლექსიკური ტიპის დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

- მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს და გარკვეულ მონაკვეთებს აკავშირებენ ილუსტრაციებთან.

მოსწავლის რვეული

გვ. 85 № 3, 4: სრულდება ტექსტის გააზრებასა და ლექსიკის ათვისებაზე ორიენტირებული დავალებები.

გვ. 52

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები მართავენ დისკუსიას თემაზე “გარემოს დაბინძურება” ა-თ შეკითხვებზე დაყრდნობით.
2. ილუსტრაციასა და წინა დავალებაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პასუხობენ შესაბამის პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
3. მოსწავლეები ერთმანეთს უკავშირებენ ილუსტრაციებს (პუნქტები ა-ბ).
4. ვერსიების გადასამოწმებლად მასწავლებელი მათ ასმენინებს ტექსტს (იხ. მოსასმენი ტექსტები)

მოსწავლის რვეული

გვ. 84 № 5 – გვ. 90 № 3: სრულდება კომბინირებული ტიპის დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

5. მოსწავლეები მსჯელობენ ჩარჩოში მოყვანილი დებულების შესახებ.
6. დავალების შესრულება სასურველია პროექტის ტიპის აქტივობის სახით, რომელიც რამდენიმე გაკვეთილს მოიცავს. მოსწავლეები მოიძიებენ გარემოს, ზღვის, მდინარის დაბინძურების მაგალითებს (მათ რეგიონში, ქალაქში, ან საზღვარგარეთ) და გუნდურად/ინდივიდუალურად ამზადებენ ილუსტრირებულ პრეზენტაციებს.

თემა 2

1. იმსჯელეთ მოცემული შეკითხვების გარშემო.

- ა. რას ნიშნავს სიტყვა „დაბინძურება“ და რა იგულისხმება გარემოს დაბინძურებაში?
- ბ. რა შეიძლება იყოს დაბინძურების წყარო?
- გ. რა არის „ნაგავსაყრელი“?
- დ. რა როლს თამაშობს ადამიანი გარემოს დაბინძურებაში?
- ე. რის საფრთხეს შეიცავს ასეთი გარემო?
- ვ. შესაძლებელია თუ არა, დაბინძურებულმა გარემომ ეკოლოგიური კრიზისი გამოიწვიოს და რატომ? დააკონკრეტე პასუხი.
- ზ. როგორ უნდა ავიცილოთ ეს თავიდან?
- თ. არის თუ არა ეს პრობლემა შენთვის მნიშვნელოვანი და როგორ იქცევი შენ თვითონ?

2. გამოიყენე პირველი დავალება, დააკვირდი ფოტოებს და ისაუბრე მათ შესახებ.

- ა. რის თითოეულ ფოტოზე აღბეჭდილი?
- ბ. დაასახელე, რა არის დაბინძურებული და მიუთითე დაბინძურების წყარო.
- გ. რას აკეთებენ ფოტოებზე აღბეჭდილი ადამიანები?
- დ. შესაძლებელია თუ არა, რომ დაბინძურების ასეთმა ხარისხმა ეკოლოგიური კრიზისი გამოიწვიოს და რატომ?
- ე. კონკრეტულად რა შედეგები შეიძლება მოჰყვეს მდინარის დაბინძურებას?

3. დაუბრუნდი ფოტოებს და დააკვირე ისინი ერთმანეთთან. დასახელე, რა აქვთ მათ საერთო?

- ა. მათზე აღბეჭდილია ერთი და იგივე ობიექტი.
- ბ. მათზე დაფიქსირებულია ერთი და იგივე პრობლემა.

4. მოისმინე და შეამოწმე შენი ვარაუდი. შეასრულე დავალებები რვეულში.

5. დაადასტურე ან უარყავი მოცემული დებულება და დაასაბუთე სათანადო არგუმენტებით.

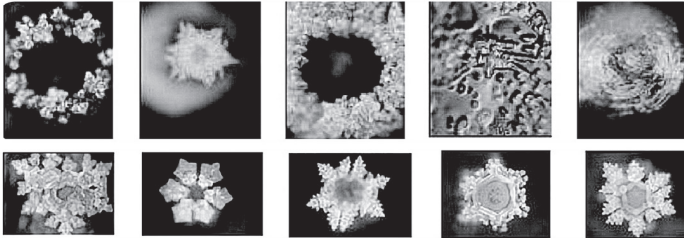
გარემოს დაბინძურება ჯაჭვური პროცესია. ხშირად ერთი რომელიმე სფეროს დაბინძურება მთელი ეკოსისტემის დაბინძურებას იწვევს.

6. რა მდგომარეობაა შენ გარშემო? შეაგროვე ინფორმაცია და ისაუბრე მის შესახებ.

რომელი მდინარე მოედინება და საიდან? არის თუ არა დაბინძურებული? რა არის მისი დაბინძურების წყარო და ა.შ.

7. იმსჯელეთ მოცემული შეკითხვების გარშემო. მოისმინეთ ტექსტი და შეადარეთ შენი პოზიციას – რა დამოკიდებულებაა და რა – არა? შეასრულეთ დავალებები რვეულში.
- რა არის წყალი და რამდენად მნიშვნელოვანია ის სიცოცხლისათვის?
 - დედამიწის ზედაპირის რამდენ პროცენტს შეადგენს წყალი?
 - რამდენ პროცენტ წყალს შეიცავს ადამიანის ორგანიზმი?
 - რამდენ მდგომარეობაში არსებობს წყალი და დაასახელეთ, რომელია ესენი?
 - ცხელი წყალი უფრო მალე იყინება თუ ცივი და რატომ?
 - ამბობენ, რომ წყალს ჩვეულებრივად ესმის ადამიანის ნათქვამი და რეაგირებს კიდევ მასზე. მართალია თუ არა ეს? დაასაბუთეთ შენი პოზიცია.
 - დააკვირდი ფოტოებს. რა არის მათზე გამოსახული და რა განსხვავებაა მათ შორის?

8. რა გსმენია მკვდარი ზღვის შესახებ? სად მდებარეობს და რით განსხვავდება ის დანარჩენი ზღვებისაგან? ნაიკითხე მოცემული ტექსტი და შეამოწმე შენი პასუხები.

I. მკვდარი ზღვა („მარილის ტბა“) გაუმდინარი მლაშე ტბაა, რომელიც ისრაელისა და იორდანის საზღვარზე მდებარეობს. მისი ფართობია 810 კმ, სიგრძე – 67 კმ, სიგანე კი – 18 კმ. აღმოსავლეთ და დასავლეთ ნაპირები ციცაბო და კლდოვანია, ჩრდილოეთით და სამხრეთით ეკვრის სანაპირო ვაკე. უმთავრესად, საზრდოობს მდინარე იორდანეს წყლით. ჰავა ცხელია და მშრალი.

მკვდარი ზღვა დედამიწაზე ყველაზე დაბალი ადგილია – ზღვის დონიდან 425 მეტრია. ის ყველაზე ღრმა (378 მ) და მცირე მლაშე ტბაა მსოფლიოში. მარილის შემცველობა მასში 33,7%-ია. მისი სიმაღლე, ოკეანისთან შედარებით, მკ-ჯერ მეტია, რის გამოც აქ, ბაქტერიების გარდა, ვერანაირი ორგანიზმი ვერ ცოცხლობს.

მკვდარი ზღვა ყველაზე მეტად იმითაა ცნობილი, რომ მასში შეიძლება არა მხოლოდ ცურვა და წოლა, არამედ ჯდომაც, დგომაც და სიარულიც კი.

II. მკვდარი ზღვის სამკურნალო თვისებები, დიდი ხანია, ცნობილია. მართალია, ზღვა ჯანმრთელობისათვის ძალიან სასარგებლოა, თუმცა, ამავდროულად, სასიკვდილოცაა. ამისათვის ნახევარი ჭიქა მკვდარი ზღვის წყლის დალევაც კი საკმარისია. მისი სამკურნალო თვისებების შესახებ ჯერ კიდევ კლემატრამ იცოდა. ამ რაიონში არქეოლოგებმა კოსმეტიკური ფაბრიკის მსგავსი ნაგებობა აღმოაჩინეს, რომელიც ეგვიპტის უკანასკნელ დედოფალს ეკუთვნოდა.

მკვდარი ზღვა ეკოლოგიურადაც ერთ-ერთი ყველაზე სუფთა ადგილია მსოფლიოში – ჰაერში ჟანგბადის შემცველობა 9%-ით მეტია, ვიდრე დედამიწის რომელიმე სხვა ნაწილში.

III. დღეს მკვდარი ზღვის სანაპიროებზე თითქმის არაფერია სახლობს, რადგან 40-გრადუსიან სიცხეში ცხოვრება არც ისე ადვილია. სამაგიეროდ, ზღვასთან ახლოს ბევრი სასტუმრო და სამკურნალო დანესებულებაა.

მკვდარი ზღვის სანაპირო მსოფლიოში ერთადერთი ადგილია, სადაც მზის აბაზანის მიღება ყოველგვარი დამწვრობის გარეშე შეიძლება, ვინაიდან ულტრაიისფერი გამოსხივება აქ თითქმის სულის ტოლია.

გვ. 53

მოსწავლის ნიგნი

7. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის ნიგნში გვ. 128-133) მაიას ცივილიზაციის შესახებ.

მოსწავლის რვეული

გვ. 91 № 4: ხდება მოსმენილის გაგების შემოწმება.

მოსწავლის ნიგნი

8. მოსწავლეები პასუხობენ დასმულ შეკითხვებს და ეცნობიან ტექსტს ვერსიების გადასამოწმებლად.

მოსწავლის რვეული

გვ. 91 № 5 — გვ. 92 № 4: სრულდება დავალებები ტექსტზე დაყრდნობით.

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- 1. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ე პუნქტები.
- 2. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალება.
- 3. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ვ პუნქტები.
- 4. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით სრულდება დავალების ა-დ პუნქტები.

თემა 1

მიმღოვოა

მიმღეობები მომდინარეობენ ზმნებისაგან, მაგრამ წინადადებაში ისინი ზედსართავი სახელის ფუნქციას ასრულებენ. მიმღეობა ნაზმ-ნარი ზედსართავია.

ზმნა	მიმღეობა
წერს	დანერვილი / დასანერი / დამწერი / ნანერი...
კითხულობს	წაკითხული / წასაკითხი / წამკითხველი...
აშენებს	ასაშენებელი / აუშენებელი / აშენებული ...

მიმღეობის კითხვებია: როგორი? რომელი?

მისი ფუნქციებია:

- ა. იძლევა ინფორმაციას მოქმედების შესრულებელზე (კინ არის / რა მდგომარეობაშია):

მშენებელი, მკერავი, მცოცავი, მშველელი, მტირალი, მოთამაშე, მბრწყინავი, მძინარი...

- ა. გამოხატავს სამოქმედო საგნის მდგომარეობას:

წასაღები, გასაკეთებელი, შესრულებელი, დამჭკნარი, დახატული, მოტყუებული ...

მიმღეობას აქვს: ბრუნვა, რიცხვი; დრო, ასპექტი, გეზი, ორიენტაცია, კონტაქტი

ბრუნვა	აშენებული (სახლი) – აშენებულმა (სახლმა)... აშენებულა...
რიცხვი	მშენებელი – მშენებლებმა ასაშენებელი – ასაშენებლები...
დრო	(უკვე) აშენებული – (მომავალში) ასაშენებელი
ასპექტი	მშენებელი – ამშენებელი მკეთებელი – გამკეთებელი
გეზი და ორიენტაცია	მიმშენებელი, ამოშენებული წასული, მოსული, შესული...
კონტაქტი	მკეთებელი – გამკეთებინებელი

მიმღეობას შეუძლია გამოხატოს უარყოფითობა (რალაცის შესრულებლობა, გაუკეთებლობა):

უ	დაუხატავი სურათი (სურათი, რომელიც არ/ვერ დახატეს)...
უ-მღ	მოუჭრელი ტოტი (ტოტი, რომელიც არ/ვერ მოჭრეს)...

- 1. მოქმენე მოცემულ წინადადებაში მიმღეობები და დაასახელე. დაუსვი მათ შეკითხვები და მიუთითე ფუნქცია.

- ა. ოკეანეში ჩაღვრილი ნავთობი წყლის დიდ ნაწილს ფარავს.
- ბ. მე შენი მშველელი ვიქნებიო, – უთხრა მან.
- გ. დაბინძურებულმა გარემომ შესაძლებელია, ეკოლოგიური კრიზისი გამოიწვიოს.
- დ. მკვდარი ზღვა გაუმდინარი მლაშე ტბაა.
- ე. სადღაც შორს მბრწყინავი შუქი გამოჩნდა.

- 2. დაუბრუნდი წინა დავალებას და ისაუბრე კონკრეტულ მიმღეობაზე – არის თუ არა გამოხატული: ბრუნვა, რიცხვი, ასპექტი, მიმართულება, კონტაქტი და მიუთითე, საჭიროებისამებრ.

- 3. შეცვალე მოცემული ფრაზები ნიშნის მიხედვით.

ნიშნები: სურათი, რომელიც არ დახატეს. — დაუხატავი

- ა. ტბა, რომელიც არ არის გამდინარე.
- ბ. მდინარე, რომელიც დაბინძურეს.
- გ. ის, ვინც თამაშობს.
- დ. ფოტო, რომელიც არ დაბეჭდეს.
- ე. ნავთობი, რომელიც უნდა ჩაიღვაროს.
- ვ. მითითება, რომელიც არ შესრულდა.

- 4. აირჩიე სწორი ფორმა კონტექსტის მიხედვით და დაასახელე.

სრულად გადაწერე წინადადება რვეულში და წაიკითხე.

- ა. ეს წიგნი აუცილებლად არის ...?... (წაკითხული / წასაკითხი / წაუკითხავი).
- ბ. ამ ფოტოზე ...?... ადამიანები ცნობილი მეცნიერები არიან (აღმეჭდილი / აღსაბეჭდი / აღმეჭდავი).
- გ. აი, ეს არის ჩვენი ...?... დავალება (შემსრულებელი / შესასრულებელი).
- დ. იშვიათად ნახავთ აქ ...?... ადგილს (დაბინძურებული / დაუბინძურებელი / დასაბინძურებელი).

5. უპასუხე შეკითხვებს სვეტში მოცემული ინფორმაციების მიხედვით.
- ა. რას გამოხატავს: 1. სასუბიექტო მიმღეობა? 2. საობიექტო მიმღეობა?
 - ბ. რით ინარმოება სასუბიექტო მიმღეობა?
 - გ. როგორ შეიცვალნენ: „მშენებელი, მასწავლებელი, მხატვარი...“ ტიპის მიმღეობები?
 - დ. რომელი ტიპის მიმღეობა მიუთითებს დროზე?
 - ე. რომელ ზმნას აქვს სამივე დროის მიმღეობა?
 - ვ. რით განსხვავდება წართქმითი და უკუთქმითი მიმღეობები ერთმანეთისაგან?
6. მოძებნე მოცემულ წინადადებებში მცდარი ფორმები და დაასახელე.
- მიუთითე, რა შეცდომაა და დაასახელე სწორი ფორმა.
- სწორად გადაწერე წინადადებები რვეულში და წაიკითხე.
- ა. ეს მდინარე უკვე კარგა ხანია, ასეა დასაბინძურებული.
 - ბ. ძალიან მიყვარს კედელზე მცოცველი მცენარეები.
 - გ. მხოლოდ ეს დამრჩა წასაკითხავი და ამასაც ზვალ წავიკითხავ.
 - დ. არაფერი არ უნდა დარჩეს გაუკეთებელი. ყველაფერი ჩვენი საკეთებელია.
 - ე. ვინ არის ამ ტექსტის შემქმნელი და დამწერელი?
 - ვ. ეს ჩემი პატარა ძმის დახატული და დანერვილია.
 - ზ. გუშინაც ასე მკვეთრად ჩანდა ნითლად მბრწყინვალე შუქი.

არსებობს სასუბიექტო და საობიექტო მიმღეობა.

I. სასუბიექტო მიმღეობა: ის, ვინც (რაც) მოქმედებს

მ–	დამწერი, გამტები, მკერავი ... მცურავი, მზინავი, მგორავი...
მ–ელ	მშენებელი, მკეთებელი ...
მა–ელ	დამაარსებელი, დამამშვენებელი...
მ–არ (ალ)	მხატვარი, მწერალი, მკურნალი...
მო–ე	მოჭიკჭიკე, მოთამაშე, მოჭიდვე ...

შენიშვნა I: დღეს მ–არ(ალ) აფიქსებით ნაწარმოები მიმღეობები განიხილება, როგორც პროფესიის აღმნიშვნელი არსებითი სახელები. მსგავსი შეიძლება ითქვას სხვა მიმღეობებზეც: მშენებელი, მცველი, მშობელი, მასწავლებელი, მატარებელი ...

შენიშვნა II: სასუბიექტო მიმღეობებს არ აქვთ დროის გაგება.

II. საობიექტო მიმღეობა: ის, რაც გაკეთდა ან

გაკეთდება

საობიექტო მიმღეობა შეიძლება იყოს:

- წართქმითი: დაწერილი, გატეხილი ...
- უკუთქმითი: უ–, უ–ელი: დაუწერელი, გაუტეხელი // გაუტეხავი, დაუხატავი...

დროის გაგება აქვს მხოლოდ წართქმით საობიექტო მიმღეობას. გამოხატავს მხოლოდ წარსულსა და მომავალს.

ა. წარსული დროის:

ნა–	წაწერი, წაწეხი, წაკეთი...
ნა–არ	წაწეხარი, წაწეხარი...
–ილ	დაწერილი, გაშლილი, შეკერილი...
–ულ	დამალული, აგებული, დაბმული...
მ–არ(ალ)	გამწერი, გამწერი...
მ–	მტერი, მძინარი...
მ–	მტუხარი, მწუხარი, მბრწყინვალე...
არე(ალე)	მწდომარი, მწილარი, მწებარი...

ბ. მომავალი დროის:

სა–	დასაწერი, გასატეხი...
სა–ელ	დასაშვლი, ასაშენებელი...
სა–არ	საძებარი, სახვეწარი ...

შენიშვნა: ერთადერთი ზმნა, რომელსაც სამივე დროის მიმღეობა აქვს, არის მოსვლა / წასვლა:

მომავალი, მოსული, მოსასვლელი

მოსწავლის წიგნი

- 5. ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:
- 6. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ვ პუნქტები.
- 7. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ზ პუნქტები.

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები მსჯელობენ თემაზე “უძველესი ცივილიზაცია” და იხსენებენ მათთვის ნაცნობ მსგავს მაგალითებს.
2. მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს მაიასა და ინდის ხეობის ცივილიზაციების შესახებ.
3. ჩარჩოში მოცემული ინფორმაციის მეშვეობით მოსწავლეები ამოწმებენ თავიანთ ვერსიებს.
4. მოსწავლეები საფუძვლიანად ეცნობიან ტექსტს და ასრულებენ დავალებას.
5. ტექსტზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვას.
6. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის წიგნში გვ. 128-133) მაიას ცივილიზაციის შესახებ.

მოსწავლის რეგული

გვ. 92 № 5 — გვ. 93 № 7:
სრულდება საკომუნიკაციო ტიპის დავალებები.

თემა 2

გამჭრალი რელიეფურების საილუზიო

1. როგორ გეგმის „უძველესი ცივილიზაცია“? რომელი უძველესი ცივილიზაციები იცი?
2. რა იყო მაიასა და ინდის ხეობის ცივილიზაციების შესახებ? სად მდებარეობდა და რა პერიოდში არსებობდა?
3. წაიკითხე ფოტოზე მოცემული ინფორმაციები და შეამოწმე შენი ვერსიები. შეასრულე დავალებები რეგულში.
4. წაიკითხე და დაასახელე სწორი ვარიანტი ტექსტის დახმარებით.
 - ა. როდის ჩამოყალიბდა მაიას ახალი სამეფო?
 1. დამანგრეველი მიწისძვრის შემდეგ;
 2. მიწისძვრიდან რამდენიმე საუკუნის შემდეგ;
 3. უცნობია.
 - ბ. რა იყო ახალი სამეფოს დაარსების მიზეზი?
 1. ბუნებრივი კატასტროფა;
 2. ეკოლოგიური კატასტროფა;
 3. მიზეზი უცნობია.
 - გ. მაიას ცივილიზაცია განსაკუთრებით ძლიერი იყო:
 1. ძველი სამეფოს არსებობის პერიოდში;
 2. ახალი სამეფოს ჩამოყალიბების შემდეგ;
 3. ყოველთვის.
5. უპასუხე შეკითხვას.
 - ა. ჰქონდა თუ არა წყლის პრობლემა მაიას ხალხს? საიდან ჩანს?
6. რა იყო, შენი აზრით, მაიას ცივილიზაციის გაქრობის მიზეზი?
 - ა. მოისმინე და შეამოწმე შენი ვარაუდი.

მაიას ცივილიზაცია მდებარეობს მოცუვას მესიკის შტატებს და აღწევს ცენტრალური ამერიკის ჩრდ. რეგიონამდე. არსებობს პერიოდი: ძვ.წ. III ათასწლეულიდან ახ.წ. X ს-მდე. ჩინური: მნიშვნ. რეგიონალური ცენტრი, ახ. წ. VII ს. კალაპულუ: ყველაზე დიდი ქალაქი, ფართობი: 1. 800. 000 აკრი.

მაიას ცივილიზაციამ განვითარების მწვერვალს ჩვ. წ. 250-900 წლებში მიაღწია. გამოირჩეოდა ყველაზე განვითარებული და დახვეწილი დამწერლობით, ხელოვნებითა და არქიტექტურით, საოცრად დიდი მათემატიკური და ასტრონომიული ცოდნით.

მაიას ძველი სამეფო სამკუთხედის მოგვანილობის მქონე ტერიტორიაზე იყო გაშენებული. მისი უძველესი დედაქალაქი იყო ატლანი, რომელიც 666 წლის 30 ოქტომბერს დამანგრეველი მიწისძვრის შედეგად გავტემალის აღმოსავლეთით მდებარე ტბა ისაბალში ჩაიძირა. VIII-IX სს-ში მაიას ხალხმა უცნობი მიზეზების გამო ძველი სამეფო მიატოვა და ახალი ქალაქების მშენებლობა სრულიად დაუსახლებელ ადგილებში (ჯუნგლების სიღრმეში) წამოიწყო. ახალი სამეფოს დედაქალაქი ულამაზესი ჩიჩენ-იცა გახდა. ქალაქის ცენტრში 30 მ. სიმაღლის პირამიდა მდებარეობს, რომელიც უმთავრეს მცნობას წარმოადგენდა.

ქალაქებს ისინი ქვით აშენებდნენ. ყოველგვარი საზიდრისა და გამწვეი საქონლის გარეშე მიათრევდნენ უზარმაზარ ლოდებს მშენებლობისათვის. ქვის იარაღებით კვეთდნენ დიდებულ ქანდაკებებსა და ძეგლებსაც. ოსტატობით ისინი ეგვიპტის პირამიდების მშენებლებსაც არ ჩამოუვარდებოდნენ.

მაიას ხალხს საკმაოდ რთული საირიგაციო სისტემები ჰქონდა. აღმოჩენილია 90 მ. სიგანისა და 11 კმ. სიგრძის არხი, რომელიც ქალაქს მდინარესთან აკავშირებდა. ჰქონდათ სხვადასხვა ზომის რეზერვუარები, რომელთაც წყლით ავსებდნენ.

მაია მინათმოქმედების საახო სისტემას მისდევდა: ჯერ ჯუნგლებს ჩეზდნენ. ნაქცეული ხეები რომ გახმებოდა, წვიმების სეზონის დაწყების წინ, ცეცხლს უკიდებდნენ. წვიმების დასასრულს ორმოებს ოხრიდნენ და შიგ. სიმინდის მარცელებს ყრიდნენ. მოსავლის აღების შემდეგ, მინის „დასვენების“ მიზნით, სხვა ნაკვეთის დამუშავებას იწყებდნენ.

ჩვენამდე მაიას 1000-მდე ქალაქი და დასახლებული პუნქტია შემონახული, რომელთა უმეტესობას იუნესკო იცავს.

ინდის ხეობაში არ არის ნაპოვნი არც ღმერთების სახელზე აგებული ტაძრები, არც მეფეთა ქანდაკებები. როგორც ჩანს, აქ ძალაუფლება ვაჭრებს (კუთვნოდათ. ბევრი მკვლევარი ფიქრობს, რომ ინდის ხეობის ხალხებს არმიაც არ ჰყოლიათ.

1920 წელს აღმოჩენილი მოპენჯო-დარო კარგად დაგეგმარებული ქალაქი იყო. ცენტრში იდგა გალავანი (ციხესიმაგრე), რომელიც უზარმაზარ ბორცვზე იყო აგებული. მეორე გალავანი მთელ ქალაქს ერტყა გარშემო. ყველა კერძო სახლი ერთი გეგმით იყო აშენებული. სამშენებლოდ გამოყენებული იყო ერთი ზომის აგური. სახლის დანერგვისას მის ადგილზე ახალს აშენებდნენ ისე, რომ არაფერს ცვლიდნენ. გამოჩენილი მხოლოდ ერთი შენობაა, რომელიც, შესაძლოა, პირველი ბიბლიოთეკა აღმოჩნდეს კაცობრიობის ისტორიაში.

ქალაქის ქუჩები ჭაღრაკის დაფის უჯრების მსგავსადაა გაშენებული. ჩრდილოეთიდან სამხრეთისკენ ქალაქს ერთი დიდი, 100 მეტრზე მეტი სიგრძის პროსპექტი კვეთდა. არქეოლოგებმა მას „ბრინჯაოს ეპოქის მანპიტენი“ უწოდეს.

ქალაქს კარგად გამართული წყლის მომარაგებისა და კანალიზაციის სისტემა ჰქონდა, ყველა მესამე ოჯახს კი – საკუთარი ჭა და დასაჯდომი ტულუტკი, რომელიც ავტომატურად ირეცხებოდა. ქალაქკარეთ იყო გატანილი იმდროინდელი ინდუსტრია, რაც იმას ნიშნავდა, რომ ქალაქის მოსახლეობას არც კვამლი და არც ჭუჭყი არ აწუხებდა.

დაახლოებით, 100 000 ადამიანი დასახლებული მოპენჯო-დარო პირველ ანტიკურ მეტროპოლისსა და მაშინდელი ცივილიზაციის უდიდეს ცენტრს წარმოადგენდა.

ინდის ხეობის ცივილიზაცია
მდებარეობს: ინდოეთისა და პაკისტანის საზღვარი ფართობი: 1 მლნ. კმ²
არსებობის დრო: ძვ. წ. 2500 – 1700 წწ.
მოპენჯო-დარო: მდ. ინდის ხეობის ერთ-ერთი უძველესი და აზოის პირველი ქალაქი 1980 წ. – უნესკო მსოფლიო მემკვიდრეობის ძეგლი

7. მოძებნე შესაბამისი ინფორმაცია ტექსტში და უპასუხე შეკითხვებს.
- ა. რომელ საუკუნეში აღმოაჩინეს ინდის ხეობის ცივილიზაცია?
 - ბ. რატომ ვარაუდობდნენ მკვლევარები, რომ ინდის ხეობაში წამყვან სოციალურ ფენას ვაჭრები წარმოადგენდნენ?
 - გ. საიდან ჩანს, რომ მოპენჯო-დაროს მოსახლეობას უდიდესი კულტურა და განათლება ჰქონდა?
 - დ. როგორი დაგეგმარება და საკომუნიკაციო სისტემები ჰქონდა ქალაქს?
8. გაეცანი ინფორმაციებს და შეასრულე მოცემული მითითებები.
- ა. *მკვლევარები ვარაუდობენ, რომ ინდის ცივილიზაცია 400-ზე მეტ ქალაქს მოიცავდა, თუმცა მათგან აღარაფერია შემორჩენილი.*

მოძებნე მსგავსი ინფორმაცია მაიას ცივილიზაციის შესახებ და შეადარე ერთმანეთს.

- ა. *ისტორიკოსებს მრავალი განსხვავებული მოსაზრება აქვთ ინდის ხეობის ცივილიზაციის გაქრობასთან დაკავშირებით. ნაწილი თავის მოსაზრებებს ამყარებს ინდის ხეობაში ჩატარებული არქეოლოგიური გათხრების შედეგებით.*

გაეცანი ამ აღმოჩენებს და დასახეულ ცივილიზაციის გაქრობის მიზეზები. რაზე მიაწინებდნენ ეს აღმოჩენები?

- 1. აღმოჩენილია უცხოური საბრძოლო იარაღი;
 - 2. აღმოჩენილია სახლები, რომლებსაც წყლისგან თავდასაცავად საძირკველი ამაღლებული აქვს;
 - 3. ქალაქის ნანგრევების გარდა, არ არსებობს იმდროინდელი მოსახლეობის არანაირი კვალი.
- ბ. შენ როგორ ფიქრობ, რა არის ამ ცივილიზაციის გაქრობის მიზეზი?
- გ. თავიდან წაიკითხე ტექსტი და გამოხატე შენი პოზიცია მოცემული ინფორმაციის შესახებ.

ძველ ინდურ ქრონიკებში ამ ქალაქის მაცხოვრებლების შესახებ წერია, რომ ისინი იყვნენ არამინიერი არსებები, რომლებიც აქ სხვა პლანეტიდან ჩამოვიდნენ.

მოსწავლის წიგნი

7. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს და პასუხობენ ა-დ პუნქტებში წარმოდგენილ შეკითხვებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 93 № 8 – გვ. 94 № 1: სრულდება საკომუნიკაციო ტიპის დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

8. სრულდება პროექტის ტიპის აქტივობა. დავალების პირობის გათვალისწინებით, მოსწავლეები მოიძიებენ ინფორმაციას ორი ძველი ცივილიზაციის შესახებ და ამზადებენ ილუსტრირებულ პრეზენტაციას/პოსტერს.

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებელი კლასის ყურადღებას ამახვილებს თემატურ და ენობრივ ცნობარზე. მოსწავლეები მუშაობენ წყვილებად და ილუსტრაციებზე დაყრდნობით, ამზადებენ პასუხებს ა-დ პუნქტებში მოცემულ შეკითხვებზე.
2. წინა დავალებაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს ტერმინის “ბიოლოგიის საუკუნე” მნიშვნელობის შესახებ. ვარაუდების გადასამოწმებლად მასწავლებელი მათ აკითხებს ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის წიგნი გვ. 128-133).

მოსწავლის რვეული

გვ. 94 № 3 (I-IV): სრულდება ნაკითხულის გაგებაზე ორიენტირებული დავალება.

თემა 2

2. „ბიოლოგიის საუკუნე“

თემატური სწოზარი

- ბიოლოგიური იარაღის შედეგები
- კლონირება – მიღწევა თუ მარცხი
- რას ვჭამთ? – გენმოდიფიცირებული პროდუქტები

ენობრივი სწოზარი

- მიმღობა (თავისებურებები: გადაგდებული / გადაყრილი... გათლილი / დათლილი...)

1. დააკვირდი ფოტოებს და იმუშავე მეწყვილესთან ერთად. მოამზადეთ ინფორმაცია მოცემული მითითებების გათვალისწინებით და გააცანიტ კლასელებს. იმსჯელეთ მათ შესახებ.
- ა. რა არის ფოტოებზე გამოსახული და რის შესახებ იძლევა ისინი ინფორმაციას?
 - ბ. რა არის უჩვეულო და განსაკუთრებული მათში?
 - გ. წაიკითხე, რა ანერია ფოტოებს. გსმენია თუ არა მათ შესახებ რამე?
 - დ. რას ნიშნავს, შენი აზრით, „გენმოდიფიცირებული“, „კლონი“, „ბიოლოგიური იარაღი“? დააბაზუთე შენი მოსაზრებები.

2. დაუბრუნდი წინა დავალებას და მისი გათვალისწინებით განმარტე, რას ნიშნავს, შენი აზრით, „ბიოლოგიის საუკუნე“? მოისმინე და შეადარე შენს ვერსიას. შეასრულე დავალებები რვეულში.

3. რას ნიშნავს „იარაღი“ და რა იცის მის შესახებ? მოამზადე პასუხები მეწყვილესთან ერთად და გააცანი კლასელებს. იმსჯელეთ მათ შესახებ.
- რა ტიპის იარაღები არსებობს?
 - რისთვის იყენებენ ადამიანები იარაღს?
 - როდის, რა მიზნით და რისგან დამაშადა ადამიანმა პირველი იარაღი?

4. დააკვირდი ფოტოებს. რა არის მათზე წარმოდგენილი? რა მსგავსება და განსხვავებაა მათ შორის? დასასხელე, რომელია მათგან:

სანადირო
სამხედრო
სამუშაო
ცეცხლსასროლი
მასობრივი განადგურების
ბირთვული
ცივი იარაღი
პრიმიტიული

5. გაეცანით მოცემულ შეკითხვებს და იმსჯელეთ მათ შესახებ.

- რა არის ბიოლოგიური იარაღი და რით განსხვავდება ის სხვებისგან?
- რა მიზნით იყენებენ ბიოლოგიურ იარაღს?
- რას ნიშნავს ბიოლოგიური ომი და რა არის მისი მიზანი?

6. წაიკითხე ტექსტი და შეამოწმე შენი პასუხები. შეასრულე დავალებები რვეულში.

7. როგორ შეიძლება დავიცვათ თავი ბიოლოგიური იარაღის გავრცელების შემთხვევაში?

ბიოლოგიურ ომში იარაღად, როგორც წესი, ვირუსებს, ბაქტერიებს, სოკოებსა და მწერებს იყენებენ. მათ, სხვაგვარად, ცოცხალ იარაღსაც უწოდებენ. ბიოლოგიური იარაღის შესაძლებლობები თვით ყველაზე ბოროტ ტერორისტებსაც კი შიშის ზარს სცემს. ცოცხალი იარაღის ძალა, სხვებისაგან განსხვავებით, უკონტროლოა. მას არ აქვს საზღვრები. ბიოლოგიური იარაღი სხვადასხვა გზით ვრცელდება: ასაფეთქებელი საშუალებებით, აეროლის სახით პაერში გაბნევით, საკვებში ან სასმელში მისი მოხვედრითა და, აგრეთვე, მწერების გზით.

ბიოლოგიური ომის მიზანი არა მარტო ადამიანების, არამედ ნებისმიერი ცოცხალი ორგანიზმის, მათ შორის, სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციისა და ნათესების მასობრივი განადგურებაა. სწორედ ამ მიზანს ემსახურება ხელოვნურად გამოწვეული ვირუსული თუ ინფექციური ეპიდემიები, მწერების მასობრივი შემოსევები და სხვა.

მოსწავლის წიგნი

- მასწავლებელი კლასს ყოფს წყვილებად. მეწყვილეები ამზადებენ პასუხებს ა-გ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებზე.
- ილუსტრაციებზე დაყრდნობით, მოსწავლეები ამოიცნობენ და ასახელებენ იარაღის ტიპებს.
- კლასში იმართება დისკუსია ა-გ შეკითხვებზე დაყრდნობით.
- მოსწავლეები საფუძვლიანად ეცნობიან ტექსტს და ასრულებენ დავალებებს მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 94 № 4 – გვ. 97 № 4: სრულდება კომბინირებული ტიპის დავალებათა სერია.

მოსწავლის წიგნი

- კლასში იმართება დისკუსია თემაზე “ბიოლოგიური იარაღისაგან თავის დაცვა”.

გვ. 60

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებელი მითითებით, მოსწავლეები მუშაობენ თემაზე “კლონირება” და ა-ზ პუნქტებზე დაყრდნობით, მსჯელობენ კლინიკების ფენომენზე, ეცნობიან სვეტში მოცემულ ტექსტს, კითხულობენ ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის წიგნში გვ. 128-133), პასუხობენ შეკითხვებს.

მოსწავლის რეველი

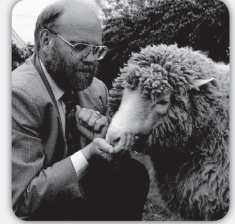
გვ. 98 № 1-4: სრულდება კონტექსტთან დაკავშირებული კომბინირებული ტიპის დავალებათა სერია.

თემა 2

1. გაეცანით მოცემულ შეკითხვებს და იმსჯელეთ მათ გარშემო.

- ა. რეალურია თუ არა სხეულის კლონირება, თუ ეს მხოლოდ ფილმებისა და წიგნებში ასახული ფანტაზიის ნაყოფია?
 - ბ. ჩაიკითხე სვეტში მოცემული ინფორმაცია. შენი აზრით, არის თუ არა კლონირება წარმატებული მეცნიერული მიღწევა? რატომ ფიქრობ ასე?
 - გ. ცნობილია, რომ კლონირება ახალს არაფერს ქმნის. კლონი უკვე არსებული ზუსტი ასლია. ასეთ შემთხვევაში, მაინც ხედავ თუ არა კლონირების აუცილებლობას და რატომ?
 - დ. შენი აზრით, მუშაობენ თუ არა მეცნიერები ადამიანის კლონირებაზე?
 - ე. მეცნიერთა უმეტესობა კლონირებით აღფრთოვანებული არ არის. უფრო მეტიც, ისინი ამ საქმიანობას არაეთიკურსა და სამარცხვინოს უწოდებენ. შენი აზრით, კონკრეტულად, რა მიზეზით მეცნიერებს არაეთიკურ და სამარცხვინო ქმედებად?
 - ვ. მიგაჩნია თუ არა, რომ ამ მეცნიერთა შეფასება გადაჭარბებულია? რატომ ფიქრობ ასე? შენი აზრით, საჭიროა თუ არა ადამიანის კლონირება და რატომ?
 - ზ. სხვაგვარად ფიქრობენ კლონირების მომხრეები. შენი აზრით, რა არგუმენტებს ასახლებენ ისინი კლონირების სასარგებლოდ?
- მოისმინე და შეამოწმე შენი ვერსიები.
- თ. დაუბრუნდი სვეტში მოცემულ ინფორმაციას. რამდენად მასშტაბურია მსგავსი ექსპერიმენტები მსოფლიოში?

1997წ. 27 თებერვალი; დოლი – პირველი კლონი; როსლინის ინსტიტუტი, ედინბურგი, შოტლანდია; ექსპერიმენტს ატარებდა მეცნიერთა ჯგუფი იან ვილმუტის ხელმძღვანელობით. დოლიმ სულ 6 წელი იცოცხლა.

დოლის შექმნამდე შოტლანდიელმა მკვლევარმა 276 წარუმატებელი ექსპერიმენტი ჩაატარა. მუშაობდა კლონირებისას წარმატება, როგორც წესი, 5%-საც არ აღწევს.

2009 წ. 14 აპრილი; ინჯაზი – პირველი კლონირებული

ლი ერთკუთხიანი აქლემი; არაბეთის გაერთიანებული საამიროები, დუბაი.

კლონირებას ხელმძღვანელობდა დუბაის აქლემების რეპროდუქციის ცენტრის დოქტორი, ვეტერინარი და ემბრიოლოგი ნისარ ახმად ვანი.

2005 წ. 24 აპრილი; სნუპი – პირველი კლონირებული ავღანური მწყეარი; კლონირებას ახორციელებდა 45-კაციანი ჯგუფი, ხელმძღვანელი – ბიომედიცინის მეცნიერი ჯუან ვუსუკი

სეუსლის უნივერსიტეტიდან.

ნაყოფის მოსამზადებლად გამოიყენეს 123 სუროგატი დედა, რომელთაგან მხოლოდ სამმა დაბადა ლეკვი. ამ სამიდან მხოლოდ ერთი გადარჩა.

I. ძუძუმწოვართა კლონირების გამოცდებამ აჩვენა, რომ ასეთი ცხოველი მრავალი დეფექტით იბადება და ადრევე პერდება. ხშირ შემთხვევაში, კლონირების გზით დაბადებულ ცხოველებს არაბუნებრივად დიდი ზომის შინაგანი ორგანოები აქვთ. არასწორად განვითარებული კიდურები, სახის წყობის დარღვევები, სუნთქვასთან დაკავშირებული პრობლემები აღენიშნებათ. კლონირებული ცხოველების დიდი ნაწილი უცნაური და აუხსნელი მიზეზების გამო იღუპება.

II. როსლინის ინსტიტუტის დოქტორის, მეცნიერ ჰარი გრიფინის აზრით, კლონირებული ცხოველების ასეთი ბედი გაურთხილება უნდა იყოს იმათთვის, ვინც გადაწყვეტს მსგავსი ექსპერიმენტების განხორციელებას ადამიანზე.

მეცნიერთა უმეტესობა აღიარებს, რომ ადამიანის კლონირება უეტიკურად საზიზიზიოა. მათი აზრით, თუკი ბავშვი ამ დეფექტებით დაიბადება და გადაარჩენას მაინც შეძლებს, ის აუცილებლად დაიტანჯება მედიცინისათვის სრულიად უცნობი საშინელი დაავადებებით.

III. ამ საკითხთან დაკავშირებით, მეცნიერებთან ერთად, მძაფრი რეაქცია პოლიტიკოსებსა და რიგით ადამიანებსაც აქვთ. ისინი მიიჩნევენ, რომ ადამიანის კლონირება ბევრ უარყოფით მოვლენას გამოიწვევს.

ადამიანის ხელოვნური რეპროდუცირება 30-ზე მეტ ქვეყანაშია აკრძალული. ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა პრეზიდენტ ჯორჯ ბუშის დროს მხარი დაუჭირა ადამიანის კლონირების აკრძალვას კანონის მიღებას. ასევე, საფრანგეთის ყოფილი პრეზიდენტი ჟაკ შირაკი გამოვიდა მსოფლიო მასშტაბით ადამიანის კლონირების აკრძალვის მოწოდებით. მისი განცხადებით, „საფრანგეთში ისეთი პროცედურა, რომელიც ლახავს ადამიანის ღირსებას, ბოროტმოქმედებად ითვლება“.

2001 წელს გერმანიაში და საფრანგეთში გაეროში შეიტანეს კონვენციის პროექტი ადამიანის კლონირების აკრძალვის შესახებ, თუმცა ამის თაობაზე შეთანხმება დღემდე მიღწეული არ არის.

IV. კლონირების ყველაზე სერიოზული მონიწიანადმდეგ რელიგია. სასულიერო პირებისათვის მიუღებელია ჩვეულებრივი მოკვდავის მიერ ადამიანის შექმნაში ამგვარი ფორმით მონაწილეობა. ადამიანის კლონირება ნაცისტების საქმიანობას შეადარა პარიზის არქივისკომოსმა ჟან-მარი ლუსტიჟემ.

2. როგორ ფიქრობ, რა აჩვენა ექსპერიმენტებმა? აირჩიე სწორი ვარიანტი და დაასახელე.

- ა. კლონირება მეცნიერების წინგადადგმული ნაბიჯია;
- ბ. სერიოზული მარცხია და, ამავე დროს, სამიში და საზიზიო ტენდენციაა.

3. ნაკითხე ტექსტის I ნაწილი და შეამოწმე შენი ვერსია. დაასახელე ექსპერიმენტების შედეგები.

4. გაცანი ტექსტის II ნაწილს და უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. ვინ არის ჰარი გრიფინი?
- ბ. მეცნიერთა რომელ ჯგუფს მიეკუთვნება ის? ნაკითხე სიტყვები, რომლებიც შენს პასუხს დაადასტურებს.
- გ. ვინ არიან ჰარი გრიფინის ადრესატები? ვის ეხება მისი სიტყვები?
- დ. იზიარებს თუ არა მეცნიერთა უმრავლესობა ამ პოზიციას?
- ე. რა არის მათი პოზიციის საფუძველი?
- ვ. როგორია შენი აზრი ამასთან დაკავშირებით? რეალურია თუ არა მეცნიერთა პროგნოზი, თუ ეს მხოლოდ გადაჭარბებული შეფასებაა?

5. შენი აზრით, რა რეაქცია აქვთ, ამ საკითხთან დაკავშირებით, პოლიტიკოსებს, სასულიერო პირებსა და რიგით ადამიანებს და რატომ?

დაასახელე თითოეულის რეაქცია და მიუთითე საგარაუდო მიზეზი.

6. ნაკითხე III და IV ნაწილები და შეამოწმე შენი ვერსია. დაასახელე, რა დაემთხვა და რა – არა.

იზიარებ თუ არა მათ პოზიციას და რატომ?

7. დაუბრუნდი ტექსტს და დაასახელე, რა არის თითოეული ეპიზოდის მთავარი თემა.

ნაკითხე წინადადება, რომელშიც ჩანს მოცემული ეპიზოდის მთავარი სათქმელი.

გვ. 61

მოსწავლის წიგნი

2. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს ა-ბ შეკითხვებზე დაყრდნობით.
3. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტის პირველ მონაკვეთს და ამონებენ საკუთარი ვარაუდების სისწორეს.
4. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტის მეორე მონაკვეთს და პასუხობენ დეტალურ შეკითხვებს.
5. მოსწავლეები მასწავლებელთან ერთად აანალიზებენ ნაკითხულს.
6. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტის მესამე და მეოთხე მონაკვეთებს და გამოთქვამენ მოსაზრებებს.
7. მოსწავლეები აანალიზებენ ტექსტს და ასახელებენ თითოეული ეპიზოდის დედაზრს (დასასაუთებლად ასახელებენ ყოველი ეპიზოდის ცალკეულ, მთავარი აზრის მატარებელ წინადადებას).

მოსწავლის რვეული

გვ. 99 № 5 – გვ. 100 № 1: ნაკითხულ ტექსტზე დაყრდნობით, სრულდება კომბინირებული ტიპის დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- 1. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-დ პუნქტები.
- 2. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-თ პუნქტები.

თემა 1

მიმდევრული

დამიხსენოვარი!

I. რიცხვში მონაცვლე ზმნების თავისებურებები აისახება მათგან ნაწარმოებ მიმღებებშიც.

ერთზე ითქმის:	ბევრზე ითქმის:
დამწვდარი ჩამომწვდარი ქვაზე დამწვდარი ბაყაყი; სკამზე ჩამომწვდარი ბიჭი...	დამსხდარი ჩამომსხდარი ქვაზე დამსხდარი ბაყაყები; სკამზე ჩამომსხდარი ბიჭები, ხალხი...
დაგდებული გადაგდებული ძირს დაგდებული ქალაღი; მდინარეში გადაგდებული ქვა...	დაყრილი გადაყრილი ძირს დაყრილი ქალაღები; მდინარეში გადაყრილი ქვები, ნაგავი...
დავარდნილი ჩავარდნილი მიწაზე დავარდნილი ფოთოლი; ორმოში ჩავარდნილი ვაშლი...	დაცვენილი ჩაცვენილი მიწაზე დაცვენილი ფოთლები; ორმოში ჩაცვენილი ვაშლები, ხილი...

II. ზოგიერთი მიმღებია მხოლობითა და მრავლობითის ფორმებს განარჩევს ზმნისწინის შემკებით.

მხოლობითი (ა-)	მრავლობითი (და-)
გათლილი ვაშლი, ფანქარი...	დათლილი ვაშლები, ფანქრები...
გაგზავნილი წერილი, ამანათი...	დაგზავნილი წერილები, ამანათები...
გარეცხილი თეფში, ვაშლი...	დარეცხილი ჭურჭელი, ხილი...

III. მ-თანხმონით დაწყებული ზმნისაგან ნაწარმოებ მიმღებში ორი მ იქნება:

მართვა – მმართველი მორჩილება – მმორჩილებელი...

- 1. უპასუხე შეკითხვებს.
 - ა. რას გულისხმობს „რიცხვში მონაცვლეობა“?
 - ბ. რომელია რიცხვში მონაცვლე ზმნები? დაასახელე ისინი.
 - გ. რა განსხვავებაა „გათლა“ და „დათლა“ ფორმებს შორის?
 - დ. რა მიუთითებს ამ ტიპის ფორმებში მრავლობით რიცხვზე?
- 2. ნაიკითხე მოცემული წინადადებები და შეასრულე მითითებები.
 - დაასახელე, წინადადების რა ნევრებია ხაზგასმული სიტყვები (ზმნა, სუბიექტი, ობიექტი თუ განსაზღვრება)?
 - ისაუბრე კონკრეტული ფორმის შესახებ – მიუთითე ბრუნვა, რიცხვი, პირი, ასპექტი, გეზი და ორიენტაცია...
 - ა. სკამზე ჩამომსხდარი ბიჭები მზე-სუმზირას აკნატუნებდნენ და ჩენ-ჩოებს პირდაპირ ქუჩაში ყრიდნენ.
 - ბ. მოხუცი მეფეზე წამოცვენილი ფოთლებს ერთ კუთხეში აგროვებდა.
 - გ. კოხტად გამწყობილი ბავშვები ინტერესით ათვალიერებდნენ გამგლელებს.
 - დ. მაკამ დათლილი ვაშლები თეფშზე ლამაზად დაწყდა სტუმარს მიართვა.
 - ე. ბავშვები საჭიმოდ განწყობილ სუფრას შემთუხზდნენ.
 - ვ. გამარჯვებულმა მაყურებლებს თავი დაუკრა და გავიდა.
 - ზ. გამგზავნმა კიდევ ერთხელ გადაათვალიერა დასაგზავნი ბარათები.
 - თ. ქალაქის მმართველმა მმენებლებს დიდი მადლობა გადაუხადა.

3. ნაიკითხე წინადადებები და შეასრულე მოცემული მითითებები.

- დაასახელე, რაზე მოუთითებენ ხაზგასმული ფორმები.
 - წინადადების რომელი წევრია კონკრეტულ შემთხვევაში?
 - დაასახელე ზმნები, რომლებსაც განაცხადის მთავარი მომდინარეობენ.
- ა. გიორგი კარგად დასვენებული ჩამოვიდა სოფლიდან.
- ბ. ის ჩვენი მაღაზიის აქტიური მომხმარებელია.
- გ. აქ მისი მოსაწონი არაფერია.
- დ. ნახე, როგორი საყვარელი ლექსია!
- ე. სანაყენია, რომ ჩვენი თან ერთად ვერ მოდის!
- ვ. დიდ სიხარულს გისურვებ!
- ზ. ფეხბურთის მოყვარულმა სტადიონი გაავსეს.
- თ. ის კარგი დასასვენებელი ადგილი იყო.
- ი. ჩემი ძმის მოსაწონი ვერაფერი გავაქეთ.

4. აირჩიე და დაასახელე სწორი ვარიანტი კონტექსტის მიხედვით.

- სრულად გადაწერე წინადადებები რვეულში და ნაიკითხე.
- ა. გიორგი ოპერის ...?...ა (საყვარელი / მოყვარული).
- ბ. ის შენი ...?... ფილმი ნამდვილად არ იყო (მოყვარული / მოსაწონი).
- გ. სულ გვერდით მიდგას, ჩემი დიდი ...?...ა (მომხმარებელი / მომხმარე).

5. დაასახელე, რას ნიშნავს ხაზგასმული სიტყვა კონტექსტის მიხედვით.

- ა. ის ყოველთვის ასე იქცევა, ძალიან შეუბრალებელი ვინმეა.
- ბ. თავისნათქვამა და დაუფერებელი ვინმეა. ხშირად ვყოფილვარ ამის მომსწრე.
- გ. მე იქ დამსვენებელია ვარ!

III. ზოგიერთი ზმნის მიმღებობის ფორმები მთელ რიგ თავისებურებას ამჟღავნებენ.

1. ფორმა და შინაარსი ერთმანეთს არ ემთხვევა. ასევე, იყენებენ განსხვავებულ აფიქსებს.

a. მიუთითებს სუბიექტზე:

მოყვარული – ის, ვისაც უყვარს
მოხარული – ის, ვისაც უხარია
მომწონებელი – ის, ვინც მოიწონებს.
მძინარე – ის, ვისაც სძინავს.
მღვიძარე – ის, ვისაც ღვიძავს.
მომხმარე – ის, ვინც მოეხმარება.
მომხმარებელი – ის, ვინც მოიხმარს.
დასვენებული – ის, ვინც დაისვენა.

b. მიუთითებს ობიექტზე:

საყვარელი – ის, ვინც ან რაც უყვართ.
სიხარული – ის, რაც უხარია (სასიხარულო)
მოსაწონი – ის, რაც მოსწონთ.
სანაყენი – ის, რაც სწყინს ადამიანს.
დასასვენებელი – ის, სადაც ისვენებენ (ადგილი)

2. ერთი და იგივე ფორმა სხვადასხვა შინაარსს გამოხატავს.

მომსწრე:

- ის, ვინც უკვე მოესწრო.
- ის, ვინც შემდეგ მოესწრება.

შეუბრალებელი:

- ის, ვინც არ იბრალებს.
- ის, ვინც არ შეიბრალებს (ნაკლებად იხმარება).

დაუფერებელი:

- ის, ვინც არ იფერებს (დაუფერებელი ბავშვი).
- ის, რაც არ არის დასაფერებელი (დაუფერებელი ამბავი).

დამსვენებელი:

- ის, ვინც დასვენა სხვა.
- ის, ვინც თავად ისვენებს.

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ი პუნქტები.
- გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-გ პუნქტები.
- გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-გ პუნქტები.

83. 64

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები აკვირდებიან გენმოდირიცირებული პროდუქტების ილუსტრაციას და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-დ პუნქტები).
2. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს და ამონებენ თავიანთ ვარაუდებს გენმოდირიცირებული პროდუქტების შესახებ.

თემა 2

1. დააკვირდი ფოტოებზე გამოსახულ გენმოდირიცირებულ პროდუქტებს და უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. რით განსხვავდება გენმოდირიცირებული პროდუქტი ბიოპროდუქტისაგან?
- ბ. ვინ და რატომ ქმნის გენმოდირიცირებულ პროდუქტს?
- გ. არის თუ არა ის საშიში ადამიანის ჯანმრთელობისათვის და რატომ? იწვევს თუ არა ის ორგანიზმის მონამვლასა და ნიადაგის დაბინძურებას?
- დ. როგორია სახელმწიფოების, პოლიტიკოსების, მეცნიერების დამოკიდებულება ასეთ პროდუქტებთან? გამოიყენე მოცემული მასალა და ისე უპასუხე შეკითხვას.

განსხვავებული;
დადებითი / უარყოფითი;
ხელს უწყობენ ფართო გავრცელებას;
ცდილობენ მათ აკრძალვას / ფართო მოხმარებიდან მათ ამოღებას.

2. გაეცანი მოცემულ ინფორმაციას და შეადარე შენს ვერსიებს. თავიდან უპასუხე შეკითხვებს.

უკვე ათიოდე წელია, რაც ბაზარზე გენმოდირიცირებული საკვები გამოჩნდა. მათი მოყვანისა და გასაღების ყველაზე ხანგრძლივი ისტორია ამერიკის შეერთებულ შტატებს აქვს. პირველი ნებართვა იქ 1994 წელს გაცემს. საქართველოში კი ასეთი პროდუქტის შემოტანა 1996 წლიდან დაიწყო.

უსაფრთხოა თუ არა ადამიანისათვის გენეტიკური მოდიფიკაციის საფუძველზე მიღებული პროდუქტები? – ამ კითხვაზე ერთმნიშვნელოვანი პასუხი არ არსებობს.

გარემოს დაცვის ორგანიზაციამ – WWF (World Wide Fund for Nature) – 2004 წელს ჩატარა ექსპერიმენტი, რომელშიც ევროკავშირში შემავალი 13 ქვეყნის მინისტრები მონაწილეობდნენ. ტესტმა მათ სისხლში სიცოცხლისათვის საშიში ტოქსინების დიდი რაოდენობა გამოავლინა.

არსებობენ მეცნიერები, რომლებიც ამბობენ, რომ გენმოდირიცირებული პროდუქტების მიღება ჯანმრთელობისათვის სრულიად უვნებელია, ვინაიდან ისინი არ შეიცავენ მავნე ქიმიურ დანამატებს, თუმცა ასეთი პროდუქტები ევროპის ბევრ ქვეყანაში აკრძალულია. ეკოლოგები, რელიგიური ორგანიზაციები და მეცნიერებისა და პოლიტიკოსების გარკვეული ნაწილი ეწინააღმდეგება გენური ინჟინერიით მიღებული საკვები პროდუქტების მიღებას. ისინი მოითხოვენ, რომ ეტიკეტზე მითითებული იყოს ინფორმაცია, არის თუ არა პროდუქტი გენმოდირიცირებული.

2000 წელს საქართველო შეუერთდა ბიოუსაფრთხოების ევროპულ კონვენციას, რომლის თანახმადაც, ქვეყანა ვალდებულია, გაუკეთოს საკვებ პროდუქტს მარკირება.

3. როგორია შენი დამოკიდებულება გენმოდიფიცირებულ პროდუქტებსა და ემულგატორებთან დაკავშირებით? იმსჯელეთ მოცემული შეკითხვების გარშემო.

- გაღებულს თუ არა ის, თუ რით იკვებები?
- ძირითადად, რის მიხედვით არჩევ პროდუქტს ყიდვისას – ფასის, გარემოების, გამოშვების ვადის, შემაღებლობის მიხედვით და ა.შ.?
- გოიყვია თუ არა საკვები პროდუქტები ეტიკეტის გარეშე?
- რას ნიშნავს „საკვები დანამატები“? რისთვის იყენებენ მათ?
- რა ზიანი შეიძლება მოგვითქვას სხვადასხვა სახის საკვებმა დანამატმა?
- რატომ მიიჩნევა, რომ იაფი პროდუქტი ხშირად ჯანმრთელობისათვის საზიანოა?

4. მოსმინე ინფორმაცია საკვები დანამატების შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია.

5. უპასუხე შეკითხვებს და შეასრულე მოცემული მითითება.

- რა არის ეტიკეტი?
- რის შესახებ იძლევა ის ინფორმაციას?
- პროდუქტის შექმნისას აქცევ თუ არა ყურადღებას იმას, რა წერია ეტიკეტზე?
- იცი თუ არა, როგორ წაიკითხო ეტიკეტი?
- დააკვირდი ფოტოზე გამოსახულ ეტიკეტს და დაასახელე, კონკრეტულად, რა ინფორმაციას შეიცავს ის?
- ეტიკეტის მიხედვით, არის თუ არა მოცემული პროდუქტი ადამიანის ჯანმრთელობისთვის საზიანო და რატომ?

6. გარდა პროდუქტის მარკირებისა, შენი აზრით, კიდევ რა უნდა გაკეთდეს იმისათვის, რომ მომხმარებელი დაცული იყოს მისთვის არასასურველი პროდუქტის შეძენისაგან? მოიფიქრე მეწყვილესთან ერთად და გააცანი კლასელებს.

დაასაბუთე:

- რით არის თქვენი შეთავაზება უკეთესი?
- რატომ იქნება მომხმარებელი ასეთ შემთხვევაში უკეთ დაცული?
- რამდენად მარტივია ამის განხორციელება?

7. მოსმინე ინფორმაცია და შეადარე თქვენსას. დაემოხე თუ არა ისინი ერთმანეთს? შეაფასე არსებული გამოცდილება და გამოხატე შენი პოზიცია სათანადო მტკიცებულებების გამოყენებით.

- რა კეთდება სხვადასხვა ქვეყანაში მომხმარებელთა უფლებების დაცვა?
- მიგანწიხ თუ არა, რომ ამ შემთხვევაში მომხმარებელი მთლიანად დაცულია?
- რატომ გადაჭრის ან ვერ გადაჭრის ეს პრობლემა?

8. დიკაივით ჯგუფებად და ცალკეულმა ჯგუფმა მოამზადეთ პროექტი („საკვები დანამატები“) რვეულში მოცემული მითითებების გათვალისწინებით (გვ., დავლება №).

Coke კოკა-კოლა, გაზიანი გამაგრებელი სასმელი. დაღიეთ ცივი, შეიცავს კოფეინს. შემცველობა: წყალი, შაქარი, ნახშირბადი, ფერი (კარამელი IV), მჟავიანობის რეგულატორი (ორთოფოსფორ მჟავა), მცენარეთა ექსტრაქტი, კოფეინი. უმჯობესია მოიხმაროთ საცობზე მითითებულ დოზაზე. წარმოებულია „კობასის კოკა-კოლას“ ნებართვით შპს „კოკა-კოლა ბოთლინგ ჯორჯიას“ მიერ. ა. წერტილის გზ. №114, თბილისი, ტელ: +995 32 294 16 99.

ნუტრიციული ცხრილი (100 მლ-ზე)	
კალორიულობა	42.0 კკალ
ნახშირწყარი	10.6 გ
მათ შორის შაქარი	10.6 გ
პროტეინი	0.0 გ
ცხიმო	0.0 გ
ნატრიუმი	0.0 გ

*რეკომენდებული დღიური ნორმა გათვლილი 2000 კკალ რაციონზე მსტ 00396206-013-2003 სერტიფიცირებულია „კოკა-კოლა“, „კოკა“ კორპორაციის მიერ, დინამური ხაზი და დ „კობასის კოკა-კოლას“ საფაგრო ნიშნით. ©2013 THE COCA-COLA COMPANY

შენასეთი მზრუნველობა და გრძელვადიანი ჯანმრთელობისთვის უნდა გინდობდეს.

გვ. 65

მოსწავლის ნიგნი

3. შეკითხვებზე (ა-ვ) დაყრდნობით, მოსწავლეები მსჯელობენ თემაზე „საკვები დანამატები“.

4. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის ნიგნში გვ. 128-133) საკვები დანამატების შესახებ და ამონებენ საკუთარი მოსაზრებების სისწორეს.

5. მოსწავლეები პასუხობენ ა-ვ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.

6. კლასი იყოფა წყვილებად. მეწყვილეები მუშაობენ თემაზე და ამზადებენ არგუმენტებს ა-გ პუნქტებზე დაყრდნობით.

7. მოსასმენ ტექსტზე (იხ. მოსასმენი ტექსტები) დაყრდნობით, მეწყვილეები ამონებენ თავიანთი ვერსიების სისწორეს.

8. კლასი იყოფა ჯგუფებად: მოსწავლეები მუშაობენ პროექტზე „საკვები დანამატები“. პროექტი სასურველია, ჩატარდეს ბიოლოგიის გაკვეთილთან ინტეგრირებული სახით (პროექტის ინსტრუქცია იხილეთ გვ. 100, № 2).

მოსწავლის რვეული

გვ. 100 № 2: სრულდება პროექტის ტიპის აქტივობა.

გვ. 66

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებელი კლასის ყურადღებას ამახვილებს თემატურ და ენობრივ ცნობარზე. შემდეგ კლასი იყოფა ჯგუფებად. ილუსტრაციებზე დაყრდნობით, ჯგუფებს ევალებათ, მოამზადონ ჯგუფური პასუხები ა-თ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებზე.
2. ჯგუფები უზიარებენ თავიანთ მოსაზრებებს თანაკლასელებს.
3. ვერსიების გადასამოწმებლად კლასი კითხულობს ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის წიგნში გვ. 128-133).

მოსწავლის რვეული

გვ. 101 №3 – № 102 № 1: სრულდება კომბინირებულ დავალებათა სერია.

თემა 2

3. ჩვენ ვისაუბრობთ გუნებას!

თემატური სწავლება

- დედამიწის ფლორა და ფაუნა საფრთხეშია!
- ტიპი დევრე – „გოგონა მაუგლი“
- ნიჟელი წიგნი
- საქართველოს დაცული ტერიტორიები

ენობრივი სწავლება

- საწყისი (წარმოება და ფუნქციები)

1. დაიყავით ჯგუფებად და მოამზადეთ პასუხები მოცემული შეკითხვებზე.

- ა. რა არის ბიომრავალფეროვნება?
 - ბ. რა გავლენას ახდენს მასზე ადამიანთა საქმიანობა და რაში მყლაფნდება ეს?
 - გ. დგას თუ არა რეალური საფრთხის წინაშე ჩვენი პლანეტის ფლორა და ფაუნა?
 - დ. როგორ ფიქრობ, ემუქრება თუ არა დედამიწაზე ცოცხალ ორგანიზმებს გაქრობა?
 - ე. გავცანი სურათის ქვეშ მოცემულ ინფორმაციას და დააკონკრეტე, რას გულისხმობს კუსტო თავის სიტყვებში?
 - ვ. კონკრეტულად, რას ემუქრება გაქრობა, შენი აზრით – დიდ ცხოველებს, პატარა ცხოველებს, მწერებს, ქვეწარმავლებს, იშვიათ მცენარეებს?
 - ზ. რა უნდა გაკეთდეს იმისათვის, რომ დედამიწაზე ბიომრავალფეროვნება შევიწარმოოთ?
 - თ. ვინ არის ვალდებული, იზრუნოს ბუნების დაცვასა და ეკოსისტემის შენარჩუნებაზე?
2. გააცანი ერთმანეთს თქვენი მოსაზრებები და იმსჯელეთ მათ შესახებ. დაასაბუთეთ თქვენი პოზიცია, რატომ ფიქრობთ ასე.
 3. რა მოხდა 1972 წლის 5 ივნისს სტოკჰოლმში?
 მოისმინე და შეამოწმე შენი პასუხი.

ადამიანი მოვალეა, დალუპისაგან იხსნას დედამიწა. სწორედ ამასთან დაკავშირებით განაცხადა ფრანგმა მეცნიერ-მკვლევარმა კუსტომ: „ადრე ბუნება ემუქრებოდა ადამიანს, ახლა ადამიანი ემუქრება ბუნებას“.

4. წაიკითხე ტექსტი და თავიდან უპასუხე პირველ დავალებასში მოცემულ შეკითხვებს.

ბიომრავალფეროვნება დედამიწაზე არსებული ცოცხალი ორგანიზმების, მათი საცხოვრებელი ადგილებისა და ურთიერთობების თავისებურებათა ერთობლიობაა.

ადამიანთა საქმიანობა უფრო და უფრო მეტად ახდენს უარყოფით გავლენას ბუნებაზე, რაც გამოიხატება გარემოს დაბინძურებაში, ტყეების ჩეხვაში, ბრაკონიერობასა და სხვა ვანდალურ საქმიანობაში. სწორედ ბუნებასთან ადამიანების არასწორმა ურთიერთობებმა დააყენა მცენარეთა და ცხოველთა გარკვეული სახეობები გადაშენების საფრთხის წინაშე.

ბიოლოგები მთელი მსოფლიოდან იუწყებიან, რომ სულ მალე გაქრება ცოცხალი ორგანიზმების ათასზე მეტი.

სახეობა, მათ შორის, მცენარეებიც, მწერებიც, ქვეწარმავლებიცა და დიდი მტაცებელი ცხოველებიც.

ბუნების დაცვის მსოფლიო ორგანიზაციებთან ერთად ნებისმიერი ადამიანი ვალდებულია, იზრუნოს ბუნების დაცვასა და ეკოსისტემის შენარჩუნებაზე.

გველი ლომი ვეფხვი ლეოპარდი ავაზა იაგუარი ფუტკარი

5. დააკვირდი რუკას. მოძებნე ქვემოთ მოცემული ცხოველები რუკაზე და დაასახელე შესაბამისი ნომრები.

6. დაუბრუნდი რუკას. რის შესახებ იძლევა ის ინფორმაციას? მოისმინე და შეამოწმე შენი ვერსია. შეასრულე დავალებები რვეულში.

მოსწავლის წიგნი

- მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს და თავიდან პასუხობენ შეკითხვებს (გვ. 66 №1).
- მოსწავლეები აკვირდებიან რუკას და ასახელებენ ჩარჩოში მოყვანილი ცხოველებისა და მწერების ნომრებს.
- რუკის ხელახალი შესწავლისას მოსწავლეები ისმენენ ტექსტს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 102 №2, 3: სრულდება დავალებები მოსწავლის რვეულში.

გვ. 68

მოსწავლის წიგნი

1. ილუსტრაციაზე დაკვირვებით, მოსწავლეები პასუხობენ ა-გ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
2. კლასი ისმენს ტექსტს ტიპი დეგრეს შესახებ.

მოსწავლის რვეული

გვ. 103 № 4: სრულდება მოსმენილის გაგების შესამოწმებელი კომბინირებული დავალება.

მოსწავლის წიგნი

3. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს. მოსმენილ ტექსტზე დაყრდნობით, ისინი გამოყოფენ ტექსტში მოცემულ მცდარ ინფორმაციას.

მოსწავლის რვეული

გვ. 104 № 1, 2: სრულდება საკომუნიკაციო ტიპის სავარჯიშოები.

მოსწავლის წიგნი

4. მოსწავლეები უბრუნდებიან ტექსტს და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-ე).

თემა 2

ტიპი დეგრეს – „გოგონა მაუგლი“

1. დააკვირდი ფოტოებს, ყურადღება მიაქციე გვერდის სათაურს და ისაუბრე გოგონას შესახებ.
 - ა. რა პქვია მას და რატომ შეარქვეს „გოგონა მაუგლი“? რით ჰგავს ის მაუგლის?
 - ბ. სადაურია, შენი აზრით, გოგონა და როგორ აღმოჩნდა ის აფრიკის ველურ სამყაროში?
 - გ. სად არის დღეს ეს გოგონა და რა ბედი ეწია მას?
2. მოისმინე ინფორმაცია ტიპი დეგრეს შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია.
3. გაიხსენე ინფორმაცია ტიპი დეგრეს შესახებ, წაიკითხე მოცემული ტექსტი და დაასახელე, რა არის ამ ტექსტში არასწორი. გაასწორე მცდარი ინფორმაცია რვეულში.

ფრანკმა ჟურნალისტებმა, სილვია რობერტიმ და ალენ დეგრემ, ერთმანეთი საპარის უდაბნოში გაიცნეს. 1990 წელს კი მათ ნამიბიაში ქალიშვილი შეეძინათ, რომელსაც ტიპი დაარქვეს.

მოგვიანებით გოგონას შესახებ არაერთი მხატვრული ფილმი გადაიღეს. გამოიცა წიგნები, დაინერგა სტატიები, დაიბეჭდა მისი ინტერვიუები.

ის ახლაც ნამიბიაში ცხოვრობს ჰიმბას ტომთან ერთად, თუმცა თავს ფრანგად მიიჩნევს. სურს, მიიღოს ნამიბიის მოქალაქეობა. ცხოვრების მთავარ მიზნად ტიპი გარემოზე ზრუნვას ასახელებს. ის ველური ბუნების დაცვის საერთაშორისო საბავშვო ფონდის სპიკერია. ტიპი დეგრეს მთავარი დევიზია: "სანამ ძალიან გვიან არ იქნება, გადავარჩინოთ ველური ბუნება!"

4. დაუბრუნდი ტიპი დეგრეს შესახებ ინფორმაციას და უპასუხე შეკითხვებს.
 - ა. სად დაიბადა ტიპი დეგრე?
 - ბ. რა მოხდა მოგვიანებით?
 - გ. შენი აზრით, რა იყო განსაკუთრებული და უცნაური, რამაც მსოფლიო ალაპარაკა?
 - დ. რატომ მიიჩნევს ტიპი დეგრე თავს აფრიკელად? რას ნიშნავს მისთვის აფრიკა?
 - ე. ლოგიკურია ის, რომ ტიპი ველური ბუნების დაცვის საერთაშორისო საბავშვო ფონდის სპიკერი გახდა? დაასაბუთე, რატომ ფიქრობ ასე.

5. გაცანი ტექსტს და დააკავშირე ის მოცემულ ფოტოებთან. დააკონკრეტე, რა ხდება ცალკეულ ფოტოზე.
6. წაიკითხე მოცემული ფრაზები და დააკავშირე შესაბამის ფოტოსთან. შენი აზრით, ვინ ამბობს ამ სიტყვებს?
 - ა. „ნელა, გავიჭყლიტე!“
 - ბ. „იცი, როგორ მიყვარხარ?!“
 - გ. „ფრთხილად, არ ჩაეარდე!“
7. დაასათაურე დანარჩენი ფოტოები მენწყილესთან ერთად და გაცანი კლასებს.
8. დაუბრუნდი ტექსტს და შეასრულე მოცემული მითითებები.
 - ა. დაასახელე, ვინ იგულისხმება ხაზგასმულ სიტყვებში?
 - ბ. უპასუხე შეკითხვებს:
 1. რას ნიშნავს სიტყვა „ოკანტი“?
 2. რატომ უწოდეს ტიპის ოკანტი და ეთანხმები თუ არა მათ?
 - გ. განმარტე გამუქებული ფრაზები კონტექსტის მიხედვით.

ბუშმენები თუ ჰიმბას ტომის ადამიანები არა მხოლოდ ზრუნავდნენ **პატარაზე**, არამედ ადგილობრივი ცხოველების წესსაც აწვევდნენ. მშვილდით ნადირობაც კი ასწავლეს. ადგილობრივი ტომის ბავშვებმა **მას** ოკანტი დაარქვეს. ასე უწოდებენ ადგილობრივ დიალექტზე **მშინი** გეპარდებს.

პირველი ცხოველი, რომელსაც გოგონა დაუბეგვრდა, 28 წლის საილი აბუ იყო. ტიპი მაშინ წლინახევრის იყო. აბუ გვერდიდან არ იცილებდა გოგონას, ზურგზე ან ხორთუშზე შეისვამდა და ისე ასეირნებდა. მასთან ერთად მდინარეში ბანაობდა. როდესაც ტიპი იძინებდა, აბუ გვერდით მიუწევდა და პატარას მწერებისა და ქვეწარმავლებისაგან იცავდა. როცა **ენა ამოიდგა**, ტიპიმ მას „ჩემი ძმა“ შეარქვა.

გოგონა მეგობრობდა ლომის ბოკვერთან, სირაქლეშასა და ქამელეონთან, გიგანტურ გომბეშოებსა და პითონებთან, თუმცა ყველაზე მეტად ტიპი მაინც ლეოპარდთან მეგობრობდა.

ერთხელ, როცა ეს ლეოპარდი სხვა ბავშვს თავს დაესხა, გოგონას ბევრი არ უფიქრია, მივარდა თავის ოთხფეხა მეგობარს და ამ უკვანო საცქიელისათვის კარგა **ლავათიანი სილა გაანა**. ლეოპარდი კუდამოძებული გაიჭურჭა, თითქოს შერცხვია.

9. განმარტე, რას ნიშნავს სიტყვა „ზრუნვა“ და დაასაბუთე, კონკრეტულად რაში გამოიხატება:
 - ა. ერთი ადამიანის ზრუნვა მეორე ადამიანზე?
 - ბ. ერთი ცხოველის ზრუნვა მეორე ცხოველზე?
 - გ. ადამიანის ზრუნვა ცხოველზე?
 - დ. ცხოველის ზრუნვა ადამიანზე?

დაუბრუნდი ტექსტს, მოძებნე ერთმანეთზე ზრუნვის კონკრეტული მაგალითები და დაასახელე. შეასრულე დავალებები რვეულში.

გვ. 69

მოსწავლის წიგნი

5. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს და უკავშირებენ მას ცალკეულ ილუსტრაციას.
6. მოსწავლეები უკავშირებენ ფრაზებს (ა-გ) შესაბამის ილუსტრაციას.
7. მოსწავლეები მიუშაობენ წყვილებად და ასათაურებენ ფოტოებს.
8. მოსწავლეები უბრუნდებიან ტექსტს და პასუხობენ ა-გ პუნქტებში მოცემულ შეკითხვებს.
9. მოსწავლეები განმარტავენ სიტყვას „ზრუნვა“, რისთვისაც იშვებენ მონაკვეთებს ნაკითხული ტექსტიდან.

მოსწავლის რვეული

გვ. 105 № 3 – გვ. 107 № 6:
სრულდება კომბინირებული ტიპის სავარჯიშოები.

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- 1. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ე პუნქტები.
- 2. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ზ პუნქტები.

თემა 1

საწყისი

I. ენაში არსებობს სიტყვები, რომლებიც შესაბამისი ზმნების ლექსიკურ მნიშვნელობებს ატარებენ. ისინი ნაზმნარი არსებითი სახელებია და ვიყენებთ კიდევ, როგორც არსებით სახელებს.

მე ძალიან მიყვარს ხატვა (რა?)
მას მართო ვართობა (რა?) და თამაში (რა?)
აინტერესებს...

II. საწყისები დაირთვენ ზმნისწინს და გამოხატავენ მიმართულებას. აგრეთვე, აწარმოებს ასპექტს და შეუძლია გადმოგვცეს კონტაქტიც.

მიმართულება	წასვლა / მოსვლა / შესვლა; გაგზავნა / გამოგზავნა...
ასპექტი	კეთება / გაკეთება; წერა / დაწერა; კითხვა / წაკითხვა...
კონტაქტი	გაკეთება / გაკეთებინება, ამენება / ამენებინება...

III. საწყისებს, როგორც წესი, არ აქვთ მრავლობითი რიცხვი, მაგრამ თუ ისინი მთლიანად განყვეტენ ზმნასთან კავშირს, შეუძლიათ აწარმოონ რიცხვიც.

განცხადება აცხადებს / განაცხადა
მათ თამაში განცხადებები გააკეთეს.
კითხვა კითხულობს / ვკითხა
მათ საინტერესო კითხვები დასვეს...

IV. წინადადებაში საწყისი არის ქვემდებარე, დამატება და გარემოება.

ქვემდებარე (სუბიექტი)	მასთან შეხვედრამ ყველაფერი შეცვალა...
დამატება (ობიექტი)	გიორგიმ მასთან შეხვედრა გადაწყვიტა...
უბრალო დამატება	ის შეხვედრით კმაყოფილია. შეხვედრაზე ის შეგობართან ერთად წავიდა.
გარემოება (ზმნიზედა)	მასთან შეხვედრის შემდეგ ყველაფერი შეიცვალა...

V. ზოგიერთ ზმნას საწყისი არ აქვს. საჭიროებისამებრ, ეს ზმნები იყენებენ სახელებს.

ლაპარაკობს: ლაპარაკი; საუბრობს: საუბარი; ბაასობს: ბაასი...

- 1. გაეცანი სვეტში მოცემულ ინფორმაციას და უპასუხე შეკითხვებს.
 - ა. რა ფუნქცია აქვს საწყისს წინადადებაში?
 - ბ. რა მსგავსება და განსხვავება აქვს საწყისს სახელთან და ზმნასთან?
 - გ. რა შემთხვევაში შეუძლია საწყისს მრავლობითის ფორმების წარმოება?
 - დ. დაასხელე, რა მიუთითებს საწყისის ფორმაში მიმართულებაზე ასპექტსა და კონტაქტზე?
 - ე. დაასახელე, რა მსგავსება აქვს საწყისსა და მიმღებობას ერთმანეთთან და რით განსხვავდებიან ისინი ერთმანეთისაგან?
- 2. მოძებნე საწყისები წინადადებებში და ის-აუბრე მათ შესახებ მოცემული შეკითხვების გათვალისწინებით.
 - რა ფუნქციით არის ის წინადადებაში ნახმარი?
 - რას გამოხატავს, რაზე მიუთითებს კონკრეტული ფორმა?
 - რომელ ბრუნვაშია კონკრეტული ფორმა? დაასახელე ბრუნვა და მიუთითე ბრუნვის ნიშანი.
- ა. მიწისძვრას ცუნამი და ატომური ელექტროსადგურის დაზიანება მოჰყვა.
- ბ. პირობების გაუარესების გამო აფრიკული ლომების განადგურება რეალური გახდა.
- გ. მკვდარ ზღვაში შესაძლებელია არა მხოლოდ ცურვა და ნოლა, არამედ ჯდომაც, დგომაც და სიარულიც.
- დ. მზის აბაზანის მიღება ყოველგვარი დამწვრობის გარეშე შეიძლება, ვინაიდან ულტრაიისფერი გამოსხივება აქ თითქმის ნულის ტოლია.
- ე. ისინი წვიმების სეზონის დაწყების წინ ცეცხლს უკიდებდნენ გამხმარ ხეებს.
- ვ. მოსავლის აღების შემდეგ, მინის „დასვენების“ მიზნით, სხვა ნაკვეთის დამუშავებას იწყებდნენ.
- ზ. ადამიანებმა გადაშენების პირას მისული მცენარეებისა და ცხოველების დაცვისა და გადარჩენისათვის ფიქრი დაიწყეს.

თ. მიუღებელია ადამიანის შექმნაში ამგვარი ფორმით მონაწილეობა.

3. გამოიყენე სვეტში მოცემული მასალა და შეავსე წინადადებებში გამოტოვებული ადგილები კონტექსტის მიხედვით.
- ა. წყალი 100 გრადუს ცელსიუსზე იწვეებს ...?...
- ბ. გიორგიმ აიღო საანგარიშო და ...?... დაიწყო.
- გ. ადრე დიდხანს მიწვედა ხოლმე რიგში ...?..., ახლა კი საერთოდ აღარ ...?... რიგში.
- დ. ჩემს დას შეუძლია, ტელევიზორთან საათობით ...?... გაუწმრევლად.
- ე. მეც მინდა პატარა ლეკვი, მაგრამ დედა არ მაძლევს მისი ...?... უფულე-ბას.
4. სრულად გადაწერე წინადადებები რვეულში და წაიკითხე.
5. ქვემოთ მოცემული წინადადებებიდან ზოგიერთში დაშვებულია შეცდომები. მოძებნე ისინი და დაასახელე.
- მიუთითე სწორი ფორმები.
- ა. ჩემმა მეზობელმა შემთხვევით ძველი მონეტები იპოვნა.
- ბ. დარწმუნებული ვარ, მეც ვიპოვნი!
- გ. ცოტა დრო სჭირდება, აუცილებლად იპოვnis!
- დ. იქ დაკარგული ნივთის პოვნა ადვილი არ იყო, მაგრამ მაინც ვიპოვეთ.
- ე. თხოვა ძალიან გაუჭირდა, მაგრამ ბოლოს გაბედა და მაინც ითხოვა დახმარება.
- ვ. თხოვნა არასოდეს არის გვიანი!
- ზ. ვინც თხოულობს, ის მიიღებს!
6. სწორად გადაწერე მცდარი წინადადებები რვეულში და წაიკითხე.

I. საწყისი ინარმოება ანმეოს (ან მყოფადის) ფუძეზე:

ა-ს დართვით

(და)წერს (და)წერა
(გადა)წერს (გადა)წერა
(შე)ჭამს ჭამა / შეჭმა
(გა)აკეთებს (გა)კეთება...

ბ.

(გა)ჭრის (გა)ჭრა
(გა)თლის (გა)თლა
(გა)შლის (გა)შლა
(და)ი-თვლის (და)თვლა...

გ.

(და)ხატავს (და)ხატვა
(მო)კლავს მოკლა
(და)აბამს დაბმა
(და)დგამს დადგმა...

ომა-ს დართვით

ხტის/(გადა)ხტება (გადა)ხტომა
ზის/(და)ჯდება (და)ჯდომა/სხდომა
დგას/(და)დგება (და)დგომა
(გადა)ტყდება (გადა)ტყდომა...

ოლა-ს დართვით

ქრის / ქროლა; წევს/წევა / (და)წოლა
პყავს / ყოლა; იბრძვის / ბრძოლა...

ნა-ს დართვით

ითხოვს / თხოვნა; იპოვის / პოვნა;
იმოვის / მოვნა

ილ-ის დართვით

ტირის / ტირილი; წუხს / წუხილი; დუღს / დუღილი; ყვირის / ყვირილი...

სი-ილ-ის დართვით

დარბის / სირბილი; იცინის / სიცილი; კვდება / სიკვდილი; სძულს / სიძულელი...

სი-ულ-ის დართვით

უხარია / სიხარული; უყვარს / სიყვარული;
დადის / სიარული; ნაწობს / სინაწული...

II. არის ზმნები, რომელთა საწყისებიც მოცემულ წესებს არ მიჰყვება:

ქეიფობს / ქეიფი; ყოყმანობს / ყოყმანი; ლა-ლატობს / ლალატი; ელოდება / ლოდინი...

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

3. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ე პუნქტები.
4. დავალება სრულდება გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით.
5. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ზ პუნქტები.
6. დავალება სრულდება გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით.

გვ. 72

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები იყოფიან წყვილებად და ასრულებენ სამუშაოს: მეწყვილეებთან ერთად პასუხობენ ა-ე პუნქტებში მოცემულ შეკითხვებს.
2. მოსწავლეები ისმენენ ინფორმაციას “წითელი წიგნის” შესახებ და ამოწმებენ საკუთარ ვერსიებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 108 № 1: სრულდება მოსმენილის გაგების შესამოწმებელი დავალები.

მოსწავლის წიგნი

3. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს და ასახელებენ/ასწორებენ მცდარ ინფორმაციას.

მოსწავლის რვეული

გვ. 108 № 2, 3: მოსწავლეები ასწორებენ ნაკითხულ ტექსტში ნაპოვნ მცდარ ინფორმაციას.

თემა 2

1. რა არის „წითელი წიგნი“ და რა იცის მის შესახებ? მოიფიქრე პასუხები მეწყვილეებთან ერთად ქვემოთ მოცემულ შეკითხვებზე და გააცანი კლასელებს.

მიუთითეთ, რას ფერდნობა თქვენი პასუხები – თქვენს ცოდნას თუ, უბრალოდ, ინტუიციას?

- ა. რატომ შეიქმნა „წითელი წიგნი“?
- ბ. როდის გაჩნდა ამ წიგნის შექმნის იდეა და ვინ იყო მისი ინიციატორი?
- გ. ვისთვის არის ის გამოზნული?
- დ. როდის გამოიცა პირველი წიგნი და რას ეხებოდა ის?
- ე. აქვს თუ არა საქართველოს თავისი „წითელი წიგნი“ და როდის გამოიცა ის?

2. მოისმინე ინფორმაცია „წითელი წიგნის“ შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია.

3. ნაკითხვებზე ტექსტი და დასახელები, რომელი ინფორმაციაა იქ არანაორი. გაასწორე მცდარი ინფორმაცია რვეულში.

ადამიანების ბუნებასთან ფრთხილმა ურთიერთობებმა მცენარეთა და ცხოველთა ყველა სახეობა გადაშენების საფრთხის წინაშე დააყენა. ადამიანებმა მათ დაცვასა და გადარჩენაზე ფიქრი დაიწყეს.

მე-20 ს-ის II ნახევარში გაჩნდა იდეა, შეექმნათ ისეთი წიგნი, რომელშიც შევიდოდა იშვიათი და გადაშენების პირას მისული მცენარეებისა და ცხოველების სახეობების სია მათი თანამედროვე მდგომარეობის მოკლე დახასიათებით.

წიგნის შექმნის ინიციატორი იყო მსოფლიო ეკოლოგთა გაერთიანება. 1966 წელს მომზადდა პირველი გამოცემა. მას „წითელი წიგნი“ უწოდეს. წიგნი რეკომენდაციას უწევს იმ ქვეყნებს, რომელთა ტერიტორიაზეც გადაშენების პირას მყოფი მცენარეები და ცხოველები არსებობს.

საქართველოს „წითელი წიგნი“ 1992 წელს გამოიცა.

თუშეთის სახელმწიფო ნაკრძალი

მდებარეობა: ახმეტის მუნიციპალიტეტი.

დაარსება: 1961 წელი.

ფართობი: 10694 ჰექტარი.

დაცული ცხოველები: ნიაშორი, კავკასიური ჯიხვი (სულ რამდენიმე ეგზემპლარია კავკასიაში და შეტანილია ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის ნითელ ნუსხაში), არჩვი, მგელი, ფოცხვერი, დათვი.

დაცული ფრინველები: მავარდენი, მთის არწივი და სხვ. ნაკრძალში დამკვირვებელი მხოლოდ საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ტურიზმი. გადაადგილება შესაძლებელია ფეხით და ცხენით სპეციალურად განსაზღვრულ მარშრუტებზე.

მდებარეობა: კახეთის მხარე, დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი.

დაარსება: 2003 წელი.

ფართობი: 25114 ჰექტარი.

დაცულია: დათვი, ფოცხვერი, ნაფი, გარეული ღორი, აფთარი, მგელი, შავარდენი, კოლხური ხოხობი, ბულბული.

გადაადგილება შესაძლებელია ფეხით, ცხენით, ნიჩბიანი ნავითა და მანქანით სპეციალურად განსაზღვრულ მარშრუტებზე.

ვახტანგის ბრძანალობის პარკი

მდებარეობა: გარდაბნისა და მარნეულის მუნიციპალიტეტების საზღვარი, თბილისიდან 39 კმ, აზერბაიჯანის საზღვართან.

დაარსება: 1996 წელი.

ფართობი: 3484 ჰექტარი.

ფლორა: მთავარი სიმდიდრე – ქალის ტყეები. მთავარი ხე-მცენარეები: წიფი, რომელიც საქართველოს „წითელ წიფი“? მოიძიე ინფორმაცია და გააცანი კლასებს.

ფაუნა: თევზების 21 სახეობა, ამფიბიების 4 სახეობა, რეპტილიების 4 სახეობა, ფრინველების 135 სახეობა და მუშუმწოვრების 26 სახეობა.

გარდაბნის დაცულ ტერიტორიაზე ჯერ კიდევ გვხვდება კეთილშობილი ირემი, რომელიც საქართველოს „წითელ წიფი“? შეტანილი.

ისტორიული ძეგლები: მის სიახლოვეს აღმოჩენილია ადრინდელი ბრინჯაოს ხანის ნაშთები, სამარხები, გვიანდელი ბრინჯაოსა და ადრინდელი რკინის ეპოქის ძეგლები.

გარდაბნის არქეოლოგიური ძეგლები

დავით გარეჯის სამონასტრო კომპლექსი – ყველაზე გამოჩენილი ძეგლი.

საუკუნეების მანძილზე დავით გარეჯის გარშემო უსიცოცხლო და უწყლო იერს ზეგანზე მრავალი დიდი და პატარა მონასტერი გაჩნდა, ხოლო ეს ადგილები საქართველოს სულიერების კერად, მნიშვნელობისა და კედლის მოხატულობის ცენტრად იქცა.

ბრეტანია – დავით გარეჯის მონასტრიდან ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ძეგლი. დღეს ის აზერბაიჯანის ტერიტორიაზე მდებარეობს.

დავითის ლავრა, უდაბნო, ნათლისმცემელი, დოდოს რქა, თეთრი სენაკები და სხვა – დიდ სამონასტრო კომპლექსში შემავალი ძეგლები.

4. არის თუ არა შენი რეგონიდან მსგავსი სახეობები შეტანილი საქართველოს „წითელ წიფი“? მოიძიე ინფორმაცია და გააცანი კლასებს.

5. უპასუხე მოცემულ შეკითხვებს.

- რას ნიშნავს „დაცული ტერიტორიები“ და რას იცავენ ამ ტერიტორიებზე?
- არსებობს თუ არა კავშირი დაცულ ტერიტორიებსა და წითელ წიფს შორის? დაასაბუთე პასუხი.
- არსებობს თუ არა საქართველოში ასეთი ტერიტორიები?
- დაასახელე, რომელი დაცული ტერიტორიები იცი და, კონკრეტულად, რა გსმენია მათ შესახებ?
- ყოფილხარ თუ არა იქ? დადებითი პასუხის შემთხვევაში, მიუთითე: კონკრეტულად სად იყავი, როდის, ვისთან ერთად და რა მიზნით?

6. დააკვირდი ფოტოს. გამოიყენე მოცემული ტექსტი და შეადარე ეს სამი დაცული ტერიტორია ერთმანეთს.

- სად მდებარეობს ისინი?
- როდის დაიწყო ისინი დაცულ ტერიტორიებად?
- რა ფართობზეა ისინი გაშლილი?
- რა არის დაცული ამ ტერიტორიებზე?
- რა განსხვავებაა ამ ტერიტორიებს შორის, კერძოდ:
 - რომელი ტერიტორია არ არის ღია ნებისმიერი ტურისტისათვის?
 - რომელ ტერიტორიაზეა შესაძლებელი გადაადგილება წყლის ტრანსპორტით?
 - გარდა მცენარეებისა და ცხოველებისა, კიდევ რა არის დაცული გარდაბნის ალკეითლში?

7. მოიძიე ინფორმაცია, კიდევ რომელი დაცული ტერიტორიები არსებობს საქართველოში.

დაიყავით ჯგუფებად და შეასრულეთ რეგულში მოცემული მითითებები (გვ.).

გვ. 73

მოსწავლის წიგნი

- მასწავლებლის დახმარებით, მოსწავლეები მოიძიებენ ინფორმაციას საქართველოს „წითელი წიფიდან“.
- მოსწავლეები პასუხობენ ა-ე პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
- ცხრილში მოცემული ინფორმაციის (გვ. 72-73) გათვალისწინებით, მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს საქართველოს დაცული ტერიტორიების შესახებ.
- (საშინაო დავალების სახით) მოსწავლეებს ევალებათ, მოიძიონ ინფორმაცია სხვა დაცული ტერიტორიების შესახებ საქართველოში. მოძიებული ინფორმაციის საფუძველზე, მოსწავლეები ამზადებენ ჯგუფურ პრეზენტაციებს და წარსდგებიან კლასის წინაშე.

მოსწავლის რეგული

გვ. 108 № 4: მოსწავლეები მუშაობენ დაცული ტერიტორიების თემაზე.

მოსწავლის წიგნი

ნაკითხულის გააზრება

თემატური ერთეულის მოცემულ მონაკვეთთან დაკავშირებული ინფორმაცია იხილეთ შესავალ ნაწილში (ქვეთავი № 8).

მასწავლებლის კომენტარები

თემა 2

ნაკითხულის გააზრება

გენური ინჟინერიას არტეთ ისე ხანგრძლივი ისტორია აქვს. საზოგადოების ერთ ნაწილს მაჩ-ნია, რომ გენური ინჟინერიის განვითარება კაცობრიობას უკეთეს მომავალს მოუტანს. მართლაც, მრავალი ადამიანი ფიქრობს, რომ მისი გამოყენებით მეცნიერები შეძლებენ მძიმე მემკვიდრული დაავადებების განკურნებას; ისეთი მცენარეების შექმნას, რომლებსაც ვერ დააზიანებს ვერც ყინვა და ვერც მავნებელი მწერები. გამართლდება თუ არა ეს მოლოდინი? რა შედეგებს მოგვითმის გენური ინჟინერიის გამოყენება? ხომ არ დაგვაყენებს იგი ახალი, გაუთვალისწინებელი პრობლემების წინაშე?

ნაკითხვით ქვემოთ მოცემული ტექსტი, რომელშიც ლაპარაკია გენური ინჟინერიის გამოყენების უარყოფით მხარეებზე. გაეცანით ტექსტში მოყვანილ არგუმენტებს და უპასუხეთ ბოლოს მოცემულ შეკითხვებს.

გენური ინჟინერია — ახალი საფრთხე თუ ბედნიერი მომავალი?

გენური ინჟინერიის გამოყენება ადამიანის გაუზრებელი ქმედების ერთ-ერთი ნიმუშია და საფრთხეს უქმნის ცოცხალ ბუნებას. მეცნიერების ეს ახალი მიმართულება ხომ სიცოცხლის იმ სფეროში იჭრება, რომელსაც მართავს ბუნებაში მიმდინარე ევოლუციის კანონები. ესაა სფერო, რომელიც ადამიანს ჯერ კიდევ არ აქვს კარგად შესწავლილი: გენური ინჟინერიის სპეციალისტებისათვის დღეს ბოლომდე ნათელი არაა გენებს შორის არსებული ძალზე რთული ურთიერთდამოკიდებულება. ხშირად მათ არც კი იციან, რა საფრთხეს ეთამაშებიან, რა შედეგებს მიიღებენ იმ დროს, როდესაც "გენე-ტიკურ მაქიასს" უკეთებენ მრავალსაუკუნოვანი ბუნებრივი ევოლუციის გზით მიღებულ სახეობებს. თანამედროვე ადამიანს არ აკმაყოფილებს ეს რიტმი: სპეციალისტები ჩქარობენ, ატარებენ ახალახალ ექსპერიმენტებს, ქმნიან ახალ ჯიშებსა და სახეობებს, რათა რაც შეიძლება სწრაფად გააუმჯობესდეს ადამიანის ცხოვრების პირობები. კარგი იქნება, თუკი ამასთან დაკავშირებით გავიზიარებთ ცნობილი ინგლისელი ფილოსოფოსის, ფრენსის ბეკონის (XVI-XVII სს.) გამოთქმულ განცხადებას: „ბუნებაზე იმარჯვებს მხოლოდ ის, ვინც ემორჩილება ბუნების კანონებს“. მართლაც, ჩვენ ყველამ კარგად უნდა გავიაზროთ, რომ ბუნების კანონების წინააღმდეგ წასვლა საფრთხის შემცველია და წარმატებას ვერ მოგვითმის ვერც გენური ინჟინერიაში, ვერც სხვა სფეროებში.

მეტისმეტად ოპტიმისტურია ჩვენი საზოგადოების ერთი ნაწილის დამოკიდებულება გენური ინჟინერიის მიმართ, მეცნიერების დაპირებები კი - განუხორციელებელი. გენური ინჟინერიის სპეციალისტების დაპირებები უკეთესი მომავლის შექმნის შესახებ საოცრად ჰგავს იმ დაპირებებს, რომლებსაც მეცნიერები იძლეოდნენ პესტიციდებთან დაკავშირებით, მაგრამ რეალობა სხვაგვარი აღმოჩნდა — გაირკვა, რომ პესტიციდების გამოყენება საზიანოა ცოცხალი ბუნებისათვის და ანადგურებს არა მარტო მავნებელ, არამედ სასარგებლო მწერებსაც. გარდა ამისა, პესტიციდების ფართო გამოყენება საფრთხეს უქმნის ადამიანსაც, რადგან ისინი გროვდება მცენარეთა ჯიშებში, რომლებსაც ადამიანი საკვებად იყენებს; საკვების მიღების გზით ზედება ადამიანის ორგანიზმში და აზიანებს მას. ამდენად, დაგროვილ გამოცდილებაზე დაყრდნობით შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ გენური ინჟინერიასთან დაკავშირებული გადაჭარბებულად ოპტიმისტური იმედებიც არ გამართლდება.

გენური ინჟინერიის გამოყენება ხშირად წარმოქმნის ახალ პრობლემებს, რომლებიც სრულიად მოულოდნელია ხოლმე თვით სპეციალისტებისთვისაც კი. მოვიყვანოთ ორ მაგალითს: 1) გენეტიკურად შეცვლილმა ბაზმის მცენარემ, რომელსაც დადაუნერგეს ყინვაგამძლეობის გენი, საერთოდ დაკარგა ნაყოფის დამწიფების უნარი — იგი ისხამდა ნაყოფს, რომელიც ვერ მწიფდებოდა; 2) გენური ინჟინერიის გამოყენებით მეცნიერებმა მიიღეს სოიოს ისეთი ჯიშები, რომლებსაც მავნებელი მწერები ვერ დააზიანებდნენ. ადამიანები სწრაფი ტემპით შეუდგნენ მათ გამოყენებას, მაგრამ აღმოჩნდა, რომ გენეტიკურად შეცვლილი სოიო ინვევდა მწვანე ალერგიულ რეაქციას. ამისი მიზეზი იყო ბრაზილიური თხილისგან გამოყოფილი გამძლეობის გენი, რომელიც გენური ინჟინერიის სპეციალისტებმა გადაწერეს სოიოში. საბოლოოდ სოიოს მწარმოებლები იძულებული გახდნენ, მთლიანად ამოეღოთ გაყიდვიდან ამ ჯიშისაგან დამზადებული საკვები პროდუქტები. ამდენად, თუკი კარგად გავიაზრებთ შესაძლო რისკებს, რომლებიც გენური ინჟინერიასთანაა დაკავშირებული, ლოგიკურად მივალთ შემდეგ დასკვნამდე: ახალი, გაუთვალისწინებელი პრობლემების თავიდან ასაცილებლად აუცილებელია აიკრძალოს გენური ინჟინერიის გამოყენება მანამდე, სანამ ჩვენი ცოდნა ბუნებაზე უფრო ღრმა და საფუძლიანი არ გახდება.

საჭიროა თუ არა ზოოპარკები თანამედროვე ეპოქაში? - ტელევიზორის, ინტერნეტრესურსების ან DVD-დისკების მეშვეობით ადამიანებს დღეს ზომ ძალზე ადვილად შეუძლიათ ნებისმიერი გარეუ-
ლი ცხოველის ნახვა ბუნებრივ საცხოვრებელ გარემოში. ხომ არ არსებობს ზოოპარკების არსებობა
ცხოველთა უფლებებს? — ცხოველთა დამცველი ორგანიზაციები აცხადებენ, რომ ზოოპარკში ცხ-
ოველების მოთავსება ცხოველებისადმი სასტიკი მოპყრობის გამოვლინებაა.

ნაიკითხეთ ქვემოთ მოცემული ტექსტი, რომელშიც მოყვანილია არგუმენტები ზოოპარკების არ-
სებობის დასაცავად. გაეცანით ამ არგუმენტებს და უპასუხეთ ტექსტის ბოლოს მოცემულ შეკითხ-
ვებს.

ზოოპარკები, ადამიანები და თანამედროვე ეპოქა

ზოოპარკის მონახულება ადამიანს აძლევს გარეულ ცხოველებთან ურთიერთობის რეალურ გა-
მოცდილებას, რაც ძალზე მნიშვნელოვანია ცოდნის შეძენისა და პიროვნების განვითარებისათვის.
მართლაც, საყოველთაოდაა ცნობილი, რომ ადამიანი საკუთარი თვალთი ნანახს ყველაზე უკეთ
აითვისებს. ჩვენ ყველანი ხომ ბევრად მეტ გამოცდილებას ვიძენთ რეალობაში განცდილით, ვიდრე
ნაკითხულით ან ეკრანზე ნანახით. ზოოპარკში ყოფნის დროს კი ყველას გვაქვს შესაძლებლობა, უშუ-
ალოდ (და არა ეკრანზე) გნახოთ გარეული ცხოველები, აუწყარებლად დავაკვირდეთ მათ, რეალური
წარმოდგენა შევიქმნათ ცხოველების ზომის, შეფერილობის, ხმანობის შესახებ, გავცნოთ და შევის-
წავლოთ ცხოველების სხეულის სხვადასხვა სახეობა. ასე რომ ზოოპარკები დღესაც მნიშვნელოვან როლს ას-
რულებს ადამიანების სწავლა-განათლების საქმეში. ზოოპარკების არსებობა ხელს უწყობს აგრეთვე
მეცნიერების განვითარებას. ჯერ კიდევ ძველი რომაელი მწერალი ციცერონი ამბობდა, რომ ბუნება-
ზე დაკვირვება მეცნიერების მამოძრავებელი ძალაა. თანამედროვე ზოოპარკებში კი ყველა პირობაა
შექმნილი მეცნიერების "ამოძრავებისათვის": აქ მეცნიერებს შეუძლიათ გამოიკვლიონ გარეული
ცხოველები, კარგად დააკვირდნენ მათ ბუნებრივ ქცევას. ინტენსიური კვლევებისათვის ბევრ ზოო-
პარკში დაარსებული სპეციალური სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორიებიც. ამდენად, უდავოა,
რომ ზოოპარკები დღესაც ძალზე საჭიროა მთელი ჩვენი საზოგადოების განვითარებისათვის.

თანამედროვე ზოოპარკებში საუკეთესო პირობებია შექმნილი ცხოველების სიცოცხლის
დასაცავად. აქ ცხოველები ბინადრობენ მათთვის შესაფერის გარემოში; ყველა ცხოველს აქვს
გამოყოფილი საკმარისი სივრცე სამოძრაოდ და საარსებოდ; წყლის ცხოველებს: მაგ., ბეჭმოთებს,
ნიაწებს აქვთ საჭირო რაოდენობით წყლის აუზები. ცხოველები სათანადოდ იკვებებიან - ყველას
ყოველდღე აძლევენ საკმარის საკვებსა და წყალს. ამას გარდა, მათზე ზრუნავენ ექიმი-ვეტერინარები,
რომლებიც მკურნალობენ დაავადებულ ცხოველებს (ცხადია, ეს წარმოუდგენელია ველურ ბუნებაში).
ამდენად, სრულიად უსაფუძვლოა ზოგიერთი ბუნების დამცველი ორგანიზაციის განცხადება, რომ
ზოოპარკები ცხოველებისადმი სასტიკი მოპყრობის ნიშნებს წარმოადგენს. სინამდვილე სხვაგვარია:
ზოოპარკებში ცხოველები გაცილებით უკეთეს პირობებში ცხოვრობენ, ვიდრე ბუნებრივ გარემოში.
უფრო მეტიც, ზოოპარკში ცხოველებს სიცოცხლის შენარჩუნების უფრო მეტი შესაძლებლობა აქვთ,
ვიდრე თავისუფლად ცხოვრების დროს. მაგალითად, ცნობილია, რომ ზოოპარკში მოთავსებამ სრული
განადგურებისაგან გადაარჩინა პანდა, აზიური ცხენი და ზოგიერთი სხვა გარეული ცხოველი.

ზოოპარკების არსებობა აუცილებელია აგრეთვე იმისათვის, რომ ადამიანს გამოუმუშავდეს
ბუნების მრავალფეროვნებისადმი პატივისცემის, ველური ბუნების დაცვის პასუხისმგებლობის
გრძნობა. თანამედროვე ზოოპარკში ყოფნისას ჩვენ ყველანი ნათლად ვხედავთ საუკეთესო
პირობებს, რომლებშიც ცხოველები იმყოფებიან, ვამჩნევთ იმასაც, რომ ზოოპარკის ყველა
თანამშრომელი ცხოველებზე ზრუნავს. ასეთ გარემოში ძალაუნებურად ჩვენ ვსწავლობთ, რომ ყველა
ცხოველი საინტერესოა და უნიკალური; ვეჩვევით იმ აზრს, რომ ბუნების დაცვა და ცხოველებზე
ზრუნვა ადამიანის პირდაპირი მოვალეობაა. თანამედროვე სამყაროში, სადაც ხშირია უნიკალური
ეკოსისტემებისა თუ ცოცხალი ბუნების განადგურების ფაქტები, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი
და ღირებულია/ფასეულია ამგვარი მიდგომის გამოუმუშავება თითოეულ ადამიანში. მართლაც, რაც
უფრო მეტ ადამიანს ექნება ბუნების მრავალფეროვნების პატივისცემისა და დაფასების, აგრეთვე
საკუთარი პასუხისმგებლობის გაცნობიერების უნარი, მით უფრო ნაკლები ძალისხმევა იქნება
საჭირო ველური ბუნების დასაცავად ჩვენს პლანეტაზე.

გვ. 75

მოსწავლის წიგნი

ნაკითხულის გააზრება

თემატური ერთეულის
მოცემულ მონაკვეთთან
დაკავშირებული
ინფორმაცია იხილეთ
შესავალ ნაწილში (ქვეთავი
№ 8).

მასწავლებლის
კომენტარები

მოსწავლის რეგული

გვ. 109 № 5 – გვ. 111 № 1:
სრულდება ნაკითხულის გააზრე-
ბაზე ორიენტირებული დავალებე-
ბი.

მომსახურება

83. 76

მოსწავლის წიგნი

1. თემატური და ენობრივი ცნობარის გაცნობის შემდეგ მოსწავლეები, ილუსტრაციაზე დაყრდნობით, იხსენებენ რობინზონ კრუზოს მოგზაურობის ისტორიას.
2. პირველ დავალებაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პასუხობენ ა-ბ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.

თემა 3

მომსახურება

1. ფული ფული ...

თემატური სწავლება

- სად და როდის გაჩნდა პირველი ფული?
- რატომ სურთ ადამიანებს ბევრი ფული?
- სულხან საბა ორბელიანის იგავ-არაკი „გლახაკი და ქილა ერბო“
- ნუმისმატიკა (ძველი და ახალი მონეტები)

ენობრივი სწავლება

- სინტაქსური კავშირები და მათი გამოხატვის ძირითადი ენობრივი საშუალებები (სიტყვის ფორმა, დამხმარე სიტყვები, სიტყვათა რიგი, ინტონაცია)

1. გაიხსენე რობინზონ კრუზოს ისტორია, დააკვირდი სურათს და ისაუბრე მის შესახებ მოცემული შეკითხვების გათვალისწინებით.

- ა. როგორ აღმოჩნდა რობინზონ კრუზო უკაცრიელ კუნძულზე?
- ბ. ჩამოთვალე ნივთები, რომლებსაც ფოტოზე ხედავ და მიუთითე, საიდან მოიპოვა ისინი რობინზონ კრუზომ?
- გ. დაასახელე, შენი აზრით, რომლებია მოცემულ სიტუაციაში ამ ნივთებიდან მისთვის:
 1. საჭირო და აუცილებელი;
 2. ნაკლებად გამოსაყენებელი;
 3. გამოუყენებელი და ზედმეტი.

დაასაბუთე შენი პოზიცია, რატომ ფიქრობ ასე.

2. დაუბრუნდი პირველ დავალებას. გაითვალისწინე სიტუაცია, რომელშიც აღმოჩნდა რობინზონ კრუზო და უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. რატომ გადაწყვიტა მან ფულის გადმოტანა უკაცრიელ კუნძულზე?
- ბ. შენი აზრით, როგორია რობინზონ კრუზოს დამოკიდებულება მსგავს სიტუაციაში ფულის მიმართ?

76 მომსახურება

„ყველაფერი გადმოვიხედე გემიდან, რასაც ადამიანის ორი ხელი მოერეოდა. კიდევ რომ ეცლია ამინდს, მთელ გემსაც გადმოვიტანდი ფიცარ-ფიცარ... მაგრამ კვლავ შევეცურე. კაიუტა პირველადვე ისე მქონდა დაძვინილგადაქეპილი, რომ აღარ მეგონა, შიგ რამე თუ დამრჩებოდა. უჯრებიანი კარა-და ალმოვანი. ერთ-ერთ უჯრში წაფანყდი სამ სამართებელს, დიდ მაკრატელსა და ათ თუ თორმეტ წველ მშვენიერ დანა-ჩანგალს. მეორე უჯრში ვიპოვე ოცდათექვსმეტი გირვანქა სტერლინგის ღირე-ბულების ვეროპული და ბრაზილიური ოქროსა და ვერცხლის ფული.

ფულის დანახვაზე გამეღიმა.

„პოი, ხარახურაჲ! – ეთქვი ხმამაღლა, – რის მაქნისი ხარ? რაში გამომადგები? იმადაც კი არ მიღირს-არ, რომ დავიხარო და აგიღო. ეს ერთი დანა მირჩენია ამ დახვევებულ ფულს. რად მინდობარ, აქვე დარჩი და ზღვაში ჩაიძირე იმ არსების მსგავსად, რომელიც გადარჩენის ღირსი არ არის“.

მერე მაინც გადავიფიქრე, ფული ტილოს ნაჭერში შევახვიე და იმაზე დავფიქრდი, როგორ შემეკრა ტივი“.

3. ნაიკითხე ... გვერდზე მოცემული ნაწყვეტი და შეადარე შენს ვერსიას.
4. დაუბრუნდი ტექსტს და შეასრულე დავალებები რვეულში.
5. დააკვირდი ფოტოებზე გამოსახულ ნივთებს და მიუთითე, რა არის და რა დანიშნულება აქვს. დაასახელე, რა აერთიანებს ამ ნივთებს.
6. მოამზადე პასუხი მოცემულ შეკითხვებზე მეწყვილესთან ერთად და გაცანი კლასელებს.
 - ა. სად და როდის გაჩნდა პირველი „ფული“?
 - ბ. რას იყენებდა ფულის ერთეულად სხვა-დასხვა დროს სხვადასხვა ხალხი?
 - გ. რომელს იყენებდა პირველად – მონეტას თუ ქალაქის ფულს?
 1. სად და როდის მოიჭრა პირველი მონეტები?
 2. ვის უკავშირდება ქალაქის ფულის შექმნის იდეა და როდის შეიქმნა პირველი ქალაქის ფული?
7. 🎧 მოისმინე და შეამოწმე შენი პასუხები. შეასრულე დავალებები რვეულში.
8. დაუბრუნდი ფოტოებს და უპასუხე შეკითხვებს.
 - ა. რომელი ქვეყნის ვალუტაა გამოსახული და რა პეცია მას?
 - ბ. საიდან მოდის და რას ნიშნავს, შენი აზრით, სიტყვა „ლარი“?
 - გ. ვინ და რა არის გამოსახული ლარის კუპონურებზე?
9. 🎧 მოისმინე და შეამოწმე შენი ვერსია მეორე შეკითხვასთან დაკავშირებით.

მომსახურება 77

გვ. 77

მოსწავლის ნიგნი

3. ვერსიების გადასამოწმებლად მასწავლებელი მათ აკითხებს ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის ნიგნი-ში გვ. 128-133).
4. მოსწავლეები დეტალურად ეცნობიან ტექსტს და ასრულებენ დავალებათა სერიას მოსწავლის რვეულში.

📖 მოსწავლის რვეული

გვ. 114 № 2: სრულდება ნაკითხული ტექსტის გააზრებაზე ორიენტირებული კომბინირებული ტიპის სავარჯიშო.

მოსწავლის ნიგნი

5. ილუსტრაციებზე დაკვირვებით, მოსწავლეები პასუხობენ ინსტრუქციაში დასმულ შეკითხვებს.
6. მოსწავლეები ყწვილებად მუშაობენ და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-გ/1-2).
7. ვერსიების გადასამოწმებლად მასწავლებელი მათ აკითხებს ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის ნიგნი გვ. 128-133).
8. მოსწავლეები უბრუნდებიან ილუსტრაციებს და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-გ).
9. ვერსიების გადასამოწმებლად ისინი ისმენენ მასალას იხ. 🎧 მოსასმენი ტექსტები).

📖 მოსწავლის რვეული

გვ. 115 № 1, 2, 3: სრულდება საკომუნიკაციო ტიპის სავარჯიშოები.

გვ. 78

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს. პასუხებს ისინი ამყარებენ არგუმენტებით.
2. მოსწავლეები აღწერენ ილუსტრაციებზე გამოსახულ ადამიანებს და პასუხობენ შეკითხვებს.
3. გამოთქმული სავარაუდო ვერსიების გადასამოწმებლად მასწავლებელი მათ ას-მენინებს ინფორმაციას.

მოსწავლის რვეული

გვ. 115 № 4 – გვ. 116 № 1: სრულდება მოსმენილის გაგების შემოწმებაზე ორიენტირებული დავალება.

გვ. 116 № 2 – გვ. 117 № 5: სრულდება ლექსის ათვისებისათვის განკუთვნილი სავარ-ჯიშოები.

მოსწავლის წიგნი

4. მოსწავლეები კითხულობენ სულხან-საბა ორბელიანის იგავ-არაკს და პასუხობენ შეკითხვებს (I, II პუნქტები).

მოსწავლის რვეული

გვ. 117 № 6 – გვ. 118 № 1: ხდება ნაკითხულის გაგების შემოწმება.

გვ. 118 № 2 – გვ. 120 № 3: სრულდება კომბინირებულ დავალებათა სერია.

თემა 3

1. რატომ სურთ ადამიანებს ბევრი ფული? რა მოაქვს ბევრ ფულს? არის თუ არა ბედნიერება ფულზე დამოკიდებული? დაასაბუთე შენი პოზიცია შესაბამისი არგუმენტებით.
რას გააკეთებდი, შენ რომ მილიონი გქონდეს?
2. დააკვირდი ამ ადამიანებს. აღწერე მათი გარეგნობა და ისაუბრე მათ შესახებ: შენი აზ-რით, არიან თუ არა ისინი მილიონერები, სად და როგორ ცხოვრობენ, რას საქმიანობენ, როგორია მათი დამოკიდებულება ფულთან და რატომ?

გიორგი კანდელიძე

ნიკოლოზ ბერდუბიძე

კარლ რაბადური

3. მოისმინე და შეამოწმე შენი ვარაუდი. დაუბრუნდი წინა დავალებას და თავიდან უზა-სუხე შეკითხვებს. შეასრულე დავალებები რვეულში.
4. წაიკითხე სულხან-საბა ორბელიანის იგავ-არაკი და შეასრულე მოცემული მითითებები.

გლახაკი და ქილა ერბო

ერთმა გლახაკმა კაცმა გზაზე ერთი ქილა ერბო იპოვა. აიღო, ნაჭერში გამოახვია, ჯოხი გაუყარა, მხარზე გაიდო და გზა განაგრძო, თან გულში ფიქრობდა: ღმერთმა ჩემი გამდიდრე-ბა მოინდომა. ჩავალ ქალაქში და ერბოს გავყვიდი; იმით თორმეტ წინილას ვიყიდი, მოვიყვან, დავზრდი, დავასუქებ და იმათაც გავყვიდი; მერე იმ ფულით გოჭებს ვიყიდი, დავასუქებ და იმათაც გავყვიდი; ალებული ფულით სახარე ხბორებს ვიყიდი, დავზრდი, მოვხნავ, დავეთესავ და ავშენებო.

კაცი გზად ერთ ხიდს მიაღწა. ოცნებებით გართულს ქალაქში შემა მიჰქონდა გასაყიდად. აქ ხარი ვერ გაივლის, უნდა შევძახო, – თქვა კაცმა, შესძახა „ხარებს“, ჯოხი მოიქნია და ერბოთი სავსე ქილა ხიდს დაჰკრა. ქილა გატყდა, ერბო დაიქცა და ოცნებებიც ერთ ნულში დაემსხვრა კაცს.

- უპასუხე შეკითხვებს.
 - ა. რატომ ვერ გამდიდრდა გლახაკი?
 - ბ. როგორ გესმის ხაზგასმული სიტყვები?
 - გ. რა შემთხვევაში არიან მეოცნებე ადამიანები წარმატებულები?
 - დ. გადაჭარბებული იყო თუ არა გლახაკის ოცნებები და რატომ?
 - ე. რა არის ამ იგავ-არაკის მთავარი სათქმელი? დაასაბუთე შენი გადაწყვეტილება.
- წაიკითხე მოცემული ფრაზები და განმარტე, რას ნიშნავს თითოეული მათგანი. მოცემუ-ლი ფრაზებიდან, რომელი გამოხატავს უკეთ იგავის მთავარ სათქმელს?
 1. გადაჭარბებული ოცნება ფუჭია და აუზღენელი;
 2. არ უნდა იოცნებო, უნდა იმოქმედო;
 3. „ქარის მოტანილს ქარი წაიღებს“.

5. რა იცო ქალღმერთ იუნონას შესახებ, რომელ მითოლოგიაში გვხვდება ის, ვის მფარველობს და რა კავშირი აქვს მას მონეტებთან? ნაიკითხე მოცემული ინფორმაცია და დაასახელე, რა არის, შენი აზრით, აქ მცდარი.

ძველ რომაელებს სწამდათ, რომ ყველა ღვთაება ცისა და მიწის ღმერთს – იუპიტერსა და მის მეგობარს – იუნონა-მონეტას ემორჩილებოდა. სიტყვა „მონეტა“ ქალღმერთ იუნონას ერთ-ერთ ეპითეტს წარმოადგენდა და სიმდიდრესა და სიუხვს ნიშნავდა.

იუნონა ოჯახის, დედობისა და ქალთა ნაყოფიერების ღვთაება იყო. მისი თაყვანისცემა მხოლოდ გაუთხოვარ ქალებს შეეძლო. თხის ტყავით შემოსილ იუნონას რომაელები ეტლზე ფართად და მახვილით ამხედრებულს გამოსახავდნენ.

იუნონას პატივსაცემად რომის ყველაზე მაღალ ადგილას, კაპიტოლიუმის ბორცვზე, ტაძარი ააგეს. დროთა განმავლობაში ტაძარი ზარაფხანად იქცა და იქ მოჭრილ რომაულ ფულს მის პატივსაცემად მონეტა ეწოდა.

6. მოისმინე და შეამოწმე შენი პასუხები. რა დაემატა და რა – არა? გაასწორე მცდარი ინფორმაცია რვეულში და ნაიკითხე.

7. დაუბრუნდი იუნონას შესახებ ინფორმაციას და შეასრულე მოცემული მითითებები.

I. ნაიკითხე და დაასახელე სწორი ვარიანტი.

„ეპითეტი“ არის პიროვნების, საგნის ან მოვლენის:

- ა. გაზვიადებით წარმოდგენა;
- ბ. ხატოვანი, მხატვრული განსაზღვრება;
- გ. გადატანითი მნიშვნელობა.

II. მოძებნე მსგავსი მნიშვნელობის მქონე სიტყვები ტექსტში და დაასახელე.

- ა. რჩევის მიმცემი, ჭკუის მასწავლებელი;
- ბ. სალოცაჲდ მიჩნევა, გაღმერთება.

III. ნაიკითხე განმარტებები და დაასახელე, რომელი მნიშვნელობით არის მოცემული სიტყვა ნახმარი.

„ნაყოფიერება“ არის:

- ა. მიწის, ნიადაგის მოსავლიანობა;
- ბ. შვილიერება;
- გ. შედეგის მოცემის უნარი, პროდუქტიულობა.

8. ნაიკითხე წინადადებები და დაასახელე ეპითეტები.

- ა. ფუნიკულიორიდან ჭალ-არა თბილისს გადახედეს.
- ბ. ზემოდან ჭალარა ცილქმარი იყურებოდა.
- გ. მოხუცი მხეს ეფიცებოდა და ბებერ ძელებს ითბობდა.
- დ. „ბებერ გაღაენზე არწივები სხედან“.
- ე. სოფლის ბოლოს ერთი მამალი ქალი ცხოვრობდა.
- ვ. ხელში ალესილი მახვილი ეჭირა.
- ზ. გაკაპასებული ქალი ალესილ სიტყვებს იქითაქით ისროდა.

გვ. 79

მოსწავლის წიგნი

5. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს რომაულ ქალღმერთ იუნონას შესახებ და პასუხობენ გამოთქვამენ ვარაუდებს.
6. ვერსიების გადასამოწმებლად მასწავლებელი მათ ასმენინებს ტექსტს (იხ. მოსასმენი ტექსტები).

მოსწავლის რვეული

გვ. 121 № 4: ხდება მოსმენილის გაგების შემოწმება.

გვ. 122 № 1 – გვ. 122 № 3: მოსმენილ და ნაკითხულ ტექსტებზე დაყრდნობით, სრულდება საკომუნიკაციო ტიპის სავარჯიშოები.

მოსწავლის წიგნი

7. მოსწავლეები უბრუნდებიან ტექსტს და ასრულებენ დავალების ინსტრუქციას.
8. მოსწავლეები კითხულობენ წინადადებებს და დასახელებს შესაბამის ეპითეტებს.

გვ. 80

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

1. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-გ პუნქტები.
2. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ზ პუნქტები.
3. დავალება სრულდება გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით.

თემა 3

სინტაქსური კავშირები

წინადადებაში სიტყვები გარკვეული წესით უკავშირდება ერთმანეთს.

სინტაქსური კავშირის გამოხატვის ძირითადი ენობრივი საშუალებებია:

სიტყვის ფორმა	წიგნი, წიგნმა, წიგნს... კითხულობს, წაუკითხავს...
დაშვებულ სიტყვები	თანდებული; კავშირი; თანდებულის ფუნქციით გამოყენებული ზმნიშედები...
სიტყვათა რიგი	გიორგის სახლი ჩემი სახლის გვერდით დგას...
ინტონაცია	დედა მოვიდა. დედა მოვიდა? დედა მოვიდა!

I. სიტყვის ფორმა:

იმისათვის, რომ სიტყვებს შორის კავშირი არსებობდეს, საჭიროა მათი სწორი გაფორმება წინადადებაში.

ა. სახელსა და სახელს შორის:

ჩემს ჩანთას, ძმის ჩანთას, ლამაზმა ტყავის ჩანთამ, ამ ორი ჩანთის ფერი, თავისი ჩანთის ფერი...

ბ. სახელსა და ზმნას შორის:

ბიჭი კითხულობს წიგნს; ბიჭებმა წაიკითხეს წიგნები; მას უყვარს კითხვა

გ. ზმნასა და ზმნიშედას შორის:

დღეს მიდის / გუშინ წავიდა; მალე დაიძინებს; კარგად დაუკრა; ზედა სანადიროდ მიდის...

II. დაშვებულ სიტყვები:

დ. თანდებულის დართვა სიტყვაზე გულისხმობს კონკრეტულ კავშირს სხვა სიტყვასთან.

სახლის წინ/უკან/მარჯვნივ/მარცხნივ...
სახლიდან შორის / სახლიდან ახლოს...
მიდის სახლში / შეგობართან / ტყისკენ...

ე. კავშირები გამოიყენება სიტყვების ან წინადადებების დასაკავშირებლად და განსაზღვრავს მათ შორის გარკვეულ ურთიერთობებს.

მე და შენ წავალთ; ან მე წავალ ან – შენ; მე წავალ თუ შენ? მე თუ წავალ, შენ რას გააკეთებ? ...

1. ყურადღებით გაეცანი ორივე გვერდზე მოცემულ ინფორმაციას და შეასრულე მოცემული მითითებები.

ა. დააკონკრეტე, რას გულისხმობს:

1. სახელსა და სახელს შორის სინტაქსური კავშირი?
2. სახელსა და ზმნას შორის სინტაქსური კავშირი?
3. ზმნასა და ზმნიშედას შორის სინტაქსური კავშირი?

ბ. რას იწვევს სიტყვათა რიგის შეცვლა წინადადებაში?

გ. რატომ არის მნიშვნელოვანი ინტონაცია? როდის ცვლის ის წინადადების შინაარსს?

2. წაიკითხე წინადადებები და დასახელე, სინტაქსური დაკავშირების რომელი ენობრივი საშუალებაა დარღვეული კონკრეტულ შემთხვევაში.

ა. დაიწყო ფილმი? – უთხრა გიორგიმ დას.

ბ. ერთი კაცი გზაში მონეტები იპოვა.

გ. სახლს უკან ტყეა, სად დათვი და მგელი ბინადრობენ.

დ. როდის შეიქმნა ქალაქის პირველი ფული?

ე. ქილა დაიქცა და ერბო გატყდა.

ვ. იუნონა ოჯახითა და დედობით ღვთაება იყო.

ზ. რომელ საათიდან გადის ავტობუსი, – იკითხა მგზავრმა.

3. დაუბრუნდი წინა დავალებას. გაასწორე დარღვეული სინტაქსური კავშირები, სწორად გადანერე წინადადებები და წაიკითხე სათანადო ინტონაციით.

4. გამოიყენე მოცემული სიტყვები და შეადგინე წინადადებები.

- ა. გოგონა ბალი ყვავილები პატარა ულამაზესი კრეფა
- ბ. გადაწყვეტილება ერთი თავისი მშვენიერი პატარა დღე სოფელი წასვლა გოგონა
- გ. ორი სახლი დიდი ცხოვრება პატარა ერთი ბიჭი

5. წაიკითხე და შეადარე ერთმანეთს ვარიანტები.

არის თუ არა მსგავსება ან განსხვავება მათ შორის და რატომ?

6. ხმამაღლა წაიკითხე მოცემული წინადადებები ხელოვნურად გამოყოფილი პაუზებით (/) და შეადარე ისინი ერთმანეთს.

შეასრულე ქვემოთ მოცემული მითითებები.

ნაფეხურები / თოვლზე ეტყობა / ვიღაც იყო.
ნაფეხურები თოვლზე / ეტყობა / ვიღაც იყო.
ნაფეხურები თოვლზე ეტყობა / ვიღაც იყო.

- ა. რა განასხვავებს ამ წინადადებებს ერთმანეთისაგან?
- ბ. რომელ სიტყვაზე კეთდება ხაზგასმა ცალკეულ შემთხვევაში?
- გ. მოისმინე ეს წინადადებები, ყურადღება მიაქციე ინტონაციას და თავიდან უპასუხე წინა შეკითხვებს.
- დ. დაასახლე, რას ნიშნავს ზმნა „ეტყობა“ ცალკეულ შემთხვევაში?

III. სიტყვათა რიბი:

ქართულში სიტყვათა რიგი შედარებით თავისუფალია, თუმცა არსებობს შემთხვევები, როცა სიტყვათა წყობა გავლენას ახდენს ფრაზაზე.

1. იცვლება შინაარსი:

- ა. დიდ ოთახში პატარა მაგიდა იდგა. პატარა ოთახში დიდი მაგიდა იდგა.
- ბ. იქ მოჭრილ ფულს მონეტა ეწოდა. იქ ეწოდა მოჭრილ ფულს მონეტა.

2. არ იცვლება შინაარსი, თუმცა ხდება კონკრეტულ სიტყვაზე ხაზგასმა:

- ა. იქ მოჭრილ ფულს ეწოდა მონეტა.
- ბ. მონეტა იქ მოჭრილ ფულს ეწოდა.

3. ირღვევა სტილი, ან საერთოდ გაუგებარი ხდება აზრი:

- ა. ერთ-ერთ უფრში წაეწყდი სამ სამართებელს.
- ბ. უფრში წაეწყდი ერთ-ერთ სამ სამართებელს.
- გ. სამ უფრში წაეწყდი ერთ-ერთ სამართებელს.

IV. ინტონაცია:

ხშირად ერთი და იგივე წინადადება (იგულისხმება როგორც სიტყვათა წყობა, ისე მათი ფორმა და სინტაქსური ურთიერთობა) შინაარსობრივად სხვადასხვაგვარად გაიზარება, თუ მათ სხვადასხვა ინტონაციით წარმოვთქვამთ.

ა. გიორგი მოვიდა?

შეიცავს კითხვას, რომლის პასუხიც დადებითია ან უარყოფითი. ინტონაცია აღმავალია, კითხვის მახვილს ატარებს ბოლო მარცვლი, რომელიც გაგრძელებულად წაშლითქმის.

ბ. გიორგი მოვიდა!

ძახილის წინადადება შეიცავს მთქმელის ემოციას, გრძნობას – სიხარულს, გაკვირვებას, შიშს და ა.შ. ინტონაცია, ჩვეულებრივ, დამავალია. მახვილი მტყულებ წინადადების შიგნით და მის ბოლოსაა.

გ. გიორგი მოვიდა?!

წინადადება ერთდროულად გამოხატავს კითხვასაც და ემოციასაც. წინადადების ინტონაცია რთულია – კითხვით-ძახილისა.

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- 4. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-გ პუნქტები.
- 5. დავალება სრულდება გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით.
- 6. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-დ პუნქტები.

გვ. 82

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები დეტალურად ეცნობიან ტექსტს და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-ე).
2. ტექსტზე დაყრდნობით, სრულდება დავალებათა სერია მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 122 № 5 — გვ. 123 № 9: სრულდება წაკითხულის გააზრება-სა და ლექსიკის ათვისებაზე ორიენტირებული დავალებების სერია.

მოსწავლის წიგნი

3. მოსწავლეები უბრუნდებიან ტექსტს და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-ე).
4. პასუხების სისწორის გადამოწმებლად მასწავლებელი მათ აკითხავს ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის წიგნში გვ. 128-133).

მოსწავლის რვეული

გვ. 124 № 1, 2, 3, 4: სრულდება წაკითხულ ტექსტთან დაკავშირებული დავალებათა სერია.

თემა 3

1. მოძებნე შესაბამისი ინფორმაცია ქვემოთ მოცემულ ტექსტში და დაასახელე.

- ა. რა მოხდა 2011 წლის ივნისში?
- ბ. რისი სახელწოდებებია „ოქროს ჩარდახი“ და „კოლხური თეთრი“?
- გ. რა აინტერესებდათ გამოფენაზე მისულ ადამიანებს?
- დ. კონკრეტულად, რა მასალა იყო გამოფენილი?
- ე. შენი აზრით, რატომ იყო სპასრული მონეტები გვერდნამოტეხილი?

„2011 წლის ივნისში ქუთაისის „ოქროს ჩარდახში“ ნუმიზმატთა კლუბის „კოლხური თეთრის“ ინიციატივით მონეტების გამოფენა მოეწყო. ადგილი სიმბოლურად შეირჩა, რადგან ამ ადგილზე თურმე ადრე სამეფო ხაზინა არსებობდა.“

დამთვალიერებელთა შორის იყვნენ კერძო კოლექციონერები, მეცნიერები და, უბრალოდ, ნუმიზმატიკით დაინტერესებული ადამიანები როგორც საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან, ისე თურქეთიდან, ეგვიპტიდან, ჩინეთიდან, გერმანიიდან და ამერიკიდან.

გამოფენაზე წარმოდგენილი იყო 130 ქვეყნის ფულის ერთეული, 7000-მდე ექსპონატი, ანტიკური ხანიდან დღემდე. დამთვალიერებელს საშუალება ჰქონდა, ენახა უნიკალური ფულის ერთეულები, რომლებიც მხოლოდ კერძო კოლექციონერების საკუთრებაა, მაგალითად, ძველი რომაული სესტერციები, კოლხური თეთრი, თამარ მეფის დროინდელი მონეტები, სპარსული გვერდნამოტეხილი მონეტები, ფაშისტური გერმანიისა და საბჭოთა კავშირის დროინდელი ფულის ერთეულები და სხვა“.

2. დაუბრუნე ტექსტს და შეასრულე დავალებები რვეულში.**3. წაიკითხე მოცემული ტექსტი და ჩაინიშნე პასუხები ფურცელზე. გააცანი თქვენი ვარიანტები ერთმანეთს და დაასაბუთეთ პოზიციები.**

- ა. ნუმიზმატიკა არის:
 1. ნებისმიერი ძველი ნივთის შეგროვება
 2. ახალი მონეტების გამოშვება
 3. ძველებზე მონეტების შემსწავლელი მეცნიერება
- ბ. ტერმინი „ნუმიზმატიკა“ მომდინარეობს:
 1. მონეტის ლათინური სახელწოდებიდან;
 2. იმ ბანკის სახელწოდებიდან, რომელშიც უძველესი მონეტები ინახება;
 3. იმ ადამიანის სახელიდან, რომელმაც მონეტების შეგროვება დაიწყო.
- გ. მონეტების შეგროვება თავდაპირველად დაიწყო:
 1. ეგვიპტეში ძვ. წ. II ს-ში
 2. ჩინეთში III-IV სს-ში
 3. იტალიაში XIV-XV სს-ში
- დ. თავდაპირველად კოლექციონერობას მისდევდნენ:
 1. ვაჭართა გაერთიანებები
 2. კერძო პირები
 3. ბანკები
- ე. მონეტების შეგროვებელს უწოდებენ:
 1. ნუმიზმატს
 2. კოლექციონერს
 3. არქეოლოგს

4. მოისმინე და შეამოწმე შენი ცოდნა.

5. დააკვირდი 82-83-ე გვერდებზე მოცემულ მონეტებს და აღწერე ისინი.

6. წაიკითხე და მიუთითე, რომელი მონეტაა.

- სუნიანი სერფერი (პალაუ)
- ცისფერი ბროლისა და ვერცხლის კუ (ინდოეთის ოკეანის პრიტანული ტერიტორია)
- სამფერა ია (კუკის კუნძულები)
- ცხოველთა სამეფო (სომალი)
- აღდგომის კუნძულის „ამოსახტომი“ თავი (კუკის კუნძულები)
- ეგვიპტური პირამიდა (კუნძული მენი)
- ვერცხედავ, არ ვესაუბრები, არ მესმის (სომალი)
- ილბიანი ლას-ვეგასი (პალაუ)

7. წაიკითხე და დააკვირე შესაბამის მონეტასთან.

- ამ შესანიშნავ მონეტებზე ცოცხლდება ცნობილი ქვის თავები, რომლებიც ამოდიან მონეტებიდან და ვერტიკალურად დგებიან.
- ეს მონეტა ლეგალურია და მისი გამოყენება ყველგან შეიძლება. მონეტაში ჩამაგრებულია სათამაშო ბანქოს კუთხე, რომელსაც ილბალი მოაქვს მოთამაშეებისათვის.
- მონეტა მოჭდილია ვერცხლით. თუ მას ხელს გაუხახუნებ, შეიგრძნობთ ოკეანის სასიამოვნო არომატს.
- მათი შექმნისას შთაგონების წყარო ველური ცხოვერება იყო. მონეტებს სხვადასხვა გარეული ცხოველის ფორმა და ფერადი გამოსახულება აქვს.
- ვერცხლში ჩასმული ეს სამი ბრძენი ოქროს მაიმუნი სომალის მონეტების ტოპოცეულში შედის.
- ეს ყვავილი კუკის კუნძულების ერთგვარი სიმბოლოა. ეს მონეტა იმითაც არის მნიშვნელოვანი, რომ ტიხრული მინაწერით არის შესრულებული, რაც მონეტებში ძალიან იშვიათია.
- სპილენძის მონეტაზე გამოსახულია ფარაონ ტუტანხამონის სიკვდილის ნილაში და რთული ეგვიპტური იეროგლიფები, მონეტის მეორე მხარეს კი გამოსახულია დედოფალი ლიზი II.
- ამბობენ, რომ ამ სახეობის კუ ნამდვილად ბინადრობს ინდოეთის ოკეანეში და, რეალურად, ის ძალიან მშვიდი და ლურჯია.

8. დაიყავით ჯგუფებად და მოამზადეთ პროექტი „ძველი ქართული მონეტები“.

- მოიძიეთ ინფორმაცია ქართული მონეტების შესახებ სხვადასხვა წყაროდან (ინტერნეტი, კატალოგი, წიგნები...)
- მიუთითეთ მისი მოჭრისა და გავრცელების ისტორია (სად მოიჭრა, ვის სახელს უკავშირდება, რა მასალისაგან, ვინ არიან მასზე გამოსახული და ა.შ.)
- მოიძიეთ ფოტოები და შეადგინეთ კატალოგი. დაურთეთ კატალოგს თქვენ მიერ მოძიებული მასალიდან საჭირო ინფორმაციები.
- მიეცით კატალოგს საბოლოო სახე და წარუდგინეთ კლასელებს.

გვ. 83

მოსწავლის წიგნი

- მოსწავლეები აკვირდებიან ილუსტრაციებს (გვ. 82-83) და აღწერენ გამოსახულ მონეტებს.
- მოსწავლეები აკავშირებენ დასახელებებს ილუსტრაციებზე გამოსახულ მონეტებთან.
- მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს და ცალკეულ მონაკვეთს (1-8) აკავშირებენ შესაბამის მონეტასთან.
- სრულდება პროექტის ტიპის სამუშაო: მოსწავლეები იყოფიან ჯგუფებად და ა-დ პუნქტებში მოვემუღლი ინსტრუქციის მიხედვით ახორციელებენ პროექტს „ძველი ქართული მონეტები“.

გვ. 84

მოსწავლის წიგნი

- მასწავლებელი ყურადღებას ამახვილებს ქვეთავის თემატურ და ენობრივ ცნობარზე. კლასი იყოფა წყვილებად. მეწყვილეები იკვლევენ სიტყვის „ბანკი“ წარმომავლობას.

მოსწავლის რვეული

გვ. 125 № 5: მოსწავლეები ავსებენ ტექსტს.

მოსწავლის წიგნი

- მეწყვილეები ადარებენ ერთმანეთის ნამუშევარს (ტექსტი მოსწავლის რვეულში).
- მოსწავლეები ეცნობიან ჩარჩოში მოყვანილ ტექსტს და უკავშირებენ მის მონაკვეთებს (1-4) ცალკეულ ილუსტრაციას.

თემა 3

2. ბანკები და გადასახადები

თემატური სწობარი

- საიდან მოდის სიტყვა „ბანკი“?
- როგორ მოვექცეთ? – მარტივი საბანკო ოპერაციები
- ფრენკ მაკნამარა – პლასტიკური ბარათების ისტორიიდან
- ფულის შენახვის სახალისო იტორიები
- სულხან საბას „ძუნწი და ოქრო“

ენობრივი სწობარი

- სიტყვათა რიგი მარტივ წინადადებაში
- ერთპირიანი, ორპირიანი და სამპირიანი ზმნური კონსტრუქციები

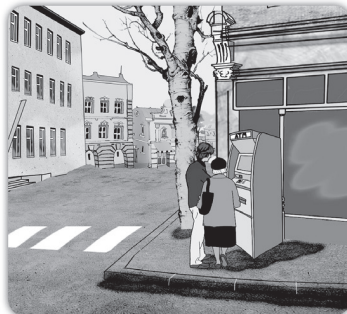
- რა იცი ბანკების შესახებ? როდის არსებობენ ისინი და რა არის მათი ფუნქცია? რას ნიშნავს სიტყვა „ბანკი“ და საიდან მომდინარეობს ის? იმუშავე მეწყვილესთან ერთად.
- ჯერ შეასრულე რვეულში მოცემული ტესტი და შემდეგ შეამოწმე შენი პასუხები.
- ნაიკითხე დააკავშირე მოცემული ინფორმაციები ფოტოებთან. დაასახელე, რა კავშირი აქვს თბილისის საჯარო ბიბლიოთეკასა და იაპონურ ტაძარს ბანკებთან.

- დაახლოებით, ძვ. წ. 3000 წელს მესოპოტამიაში ტაძრებისა და სასახლეების სახით შეიქმნა ბანკის ჩანასახი. ბანკების მაგივრობას იაპონიაშიც ტაძრები ასრულებდნენ, რომლებიც საკუთარ ქალაქის ფულს გამოსცემდნენ.
- თანამედროვე გაგებით, პირველი ბანკი 1407 წელს იტალიაში, ქალაქ გენუაში შეიქმნა.
- რაც შეეხება პირველ ქართულ ბანკს, ის თბილისში 1874 წელს ილია ჭავჭავაძის თაოსნობით დაარსდა. შენობაში, რომელიც ბანკს ეკუთვნოდა, დღეს ეროვნული ბიბლიოთეკის I კორპუსია განთავსებული.
- 1944 წელს 28 სახელმწიფომ შექმნა მსოფლიო ბანკის ჯგუფი. მათი შეთანხმებით, შეიქმნა საერთაშორისო საგაღმტეო ფონდი. ბანკის შტაბბინა ამერიკის შეერთებულ შტატებში, ვაშინგტონში მდებარეობს.

84 მომსახურება

4. დააკვირდი ფოტოებს და ისაუბრე მათ შესახებ – სად იმყოფება სანდრო კონკრეტულ სიტუაციაში, ვისთან ერთად და რას აკეთებს?
5. დაუბრუნდი ფოტოებს და დაასახელე, რა არის, შენი აზრით, სანდროს მიზანი ცალკეულ შემთხვევაში?
 - I
 - ა. სანდროს სურს ფულის გადარიცხვა;
 - ბ. ის აპირებს გადასახადების გადახდას;
 - გ. მას სურს ფულის გადახურდაცხება;
 - დ. სანდროს უნდა უცხოური ვალუტის ყიდვა.
 - II
 - ა. სანდრო ეხმარება ხანდაზმულ ადამიანს ბანკომატიდან ფულის გამოტანაში;
 - ბ. სანდრო უცხებს მას მობილურის ანგარიშს;
 - გ. ასწავლის, როგორ გადაიხადოს გადასახადი.
 - III
 - ა. სანდრო ეძებს კონკრეტულ ინფორმაციას ინტერნეტში;
 - ბ. ის სარგებლობს ინტერნეტბანკის მომსახურებით;
 - გ. სწავლობს, როგორ ისარგებლოს ინტერნეტბანკის მომსახურებით.
6. მოისმინე დიალოგები და შეამოწმე შენი ვარაუდი. დაასახელე, რა დაემთხვა და რა – არა.
7. დაუბრუნდი დიალოგებს. წაიკითხე მოცემული რეპლიკები, მოძებნე დაშვებული შეცდომები და დაასახელე. დააკავშირე ისინი შესაბამის სურათებთან.
 - ა. – ნახე, აქ მისათითებელია, რის გაკეთება შეგიძლია ინტერნეტბანკით!
– რა მარტივი იყო!
– ბოლოს შეგიძლია, შეხვალ წასულ ოპერაციებში და შეამოწმებ!
 - ბ. – კომუნალური მოსამსახურის გადახდა მინდა, თუ შეიძლება?
– შესაძლებელია! ანგარიშიდან გადავრიცხოთ?
– არა, ხელში მაქვს ფული!
– გადასახდელი აპარატით თუ ისარგებლებო, მომსახურებაზე პროცენტი არ დაგერიცხებათ!
8. სწორად გადაწერე რეპლიკები რვეულში და შეასრულე იქ მოცემული დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

4. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები აკვირდებიან ილუსტრაციებს და ასახელებენ ცალკეულ საკომუნიკაციო სიტუაციას.
5. დავალების I, II, III ნაწილებზე დაყრდნობით, მოსწავლეები განსაზღვრავენ ილუსტრაციების პერსონაჟის, სანდროს მიზანს ცალკეულ შემთხვევაში.
6. ვარაუდების გადასამოწმებლად მასწავლებელი კლასს ასმენინებს ტექსტს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 125 № 6-9: სრულდება დავალებები ტექსტზე დაყრდნობით.

მოსწავლის წიგნი

7. მოსმენილ ტექსტზე დაყრდნობით, მოსწავლეები ასრულებენ დავალების ა-ბ პუნქტებს.
8. შესწორებულ რეპლიკებს მოსწავლეები გადაწერენ რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 126 № 1 – გვ. 127 № 5: სრულდება ლექსიკური დავალებების სერია.

გვ. 86

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები ეცნობიან ჩარჩოში მოყვანილ ტექსტს და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-დ).
2. მოსწავლეები ეცნობიან ფრენკ მაკნამარას შესახებ ტექსტის პირველ მონაკვეთს და პასუხობენ ა-ვ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 128 № 1: სრულდება ნაკითხული ტექსტის გაგებაზე ორიენტირებული დავალება.

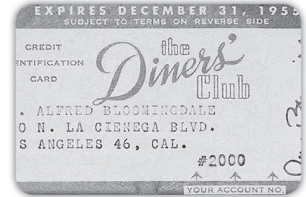
მოსწავლის წიგნი

3. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტის მეორე მონაკვეთს და პასუხობენ შეკითხვებს (გვ. 87).

თემა 3

1. გაეცანი ინფორმაციას და უპასუხე ქვემოთ მოცემულ შეკითხვებს.

პლასტიკური ბარათების ისტორია საკრედიტო ბარათების გამოშვებით იწყება. პირველი საკრედიტო ბარათები მე-20 ს-ის დასაწყისში ამერიკის შეერთებულ შტატებში გამოჩნდა და საერთოდ არ უკავშირდებოდა საბანკო სისტემას.

- ა. რა არის პლასტიკური ბარათი და რისთვის იყენებენ მას?
- ბ. ვინ უშვებს დღეს პლასტიკურ ბარათებს? დაასახელე სწორი ვარიანტი:
 1. საღაზღვეო კომპანია;
 2. ბანკი;
 3. სახელმწიფო.
- გ. სად და როდის გამოჩნდა პირველი საკრედიტო ბარათები?
- დ. შენი აზრით, რას უკავშირდებოდა პირველი საკრედიტო ბარათების გაჩენა? რატომ ფიქრობ ასე?

2. გაეცანი მოცემული ტექსტის I ეპიზოდს და უპასუხე შეკითხვებს.

I. 1949 წელს ერთ-ერთი ფინანსური კომპანიის ხელმძღვანელი, ნიუ იორკელი ბიზნესმენი, ფრენკ მაკნამარა მეგობრებთან ერთად საგანმოდ ნავიდა რესტორანში. ვახშმის დასრულების შემდეგ ფრენკმა გახსნა საფულე და აღმოჩნდა, რომ საკმარისი ფული თან არ ჰქონდა. ფრენკი იძულებული გახდა, ცოლისთვის დაერეკა, რათა მას სასწრაფოდ მიეტანა მისთვის ფული. ამ ინციდენტის შემდეგ ფრენკ მაკნამარამ დაიფიცა, რომ ასეთი რამ აღარ დავმართებოდა.

- ა. ვინ იყო ფრენკ მაკნამარა?
- ბ. სად ნავიდა ფრენკ მაკნამარა მეგობრებთან ერთად და რისთვის?
- გ. რა აღმოაჩინა ფრენკმა ვახშმის დასრულების შემდეგ?
- დ. რა გააკეთა ფრენკმა ამ ინციდენტის დასასრულებლად?
- ე. რა გადაწყვიტა ამ შემთხვევის შემდეგ ფრენკ მაკნამარამ?
- ვ. შენი აზრით, რა მოიფიქრა ფრენკმა?

3. ნაიკითხე ტექსტის გაგრძელება და შეაფასე შენი ვერსია. უპასუხე ... გვერდზე მოცემულ შეკითხვებს.

II. ამ შემთხვევის შემდეგ ფრენკს გაუჩნდა იდეა, რომ შეექმნა ისეთი საკრედიტო ბარათი, რომელსაც გამოიყენებდნენ არა ერთ რომელიმე მაღაზიასა თუ რესტორანში, არამედ ბევრ სავაჭრო დანესტებულეაში და არა მხოლოდ მშობლიურ ქალაქში, არამედ სხვადასხვა ქალაქსა თუ ქვეყანაში მოგზაურობის დროსაც.

ასე გაჩნდა „Diners Club“. ამ იდეის განსაკუთრებული სიახლე იყო ისიც, რომ საკრედიტო კომპანია თავად ზდებოდა კლიენტსა და ბიზნესს შორის შუამავალი.

ფრენკ მაკნამარა თავის კომპანიაში კლიენტებს კრედიტის გახსნას სთავაზობდა. ბარათის უკანა მხარეს მითითებული იყო სია იმ რესტორნებისა, რომლებშიც მათ ამ ბარათის გამოყენება შეეძლო.

- ა. რა მოიფიქრა ფრენკმა, რისი შექმნის იდეა გაუჩნდა მას?
- ბ. სად შეძლებდნენ ამ ბარათის მფლობელები მის გამოყენებას?
- გ. რა იყო ამ ახალი საკრედიტო ბარათის სიახლე?
- დ. რის შესახებ მოიცავდა ინფორმაციას საკრედიტო ბარათი?

4. დაუბრუნდი ფრენკის იდეას. გარდა კლიენტისა და ბიზნესის შორის შუამავლობისა, შენი აზრით, ჰქონდა თუ არა კომპანიას მოგება ამ საქმიდან და კონკრეტულად რა მოგებაზეა საუბარი?
5. წაიკითხე ტექსტის ბოლო მონაკვეთი და შეამოწმე შენი ვარაუდი. უპასუხე მოცემულ შეკითხვებს.
 - ა. ვისგან იღებდა მოგებას საკრედიტო კომპანია?
 - ბ. მოგებიდან რა წილს იღებდა ის?
 - გ. საიდან ჩანს, რომ საკრედიტო კომპანიის მიერ შეთავაზებული წინადადებით მომხმარებლები კმაყოფილები არ იყვნენ?
 - დ. კონკრეტულად, რა არ მოსწონდათ სავაჭრო ობიექტების მფლობელებსა და მათ კლიენტებს?
 - ე. შენი აზრით, რა ბედი ეწია ფრენკ მაკნამარას საკრედიტო კომპანიას? დაასახელე სწორი ვარიანტი და დაასაბუთე, რატომ ფიქრობ ასე.
 1. პოტენციურმა კლიენტებმა კომპანიასთან ურთიერთობაზე უარი თქვეს და კომპანია დაიხურა;
 2. პოტენციური კლიენტები არ უხდიდნენ კომპანიას ფულს და კომპანია გაკოტრდა (ქონების გარეშე დარჩა);
 3. კომპანიამ გადალახა სიძნელეები და ერთ-ერთ ყველაზე წარმატებულ კომპანიად იქცა.
6. მოსმინე ინფორმაცია “Diners Club”-ის შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია.

III. კომპანიის საკრედიტო ბარათით განხორციელებული ყოველი ოპერაციისათვის სავაჭრო დაწესებულებებისაგან საკრედიტო კომპანია იღებდა საერთო ღირებულების 7%-ს, ხოლო ბარათის მფლობელებისაგან – ყოველწლიურად 3 დოლარს.

დასაწყისში საქმე არც ისე კარგად მიდიდა, ვინაიდან რესტორნის მფლობელებს არ სურდათ 7%-ის გადახდა. ამიტომ ისინი კვლავ საკუთარი ბარათების გამოყენებას ცდილობდნენ. თავის მხრივ, არც პოტენციური კლიენტებს სურდათ „Diners Club“-ის საკრედიტო ბარათების შეძენა, ვინაიდან ისინი არც ისე დიდ არჩევანს სთავაზობდნენ მათ.

გვ. 87

მოსწავლის წიგნი

4. წაკითხულ ტექსტზე დაყრდნობით, მოსწავლეები მსჯელობენ ფრენკ მაკნამარას იდეის შესახებ.
5. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტის ბოლო მონაკვეთს (III) და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-ე/1-3).

მოსწავლის რეველი

გვ. 128 № 2, 3: სრულდება ენობრივი ტიპის სამუშაო.

მოსწავლის წიგნი

6. მოსწავლეები ისმენენ ტექსტს (იხ. მოსასმენი ტექსტები) და ამონებენ საკუთარი მოსაზრებების სისწორეს.

მოსწავლის რეველი

გვ. 128 № 4 – გვ. 129 № 7: სრულდება მოსმენილის გაგებაზე ორიენტირებული დავალებები.

გვ. 88

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ი პუნქტები.
- გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ვ პუნქტები (გვ. 89).

თემა 3

სიტყვათა რიგი მარტივ ნინადადებაში

I. სიტყვათა რიგი უსუბიექტო (და უობიექტო) ნინადადებაში.

- ზმნა, ჩვეულებრივ, ბოლოში დგას.
- გარემოება (/ზმნიზედა), რომელიც ახლავს ზმნას, წინ უსწრებს მას.

ძალიან ცხელიდა.
გუშინ ცხელიდა.
აქ ცხელიდა.

- თუ ზმნას სამივე სახის გარემოება ახლავს, მათი წყობა, როგორც წესი, ასეთია:

დრო + ადგილი + ვითარება + ზმნა
(როდის) (სად) (როგორ)

გუშინ აქ ძალიან ცხელიდა.

II. არ შეიძლება გაითიშოს სახელ ზმნა (საწყისი / მიმდევარი) და მასთან აზრობრივად დაკავშირებული სიტყვები (უბრალო დამატება ან გარემოება).

- ეს სიტყვები წინ უსწრებენ სახელ ზმნას.

სიცივისაგან აკანკალებული
ქალაქიდან (სოფელში) დაბრუნებული
ძლიერ გამბედავი
ორმოში ჩაყრილი
სახლიდან (სხვაგან) წასვლა...

III. როცა ერთპირიან ზმნურ კონსტრუქციაში ნინადადებას იწყებს დროის გარემოება (/დროის ზმნიზედა), მას:

- ჩვეულებრივ, მოსდევს ქვემდებარე, ზმნა კი ნინადადების ბოლოშია.

მალე გაზაფხული დაიწყო.
სალამოს დედა ადრე დაბრუნდება.

- ზმნა იმ შემთხვევაში შეიძლება მოსდევდეს დროის გარემოებას, თუ მთქმელი მასზე აკეთებს ზაზგასმას.

მალე დაიწყო გაზაფხული.
სალამოს დაბრუნდება დედა.

1. გაეცანი ორივე გვერდზე მოცემულ ინფორმაციას და უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. რა არის, შენი აზრით, მარტივი ნინადადება?

მარტივი წინადადებაა ის, რაშიც:

- ცოტა სიტყვაა;
- ერთი აზრია მოცემული;
- დამხმარე სიტყვები არ არის.

- ბ. ძირითადად, რომელ ადგილას დგას ზმნა მარტივ ნინადადებაში?

- გ. რას ნიშნავს „უსუბიექტო ნინადადება“?

- დ. როგორი თანამიმდევრობით ლაგდება გარემოებები უსუბიექტო ნინადადებაში?

- ე. როგორც წესი, რა ადგილს იკავებს დროის გარემოება (როდის?) ნინადადებაში?

- ვ. როგორ გეხმოს: ერთპირიანი, ორპირიანი და სამპირიანი ზმნური კონსტრუქციები? დაასახელე მაგალითები.

- ზ. რა შემთხვევაში მოსდევს ზმნა დროის გარემოებას ერთპირიანი ზმნური კონსტრუქციის შემცველ ნინადადებაში?

- თ. რომელი სიტყვები იძლევა მთავარ ინფორმაციას ნინადადებაში?

- ი. როგორია სიტყვათა ბუნებრივი წყობა ორ და სამპირიანი ზმნური კონსტრუქციის შემცველ ნინადადებაში?

2. წაიკითხე ... გვერდზე მოცემული ნინადადებები და შეასრულე მოცემული მითითებები.

- გამოყავი მთავარი ინფორმაცია და დაასახელე.
- დაასახელე დამატებითი ინფორმაცია. მიუთითე, რომელ სიტყვას უკავშირდება და კონკრეტულად რის შესახებ იძლევა ის ინფორმაცია?
- დაასახელე, რამდენპირიანი ზმნური კონსტრუქციის შემცველი კონკრეტული ნინადადებაა.

- ა. გემზე უჯრებიანი კარადა აღმოვაჩინე.
- ბ. მოულოდნელად საშინელი ქარი ამოვარდა.
- გ. ერთმა გლეხმა აღებული ფულით ხბორები იყიდა.
- დ. სიტყვა „მონეტა“ ქალმერთ იუნიონას ერთ-ერთ ეპითეტს წარმოადგენდა.
- ე. იენისში ქუთაისის „ოქროს ჩარდახში“ მონეტების გამოფენა მოეწყო.
- ვ. 1933 წელს აუქციონზე ორმაგი არნიის ოქროს მონეტა გაიყიდა.
3. დაუბრუნდი წინა დავალებას და შეცვალე წინადადებებში სიტყვათა წყობა ისე, რომ არ დაირღვეს მოცემული აზრი.
- იმუშავე რვეულში.
- წაიკითხე და შეადარე სხვების ვარიანტებს.
4. ყურადღებით წაიკითხე მოცემული მითითებები და შეასრულე ისინი რვეულში.
- ყუთში მოცემული სიტყვები აზრობრივად დააკავშირე ერთმანეთთან და გააცანი კლასელებს.
 - გამოიყენე აზრობრივად დაკავშირებული სიტყვები, შეადგინე წინადადებები და გააცანი კლასელებს.
 - შეადარეთ ერთმანეთის ვარიანტები და იმსჯელეთ არსებულ მსგავსება-განსხვავებებზე.
- ა.
- სხვადასხვა იყენებდნენ დროიდან მიზნითაც მონეტებს უძველესი
- ბ.
- მონეტებისაგან ავადმყოფის ხმაღს დამზადებულ საწოლთან ჩინელები კიდებდნენ

IV. ორპირიან ზმნურ კონსტრუქციაში:

- ჩვეულებრივი წყობაა:
 - ა. სუბიექტი – ობიექტი – ზმნა
კაცმა მონეტები იპოვა.
 - ბ. სუბიექტი – ზმნა – ობიექტი
კაცმა იპოვა მონეტები.
 - გ. ობიექტი – სუბიექტი – ზმნა
მონეტები კაცმა იპოვა.
- თუ სუბიექტსა და ობიექტს დამატებითი ინფორმაციაც ახლავს, მაშინ ეს ინფორმაცია იმ სიტყვის წინ დგას, რომელსაც ის აზრობრივად უკავშირდება.
ერთმა გლახაკმა კაცმა ძველი მონეტები იპოვა.
- თუ წინადადებაში არის სხვადასხვა სახის გარემოებაც, მაშინ ისინიც, ჩვეულებისამებრ, უსწრებენ ზმნას, თუმცა აუცილებელი არ არის, უშუალოდ მის წინ იდგნენ.
 - ა. *ერთხელ ერთმა გლახაკმა კაცმა მოულოდნელად გზაზე ძველი მონეტები იპოვა.*
 - ბ. *ერთხელ ერთმა გლახაკმა კაცმა გზაზე მოულოდნელად ძველი მონეტები იპოვა.*
 - გ. *ერთმა გლახაკმა კაცმა ერთხელ გზაზე მოულოდნელად ძველი მონეტები იპოვა.*

V. სამპირიან ზმნურ კონსტრუქციაში (საუბარია ჩვეულებრივ თხრობით წინადადებაზე), ბუნებრივია, როცა წინადადებას სუბიექტი ან მიცემითბრუნვიანი დამატება (ირიბი O) იწყებს, ზმნა კი წინადადების ბოლოში ან შუაშია:

- ა. *ფრენკმა კლიენტებს კრედიტის გახსნა შესთავაზა.*
- ბ. *კლიენტებს ფრენკმა კრედიტის გახსნა შესთავაზა.*
- გ. *ფრენკმა კლიენტებს შესთავაზა კრედიტის გახსნა.*

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

3. დავალება სრულდება გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით.
4. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ბ პუნქტები.

გვ. 90

მოსწავლის წიგნი

1. ილუსტრაციებზე დაკვირვებით, მოსწავლეები პოულობენ საერთოს მათ შორის.
2. მოსწავლეები ეცნობიან დავალების ა-ვ პუნქტებს და უკავშირებენ მათ ილუსტრაციას.
3. მოსწავლეები აყალიბებენ მოსაზრებებს და იშველიებენ არგუმენტებს.
4. მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს ილუსტრაციებზე აღწერილი სიტუაციების შესახებ.
5. ვარაუდების გადასამოწმებლად მასწავლებელი მათ ას-მენინებს ტექსტს.

თემა 3

1. დააკვირდი ფოტოებს. რა აერთიანებს მათზე გამოსახულ საგნებს?

2. წაიკითხე მოცემული განმარტება და დააკავშირე შესაბამის ფოტოსთან. დასა-ახელე, რა არის.

ა. ლითონის ყუთი ფულისა და ძვირფასეუ-ლობის შესანახად.

ბ. მატყლით ან ბამბით გატენილი მოგრძო და მრგვალი თავქვეშ დასადები.

გ. მომცრო პარკი (ტყავისა ან რაიმე ქსო-ვილისა) ფულის ან სხვა წვრილმანი ნივთებისათვის.

დ. ფართოპირიანი, ყელგანიერი თიხის ჭურჭელი.

ე. სხვადასხვა ზომისა და ფორმის ვიწრო ჭრილის მქონე პატარა დახურული ჭურ-ჭელი, რომელიც განკუთვნილია ზურდა ფულის ჩასაყრელად და შესანახად.

ვ. დედამისის მყარი ზედაპირი.

3. შენი აზრით, რომელია მათგან ფულის შე-ნახვის ყველაზე საიმედო საშუალება და რატომ? კიდევ სად ინახავენ დღეს ფულს?

4. დააკვირდი ქვემოთ მოცემულ სურათებს და აღწერე ისინი. რა ხდება თითოეულ მათგანზე? რა მსგავსება და განსხვავებაა მათ შორის?

5. მოისმინე ინფორმაციები და შეა-მონმე შენი ვერსიები. თავიდან უპასუხე შეკითხვას – რა მოხდა პაკისტანში, ნორ-ვეგიასა და პეკინში? შეასრულე დავალე-ბები რვეულში.

90 მომსახურება

6. დააკვირდი სურათებს და აღწერე ისინი – რას აკეთებს კაცი პირველ, მეორე სურათზე?

7. დაუბრუნდი სურათებს, წაიკითხე მოცემული შეკითხვები და ჩაინიშნე ფურცელზე სწორი ვარიანტები.

ა. რატომ დაფლავა კაცმა ოქრო მინაში?	ბ. რატომ ტირის კაცი?
1. მოპარული პქონდა და მაღავედა;	1. დაავიწყდა, სად დამარხა ოქრო;
2. იქ ინახავდა დროებით;	2. ოქრო მოპარული დახვდა;
3. ენანებოდა მისი დახარჯვა.	3. არ იცის, როგორ გამოიყენოს ეს ოქრო.

8. წაიკითხე სულხან-საბა ორბელიანის იგავ-არაკს და შეამოწმე შენი ვერსია. რას ნიშნავს სიტყვა „ძუნწი“ და ვინ არის ამ იგავში ძუნწი?

ძუნწი და ოქრო

ერთმა კაცმა დიდძალი ოქრო მინაში დამარხა. ყოველდღე მიდიოდა ეს კაცი იმ ადგილას და ამოწმებდა. შეამჩნია სხვა კაცმა ეს და დაინტერესდა, ნეტავ, რა აქვს, ასე ხშირად რომ მიდის და ნახულობსო. გადაწყვიტა, მისულიყო და ამოეთხარა. მართლაც, მივიდა ერთ ღამეს, ამოთხარა ოქრო და წაიღო. მის ნაცვლად კი, მინაში ლოდი ჩამარხა.

ერთ დღესაც მოუწდა კაცს თავისი ოქროს ნახვა. მივიდა, ამოთხარა მინა და რას ხედავს – ოქროს ნაცვლად ლოდი დევს მინაში. დაიწყო კაცმა ტირილი. მივიდა მასთან ოქროს მომპარავი და ტირილის მიზეზი ჰკითხა.

– ოქროს დახარჯვა მენანებოდა და მინაში დავმარხე. ვიღაცას გაუგია, მოუპარავს და მის ნაცვლად ლოდი დაუმარხავს! – უპასუხა ოქროს პატრონმა.

– ვაი, შენს თავს! რისთვის ტირი? მაგ მინაში ოქრო იდებოდა თუ ქვა, რა მნიშვნელობა აქვს, თუკი არ დახარჯავ! – მიუგო ქურდმა.

9. დაუბრუნდი იგავ-არაკს და უპასუხე შეკითხვებს.

- რა უთხრა მომპარავმა ოქროს პატრონს, როცა მისი ტირილის მიზეზი გაიგო?
- ეთანხმები თუ არა მას?
- სწორად მოიქცა თუ არა ძუნწი, ოქრო მინაში რომ დამარხა?
- რა უნდა გაეკეთებინა მას? შენ რას იზამდი?
- რა არის ამ იგავის მთავარი სატყმელი?

10. გამოიყენე სათანადო არგუმენტები და დაასაბუთე ან უარყავი მოცემული დებულება:
„არქონება ცუდია და ცუდად ქონება კი უარესია!“

გვ. 91

მოსწავლის წიგნი

- მოსწავლეები აღწერენ ილუსტრაციებზე გამოსატყულ სიტუაციებს.
- ილუსტრაციებზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს (ა-ბ/1-3).
- მოსწავლეები კითხულობენ სულხან საბა ორბელიანის იგავ-არაკს “ძუნწი და ოქრო” და ამოწმებენ ვერსიებს (დავალემა № 7).
- იგავ-არაკზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს (ა-ე).
- მოსწავლეები მსჯელობენ დებულების შესახებ.

გვ. 92

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებელი ყურადღებას ამახვილებს ქვეთავის თემატურ და ენობრივ ცნობარზე. მოსწავლეები აკვირდებიან ილუსტრაციას და პასუხობენ ა-გ შეკითხვებს.
2. ილუსტრაციაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები ამოიცნობენ საკომუნიკაციო სიტუაციას (პუნქტები ა-დ).
3. ვერსიების გადასამოწმებლად ისინი ისმენენ რეკლიმებს (იხ. მოსასმენი ტექსტები).

მოსწავლის რვეული

გვ. 130 № 1 – გვ. 132 № 4: სრულდება საკომუნიკაციო და ენობრივი ტიპის დავალებათა სერია.

თემა 3

3. დაზღვევა

თემატური სწოზარი

- სად და როდის გაჩნდა დაზღვევის იდეა?
- ედუარდ ლიოდი და მისი ლონდონური ყავახანა
- ნიდერლანდური სადაზღვევო კომპანიის უჩვეულო შემოთავაზება
- უცნაური კვლევის უცნაური შედეგები

ენობრივი სწოზარი

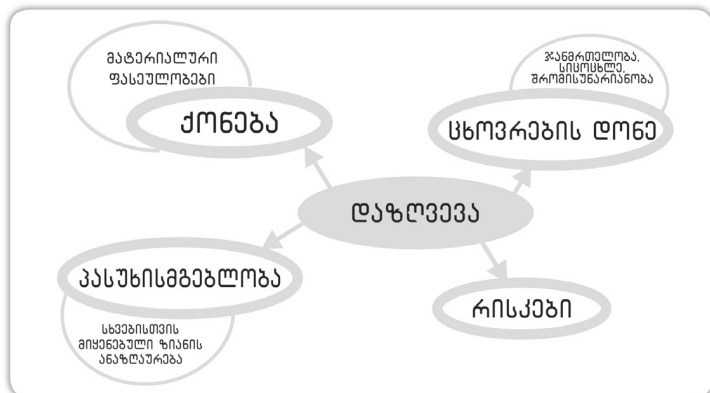
- განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები

1. დააკვირდი სურათს და ისაუბრე მის შესახებ მოცემული შეკითხვების გათვალისწინებით.
 - ა. რა ინციდენტი მოხდა და როგორია მისი შედეგები?
 - ბ. დაზარალებულმა თუ არა ამ ინციდენტის მონაწილე პირები ავარიის შედეგად და, კონკრეტულად, რა ზიანი მიადგათ მათ?
 - გ. რას აკეთებენ მძღოლები და როგორია მათი რეაქციები? შეადარე ისინი ერთმანეთს და განმარტე, შენი აზრით, რატომ აქვთ მათ განსხვავებული რეაქცია? რომელი მანქანის მძღოლია მშვიდად? რომელია აღელვებული და დაღონებული?

2. დაუბრუნდი სურათს. სად რეკავს წითელი მანქანის მფლობელი და რატომ? აირჩიე სათანადო ვარიანტი და დაასაბუთე პასუხი სურათზე დაყრდნობით.
 - ა. საპატრულო პოლიციაში;
 - ბ. სასწრაფო დახმარების სამსახურში;
 - გ. სადაზღვევო კომპანიაში;
 - დ. სამაშველო სამსახურში.
3. მოისმინე მისი რეკლიკები და შეამოწმე შენი პასუხი. შეასრულე დავალება რვეულში.

4. დააკვირდი მოცემულ სქემას და ისაუბრე მის შესახებ — რის შესახებ იძლევა ის ინფორმაციას, რა სახის დაზღვევა არსებობს და, კონკრეტულად, რას გულისხმობს თითოეული მათგანი?

5. წაიკითხე მარჯვნივ მოცემული დაიჯესტი და უპასუხე შეკითხვებს.

- რა ტიპის ტექსტებია?
- რის შესახებ იძლევა თითოეული ტექსტი ინფორმაციას?
- სად, როდის რა მოხდა თითოეულ შემთხვევაში?
- ვინ ან რა დაზარადა მომხდარის შედეგად?
- დაზღვევის რომელი ფორმა ეხება მოცემულ შემთხვევაში დაზარალებულს და რატომ?

6. დაუბრუნდი ... გვერდზე მოცემულ სურათს. გამოიყენე მეოთხე დავალეში მოცემული სქემა და დაასახელე:

რა სახის დაზღვევამ უნდა უზრუნველყოს მომხდარი ინციდენტის შედეგად მიყენებული ზარალის ანაზღაურება და, კონკრეტულად, რისთვის უნდა გასცეს ფულადი კომპენსაცია სადაზღვევო კომპანიამ?

„წუხელ თბილისში დიდი სისწრაფით მოძრავი BMW-ს მარკის მსუბუქი ავტომანქანა გზიდან გადავიდა და ზეს შეეჯახა. ავარიის შედეგად არაფერი დაზარალდა. ავარიის მიზეზად, გადაჭარბებულ სისწრაფესთან ერთად, ავტომანქანის გაუმართაობა სახელდება“.

„დღეს, დილით, ერთ-ერთ საცხოვრებელ სახლში მომხდარი გაზის აფეთქების შედეგად 6 ადამიანი დაშავდა, მათ შორის ერთი, ასაკოვანი ქალბატონი, მძიმე მდგომარეობაშია. დაშავებულები ქალაქის სხვადასხვა კლინიკაში გადაიყვანეს“.

„ორი დღის წინ სოფელ ბარალებში ჩამონოლილმა მენეჯერმა ერთი მოსახლის საკარმიდამო ნაკვეთი სრულად ჩაიტანა მიწაში. სერიოზულად დაზიანდა საცხოვრებელი სახლის უკანა კედელი“.

„სამშენებლო სამუშაოების დროს ჩამოვარდნილმა არმატურამ გვერდით მდგომი სახლის სახურავი დააზიანა“.

გვ. 93

მოსწავლის წიგნი

- მოსწავლეები აკვირდებიან მოცემულ სქემას და ამოკრეფენ კონკრეტულ ინფორმაციას.
- მოსწავლეები ეცნობიან ჩარჩოში მოყვანილ დაიჯესტს და პასუხობენ ა-ე შეკითხვებს.
- მოსწავლეები უბრუნდებიან სქემას (დავალემა № 4) და პასუხობენ შეკითხვას.

მოსწავლის რვეული

გვ. 132 № 1-4: სრულდება კონტექსტთან დაკავშირებული დავალებების სერია.

გვ. 94

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები, ჩარჩოში მოყვანილ სამეტყველო ფუნქციებზე დაყრდნობით, აყალიბებენ მოსაზრებებს თემასთან დაკავშირებით.
2. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს და ადარებენ ინფორმაციას გამოთქმულ ვარაუდებს/ვერსიებს.

მოსწავლის რეველი

გვ. 134 № 1-4: სრულდება ტექსტის გაგებაზე ორიენირებული დავალებები.

თემა 3

1. შენი აზრით, სად და როდის გაჩნდა დაზღვევის იდეა და რისგან იზღვევდნენ ადამიანები თავს ძველად? გააცანიტე ერთმანეთს თქვენი ვერსიები და დაასაბუთეთ, რატომ ფიქრობთ ასე.

ნიმუში: მე ვფიქრობ, რომ (/ჩემი აზრით / ალბათ / ჩვენი გადაწყვეტილებით...) ...ში, დაახლოებით, ... საუკუნეში.

ადამიანები აზღვევდნენ საკუთარ ...-ს იმიტომ, რომ მაშინაც არსებობდა რისკები ...-ის დაკარგვის, დაზიანების, გაუარესების და ა.შ.

2. წაიკითხე მოცემული ტექსტის I აბზაცი და შეადარე შენს ვერსიას. თავიდან წაიკითხე ტექსტი და დააკავშირე ფაქტობთან. შეასრულე დავალებები რეველში.

ჯერ კიდევ ძვ. წ. IV ათასწლეულში ძველ ეგვიპტეში შეიქმნა ქვისმთელთა (პირამიდების მშენებელთა) ურთიერთ-დახმარების ფონდები გარდაცვლილთა ან დასახიჩრებულთა ოჯახების დასახმარებლად. მესოპოტამიაში ჰამურაბის (ბაბილონის სახელმწიფოს მეფე, ცნობილი პირველი კანონების ავტორი, ძვ.წ. 1792-1750 წწ.) კანონების მიხედვით კი, მექარავენი ნინასნარ უთანხმდებოდნენ ერთმანეთს, რომ მოგზაურობისას ყაჩაღებისა თუ სტიქიის მიერ მიყენებული ზარალი თანაბრად გაენაწილებინათ. მსგავსი ხელშეკრულებები იდებოდა პალესტინასა და სირიაშიც.

რომაელები იყენებდნენ პირველები, რომლებსაც ჰქონდათ დაზღვევა დასაფლავების ხარჯების ასანაზღაურებლად. ლეგიონერებს რეგულარულად შეჰქონდათ თანხა საგანგებო საღარიბოში, რათა, დაღუპვის შემთხვევაში, ოჯახი საარსებო წყაროს გარეშე არ დარჩენილიყო.

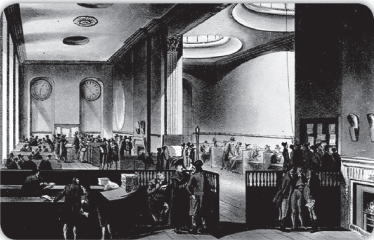
პირველი სადაზღვევო ხელშეკრულება გაფორმდა 1347 წელს გენუაში. გაუთვალისწინებელი ხარჯებისაგან დაზღვევის ხომალდი „სანტა კლარა“, რომელსაც ტვირთი გენუიდან მაიორკაზე გადაჰქონდა.

XVII ს-ში, ელიზაბეტ I-ის თაოსნობით, ლონდონში ჩამოყალიბდა ლარიბთა შემწე პირველი ორგანიზაცია.

1666 წელს ლონდონში გაჩენილმა ხანძარმა 70 ათასი ადამიანი იმსხვერპლა. ამ ფაქტის შემდეგ ნიკოლას ბარბოსმა საფუძველი ჩაუყარა სახანძრო დაზღვევას და 1680 წელს გახსნა პირველი ხანძრის საწინააღმდეგო სადაზღვევო კომპანია.

3. დააკვირდი ქვემოთ მოცემულ სურათებს და ისაუბრე მათ შესახებ.
- ა. სად არიან ეს ადამიანები და რას აკეთებენ?
 - ბ. დააკვირდი მათ ემოციებს პირველ სურათზე. როგორი სახეები აქვთ მათ და რა არის, შენი აზრით, ამის მიზეზი?
 - გ. ვინ არიან ეს ადამიანები და რა აინტერესებთ მათ?
4. სწრაფად ჩაიკითხე ტექსტი და შეამოწმე შენი ვერსია.
5. დაუბრუნდი ტექსტს, მოძებნე პასუხები ქვემოთ დასმულ კითხვებზე და წაიკითხე.
- ა. ვინ და რისთვის იკრიბებოდა ლოიდის ყავახანაში?
 - ბ. რა აინტერესებდა თავად ლოიდს იქ შეკრებილი ადამიანებისაგან და რატომ?
 - გ. რა იყო ლოიდის სადაზღვევო კომპანიის ამოცანა?
 - დ. რა მიზნით დააარსა ლოიდმა გაზეთი?

6. დაუბრუნდი ტექსტს და შეასრულე დავალებები რვეულში.

ედუარდ ლოიდი

1688 წელს ედუარდ ლოიდმა ლონდონში გახსნა ყავის სახლი, რომელზეც დიდ იმედს ამყარებდა. ლონდონური ყავახანა მხოლოდ მამაკაცების თავშესაფარი იყო. აქ იკრიბებოდნენ საზოგადოების სხვადასხვა ფენის წარმომადგენლები და ფინჯან ყავასთან ერთად მთელი ღამის განმავლობაში მსჯელობდნენ არაერთ საკითხზე. ადგილობრივი ბრიტანელების გარდა, ლოიდის ყავახანას სტუმრობდნენ ჩამოსულებიც: მოგზაურები, ვაჭრები, გემთფლობელები და მეკობრეებიც კი.

ლოიდი და მისი გუნდი ყურადღებით ისმენდა ამ ადამიანების მიერ მოთხრობილ სათავგადასავლო ისტორიებს და თავისთვის, ჩუმად, რაღაცებს ინერდა. ლოიდის ბრძანებით, ყავახანის მიმდინარე ქაღალდზე ყურადღებით უსმენდნენ ზღვაოსან სტუმრებს და შეკრებილი ინფორმაცია მეპატრონესთან მიჰქონდათ.

1688 წელსვე ლოიდის ყავახანაში ჩამოყალიბდა პირველი სადაზღვევო კომპანია („Lloyd's“), რომელიც დღემდე მსოფლიოს ერთ-ერთ უდიდეს სადაზღვევო კორპორაციად მიიჩნევა.

1696 წელს ედუარდ ლოიდმა დააარსა გაზეთი „ლოიდის ცნობები“, რომელშიც მოცემული იყო სადაზღვევო ტარიფები, ინფორმაცია გემებისა და მათი ადგილმდებარეობის შესახებ. მაღე ეს გაზეთი ინგლისის მთავრობამ ბუნდოვანი მიზეზების გამო აკრძალა, მაგრამ ლოიდმა მის ნაცვლად ახალი გაზეთი გამოუშვა, რომელსაც „ლოიდის ფურცელი“ უწოდა. გაზეთში მოცემული იყო ინფორმაცია მსოფლიო პორტებში გემების შემოსვლისა და გასვლის, აგრეთვე, საზღვაო უბედურებებისა და გემების სადაზღვევო ტარიფების შესახებ.

მოსწავლის წიგნი

3. მოსწავლეები აკვირდებიან ილუსტრაციებს და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-გ).
4. ტექსტის გაცნობითი ნაკითხვის შემდეგ ისინი ამონებენ გამოთქმული ვერსიების სისწორეს.
5. მოსწავლეები დეტალურად ეცნობიან ტექსტს და პასუხობენ ა-დ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
6. ტექსტზე დაყრდნობით, სრულდება დავალებები მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 135 № 5, 6, 7: ნაკითხულ ტექსტზე დაყრდნობით, სრულდება დავალებების სერია.

გვ. 96

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

1. დავალება სრულდება გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით.
2. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-გ პუნქტები.
3. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ე პუნქტები.
4. დავალება სრულდება გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით.
5. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ვ პუნქტები (გვ. 97).

თემა 3

ბანაჰარძოქაული სიტყვები და გამოთქმები

1. არსებობს სიტყვები და გამოთქმები, რომლებსაც წინადადებაში იმისათვის ვიყენებთ, რომ უფრო მეტად დავაკონკრეტოთ, დავაზუსტოთ, ავხსნათ, განვმარტოთ წინადადების ესა თუ ის ნევრი.

- ა. მე დავიბადე საქართველოში, თბილისში.
 ბ. შორს, მთებს გადაღმა, ერთი უცნაური მოხუცი ცხოვრობდა.
 გ. მე-17 საუკუნის ბოლოს, 1688 წელს, ლოიდმა ლონდონში ყავის სახლი გახსნა.
 დ. ზამთრის ღამე იყო, ცივი და ბნელი.
 ე. ერთ დღესაც კაცი, ჩვეულებისამებრ, თავისი ოქროს სანახავად წავიდა.
 ვ. ფრენკ მაკნამარა, ნიუ-იორკელი ბიზნესმენი, მეგობრებთან ერთად რესტორანში სავაზმოდ წავიდა.
 ზ. ყველანი, გარდა ჩემი ძმისა, სახლში ვიყავით.
 თ. მიუხედავად ჩემი სურვილისა, ის მაინც წავიდა...
 ი. ბაბუაჩემი, დედაჩემის მამა, სახელად დავითი, საკმაოდ მკაცრი კაცი ყოფილა.

- ამ სიტყვებისა და გამოთქმების ამოღებით წინადადების შინაარსი არ ირღვევა.
- ეს სიტყვები წინადადების სხვა ნევრებისაგან მძიმით (მძიმეებით) ან ტირით (ტირებით) გამოიყოფა.
- მეტწილად, ასეთი სიტყვები და გამოთქმები მოსდევს წინადადების იმ ნევრს, რომელსაც აზუსტებენ, განმარტავენ, აკონკრეტებენ.
- ეს სიტყვები, თუკი გარკვეულ გარემოებას არ აზუსტებენ (მაგ., დროს, ადგილს, ვითარებას — როგორ?), შეგვიძლია წინადადების ჩვეულებრივ ნევრებად ვაქციოთ.

- ა. ზამთრის ცივი და ბნელი ღამე იყო.
 ბ. ნიუ-იორკელი ბიზნესმენი ფრენკ მაკნამარა მეგობრებთან ერთად რესტორანში სავაზმოდ წავიდა.
 ც. ბაბუაჩემი დავითი (დავით ბაბუა) საკმაოდ მკაცრი კაცი ყოფილა.

1. გაცანი სვეტში არსებულ ინფორმაციას. ნაიკითხე მის ქვეშ მოცემული წინადადებები და კონკრეტულად დაასახელე ხაზგასმული სიტყვების ფუნქცია ცალკეულ შემთხვევაში.

გამოიყენე!

აზუსტებს/აკონკრეტებს/განმარტავს იმას, თუ ... / იმას, რომ ...

ნიმუში: პირველ წინადადებაში სიტყვა „თბილისში“ აკონკრეტებს იმას, თუ სად დავიბადე.

2. დაუბრუნდი მოცემულ წინადადებებს, მოძებნე სინტაქსური წყვილები წინადადებაში და ამოწერე ნიმუშის მიხედვით. იმუშავე რეულში.

ნიმუში: მე დავიბადე საქართველოში, თბილისში.

- ა. მე დავიბადე
 ბ. საქართველოში დავიბადე
 გ. თბილისში დავიბადე

3. დაუბრუნდი განკერძოებული სიტყვებისა და გამოთქმების შესახებ მოცემულ ინფორმაციას და უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. რა გავლენას ახდენს განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები წინადადების შინაარსზე?
 ბ. რა ადგილი უკავიათ მათ წინადადებაში?
 გ. რით გამოიყოფა ისინი წინადადების სხვა ნევრებისაგან?
 დ. რომელი სიტყვები და გამოთქმები შეგვიძლია, ვაქციოთ წინადადების ჩვეულებრივ ნევრებად?
 ე. რა ადგილს იკავებენ ისინი ჩვეულებრივ ნევრებად გადაკეთებისას?

4. დაუბრუნდი სამუშაო რეულს და შეასრულე იქ მოცემული დავალებები.

5. ნაიკითხე სვეტში მოცემული წინადადებები და დაასახელე, რომელ წინადადებაში:

- ა. მიუთითებს მთქმელი ინფორმაციის წყაროს?
- ბ. თანამიმდევრულად წარმოადგენს საკუთარ აზრს?
- გ. დარწმუნებულია ინფორმაციის სისწორეში?
- დ. გამოხატავს საკუთარ ნუხილს?
- ე. გამოაქვს დასკვნა?
- ვ. გამოთქვამს ვარაუდს?

6. წაიკითხე და დაასახელე წინადადებები, რომლებშიც ჩართული არა მთელ წინადადებას, არამედ მის ერთ წევრს ეხება. დაასახელე წევრი, რომელსაც ჩართული სიტყვა ეხება.

- ა. რასაკვირველია, ყველაფერი ისე იყო, როგორც მოგვცევი.
- ბ. ყველაფერი გააკეთა გურამმა, რა თქმა უნდა, გულწრფელად.
- გ. იმ ამბავს ვაჟასთან ერთად, ცხადია, სოსოც შეესწრო.
- დ. ცხადია, ისინი სიმართლეს იტყვიან.
- ე. მთელი საღამო ველოდებოდით მას, მაგრამ, სამწუხაროდ, არ მოვიდა.

7. დაუბრუნდი ჩართულ სიტყვებსა და გამოთქმებს და შეადარე ისინი ...გვერდზე მოცემულ განკერძოებულ სიტყვებსა და გამოთქმებს.

უპასუხე მოცემულ შეკითხვებს.

- ა. რა მსგავსებაა მათ შორის?
- ბ. ჩამოთვალე, რით განსხვავდებიან ისინი ერთმანეთისაგან?
- გ. შესაძლებელია თუ არა, რომ ჩართული სიტყვები და გამოთქმებიც ვაქციოთ წინადადების ჩვეულებრივ წევრებად? დაასაბუთე შენი პოზიცია.

II. არსებობს ისეთი ჩართული სიტყვები და გამოთქმები, რომლებიც გამოხატავს მთქმელის დამოკიდებულებას, პოზიციას გადმოცემული ფაქტის, აზრის შესახებ.

- ა. მართლაც, 1688 წელს ლოიდმა ლონდონში ყავის სახლი გახსნა.
- ბ. ალბათ, ფრენკ მაკნამარას ცოტა ფული ჰქონდა ჯიბეში.
- გ. სამწუხაროდ, ყველაფერი ისე არ დამთავრდა, როგორც გვინდოდა.
- დ. როგორც ცნობილია, ედუარდ ლოიდმა 1696 წელს გაზეთიც დააარსა.
- ე. ერთი სიტყვით, ხვალ აუცილებლად მივდივართ!
- ვ. გიორგი, ჯერ ერთი, აქ არ იყო და, მეორეც, რომც ყოფილიყო, სხვაგვარად მოიქცეოდა.

- ასეთი სიტყვები და გამოთქმები, ძირითადად, მთელ წინადადებას ეხება, იშვიათად კი – მის რომელიმე წევრს.
- წინადადების სხვა წევრებისაგან ეს სიტყვებიც, ძირითადად, მძიმით (მძიმებით) გამოიყოფა.
- მნიშვნელობის მიხედვით ასეთი სიტყვები მრავალგვარია:

1. გამოხატავს მთქმელის დამოკიდებულებას:

- ა. დარწმუნებულობას (ცხადია, რა თქმა უნდა, რასაკვირველია, მართლაც, აშკარაა...)
- ბ. ვარაუდს (მგონია, შესაძლებელია, ალბათ, ეტყობა...)

2. გამოხატავს მთქმელის გრძნობას: საბედნიეროდ, სამწუხაროდ, საუბედუროდ...

3. გამოხატავს გამოთქმული აზრის წყაროს (ვის ეკუთვნის): როგორც იტყვიან / ამბობენ / ცაღმოგვცემენ, ჩემი აზრით, მათი /...-ის ცნობით...

4. გვიჩვენებს, როგორ აფასებს მთქმელი აზრის გამოხატვის ფორმას, სტილს: თუ შეიძლება ასე ითქვას, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, უკეთ რომ ვთქვათ...

5. გამოხატავს თანამოსაუბრისადმი მიმართვას: წარმოიდგინეთ, შერწმუნეთ, ნუ გაგიკვირდებათ, დამეთანხმებით...

6. გვიჩვენებს აზრის თანამიმდევრობას ან კიდევ ერთგვარ დამოკიდებულებას წინ გამოთქმულ აზრთან (დასკვნას, შედეგს, დაპირისპირებას): ჯერ ერთი, პირველი, მეორე, მაშასადამე, ამგვარად, პირიქით, დასასრულად, ერთი სიტყვით, სხვათა შორის, მაგალითად...

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- 6. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ე პუნქტები.
- 7. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-გ პუნქტები.

გვ. 98

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები ეცნობიან ჩარჩოში მოყვანილ ინფორმაციას და პასუხობენ ა-ე შეკითხვებს.
2. მოსწავლეები ისმენენ ტექსტს (იხ. 🎧 მოსასმენი ტექსტები)
და ადარებენ ვერსიებს წინა დავალების მიხედვით გაცემულ პასუხებს.
3. მოსწავლეები თავიდან ისმენენ ტექსტს და ამოწმებენ პასუხებს.
4. ილუსტრაციებზე დაკვირვებით, მოსწავლეები ასახელებენ პერსონაჟთა საქმიანობის სფეროს.

თემა 3

1. გაეცანი მოცემულ ინფორმაციას და შეასრულე მითითებები.

თანამედროვე მზღვევები დაზღვევის სტანდარტულ პაკეტებთან ერთად ჭირვეულ მომხმარებელს არაერთ ლიმიტსმომგვრელ სერვისს სთავაზობენ.

- ა. გაიხსენ და დაასახელე, რას გულისხმობს დაზღვევის სტანდარტული პაკეტი?
 - ბ. როგორ ადამიანს უწოდებენ „ჭირვეულს“?
 - რომელიც სულ მიზეზობს;
 - რომელსაც სულ რაღაც აწუხებს;
 - რომელსაც სულ რაღაცის ეშინია.
 - გ. რას ნიშნავს „ლიმიტსმომგვრელი სერვისი“?
 - დ. განსხვავდება თუ არა ეს „ლიმიტსმომგვრელი სერვისი“ დაზღვევის სტანდარტული პაკეტიდან და რით?
 - ე. შენი აზრით, რისი დაზღვევა იწვევს ლიმიტს? გსმენია თუ არა მსგავსი ლიმიტსმომგვრელი დაზღვევების შესახებ? დაასახელე კონკრეტული მაგალითები.
1. 🎧 მოისმინე წიგნდანების სადაზღვევო კომპანიის (Hullberry Insurance Company) მიერ შეთავაზებული უჩვეულო რისკისაგან დაზღვევის რამდენიმე მაგალითი და შეადარე შენს მაგალითებს. დაემატება თუ არა რამე? რომელი იყო შენთვის განსაკუთრებით:
 - ა. ლიმიტსმომგვრელი?
 - ბ. დაუჯერებელი?
 - გ. შეუძლებელი?
 2. გაეცანი მოცემულ ფრაზებს და აღადგინე კონტექსტი. დაასახელე, რის შესახებ არის საუბარი ხაზგასმულ სიტყვებში. 🎧 მოისმინე თავიდან და შეამოწმე შენი პასუხები.
 - ა. ტარიფი დამოკიდებულია იმაზე, თუ კვირის რომელ დღეს და დღის რომელ საათზე მოხდა ეს.
 - ბ. მას იმ შემთხვევაში გადასცემენ თანხას, თუკი მისი თანხმობის გარეშე წაიყვანენ ისინი.
 - გ. კომპენსაციას მიიღებს ის, ვინც უდანაშაულოდ მოხვდება იქ.
 - დ. კომპენსაციის მისაღებად მან წლის განმავლობაში 52-ჯერ მაინც უნდა გააკეთოს ეს და, თანაც, წარუმატებლად.
 - ე. მას მხოლოდ ამ შემთხვევაში აუნაზღაურდება დაკარგული დრო.
 3. დააკვირდი ფოტოებს და დაასახელე, რომელია მათგან გურმანი, მსახიობი, ცნობილი ფეხბურთელი, ამერიკული ფეხბურთის ვარსკვლავი? შენი აზრით, რას უფროსილდებიან და რას აზღვევენ ეს ადამიანები? რატომ ფიქრობ ასე? 🎧 მოისმინე და შეამოწმე შენი ვერსიები.

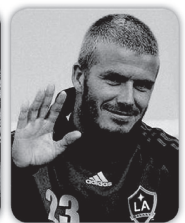
აბონ რონეი

ტარიო პოლავალუ

ჟულია როპერტსი

დევიდ ბეკჰემი

5. გაეცანი ინფორმაციას და შეარჩიე პასუხები მოცემულ შეკითხვებზე. იმუშავე მეწყვილესთან ერთად.

ა. თქვენი აზრით, რა იყო კვლევის მიზანი?

1. რა კავშირი აქვს მძღოლის ზოდიაქოს ნიშანს მის უსაფრთხო მგზავრობასთან?
2. რა ასაკის მძღოლები აზღვევენ მანქანებს მეტწილად?
3. რას აზღვევენ მძღოლები ყველაზე ხშირად?

ბ. რა აჩვენა კვლევამ?

1. უსაფრთხო მგზავრობაზე მძღოლის ასაკზე მეტად მისი ზოდიაქოს ნიშანი ახდენს გავლენას;
2. მეტწილად, 45-დან 50-მდე ასაკის მძღოლები აზღვევენ მანქანებს;
3. ყველაზე ხშირად დაფიქსირებულია სიჩქარის გადაჭარბება.

გ. რის მიხედვით უნდა განსაზღვრულიყო პოლისის ფასი?

1. ზოდიაქოს ნიშნების მიხედვით;
2. ასაკის მიხედვით;
3. საგზაო ინციდენტის სიმძიმის მიხედვით.

6. გააცანი კლასებს თქვენი პასუხები და დასაბუთეთ მიღებული გადაწყვეტილება. მოისმინე და შეამოწმე თქვენი ვერსიები.

7. დაუბრუნდი ჩატარებულ კვლევას და უპასუხე შეკითხვებს.

არსებული პირობების მიხედვით, რატომ ღირს 24 წლამდე ასაკის მძღოლისათვის, შენი აზრით, მანქანის დაზღვევა უფრო ძვირი?

- ა. რამდენმა მძღოლმა მიიღო კვლევაში მონაწილეობა?
- ბ. რატომ აღმოჩნდა კვლევის შედეგები მოულოდნელი და სენსაციური?
- გ. როგორია შენი პოზიცია ამ შედეგებთან დაკავშირებით?
- დ. ეთანხმები თუ არა კანადელ სპეციალისტებს კვლევის შედეგების გათვალისწინებით დაზღვევის პირობების შეცვლაში და რატომ?

სადაზღვევო კომპანიის, „Insurance Hotline“-ის სპეციალისტებმა მასშტაბური კვლევა ჩაატარეს.

მათ შესწავლეს ავტოდაზღვევის პოლისების 10 000 მფლობელის პირადი საქმე. გამოიკვლიეს მათ მიერ მიღებული ჯარიმები და დაფიქსირებული საგზაო ინციდენტების რაოდენობა.

კომპანიის პრეზიდენტმა ლი რომანოვმა შეკრებილი მასალა წიგნად გამოცა. კვლევის შედეგები მოულოდნელი და სენსაციური აღმოჩნდა კანადელი დაზღვევის სპეციალისტებისათვის. ისინი დაფიქრდნენ, ხომ არ აჯობებდა, რომ შეეცვალათ მანქანის დაზღვევის პირობები და პოლისის ფასი ახალი კრიტერიუმებით განესაზღვრათ.

არსებული პირობების მიხედვით, უცხოეთში 24 წლამდე ასაკის მძღოლის მანქანის დაზღვევა უფრო ძვირი ღირს, ვიდრე 25 წლის ზემოთ.

მოსწავლის წიგნი

5. მოსწავლეები მუშაობენ წყვილებად: ეცნობიან ჩარჩოში მოყვანილ ინფორმაციას და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-გ/1-3).

6. მეწყვილეები თავიანთ ვერსიებს აცნობენ თანაკლასელებს. ვერსიების გადასამოწმებლად მასწავლებელი მათ ასმენინებს ტექსტს (იხ. მოსასმენი ტექსტები).

7. მოსწავლეები უბრუნდებიან კვლევის ტიპის სამუშაოს და პასუხობენ ა-დ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 136 № 1: სრულდება პროექტის ტიპის აქტივობა (დეტალური ინსტრუქცია იხილეთ მოსწ. წიგნში).

მოსწავლის წიგნი

ნაკითხულის გააზრება

თემატური ერთეულის მოცემულ მონაკვეთთან დაკავშირებული ინფორმაცია იხილეთ შესავალ ნაწილში (ქვეთავი № 8).

მასწავლებლის კომენტარები

თემა 3

ნაკითხულის გააზრება

ნაკითხე მოცემული ტექსტი და შეასრულე დავალებები.

ფლორენციიდან უოლსტრიტამდე

თანამედროვე ფინანსური სისტემის საწყისები XII საუკუნის ევროპაში ჩამოყალიბდა. ბანკების ყველაზე ადრინდელი ფორმები აღმოცენდა იტალიაში. პარადოქსია, მაგრამ ფაქტია, რომ ევროპელების ჯვაროსნულმა ლაშქრობებმა ახლო აღმოსავლეთში საშუალება მისცა იტალიის სხვადასხვა ქალაქში მცხოვრებ საგვარეულოებს, დაეგროვეთ ინაო დიდძალი ფინანსური რესურსები, რამაც ბიძგი მისცა საბანკო სისტემის საფუძვლების ჩასახვას ევროპულ კულტურაში. იტალიურ ბანკებს შორის ყველაზე ძლიერი პოზიცია ეკავა ერთი საგვარეულოს — მედიჩების კლანის მიერ ფლორენციაში დაფუძნებულ ორგანიზაციას, რომელსაც ფილიალები ჰქონდა ვენაში, რომში, მილანში, ლონდონსა და ჟენევაში.

მედიჩების მსგავსად, ევროპული მსხვილი ბანკების უმეტესობა ოჯახური ბიზნესის მოდელებით იყო მოწყობილი. მათ შორის ყველაზე ძლიერი იყო გერმანიაში მცხოვრები როტმილდებისა და ინგლისში მცხოვრები ბარინგების საგვარეულოების ბანკები. ბარინგების მიერ დაარსებულ ბანკზე, რომელსაც “ქმები ბარინგები” ერქვა, საფრანგეთის მეფის, ლუი XIII-ის პირველმა მინისტრმა, კარდინალმა რიშელიემ თქვა: “ევროპაში არის ქვეყნიერება, რომელიც ინგლისს, საფრანგეთს, პრუსიას, ავსტრიას, რუსეთს და “ქმები ბარინგები”.

როტმილდების ოჯახმა განსაკუთრებულ ეფექტურობას მიაღწია ფილიალების ქსელის ჩამოყალიბებით. როტმილდების მამამთავრის, მაერ ამსჩელ როტმილდის ხუთმა ვაჟმა ბანკები დააფუძნა ფრანკფურტში, ლონდონში, პარიზში, ვენასა და ნეაპოლში. როტმილდებისა და ბარინგების კლანებმა ევროპაში შექმნეს ახალი ტიპის “არისტოკრატია”, რომელთა ძალაუფლების საფუძველი იყო ფინანსური კაპიტალი და არა მიწის მფლობელობა.

როტმილდებისა და ბარინგების საგვარეულო ბიზნესის განვითარების პარალელურად, ფინანსურმა ცენტრებმა ესპანეთის, პორტუგალიისა და საფრანგეთის გავლით გადაინაცვლა ევროპის ჩრდილოეთში, პოლანდიაში. საბოლოოდ, 1600 წელს, ამსტერდამში დაფუძნდა მსხვილი ფინანსური ცენტრი, *Dutch East India Company*, რომელსაც უკავშირდება ისტორიაში პირველი კორპორაციული აქციის გამოშვება. 1815 წელს, ნაპოლეონ ბონაპარტის საბოლოო დამარცხების შემდეგ, ევროპის ფინანსურმა ცენტრმა ამსტერდამიდან ლონდონში გადაინაცვლა.

ზუსტად ამ ეტაპზე დაიწყო „ახალი სამყაროს“¹. დაფინანსებაც. ამერიკის დაუცხრომელი მადა ფინანსების მიმართ ძალიან მიმზიდველი იყო როტმოდებისა და სხვა ევროპელი ფინანსისტებისათვის. ისინი რესურსებს არ იშურებდნენ უმაღალითო მასშტაბის პროექტების დასაფინანსებლად. 1830 წლისათვის ამერიკის ფინანსურ ცენტრად გადაიქცა ნიუ-იორკში მდებარე ერთ-ერთი ქუჩა, უოლსტრიტი, რომელზედაც თითქმის ყველა მსხვილ ბანკს პკონდა თავისი ოფისი. აქვე, უოლსტრიტზე მდებარეობს აგრეთვე ნიუ-იორკის საფონდო ბირჟაც, სადაც ატარებენ საერთაშორისო ფინანსურ ოპერაციებს აქციებსა და სხვა ფასიან ქალაქდეგზე. ნიუ-იორკის საფონდო ბირჟა ამერიკის შეერთებული შტატების ფინანსური ძლიერების სიმბოლოდაა მიჩნეული.

გამოყენებული წყარო: სტატია „ჯეი პი მორგანი“, წიგნში: ლიდერობის ხელოვნება, ჟურნალ „სტრატეგია და ორგანიზაციის“ საუკეთესო სტატიების კრებული, მესამე გამოცემა, თბილისი, 2012.

1. სიტყვები “პარადოქსია, მაგრამ ფაქტია” გულისხმობს, რომ ფაქტია:
- ა) ეწინააღმდეგება საყოველთაოდ გავრცელებულ მოსაზრებას;
 - ბ) ადასტურებს საყოველთაოდ გავრცელებულ მოსაზრებას;
 - გ) ამტკიცებს საყოველთაოდ გავრცელებულ მოსაზრებას;
 - დ) ექვემდებარება აყენებს საყოველთაოდ გავრცელებულ მოსაზრებას.
2. V აზნაცის მიხედვით, “ახალი სამყაროს” დაფინანსება დაიწყო იმ ეტაპზე, როცა მსოფლიო ფინანსურმა ცენტრმა გადაინაცვლა:
- ა) ლონდონში; გ) ჰოლანდიაში;
 - ბ) ამსტერდამში; დ) ამერიკაში.
3. დაუცხრომელი მადის მქონე არის:
- ა) მშეირი; გ) მოუთმენელი
 - ბ) მადიანი; დ) გაუმადლარი.
4. ტექსტზე დაყრდნობით მიუთითეთ ფინანსური ცენტრების დაარსების სწორი დროითი თანამიმდევრობა:
- ა) ფლორენცია, ლონდონი, ამსტერდამი, ნიუ-იორკი;
 - ბ) ფლორენცია, ამსტერდამი, ლონდონი, ნიუ-იორკი;
 - გ) ამსტერდამი, ფლორენცია, ლონდონი, ნიუ-იორკი;
 - დ) ლონდონი, ფლორენცია, ნიუ-იორკი, ამსტერდამი.

1 ახალი სამყარო — ასე უწოდეს ამერიკის კონტინენტს მისმა ევროპელმა პირველმოძიებელმა XV საუკუნეში. ამ სახელწოდებით მათ ამერიკა ერთგვარად დაუპირისპირეს „ძველ სამყაროს“ — ევროპას, აზიასა და აფრიკას. მართლაც, ძველ სამყაროსთან შედარებით, ამ კონტინენტზე ახალი და განსხვავებული იყო ყველაფერი: ფრინველები, ცხოველები, მცენარეები თუ ადამიანები.

მოსწავლის წიგნი

წაკითხულის გააზრება

თემატური ერთეულის მოცემულ მონაკვეთთან დაკავშირებული ინფორმაცია იხილეთ შესავალ ნაწილში (ქვეთავი № 8).

მასწავლებლის კომენტარები

მოსწავლის რეგული

გვ. 136 № 1 – გვ. 137 № 5: სრულდება წაკითხულის გააზრებაზე ორიენტირებული დავალებები.

მისტიკა

გვ. 102

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებელი ყურადღებას ამახვილებს ქვეთავის თემატურ და ენობრივ ცნობარზე. მოსწავლეები, შეკითხვებზე (ა-დ) დაყრდნობით, მსჯელობენ თემაზე “მისტიკა”.
2. ა-დ პუნქტებში მოყვანილი შეკითხვების გათვალისწინებით, მოსწავლეები აღწერენ ილუსტრაციებს.
3. პასუხების სისწორის გადამოწმებლად მასწავლებელი მათ აკითხავს ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის წიგნი გვ. 128-133).

მოსწავლის რვეული

გვ. 138 № 1 – გვ. 140 № 3: სრულდება თამაშთან დაკავშირებული სავარჯიშოების სერია.

თემა 3

მისტიკა

1. იმით თუ სინამდვილად

თამაშური სწოვარი

- ბაბილონის ნანგრევებთან
- თოვლის კაცის კვალდაკვალ
- რა საიდუმლოებას ინახავენ პირამიდები?
- „ეგვიპტე“ (ნაწყვეტი დათო ტურაშვილის ნერილიდან)

ენოზრივი სწოვარი

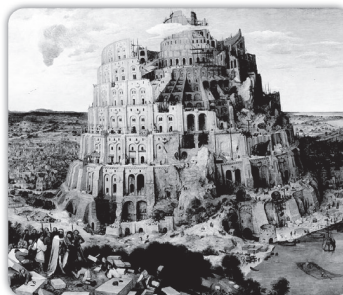
- პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი

1. იმსჯელეთ მოცემული შეკითხვების გარშემო. რა არის მისტიკა?

- ა. გაინტერესებს თუ არა იდუმალებით მოცული ისტორიები და რატომ?
- ბ. გსმენია თუ არა რამე „თოვლის კაცის“ შესახებ?
- გ. მითია თუ რეალობა მათ შესახებ არსებული გადმოცემები?
- დ. რა იცო ჩამოთვლილი ქალაქების შესახებ?

2. დააკვირეთ ფოტოებს და ისაუბრეთ მათ შესახებ მოცემული შეკითხვების გათვალისწინებით.

- ა. ვინ და როდის აღმოაჩინა ბაბილონის გოდოლის ნანგრევები?
- ბ. ვინ და რატომ ააგო ბაბილონის გოდოლი? რას ამბობს ამის შესახებ ლეგენდა?
- გ. ვინ იყო სემირამიდა და რა კავშირი ჰქონდა მას ბაბილონის დაკიდებულ ბალებთან?
- დ. რეალურად, ვინ ააგო მსოფლიოს შვიდი საოცრებიდან ერთ-ერთი და ვისთვის?

ბაბილონის გოდოლი

ბაბილონის დაკიდული ბალები

3. მოისმინეთ და შეამოწმეთ შენი პასუხები. შეასრულეთ დავალებები რვეულში.

4. დააკვირდი ფოტოებს და შეადარე ისინი ერთმანეთს.
5. გაეცანი მოცემულ ტექსტს და შეასრულე მითითებები.
 - ა. უპასუხე შეკითხვებს.
 1. დაასახელე, რა ტიპის ტექსტია და რის შესახებ იძლევა ის ინფორმაციას?
 2. რომელი აღმოჩენები იგულისხმება?
 3. რით იყო ეს აღმოჩენები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი და რის შესახებ შეცვალეს წარმოდგენა?
 - ბ. წაიკითხე მოცემული განმარტებები, დააკვირე ტექსტში ხაზგასმულ სიტყვებთან და დაასახელე.
 1. მიწისქვეშა არქეოლოგიური ძიება;
 2. ეზოს დიდი კარი, ალაყაფის კარი;
 3. სიგრძივ გაჭრილი, გათხრილი მიწა; გრძლად გაჭრილი ორმო;
 4. ადრე არსებულის კვალი, ნარჩენი;
 5. მიგნება, ნახვა იმისა, რაც მანამდე ცნობილი არ იყო;
 6. ციხე-ქალაქის, სასახლის და მისი. გალავანში (საზღვრში) შესასვლელი;
 7. მყარი ნაგებობის დანგრევის შედეგად დარჩენილი ნაშთი.
 8. ღრმა და ვიწრო ორმო, რომელშიც წყალი გროვდება.
 - გ. დაუბრუნდი ბოლო ორ აბზაცს და დააკვირე ფოტოსთან.

ქალაქი ბაბილონი

1899 წელს გერმანელმა არქეოლოგმა რომ-ერტ კოლდევეიმ ბაბილონიდან, დაახლოებით, ას კილომეტრში გოდოლის ნანგრევები აღმოაჩინა. მანამდე მეცნიერები საკმაოდ დიდხანს მიიჩნევდნენ, რომ გადმოცემა „ბაბილონის გოდოლის“ შესახებ მხოლოდ ლეგენდა იყო.

პირველი, რაც აღმოჩნდა, გამოუწვავი აგურის კედელი იყო, რომლის სიმაღლეც 12 მეტრს, სიგანე კი 7 მეტრს შეადგენდა. მისგან 12 მეტრის დაშორებით მიწაში კიდევ ერთი, 8 მეტრის სიგანის კედელი აღმოჩნდა, რომელსაც 3 მეტრი სიგანის მესამე კედელი მოჰყვებოდა. როგორც ჩანს, ის გარს ერტყა აგურებით ამოშენებულ ღრმა თხრილს. შიდა კედელზე, ყოველ 50 მეტრში, სათვალავად კომპი დათვალიდა. არქეოლოგმა სულ 361 ასეთი კომპი დათვალიდა. როგორც გაირკვა, ბაბილონის შიდა კედლის სიგრძე 18 კილომეტრზე მეტი იყო.

გათხრები ყოველდღე ახალ-ახალ აღმოჩენებს სთავაზობდა მეცნიერს. ეს იყო სპილენძით მოჭედილი ქალაქის დიდი ჭიშკარი, დიდებული ფრთიანი ლომების ქანდაკებები, მიწისქვეშა ნაგებობები, სამშახტიანი ჭა, რომელიც ამარ-აგებდა ქალაქს წყლით და უძველესი მალაღმან-ვითარებული ცივილიზაციის სხვა ნაშთები.

ოთხი ათასი წლის წინ აშენებული ბაბილონი უდიდეს და უმშვენიერეს ქალაქს წარმოადგენდა. ქალაქში შესასვლელი ქალღმერთ იშთარის კარიბჭით იწყებოდა. კარიბჭის კომპლექსის მუქ ლურჯ ფონზე გამოსახული იყო თეთრი და ყვითელი ხარების, დრაკონებისა თუ ოქროს-ფერფარფლიანი ლომების ფიგურები. აქედან იწყებოდა და მთელ ქალაქს კვეთდა ქუჩა, რომელსაც ამშვენებდა სამეფო სასახლე და მთავარი ტაძარი. სასახლის კედლის მიღმა მოჩანდა ე.წ. დაკიდებული ბაღები, რომლებიც შორიდან ისე ჩანდა, თითქოს პაერში ეკიდა.

გვ. 103

მოსწავლის წიგნი

4. მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები აკვირდებიან და ადარებენ ილუსტრაციებს.
5. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს „ბაბილონის გოდოლის“ შესახებ. ტექსტზე დაყრდნობით, ისინი პასუხობენ შეკითხვებს (ა-გ).

მოსწავლის რეგული

გვ. 141 № 3 – გვ. 142 № 4:
სრულდება კომბინირებული ტიპის დაგვლებათა სერია.

მოსწავლის წიგნი

1. ილუსტრაციებზე დაყრდნობით, მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს.
2. ვარაუდების გადასამოწმებლად მასწავლებელი მათ აკითხებს ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის წიგნში გვ. 128-133).
3. მოსმენილ ტექსტზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს (ა-ე).
4. მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს ილუსტრაციაზე აღბეჭდილი არსების შესახებ.
5. ისინი ეცნობიან ტექსტს და პასუხობენ ა-ბ შეკითხვებს.
6. ტექსტზე დაყრდნობით, მოსწავლეები გამოკვეთენ "თოვლის კაცის" სხვადასხვა აღწერილობას.

მოსწავლის რვეული

გვ. 142 № 5 – გვ. 143 № 5:
სრულდება ტექსტის გაგებაზე ორიენტირებული დავალებები.

თემა 4

1. დააკვირდი ფოტოებს და ისაუბრე მათ შესახებ. რის შესახებ იძლევა პირველი ფოტო ინფორმაციას, რისი ნაკვალევია გადაღებული? ვინ არის, შენი აზრით, ერიკ შიპტონი და რა კავშირი აქვს მას ამ ფოტოსთან?

2. მოისმინე ინფორმაცია და შეადარე შენს ვერსიას. შეასრულე დავალებები რვეულში.

3. დაასახელე, ქვემოთ მოცემული ინფორმაციიდან რომელია არასწორი და გაასწორე. მოისმინე თავიდან და შეამოწმე.

- ა. ექსპედიციას წინ უძღოდა შიპტონის მიერ გადაღებული ფოტოები;
- ბ. ექსპედიციის მონაწილეებმა იპოვეს "თოვლის კაცი";
- გ. იეტის ნაფეხურებს ფოტო გაზეთის ჟურნალისტმა გადაუღო;
- დ. მან საკუთარი ინიციატივით მიიღო ექსპედიციაში მონაწილეობა;
- ე. მოგვიანებით ჟურნალისტმა საკუთარი შთაბეჭდილებები წიგნში ასახა.

4. დააკვირდი ფოტოს. ვინ ან რა არის მასზე აღბეჭდილი, შენი აზრით?

5. წაიკითხე ტექსტი და შეადარე შენს ვერსიას. შეასრულე მითითებები.

- ა. შეადარე ფოტოს შესახებ არსებული მოსაზრებები ერთმანეთს. ვინ რას ფიქრობს ამის შესახებ?
- ბ. გამოხატე შენი პოზიცია ამ მოსაზრებებზე – რომელს იზიარებ და რატომ?

6. დაუბრუნდი ტექსტს. ვინ როგორ აღწერს „თოვლის კაცს“? შეადარე სხვადასხვა ვერსიას.

ერიკ შიპტონი

მე-20 საუკუნის დასაწყისში ევროპულ პრესაში ხშირად იბეჭდებოდა ინფორმაცია უცნაური არსების შესახებ. ზოგი მას „თოვლის კაცად“ მოიხსენიებდა, სხვები კი, მთის მაცხოვრებლების მსგავსად, „იეტს“ უწოდებდნენ, რაც ნიშნავს „არსებას, რომელიც ქვევს შორის ცხოვრობს“.

მოკლედ, ეს უცნობი არსება ბევრს ენახა და მასზე ბევრი ტყუილ-მართალიც დადიოდა, თუმცა უამრავი მოსაზრებისა და მონაცემის ჯაჭვი უტყუარ ფაქტს არასოდეს ეფუძნებოდა.

მსგავსი ადამიანი-მგეცების შესახებ ინფორმაცია მრავლად მოდიოდა ჩრდილოეთ ამერიკიდანაც. 1967 წლის 20 ოქტომბერს ფერმერები როჯერ პატერსონი და ბობ ჯიმლინი ცხენებით ჩრდილოეთ კალიფორნიაში მიემგზავრებოდნენ, როდესაც უეცრად მათი ცხენები უშველბელი გორილას მსგავსი არსების წინაშე გაქვადნენ. მას ვინრო თავი, მუქი ფერის ბეწვი და ჩამოკიდებული მკერდი მჭონდა. პატერსონმა მას რამდენიმე კადრი გადაუღო. სკეპტიკოსებმა ჩათვალეს, რომ ეს ურჩხული გორილას ტყავში გადაცმული ადამიანი იყო, თუმცა ეაშინგტონის შტატის უნივერსიტეტის პროფესორი გროვერ კრანცტი დარწმუნებულია, რომ ფირზე აღბეჭდილი არსება ადამიანისაგან განსხვავებულია.

დღეისათვის უკვე რამდენიმე ასეული შემთხვევაა დარეგისტრირებული. თვითმხილველთა აღწერით, მაიმუნისმაგვარი, ადამიანის მსგავსი არსების სიმაღლე 1,8-დან 3,3 მეტრამდე, აქვს გრძელი ხელები, მუქი ფერის ბალანი, დამრეცი შუბლი, განიერი და ბრტყელი ცხვირი და დიდი ტერფები.

7. რა არის *მითი, ლეგენდა, თქმულება, ზღაპარი, გადმოცემა, ამბავი*? რა აქვთ მათ საერთო და რით განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან?

8. ნაიკითხე მოცემული განმარტებები და შეადარე შენს პასუხს. უპასუხე შეკითხვებს.

- „მითოსი“ ბერძნული სიტყვაა და გადმოცემას, თქმულებას ნიშნავს. მითები მოგვითხრობენ ღმერთებისა და გმირების, სამყაროს შექმნისა და სიცოცხლის წარმოშობის შესახებ. მეცნიერებს, რომელიც ამ ძველ გადმოცემებს შეისწავლის, მითოლოგია ეწევა. გადატანითი მნიშვნელობით, მითი ფანტასტიკურს, ლეგენდარულს, ზღაპარულს ნიშნავს.
- „ლეგენდა“ ლათინური სიტყვაა და ნიშნავს წასაკითხს. ლეგენდა იგივეა, რაც ხალხური გადმოცემა, თქმულება, ვინმეს ცხოვრების ან რაიმე შემთხვევის შესახებ არაჩვეულებრივი ამბავი. გადატანითი მნიშვნელობით, ლეგენდა არის ტყუილი, შეთხუილი, მონაჭორი ამბავი.
- გადმოცემა, იგივე თქმულება, არის ზეპირ გზით გადმოცემული, შემონახული ამბავი, მოთხრობა.
- ამბავი არის ვინმეს ან რაიმეს შესახებ მონათხრობი, ვინმეს ცხოვრების აღწერა, თავგადასავალი.
- ზღაპარი ფანტასტიკური შინაარსის ხალხური თხრობითი ნაწარმოებია. გადატანითი მნიშვნელობით, ის, ერთი მხრივ, მოგონილი, დაუფერებელ ამბავს ნიშნავს, მეორე მხრივ კი – საოცნებო რამეს, მოუწოდებელ ოცნებას.
 - რა არის მითოლოგია და რის შესახებ მოგვითხრობენ მითები?
 - რა საერთო აქვს მითს ზღაპართან?
 - რა აერთიანებს ლეგენდას, თქმულებასა და გადმოცემას?

9. დაუბრუნდი „თოვლის კაცის“ შესახებ ინფორმაციას. შენი აზრით, მართლა არსებობს თუ არა თოვლის კაცი? რა არის ეს – მითი, ლეგენდა, ზღაპარი თუ სინამდვილე?

10. ნაიკითხე მოცემული ტექსტი და შეადარე შენს ვერსიას. შეასრულე მითითებები.

- დასახელე, კონკრეტულად, რას ეხება I ლეგენდა? II ლეგენდა? დასაბუთე პასუხი ტექსტის მიხედვით.
- დაუბრუნდი ლეგენდებს და დააკვირე ისინი მე-8 დავალებაში მოცემულ ხაზგასმულ სიტყვებთან. რომელი ლეგენდა რას გადმოგცემს?

11. გამოყენე ტექსტი იეტის შესახებ და შეასრულე დავალებები რვეულში.

იეტის შესახებ ინფორმაცია, ძირითადად, პიმალებიდან მოდიოდა, ინფორმატორები კი იყვნენ: ალბინისტები, რომლებიც ევერესტის დასაპყრობად მიემუდრებოდნენ, უბრალოდ, თავგადასავლების მაძიებლები და ექსპედიციიში მონაწილე მეცნიერები.

არსებობს ლეგენდაც: პიმაღლის მთებში ერთი მონასტერი დგას. ვინც იქ მისვლას გაბედავს, ცოცხალი უკან ვეღარ ბრუნდება.

ამბობენ, რომ იმ მონასტერში უკვდავი ლამა ცხოვრობს, რომელიც იშვიათად თუ უნახავს ვინმეს. მნახველთაგან ზოგი მას მოხუც ადამიანად აღწერს, ზოგი კი – ბუნებით შემოსილ გიგანტად.

ის ლამა თურმე ერთ დროს ამ მიდამოებში იაკებს მწყემსავდა. ერთხელაც მთის წვერზე რაღაც მბრწყინავს მოჰკრა თვალი. დაინტერესდა, რა იყო და ძებნისას მიტოვებულ მონასტერს მიაღდა. როგორც კი მონასტრის კარი შეაღო, ხმა შემოესმა, ამ მონასტრის უკვდავი მსახური უნდა გახდო.

ამის შემდეგ ის ოჯახში აღარ დაბრუნებულა, მთაში დარჩენილა და მონასტერში დასახლებულა. იქ მას საჭმელი და ნივთები დახვედრილა. ნივთების ნაკითხვისას იმ ლამას სიბრძნე შეუმეცნებია და იეტად გადაქცეულა.

მეორე ლეგენდის მიხედვით, დიდი ხნის წინ პიმაღლის ორი ქვეყნის იმპერატორებმა, დაახლოების მიზნით, შვილები ერთმანეთზე დააქორწინეს. ახალდაქორწინებულთა ამაღას, რომელიც სამეფო ძვირფასეულობით სიძის ქვეყანაში მიდიოდა, თავს ყაჩაღები დაესხნენ. მათ ძვირფასეულობა და პატარძალი გაიტაცეს. ყაჩაღები გზად ურჩხულისმაგვარ არსებას გადააწყვედნენ. ერთ-ერთმა ყაჩაღმა იცნო იეტი და შემინებულებმა თავს გაქცევით უშველეს. ამასობაში, იმპერატორის ჯარიც მივიდა. მათ თავდამსხმელი იეტი ეგონათ და მისი შეპყრობა გადაწყვიტეს, თუმცა უშედეგოდ. მას შემდეგ იეტი ადამიანებთან ურთიერთობას გაუზომა.

გვ. 105

მოსწავლის ნიგნი

- მოსწავლეები ადარებენ ერთმანეთს ჩამოთვლილ ცნებებს.
- მოსწავლეები კითხულობენ განმარტებებს (ა-ე) და პასუხობენ შესაბამის შეკითხვებს (1-3).
- მოსწავლეები მსჯელობენ „თოვლის კაცის“ შესახებ.
- მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს „იეტის“ შესახებ.
- სრულდება დავალებები მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 143 № 6, 7, 8 — გვ. 144 № 1: სრულდება ტექსტზე ორიენტირებული საკომუნიკაციო ტიპის დავალებები.

გვ. 144 № 2 – გვ. 145 № 7: სრულდება ენობრივი ტიპის დავალებების სერია.

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- 1. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-თ პუნქტები.
- 2. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ე პუნქტები.

თემა 4

პირდაპირი ნათქვამი

I. პირდაპირი ნათქვამის დროს მთხრობელი სხვის სიტყვებს უცვლელად, სიტყვასიტყვით იმეორებს.

კურდღელმა თქვა: „ჩირგვში ვზივარ, ვერვინ მოვა ჩემზედამო!“

ჩემმა მეგობარმა მითხრა, თოვლის კაცი არსებობსო.

II. პირდაპირ ნათქვამს ახლავს მთხრობელის სიტყვები, რომლებშიც ჩანს ამ სიტყვების ავტორი და ადრესატი.

– რა იყო ის? – ჰკითხა სანდრომ მამას.

შენიშვნა: დიალოგის შემთხვევაში შესაძლებელია, რომ პირდაპირ ნათქვამს არ ახლდეს მთხრობელის/ავტორის სიტყვები.

– თოვლის კაცი მართლა არსებობს?

– რა ვიცი, ამბობენ, არსებობსო!

– შენ თუ გჯერა?

– მე? მე – არა!

III. პირდაპირ ნათქვამს ხშირად დაერთვის სხვათა სიტყვის ნაწილაკები.

ო	იხმარება III პირის ნათქვამის გადმო-საცემად. <i>მან თქვა, მალე მოვალო.</i>
-თქო	დაერთვის ისეთ ნათქვამს, რომელსაც I პირი ეუბნება მეორეს მესამისთვის გადასაცემად. <i>შენ უთხარი, მალე მოდი-თქო.</i>
-მეთქი	იხმარება I პირის ნათქვამის გადმო-ცემისას. <i>მე ხომ ვთქვი, მალე მოვალ-მეთქი!</i>

შენიშვნა 1: თუ ზმნის I პირის ფორმა მრავ-ლობითში დგას, **მეთქი**’ს ნაცვლად იქმნება **ო**:

ხომ გითხარით, ჩვენც მალე მოვალთო!

შენიშვნა 2: პირდაპირი ნათქვამი, რომელსაც არ დაერთვის სიტყვასიტყვითი ნაწილაკები, ბრჭყალებში ჩაისმის.

1. ნაიკითხე წინადადებები და შეასრულე ქვემოთ მოცემული მითითებები.
 - ა. „მე პანკი ვიყავი და ჩხუბისთავი.“ – გა-ნაცხადა ბრიუს ლიმ მოგვიანებით.
 - ბ. – აბა, სმიტფილდ, როგორ მოგწონს აქა-ურობა? – ჰკითხა რიპსტონმა მას.
 - გ. ცრემლიანი ლოყით რიპსტონის მუხ-ლებს ვეკვრდი და ჩემს წარსულზე ვფიქრობდი.
 - დ. როცა მოგესურვება, მაშინ შეგიძლია, შინ დაბრუნდე-მეთქი! – გავუმეორე მას.
 - ე. ქუჩაში ვიდექი და, როგორც მან მითხ-რა, ამიერიდან ლუკაპური თვითონვე უნდა შემოვა.
 - ვ. რიპსტონმა მითხრა: თუ გინდა, შეგი-ძლია, ჩვენი პუდინგი არ ჭამოო.
 - ზ. უთხარი, ქუჩაში დგომას თავი დაანებე და წიგნს მოკიდე ზელო-თქო.
 - თ. ხომ შევპირდით, ჩვენ ყველაფერს გაგა-კეთებთო!
 - დაასახელე წინადადებები, რომლებ-შიც სხვისი სიტყვებია გადმოცემუ-ლი.
 - დაასახელე, ვინ გადმოსცემს სხვის ნათქვამს ცალკეულ შემთხვევაში. მიუთითე, ვინ არის მთხრობელი.
 - წაიკითხე წინადადებები, რომლებ-შიც სხვათა ნათქვამი სიტყვასი-ტყვით არის გადმოცემული.
2. ქვემოთ მოცემულ წინადადებებში მო-ძებნე არასწორი წინადადებები, დაას-ახელე, რა არის იქ შეცდომა და გაას-წორე ზეპირად. სწორად გადანერე ისინი რეველში და ნაიკითხე.
 - ა. ჩვენთან ერთად წამოხველ თუ დარჩე-ბი-თქო, – მკითხა მან.
 - ბ. ნავიდეთ და ახლავე საქმეს შევეუდგე-თო, – ეუთხარით მას, მაგრამ მან უარი გვითხრა.
 - გ. ჩემთან წამოდი, ფულს მე გადავიხ-დი-თქო, – შევთავაზე.
 - დ. ნადი და უთხარი, იმ წიგნს ხვალ გათხ-ოვებო.
 - ე. რით შემიძლია დაგეხმარო-თქო? – ჰკითხე და პასუხი მომიტანე.

იურიდი ნათქვამი

3. გაეცანი მოცემულ ინფორმაციას და უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. რა მსგავსება და განსხვავებაა პირდაპირ და ირიბ ნათქვამებს შორის?
- ბ. ვისი სიტყვებით გადმოიცემა სხვისი სიტყვები ირიბ ნათქვამში?
- გ. რა გზით და როგორ არის ირიბი ნათქვამი მიღებული?
- დ. რომელი კავშირები მონაწილეობენ ირიბი ნათქვამის შექმნაში და რა განსხვავებაა, ამ თვალსაზრისით, მათ შორის?
- ე. რა ფორმებით გადადის პირდაპირ ნათქვამში მოცემული ზმნები ირიბ ნათქვამში?

4. დაუბრუნდი როგორც პირდაპირი, ისე ირიბი ნათქვამის შესახებ არსებულ ინფორმაციებს და შეადარე ისინი ერთმანეთს.

რა მსგავსება და განსხვავებაა მათ შორის:

- წინადადების აგებულების თვალსაზრისით?
- წინადადების შინაარსის მიხედვით?

5. წაიკითხე მოცემული წინადადებები და დაასახელე:

- რით არის გადმოცემული ზმნა – საწყისი თუ პირიანი ფორმით? რომელ მწკრივში დგას კონკრეტული ზმნა?

- ა. მას აინტერესებდა ის, თუ რას ფიქრობდა რეზო ამის შესახებ.
- ბ. გიორგიმ მოითხოვა, რომ ერთად დაეგეგმათ ის შეხვედრა.
- გ. მან გადაწყვიტა, რომ თვითონ დაელაპარაკოს გიას ამის შესახებ.
- დ. მან მოინდომა ეზოში ჩასვლა და თამაში.

6. გადააკეთე პირველ და მეორე დავალებებში მოცემული წინადადებები რვეულში ირიბად და წაიკითხე.

I I. თუ სხვისი სიტყვები გამეორებულია არა სიტყვასიტყვით, არამედ გადმოცემულია მთხრობელის სიტყვებით, საქმე გვაქვს ირიბ ნათქვამთან.

ჩემმა მეგობარმა მოთხრა, რომ თოვლის კაცი არსებობს.

II. ირიბი ნათქვამი პირდაპირი ნათქვამის გადაკეთების შედეგად არის მიღებული.

პირდაპირი ნათქვამი:

– წადი სახლში! – სთხოვა ნანამ გიორგის.

ირიბი ნათქვამი:

ნანამ სთხოვა გიორგის, რომ ის სახლში წასულიყო.

III. შინაარსის მიხედვით ირიბი ნათქვამი ყოველთვის თხრობითია, ზმნები კი III პირის ფორმებითაა წარმოდგენილი.

IV. ირიბი ნათქვამი რომ ან თუ კავშირით უერთდება ავტორისულ წინადადებას.

რომ კავშირით	თხრობითი და ბრძანებითი პირდაპირი ნათქვამების ირიბად გადაკეთებისას:
	ა. ნიკომ თქვა, რომ არსებობს. ბ. უბრძანა, რომ მშვიდად დაჯდეს.
თუ კავშირით	კითხვითი პირდაპირი ნათქვამის ირიბად გადაკეთებისას:
	ა. ლადომ იკითხა, თუ არსებობს. ბ. ის დაინტერესდა, ვიყავი თუ არა მეც.

V. ირიბად გადაკეთებისას პირდაპირ ნათქვამში მოცემული ზმნები გადმოიცემა:

ა. საწყისი ფორმებით: მან ბიჭს აფთიაქში წასვლა და წამლის ყიდვა სთხოვა.

ბ. II თურმეობითით: მან სთხოვა ბიჭს, რომ აფთიაქში წასულიყო და წამალი ეყიდა.

გ. II კავშირებითით: მან სთხოვა ბიჭს, რომ აფთიაქში წავიდეს და წამალი იყიდოს.

დ. წყვეტილით ან უწყვეტელით: ის დაინტერესდა, თუ რა დაზავა გიორგიმ.

მოსწავლის ნიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

3. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ე პუნქტები.

4. სრულდება დავალებები ცნობარზე გრამატიკულ დაყრდნობით.

5. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-დ პუნქტები.

6. სრულდება დავალებები გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით.

გვ. 108

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები თავს უყრიან ცნობებს პირამიდების შესახებ.
2. ისინი კითხულობენ ტექსტს (იხ. დანართი, მოსწავლეების წიგნში გვ. 128-133) და ამონებენ ვერსიების სისწორეს.
3. მოსწავლეები ადარებენ ილუსტრაციებზე გამოსახულ ადგილებს.
4. მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტის მონაკვეთებს (ა-გ) და ასრულებენ შესაბამის დავალებებს მოსწავლის რვეულში.
5. პირამიდების შესახებ ინფორმაციაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები მსჯელობენ 1 და 2 ჰიპოთეზების შესახებ.

თემა 4

1. გაიხსენე, რა იცი პირამიდების შესახებ და ისაუბრე – რა არის მათზე გამოსახული, დედამიწის რომელ ნაწილშია ისინი შემონახული, ვინ და როდის ააგო ისინი, რა იყო მათი დანიშნულება და ა.შ.
2. მოისმინე ინფორმაცია და შეადარე შენს პასუხებს. დაასახელე, რა დაემთხვა და რა – არა. თავიდან უპასუხე პირველ დავალებაში დასმულ შეკითხვებს და შეასრულე დავალებები რვეულში.
3. დააკვირდი ფოტოებს (გვ.) და ისაუბრე მათ შესახებ – რა არის თითოეულ ფოტოზე აღბეჭდილი. შენი აზრით, რა აერთიანებს მათ?
4. ნაიკითხე მოცემული ტექსტები და დააკავშირე ფოტოებთან. შეასრულე დავალებები რვეულში.
 - ა. ამ ძველ ნაგებობათაგან რამდენიმე ათეული ქალაქ სიანინანგის დასავლეთით, რამდენიმე კილომეტრში არსებულ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწებზე მდებარეობს. მათი სიმაღლე გეგმატური პირამიდებისაა აღემატება. ყველაზე დიდი პირამიდის სიმაღლე 300 მეტრია.
 - ბ. მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი ერნსტ მულდაჰეი, რომელიც ტიბეტს იკვლევდა, მიიჩნევდა, რომ ოდესღაც ჩრდილოეთი პოლუსი იყო მთა კაილაში, რომელიც ხელოვნურ, შვიდკილომეტრიან პირამიდას წაგავს. ეს იდეალი და ულამაზესი მთა იმითაცაა გამორჩეული, რომ მასზე არც ერთ მთამსვლელს ფეხი არ დაუდგამს.
 - გ. ატლანტის ოკეანის ფსკერზე, ბერმუდის სამკუთხედის ცენტრში, 1990-იან წლებში აღმოაჩინეს გიგანტური პირამიდა, რომელიც სიდიდით სამჯერ აღემატება ხეოფსის პირამიდას. პირამიდის ნახაგების მასალა წაგავს შუმას ან კერამიკას. ცნობილი ამერიკელი ატლანტოლოგის, ჩარლზ ბერლიცის აზრით, ბერმუდის სამკუთხედში პირამიდა ატლანტიდის დროიდან არსებობს.
5. გაიხსენე ინფორმაციები პირამიდების შესახებ, ნაიკითხე მოცემული ჰიპოთეზები და დაადასტურე ან უარყავი სათანადო არგუმენტების მოხმობით.
 1. ამბობენ, რომ კაილაშის მთა ერთ დროს პირამიდა იყო, რომელიც დროთა განმავლობაში მთას დაემსგავსა.
 2. ერთ-ერთი ვერსიის თანახმად, პირამიდების მშენებლობაში უცხოპოლანტელების ხელი ურევია. მათ ასწავლეს ადამიანებს პირამიდების აგება, თავად კი ტექნიკით ეზმარებოდნენ მათ.

6. წაიკითხე ნაწყვეტი დათო ტურაშვილის წერილიდან „ეგვიპტე“ და დაასახელე, სად არის აქ მითი და სად – სინამდვილე. რა გაძლევს ამის თქმის საფუძველს? დაასაბუთე პოზიცია ტექსტის მიხედვით.

„ხუფუს (იგივე ხეოფსის) გარდა, გიზას პირამიდების ჯგუფში კიდევ ორი პირამიდა შედის, რომლებიც იქვე (დღევანდელი კაიროს გარეუბანში) დგას, მაგრამ ხუფუ მათ შორის ყველაზე სახელოვანია და, რაც მთავარია, ყველაზე მაღალია დღემდე შემორჩენილ და აღმოჩენილ პირამიდებს შორის. გარდა ამისა, სწორედ ხუფუს ჩააყოღეს ნავი-საოცრება ოთხი ათასი წლის წინ, რომელიც მეოცე საუკუნეში ხელუხლებელი აღმოაჩინეს და მის რესტავრაციას თოთხმეტი წელიწადი დასჭირდა. ეს უზარმაზარი მდინარე ნილოსზე გადასადგომი საშუალება ფარაონის გარდაცვალების შემდეგ დაშალეს და ისე ჩააყოღეს ძველი ეგვიპტის ერთ-ერთი სახელოვან მმართველს, რადგან ძველი ეგვიპტელების რწმენით, ადამიანს (და, მით უმეტეს, ფარაონს) ნავი გარდაცვალების შემდეგაც ისევე სჭირდებოდა, როგორც სიცოცხლეში. ძველი ეგვიპტელები იმავით დარწმუნებულები იყვნენ, რომ ამ საგულდაგულოდ დაშლილ ნავს იმ შემდეგ ცხოვრებაში ისევე ადვილად ააწყობდნენ, როგორც დაშლეს. ნავს ჰქონდა (ხუფუს პირამიდასთან, იქვე) თავისი სამარხი და სარკოფაგი, მაგრამ არ ჰქონდა არც ერთი ლურსმანი და მის აწყობას თოთხმეტი წელი მოაწადინეს თანამედროვე ადამიანებმა. როცა სამარხი გახსნეს, მეცნიერები თვალს არ უჯერებდნენ, რადგან თითქმის ოთხი ათასი წლის წინანდელი თოკებიც კი ხელუხლებელი დახვდათ და ეს (ალბათ) ეგვიპტური ქვიშის დამსახურებაც იყო.“

ხუფუს (ბერძნულად ხეოფსის) პირამიდის გერდით დგას ხეფრენის პირამიდა – სწორედ ის, რომელსაც უზარმაზარი სფინქსი დარაჯობს. ამ სფინქსის შექმნის უამრავი ვერსია არსებობს და მათ შორის, ბუნებრივად, ზოგიერთებს ახლაც სჯერათ ეგვიპტეში, რომ მისი თავი და სახე ქარებმა წარმოშვეს და ადამიანებმა კი მხოლოდ ამის შემდეგ გამოკვეთეს სფინქსის დანარჩენი სხეული.“

7. დაუბრუნდი ნაწყვეტს წერილიდან და უპასუხე შეკითხვებს.
- რატომ მიიჩნევს ავტორი ხუფუს პირამიდაში აღმოჩენილ ნავს საოცრებად?
 - სად ინახებოდა ეს ნავი?
 - რატომ და რა მიზნით ატანდნენ ძველი ეგვიპტელები გარდაცვლილ ადამიანს ნივთებს?
 - რამ შეინახა თოკები ხელუხლებლად?
 - რას ამბობს მითი სფინქსის შესახებ?
 - რით არის განსაკუთრებული ხეოფსის (იგივე ხუფუს) პირამიდა?
8. მოიძიე ინფორმაცია მაიას ან აცტეკების პირამიდების შესახებ და გააცანი კლასიკურებს.
- სად მდებარეობს, ვინ და როდის ააგო ისინი, როგორია მათი არქიტექტურა, რა იყო მათი დანიშნულება, რა მდგომარეობაშია ისინი დღეს და ა.შ.

მოსწავლის ნიგნი

- მოსწავლეები კითხულობენ ნაწყვეტს დ. ტურაშვილის წერილიდან „ეგვიპტე“ და მსჯელობენ აღწერილი მითისა და სინამდვილის შესახებ.
- მოსწავლეები უბრუნდებიან ტექსტს და პასუხობენ ა-ე შეკითხვებს.
- საშინაო დავალების სახით, მასწავლებელი ავალეს მოსწავლეებს, მოიძიონ ინფორმაცია მაიასა და აცტეკების ტომების პირამიდების შესახებ და წარსდგენ კლასის წინაშე პრეზენტაციებით.

გვ. 110

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებელი ყურადღებას ამახვილებს ქვეთავის თემატურ და ენობრივ ცნობარზე. მოსწავლეები აკვირდებიან ილუსტრაციას და პასუხობენ შეკითხვებს.
2. მოსწავლეები პასუხობენ ა-დ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
3. მოსწავლეები იშვებენ საკუთარ გამოცდილებას და მსჯელობენ შეკითხვების ირგვლივ.
4. კლასი მსჯელობს თემაზე „ფობია“.

მოსწავლის რეგული

გვ. 146 № 1 – გვ. 149 № 11:
სრულდება კომბინირებული ტიპის დავალებათა სერია.

თემა 4

2. სტრუქტურული და ფორმული

თემატური სწავლება

- რისი ემინიათ ადამიანებს?
- ცრურწმენებთან დამოკიდებულება სხვადასხვა ეპოქაში, ხალხსა და კულტურაში.
- რიცხვების იდუმალი სამყარო
- ლეგენდა ჭადრაკის შექმნის შესახებ

ენობრივი სწავლება

- სიტყვათა რიგი მთხრობლისეულ წინადადებაში

1. დააკვირდი ფოტოს და ისაუბრე მის შესახებ: რა არის მასზე აღბეჭდილი? რა არის აქ რეალობა და რა – არა? რა არის ეს – რომელიმე ზღაპრის ილუსტრაცია თუ, უბრალოდ, ავტორის ფანტაზია? რატომ ფიქრობ ასე? რა განცდას იწვევს ეს ფოტო შენში?

2. უპასუხე მოცემულ შეკითხვებს.

რა არის ბედისწერა და გჯერა თუ არა მისი? რატომ?

- ა. რისი ემინიათ ადამიანებს ყველაზე მეტად?
 - ბ. რა ნიშნავს სიტყვა „ფობია“ და რომელი ფობიები არსებობს?
 - გ. რატომ ემინიათ ადამიანებს შავი კატისა? 13 რიცხვისა?
 - დ. რას ნიშნავს „ილბალი“ და არის თუ არა ილბალიანობა ადამიანის წარმატებისათვის განმსაზღვრელი?
3. ისაუბრე შენ შესახებ: როგორი ხარ შენ – ილბლიანი თუ უილბლო? როგორ ვლინდება ეს? დაასახელე კონკრეტული მაგალითები. რისი გეშინია ყველაზე მეტად და, ზოგადად, ხარ თუ არა მშიშარა?
 4. რა არის „ფობია“ და რით განსხვავდება ის ჩვეულებრივი შიშისაგან? რა სახის ფობიები არსებობს და როგორია, შენი აზრით, სტატისტიკა ამ კუთხით მსოფლიოში?

5. წაიკითხე მოცემული ინფორმაცია და შეადარე შენს კერსებს. თავიდან უპასუხე შეკითხვებს.

შიში ბუნებრივი მოვლენაა და წარმოადგენს კონკრეტული საფრთხის მიმართ გამომწვევებულ ნორმალურ რეაქციას, რომელიც ხანმოკლეა და საფრთხის გასვლისთანავე ქრება. შიშისაგან განსხვავებით, რთული ვითარება გვაქვს ფობიების შემთხვევაში.

„ფობია“ ბერძნული სიტყვისაგან – ფობოს – მომდინარეობს და შიშს ნიშნავს. ეს არის რაიმე სიტუაციის, ობიექტის, საქმიანობის, ადამიანისა თუ ცხოველის მიმართ ძლიერი, პანიკური შიში. ფობიებით შეპყრობილი ადამიანი სრულ პანიკაში ვარდება და საკუთარ თავზე კონტროლს კარგავს.

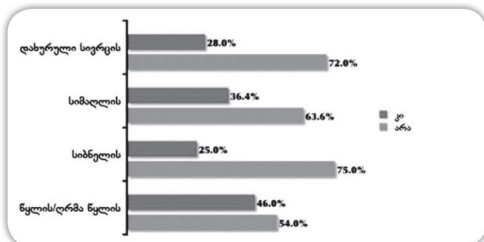
ამერიკელი მეცნიერების მიერ შედგენილ სამედიცინო ტერმინოლოგიურ ლექსიკონში აღწერილია 400 სახის ფობია, რომელთა რაოდენობაც ცივილიზაციის ახალი მიღწევების გაჩენასთან ერთად იზრდება.

სტატისტიკის თანახმად, მსოფლიოში სხვადასხვა ფობიით ადამიანი 10%-მდე იტანჯება. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ყოველი მეათე ადამიანი ერთი ან რამდენიმე სახის ფობიითაა შეპყრობილი.

6. გაცანი 2009 წელს საქართველოში ACT-ის მიერ ჩატარებული კვლევის შედეგებს და უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. კონკრეტულად რა ინფორმაციას იძლევა ეს დიაგრამა?
ბ. რომელი ასაკობრივი ჯგუფის მონაცემებია ასახული დიაგრამაზე?

7. მოისმინე და შეამოწმე. შეასრულე დავალებები რვეულში.
8. შენი აზრით, ვის რისი ფობია ანუხებდა? მოისმინე და შეამოწმე.

მოსწავლის ნიგნი

- მოსწავლეები ეცნობიან ტექსტს და თავიდან პასუხობენ წინა დავალებაში მოყვანილ შეკითხვებს.
- მასწავლებელი ყურადღებას ამახვილებს საქართველოში ჩატარებულ კვლევაზე „ფობიების“ შესახებ. მოსწავლეები პასუხობენ ა და ბ შეკითხვებს.
- პასუხების სისწორის გადამოწმებლად მასწავლებელი კლასს ასმენინებს ტექსტს (იხ. მოსასმენი ტექსტები).

მოსწავლის რვეული

გვ. 150 № 1 გვ. 151 № 4: სრულდება საკომუნიკაციო ტიპის დავალებები.

გვ. 151 № 5 – გვ. 152 № 1: სრულდება ენობრივი დავალებების სერია.

მოსწავლის ნიგნი

- მოსწავლეები ისმენენ ტექსტს (იხ. მოსასმენი ტექსტები).

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები მსჯელობენ თემაზე “ცრურწმენა” და პასუხობენ ა და ბ შეკითხვებს. მოსწავლეები მათ ყურადღებას ამახვილებს სიტყვის აგებულებაზე.
2. მოსწავლეები ისმენენ დიალოგს (იხ. მოსასმენი ტექსტები) და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-დ).
3. მოსწავლეები მსჯელობენ საკუთარ ცრურწმენაზე და განასხვავებენ ცოდვას, გართობას, ჩვევას და სხვ. პოზიციის დასასაბუთებლად, ისინი იშველიებენ სხვადასხვა არგუმენტს.
4. მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდს ტექსტში მოყვანილი ინფორმაციის შესახებ და ვერსიების გადასამოწმებლად კითხულობენ ტექსტს.
5. ტექსტზე დაყრდნობით, სრულდება დავალებები მოსწავლის რვეულში.

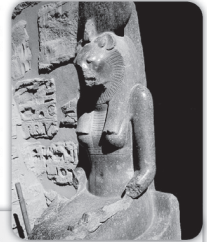
მოსწავლის რვეული

გვ. 153 № 2-6: სრულდება დავალებები ტექსტზე დაყრდნობით.

თემა 4

1. რას ნიშნავს, შენი აზრით, „ცრურწმენა“ და როგორ ადამიანს უწოდებენ ცრუმორწმუნეს? ყურადღება მიაქციე სიტყვის აგებულებას და ისე უპასუხე შეკითხვას.
 - ა. ცრუ, ანუ ყალბი, არასწორი
 - ბ. რწმენა, ანუ დაჯერება, დარწმუნება
2. მოისმინე დიალოგი და შეასრულე მოცემული მითითებები.
 - ა. დააკონკრეტე საკომუნიკაციო სიტუაცია (ვინ არიან თანამოსაუბრეები, სად საუბრობენ ისინი და რა არის მათი საუბრის ძირითადი თემა?);
 - ბ. დაასახელე მიზეზი, რამ განაპირობა ამ თემაზე საუბარი;
 - გ. ისაუბრე თითოეული თანამოსაუბრის შესახებ (გამოკვეთე მისი პოზიცია; დაასახელე კონკრეტული თანამოსაუბრის არგუმენტები);
 - დ. შეაფასე ცალკეული მოსაუბრის არგუმენტები (რა არის არგუმენტად გამოყენებული – კონკრეტული ფაქტი (ცხოვრებისეული გამოცდილება, სტატისტიკური მონაცემები...) თუ ავტორიტეტები (ცნობილი ადამიანების პოზიციები...); არის თუ არა ეს არგუმენტები მყარი და დამაჯერებელი).
3. შენ თუ გვერა ცრურწმენებისა? რისი გვერა და რისი – არა და რატომ? შენი აზრით, რა არის ცრუმორწმუნეობა – ცოდვა, უბრალოდ, გართობა, ჩვევა, გაუნათლებლობა თუ კიდევ სხვა რამ?
4. შენი აზრით, როგორია ცრურწმენებთან დამოკიდებულება სხვადასხვა ეპოქაში, ხალხსა და კულტურაში? დაასაბუთე შენი პოზიცია, რატომ ფიქრობ ასე. ნაიკითხე ტექსტი და შეადარე შენს ვერსიას.

დაასაბუთე შენი პოზიცია სათანადო არგუმენტებით.

ძველი ეგვიპტური ჩანაწერებიდან ირკვევა, რომ ადამიანი და კატა, სულ მცირე, 5500 წელია, მეგობრობენ. კატა ეგვიპტელთათვის განსაკუთრებული ცხოველი იყო. ეგვიპტელებს არა მარტო უყვარდათ და ეთაყვანებოდნენ მას, არამედ მის ქანდაკებებსაც დგამდნენ. სიკვდილის შემდეგ მას მუმიფიცირებასაც კი უკეთებდნენ. ფარაონების დროს კატას კანონი იცავდა. მისი დამავება, მით უმეტეს, მოკვლა მძიმე დანაშაულად ითვლებოდა და მკვლელებს სიკვდილით სჯიდნენ.

კატა დიდ პატივში ჰყავდათ რომაელებსაც. მათი ლეგიონერების სამკერდე ნიშნებზე ის სიმამაცისა და მოქნილობის სიმბოლოდ იყო გამოსახული.

კატა ამშვენებს ზოგიერთ ძველბერძნულ ლარმასაც. ერთ-ერთ ლარნაკზე გამოსახული არიან მალანო წრის ქალბატონები, რომლებიც კატასთან თამაშით იქცევენ თავს.

სკანდინავიურ მითოლოგიაში კატა ნაყოფიერების, სიყვარულისა და სილამაზის ქალღმერთთან არის გაიგივებული. ქალღმერთი ფრეია მოგზაურობდა ორთავალა ეტლით, რომელშიც კატები იყვნენ შეტყუებული.

შავი კატა დღესაც ყველა ქვეყანაში როდი ითვლება საფრთხის მომასწავებლად. მაგალითად, იაპონელები და ინგლისელები შავ კატასთან შეხვედრას წარმატებისა და ბედნიერების მანიშნებლად მიიჩნევენ. შოტლანდიაში კი დღემდე სჯერათ, რომ, თუ შავი კატა პარმალზე ზის, იმ სახლის პატრონის თავზე აუცილებლად „ოქროს წვიმა წამოვა“. ბრიტანელ მეთევზეებს დიდი ხნის განმავლობაში მიაჩნდათ, რომ თუ ზღვაში გასვლის დროს შავ კატას სახლში დატოვებდნენ, ის მათ ოჯახებს აუცილებლად დიცავდა. ირლანდიელებს კი გემით მოგზაურობის დროს შავი კატა თან მიჰყავდათ იმ მოტივით, რომ ის მათ უბედურებისაგან დაიფარავდა.

5. დაუბრუნდი ტექსტს და შეასრულე დავალებები რვეულში.

6. დააკვირდი ფოტოებს, დაასახელე, რა არის და მიუთითე:

- ა. რა აკავშირებს ამ საგნებს ერთმანეთთან?
- ბ. რა კავშირი აქვს მათ ცრურწმენებთან?

7. გამოიყენე მოცემული სიტყვები, მოამზადე პასუხები მენწყილესთან ერთად და გააცანი კლასელებს.

გსმენია თუ არა, რა მოაქვს:

- თვალის თამაშს?
- მარილის დაბნევის?
- მაგიდის ქაღალდით გადანმენდას?
- სარკის გატეხვას?
- დანის ხელში მიცემას?
- სახლში სტვენას?
- მარჯვენა ან მარცხენა ხელის ქაფილს?
- მარჯვენა ან მარცხენა ყურის გახურებასა და სინთილს?

ჩხუბი
უსიამოვნება
ფულის მიღება
გალარიბება
შენზე ჭორობა
ფულის გაცემა
უბედურება
შენზე კარგის თქმა
ახალი ამბის გავება

გათვალა დათარსვა თილისმა
ავგაროზი დაფარვა გაფრთხილება
მოფრთხილება

8. წაიკითხე და დააკვირე მოცემული სიტყვები შესაბამის განმარტებებთან. მიუთითე, რომელი სიტყვა იგულისხმება. შეასრულე დავალებები რვეულში.

- ა. ვინმესგან ან რამისგან დაცვა.
- ბ. საქმის უკუღმართად წარმართვა, საქმის გაფუჭება.
- გ. ავი, ბოროტი თვლით შეხედვა.
- დ. თითქოსდა, წარმატებისა და ბედნიერების მომტანი ნივთი.
- ე. იგივე, რაც თილისმა.
- ვ. წინასწარ მითითება, მოსალოდნელი საფრთხის შეტყობინება.
- ზ. მზრუნველობით მოპყრობა.

9. მოამზადე პასუხები მენწყილესთან ერთად და შემდეგ იმსჯელეთ მოცემული შეკითხვების გარშემო შესაბამისი არგუმენტების გამოყენებით.

- შენი აზრით, დღესაც აქტუალურია თუ არა ცრურწმენებთან დამოკიდებულება და რატომ?
- აქვს თუ არა ასაკს, ქვეყანასა და კულტურას მნიშვნელობა?
- რა მოაქვს ცრურწმენებზე დამოკიდებულებას ადამიანისათვის?
- როგორია მეცნიერების დამოკიდებულება ამ საკითხთან?

10. მოისმინე ინფორმაცია და შეადარე შენს პასუხებს. თავიდან უპასუხე წინა დავალებაში მოცემულ შეკითხვებს ამ ტექსტის გათვალისწინებით.

გვ. 113

მოსწავლის ნიგნი

6. ილუსტრაციებზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს (ა, ბ).
7. კლასი იყოფა წყვილებად და ასრულებს დავალებას.
8. მოსწავლეები აკავშირებენ დავალების ა-ზ პუნქტებს ჩარჩოში წარმოდგენილ სიტყვებთან.
9. მოსწავლეები მენწყილესთან ერთად მუშაობენ დავალებაში მოყვანილი შეკითხვების პასუხებზე.
10. პასუხების სისწორის გადამოწმებლად მასწავლებელი კლასს აკითხავს ტექსტს (იხ. დანართი, მასწავლებლის ნიგნში გვ. 128-133).

მოსწავლის რვეული

გვ. 153 № 7: სავარჯიშო სრულდება მოსწავლის ნიგნის № 7 დავალებაზე დაყრდნობით.

მოსწავლის წიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- 1. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ვ პუნქტები.
- 2. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ზ პუნქტები (გვ. 115).
- 3. სრულდება დავალებები გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით.

თემა 4

სიტყვათა რიგი მთხრობლისაჲს წინადადებაში

I. მთხრობლის სიტყვები შეიძლება:

- ა. უსწრებდეს პირდაპირ ნათქვამს;
- ბ. მოსდევდეს მას;
- გ. პირდაპირი ნათქვამის შუაში იყოს.

უსწრებს	ბეთპოვენმა სიკვდილის წინ ნამოიძახა: – დაუკარით ტაში, კომედია გათავდა!
მოსდევს	– აქ რატომ ზიხარ? – ჰკითხა მოხუცმა ბიჭს.
შუაშია	„როგორც ჩანს, აღარ მოვა!“ – გაიფიქრა მან და დასძინა: – მე მაინც დაველოდები!

II. როგორია სიტყვათა რიგი მთხრობლისაჲს წინადადებაში, ეს დამოკიდებულია იმაზე, უსწრებს ის პირდაპირ ნათქვამს, მოსდევს მას თუ მის შუაშია.

- 1. უსწრებს პირდაპირ ნათქვამს.

S + ზმნა	კაცმა ჰკითხა: – რას აკეთებ, აქ რატომ ზიხარ?
S + O + ზმნა	ბიჭმა კაცს უპასუხა: – არ ვიცი, რა გავაკეთო, ცუდ ხასიათზე ვარ.
S + ზმნა + O	კაცმა მიუგო ბიჭს, ყველაფერი ისე არ არის, შენ როგორც გინდაო.

შენიშვნა 1: იშვიათად სუბიექტიც შეიძლება შეგვხვდეს ბოლოში:

უპასუხა კაცს ბიჭმა: „ ... “

ბოლოს ჰკითხა მან: „ ... ? “

შენიშვნა 2: თუ გარემოებაც არის წინადადებაში, მაშინ ვითარების გარემოება, ჩვეულებრივ, ზმნის წინ დგას, დროის გარემოება, როგორც წესი, იწყებს წინადადებას, ხოლო ადგილის – გარემოება შეიძლება იწყებდეს წინადადებასაც და იდგეს ზმნის წინაც.

კაცმა აღერსიანად ჰკითხა: „ ... ? “

მაშინ კაცმა მიუგო: „ ... “

გზიდან კაცმა დაუძახა: „ ... “

მან სახლიდან გამოსახა: „ ... “

1. აირჩიე სწორი ვარიანტი და დაასახელე.

- ა. მან სთხოვა იქ მყოფებს, ...?... (რომ / თუ) ყურადღებით ყოფილიყვნენ.
- ბ. მე გკითხე მას, ...?... (რომ / თუ) სად იყო აქამდე.
- გ. მათ სთხოვეს მშობლებს, ...?... (რომ / თუ) ეს ფილმი ენახათ.
- დ. შენ უბრძანე მათ, ...?... (რომ / თუ) არ ნასულიყვნენ?
- ე. ის დანიტერესდა, ...?... (რომ / თუ) სად ეცხოვრობდი ბოლო ორი წლის განმავლობაში.
- ვ. ბიჭმა გაისხენა, ...?... (რომ / თუ) ის შემთხვევა რამდენიმე დღის წინ მოხდა.

2. ნაიკითხე ნაწყვეტი რევაზ ინანიშვილის მოთხრობიდან „პატარა ბიჭის წერილი დედას“ და შეასრულე მის ქვემოთ მოცემული მითითებები.

„დედა, აქ კიდევ ერთი საინტერესო ამბავი მოხდა. ერთ დღეს მზესუმზირას ვყიდულობდი და გამყიდველს შევეკითხე: საიდან ბრძანდებით-მეთქი. იმან მითხრა, დიდსერიდანო. რა გვარი ბრძანდებით-მეთქი, – ბერიძეო. მე დიდსერში ბებია მყავს-მეთქი. რა გვარიაო? ვუთხარი ჩვენი გვარი. მაშ, შენ ალექსანდრეს შვილიშვილი ხარო? დიახ-მეთქი. რას ამბობო! მე და პაპაშენი დიდი ძმაცაყები ვიყავით, ერთად ვქეიფობდით და სულ პარიჰარალოს ვიძახოდითო. ომშიც ერთად წაგვიყვანესო. პაპაშენმა ერთ მიტოვებულ სარდაფში კიტრის მწწნილით სავსე კასრი იპოვა და იმდენი ვჭამეთ, კინაღამ დავიხოცენითო...“

- ა. მოძებნე ტექსტში სხვისი სიტყვები და მიუთითე, როგორ არის ის გადამოცემული – პირდაპირი თუ ირიბი ნათქვამით.

- ბ. როგორ არის გადმოცემული პირდაპირი ნათქვამი – სიტყვასიტყვით თუ დაუთვლის სხვათა სიტყვის ნაწილაკები?
- გ. ყოველთვის ახლავს თუ არა პირდაპირ ნათქვამს მთხრობელის სიტყვები? მიუთითე შესაბამისი ადგილი.
- დ. ნაიკითხე მთხრობელის სიტყვები და დაასახელე, რომელი პირია.
- ე. მიუთითე, რომელი პირის ნათქვამს გადმოსცემს მთხრობელი?
- ვ. დაუბრუნდი მთხრობელის სიტყვებს და მიუთითე მისი ადგილი ცალკეულ შემთხვევაში – უსწრებს პირდაპირ ნათქვამს, მოსდევს მას თუ მის შუაშია.
- ზ. დააკონკრეტე სიტყვათა რიგი მთხრობელისეულ წინადადებაში.

3. დაუბრუნდი ტექსტს და შეასრულე შემდეგი დავალებები.

- ა. შეადგინე ბიჭისა და მზესუმზირის გამყიდველს შორის არსებული ორი დიალოგი შემდეგი მითითებების გათვალისწინებით:
 - პირდაპირი ნათქვამი მოცემულია მთხრობელის სიტყვების გარეშე;
 - პირდაპირ ნათქვამს ახლავს მთხრობელის სიტყვები.
- ბ. გადააკეთე პირდაპირი ნათქვამები ირიბ ნათქვამებად და ისე გადაწერე ტექსტი რეეულში.
- გ. ნაიკითხე შენი ნაწერი და დაასახელე, რა შეიცვალა.
- დ. მოისმინე და შეამოწმე შენი დავალება. დაასახელე, რა მსგავსება და განსხვავებაა მათ შორის.
- ე. გაასწორე შეცდომები და ნაიკითხე.

2. მოსდევს პირდაპირ ნათქვამს ან წართულია პირდაპირ ნათქვამში:

ზმნა + S	– კი, ბატონო, მართალი ბრძანდებით! – მიუვო დავითმა. აბა, როგორ? – ჰკითხა ბიჭმა. – შენ ხომ ასე მითხარი?
ზმნა + O + S	გიორგი არ მოსულა? – ჰკითხა სანდრომ დას. ჩხუბი მოგივიდა?! – ჰკითხა მეგობარს სანდრომ. – რატომ, რა მოხდა?
ზმნა + S + O	ნამოდი, ჩემთან ნავიდეთ! – შესთავაზა მაკამ მეგობარს. „აღბათ, ეს არის!“ – გაიფიქრა ბიჭმა და მეგობარს მიუბრუნდა: – ჩქარა, გავიცეთ!

შენიშვნა: თუ ზმნას ახლავს ვითარების გარემოება, ის ან მის წინ დგას, ან მოსდევს მას, ან წინადადების ბოლოშია.

- a. – რა თქვი? – ჩურჩულით იკითხა ნანამ.
- b. – ეს როგორ გააკეთე?! – მკითხა გაბრაზებით მამამ.
- c. – წასულან! – თქვა ბიჭმა სინანულით.

II. მთხრობელის ნათქვამი შესაძლებელია, იყოს რთული წინადადება. იმის გათვალისწინებით, უსწრებს თუ მოსდევს ის პირდაპირ ნათქვამს, განსხვავებულია ამ წინადადების სტრუქტურა.

მთხრობელის ნათქვამი მოსდევს პირდაპირ ნათქვამს.
აბა, ახლა მომიყევი, რა მოხდა ეზოში? – უთხრა მამამ რეზოს, როცა სახლში შევიდნენ.
მთხრობელის ნათქვამი უსწრებს პირდაპირ ნათქვამს.
როცა სახლში შევიდნენ, მამამ რეზოს უთხრა: – აბა, ახლა მომიყევი, რა მოხდა ეზოში?

მოსწავლის ნიგნი

ათვისებული გრამატიკული ცოდნის განსამტკიცებლად სრულდება სავარჯიშოების სერია:

- 4. გრამატიკულ ცნობარზე დაყრდნობით, სრულდება დავალების ა-ე პუნქტები.

გვ. 116

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები პასუხობენ ა-დ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
2. კლასი იყოფა წყვილებად. მეწყვილეები ასრულებენ დავალებას ილუსტრაციაზე დაყრდნობით.
3. მოსწავლეები ისმენენ ტექსტს (იხ. 🎧 მოსასმენი ტექსტები).

📖 მოსწავლის რვეული

გვ. 154 № 1: დავალება სრულდება კონტექსტზე დაყრდნობით.

თემა 4

რიცხვების ილუმალი სამყარო

1. ისაუბრეთ რიცხვების შესახებ მოცემული შეკითხვების გათვალისწინებით.
 - ა. რა იცი რიცხვების შესახებ? სად და როგორ გაჩნდნენ ისინი?
 - ბ. გიყვარს თუ არა რიცხვებთან თამაში?
 - გ. გაქვს თუ არა საყვარელი რიცხვები? ისეთი რიცხვები, რომლებიც არ გიყვარს? დაასახელე ისინი და მიუთითე, რატომ გიყვარს / არ გიყვარს.
 - დ. რომელ რიცხვებს აკავშირებენ მისტიკასთან, ცრურწმენებთან და რატომ?
2. ქვემოთ მოცემულია წრეებში ჩასმული ფოტოები. მათ ერთმანეთთან აკავშირებს რიცხვების სამყაროსთან თავისებური დამოკიდებულება.

დააკვირდი მეწყვილესთან ერთად ცალკეულ წრეს და შეასრულე მოცემული მითითებები.

 - დააკონკრეტეთ მათი კავშირი რიცხვებთან. თქვენი აზრით, რა ტიპის დამოკიდებულება არსებობს მათსა და რიცხვებს შორის ცალკეულ შემთხვევაში?
 - რა საერთო აქვთ ერთ წრეში მოქცეულ ადამიანებს/ნივთებს?
 - გაცანით თქვენი მოსაზრებები სხვებს და დაასაბუთეთ, რატომ ფიქრობთ ასე.

3. 🎧 მოისმინე ინფორმაცია და შეამოწმე შენი ვერსია. შეასრულე დავალებები რვეულში.

4. რა იცი ჭადრაკის შესახებ? მოიფიქრე პასუხები და გააცანი კლასელებს.
 - ა. როგორი თამაშია ჭადრაკი? – ინტელექტუალური, სპორტული, აზარტული...
 - ბ. რომელია მისი სამშობლო? – ჩინეთი, ინდოეთი, საბერძნეთი
 - გ. როგორ შეიქმნა ჭადრაკი?
5. ნაიკითხე, რას ამბობს ლეგენდა ჭადრაკის შექმნის შესახებ და შეამონმე შენი ვერსია. მოიტანე ტექსტიდან მტკიცებულებები, რომლებიც შენს პასუხებს დაადასტურებს.

ერთმა ინდოელმა ბრძენმა 64-უჯრიან დაფაზე სპილოს ძელოსაგან გაკეთებული ფიგურების გადაადგილებით თამაშის მკაცრი წესები გამოიგონა. ეს თამაში, ამავედროულად, საომარ მოქმედებებსაც ასახავდა და მოთამაშეებისაგან სათანადო გონებრივ დაძაბვას მოითხოვდა. თავისი გამოგონება ბრძენს სამეფო თამაშად მიუჩნევია და რაჯასთვის მიუღწევია. რაჯას დიდად მოსწონებია ჭადრაკში ჩაქსოვილი ბრძოლის სიბრძნე.

– რით დაგასაჩუქრო კარგი თამაშის გამოგონებისათვის? – უკითხავს რაჯას ბრძენისთვის.

– მინდა, იმდენი ხორბლის მარცვალი მომცეთ, რამდენიც მომიწევს ჭადრაკის სათამაშო დაფიდან, თუ პირველ უჯრაზე ერთ მარცვალს დადებენ, მეორეზე – ორს, მესამეზე – ოთხს, მეოთხეზე – რვას, მეხუთეზე – თექვსმეტს, მეექვსეზე – ოცდათორმეტს და ასე შემდეგ, – მიუგია ბრძენს რაჯასთვის.

რაჯას გასცინებია ბრძენის მოთხოვნაზე და ბრძანება გაუცია, საფასური დაითვალეთ და მიეცითო. მოუხდევად რაჯას ბრძანებისა, ბრძენმა საფასური ვერ მიიღო.

6. დაუბრუნდი ლეგენდას. როგორ ფიქრობ, რატომ ვერ მიიღო ბრძენმა საფასური, მიუხედავად რაჯას ბრძანებისა? დაასახელე სწორი ვარიანტი და დაასაბუთე შენი პასუხი.

🗞 მოისმინე და შეამონმე შენი ვერსია.

- ა. რაჯამ გადაიფიქრა ბრძენის დასაჩუქრება;
- ბ. ბრძენმა თავად თქვა უარი საფასურის აღებაზე;
- გ. სახელმწიფოში არ აღმოჩნდა ამდენი მარცვალი.

7. დააკვირდი ფოტოს და დასახელე, რა მსგავსება და განსხვავებაა ინდოეთში მოგონილ თამაშსა და დღევანდელ ჭადრაკს შორის.

ნაიკითხე მარჯენი მოცემული ტექსტი და შეამონმე შენი პასუხი.

ინდოეთში მოგონილ თამაშს ჩატურანგა (ჩატურ – ოთხი, ანგა – ნაწილი) ერქვა. სწორედ ასე ეწოდებოდა ჯარს, რომელიც საბრძოლო ეტლებისაგან, სპილოებისაგან, მხედრებისა და ქვეითებისაგან შედგებოდა. თამაშიც ოთხი სხვადასხვა ტიპის ჯარის ბრძოლას ასახავდა, რომელთაც მხედართმთავრები ხელმძღვანელობდნენ.

შავი, მწვანე, ნივთი და ყვითელი ფერებით გამორჩეული ჯარები 64-უჯრიანი ოთხკუთხედი დაფის კუთხეებს იკავებდნენ. თამაშობდა 4 კაცი. თითოეული მოთამაშის განკარგულებაში იყო 4 ქვეითი (პაიკი), თითო რაჯა (მეფე), მხედარი, სპილო (კუ) და ეტლი. ჩატურანგა მეტად აზარტული თამაში იყო, ეხიადან ფიგურათა სელას კამათლით განსაზღვრავდნენ.

თამაში ინდოეთიდან სპარსეთში ჩატრანგის სახელწოდებით გავრცელდა სპარსეთიდან ის არაბებმა ახლო აღმოსავლეთში, ჩრდილოეთ აფრიკასა და ესპანეთში ჩაიტანეს და მას შატრანგი უწოდეს. XI ს-დან ჭადრაკმა მთელ ევროპაში მოიპოვა პოპულარობა.

საგვარაუდოდ, ჭადრაკი საქართველოში ინდოელი ვაჭრების ან სპარსელების შემოტანლია. ყოველ შემთხვევაში, იგი საქართველოში არაბთა მოსვლამდე იყო ცნობილი.

მოსწავლის ნიგნი

4. მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს (ა-გ) ჭადრაკის შესახებ.
5. მოსწავლეები ეცნობიან ლეგენდას ჭადრაკის შესახებ და ამონებენ საკუთარი ვერსიების სისწორეს.
6. მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვას და ისმენენ ტექსტს ვარაუდის გადამოწმების მიზნით.
7. ილუსტრაციაზე დაყრდნობით, მოსწავლეები გამოთქვამენ ვარაუდებს ჭადრაკის წინამორბედი ინდური ვერსიისა და დღევანდელი თამაშის მსგავსებებისა და განსხვავებების შესახებ. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს და ამონებენ საკუთარი ვარაუდების მართებულობას.

გვ. 118

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებელი ყურადღებას ამახვილებს თემატურ და ენობრივ ცნობარზე. მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს (ა-ვ).
2. მოსწავლეები ეცნობიან ბლოგის (გვ. 119) პირველ აზრს და პასუხობენ შეკითხვებს.
3. ტექსტის ამავე მონაკვეთზე დაყრდნობით, მოსწავლეები უარყოფენ/ადასტურებენ ა-გ პუნქტებში მოცემულ დებულებებს.

თემა 4

3. უსხოვლანეტელეები

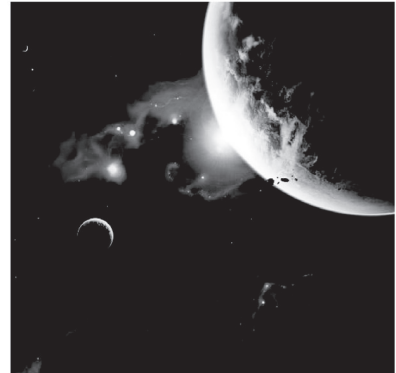
თემატური სწობარი

- არსებობენ თუ არა უცხოვლანეტელეები?
- სტივენ ჰოკინგის წერილი – ვართ თუ არა მარტონი სამყაროში?
- „გაფრენა დაბრუნების გარეშე“ – უპრეცედენტო მასშტაბის პროექტი „მარსი ერთი“

ენობრივი სწობარი

1. იმსჯელეთ მოცემული შეკითხვებზე.

- ა. რა არის კოსმოსი და რა ხდება იქ?
- ბ. რა იცო მზის სისტემის შესახებ?
- გ. დედამიწის გარდა, არსებობს თუ არა სიცოცხლე სხვა პლანეტაზე?
- დ. მარტო ვართ თუ არა ამხელა სამყაროში?
- ე. არსებობენ თუ არა უცხოვლანეტელეები?
- ვ. რა იცო, ზოგადად, უცხოვლანეტელეების შესახებ – როგორები არიან ისინი? განსხვავდებიან თუარა ისინი ჩვენგან და რით? რას უწოდებენ დედამიწელები მათ კოსმოსურ ხომალდს და რატომ?

2. გიორგიმ თავის ბლოგზე დაწერა ახალი პოსტი უცხოვლანეტელეების შესახებ (გვ.). ჩაიკითხე! აზრს და უპასუხე შეკითხვებს.

- ა. რატომ გადამწყვიტა გიორგიმ ამ თემაზე პოსტის დაწერა?
- ბ. ვისთვის დაწერა ეს პოსტი გიორგიმ?
- გ. როგორია ამ თემასთან დამოკიდებულება ინტერნეტსივრცეში?
- დ. როგორია თავად გიორგის დამოკიდებულება?

3. დაუბრუნდი გიორგის პოსტს. უარყავი ან დაადასტურე ქვემოთ მოცემული ინფორმაციის სისწორე. მოქებნე სათანადო ფრაზა, რომელიც შენს პასუხს დაასაბუთებს და წაიკითხე.

- ა. დედამიწაზე უცხოვლანეტელეების შესაძლო ჩამოსვლამ ინტერნეტსივრცეში პანიკა გაამოწვია.
- ბ. მოსახლეობის გარდა, უცხოვლანეტელეების არსებობისა არავის სჯერა.
- გ. გიორგიც ბოლომდე არ არის დარწმუნებული, მართლა არსებობენ თუ არა უცხოვლანეტელეები.

4. თავიდან გაეცანი გიორგის პოსტს და შეასრულე დავლებები რვეულში.

ამ ბოლო დროს უცხოპლანეტელების თემა დაბრუნდა. გუშინ ნავიკითხე სადღაც, თითქოს ორ თვეში უცხოპლანეტელები აპირებენ დედამიწაზე ჩამოსვლას! დიდი ამბავია ამტყდარი ინტერნეტსივრცეში. ზოგს ეცინება, ზოგი სერიოზულად უდგება ამ ამბავს, ზოგს ეშინია და თურმე თავშესაფარს ეძებს! მოკლედ, გადავწყვიტე, პოსტი დამეწერა ამ თემაზე. ზოგს შეიძლება, სასაცილოდაც არ ეყოს ეს, მაგრამ ნომ არიან ისეთებიც, რომლებსაც სჯერათ მათი არსებობისა? პოდა, ვიფიქრე, რომ სწორედ მათთვის იქნებოდა ეს პოსტი საინტერესო. მე რამდენიმე ფაქტს მოგაწვდით და თქვენ გადაწყვიტეთ, გჯერათ თუ არა. აქვე ჩემს პოზიციასაც დავაფიქსირებ ნინასნარ. მე, რა თქმა უნდა, ასეთი უცნაურობების არ მჯერა, მაგრამ ახსნასაც ვერ ვუძებნი. თან, ეს ფოტოებიც რომ არსებობს?!

მოკლედ, მე ფაქტებს დავდებ და თქვენი პოზიცია დააფიქსირეთ! ☺

- აშშ-ში 1947 წელს „საიდუმლოთა ნიგნი“ დაიწერა. მისი ნაკითხვის უფლება მხოლოდ ამერიკის პრეზიდენტებს აქვთ. ნიგნი უცხოპლანეტელების შესახება მოთხრობილი. თუ უცხოპლანეტელები არ არსებობენ, რატომღა საიდუმლოებენ „საიდუმლოთა ნიგნს“?
- 2006 წელს, მთვარეზე გაფრენიდან 37 წლის შემდეგ, ტელეარხმა „დისკავერი“ დოკუმენტური ფილმი – „აპოლო-11“ გაუმხელელი საიდუმლო – გადმოგვამო. ფილმში 76 წლის ბაზ ოლდრინი ამბობს, ილუმინატორიდან სვერსმაგვარ მფრინავ ობიექტს ვხედავდით, მაგრამ ყვირილი არ დავგინწყია, რადგან ვიცოდით, რომ მილიონობით ადამიანი გვისმენდაო.
- როდესაც „აპოლო-12“-ის ეკიპაჟი მთვარის ზედაპირზე გადავიდა, მათ დაინახეს პირამიდისებრი გამჭვირვალე ობიექტი, რომელიც რამდენიმე მეტრის სიმაღლეზე იყო მთვარის ზედაპირიდან და მთვარის შავ ცაზე ცისარტყელას ფერებს აფრქვევდა.
- მთვარის ფოტოებზე მისიის მართვის ერთ-ერთ სპეციალისტს ასეთი კომენტარი აქვს გაკეთებული: „ჩვენმა ბიჭებმა მთვარეზე აღმოაჩინეს ქალაქის ნანგრევები, გამჭვირვალე პირამიდები, გუმბათები და, ღმერთმა იცის, კიდევ რა, რაც ახლა ღრმად იმალება ნასას სეფებში. მე თავს ისე გვრძნობ, როგორც რობინზონ კრუზო, რომელმაც გაიგო, რომ კუნძულზე, მის გარდა, სხვა ადამიანიც იყო... მეცნიერები ამბობენ, რომ ეს შეიძლება ბუნებრივი ნარმოშობის იყოს. სჯობს, სიმართლეს თვალის გაუწინოროთ და ვაღიაროთ, რომ ისინი ხელოვნურია, განსაკუთრებით, გუმბათები და პირამიდები. უცხო ცივილიზაცია ჩვენთან ძალიან ახლოს აღმოჩნდა, თუმცა ჩვენ მზად არ ვიყავით ამისთვის და ზოგიერთი ადამიანი ახლაც ღრმად არის დარწმუნებული, რომ ჩვენ მარტონი ვართ!“ ☺

ახლა რაც შეეხება ფაქტებს ჩვენი რეალობიდან: ჩემი ერთ-ერთი მეგობრის მონაყოლს თუ დავუჯერებთ, მან მფრინავი თევზი დაინახა აივნისა, მე-9 სართულის სიმაღლიდან. ამოუცნობი ობიექტი მის თვალში გაჩნდა და შემდეგ უცბად გაუჩინარდა. მასთან ერთად იმ მომენტში შუახნის ქალიც იმყოფებოდა, რომელმაც ასევე დაადასტურა ეს ფაქტი მოგვიანებით. მეორე შემთხვევა კი ჩემს კლასელ გოგონას უკავშირდება. მის სახელსა და გვარს არ დავაკონკრეტებ. სახლში მიდიოდა, როდესაც თავისი კორპუსის თავზე რაღაც მრგვალი, თევზის ფორმის, მფრინავი ობიექტი შეაჩნდია. იფიქრა, დალილიობის ბრალად და მეორე მხარეს გაიხედა, მაგრამ იქაც კვლავ „მფრინავი თევზი“ დაინახა. როგორც ამბობს, ამოუცნობი ობიექტი მცირე ზომისა იყო, ერთ ადგილას ნიუილი შუკი ჰქონდა. ეს ობიექტი მალევე გაუჩინარებულა. ☺

5. გამოეხმაურე გიორგის პოსტს და გამოხატე შენი პოზიცია.

გვ. 119

მოსწავლის ნიგნი

4. მოსწავლეები ეცნობი-
ან მთლიან ტექსტს და
ასრულებენ შესაბამის
დავლებებს მოსწავლის
რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 154 № 2 – გვ. 155 № 6:
სრულდება საკომუნიკაციო ტიპის
დავლებები ტექსტზე დაყრდნო-
ბით.

მოსწავლის ნიგნი

5. მოსწავლეები წერენ არგუ-
მენტირებულ პასუხს ბლოგ-
ში მოყვანილი მოსაზრე-
ბების თაობაზე (იხ. მოსწავ-
ლის რვეული, გვ. 156, №1).

გვ. 120

მოსწავლის წიგნი

1. მასწავლებლის დახმარებით, მოსწავლეები თავს უყრიან ინფორმაციას გამოჩენილი ბრიტანელი ასტროფიზიკოსის, სტივენ ჰოკინგის შესახებ.
2. მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს (ა-ვ).
3. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს და ადასტურებენ/უარყოფენ ა-გ პუნქტებში მოყვანილ ინფორმაციას ტექსტის მიხედვით.
4. ტექსტზე დაყრდნობით, მოსწავლეები პასუხობენ შეკითხვებს (ა-დ).

მოსწავლის რეგული

გვ. 156 № 2: სრულდება ტექსტის გაგებაზე ორიენტირებული დავალება.

თემა 4

1. გაიხსენე, ვინ არის სტივენ ჰოკინგი და რას საქმიანობს ის. წაიკითხე ტექსტის პირველი აბზაცი და შეამოწმე შენი ვერსია.

2. დაუბრუნდი მოცემულ აბზაცს და იმ კითხვებს, რომლებსაც სვამს ჰოკინგი.

- ა. რას ეხება ეს კითხვები?
- ბ. არის თუ არა ისინი, მართლაც, მნიშვნელოვანი?
- გ. შენი აზრით, რომელია მათგან ყველაზე მნიშვნელოვანი; ნაკლებად მნიშვნელოვანი და რატომ?
- დ. რომელ კითხვაზე პასუხი იწვევს ან არ იწვევს შენში ეჭვს და რატომ?
- ე. როგორ ფიქრობ, აქვს თუ არა სტივენ ჰოკინგს ამ კითხვებზე პასუხი?
- ვ. შენ რა კითხვას დაუვამდი მეცნიერს, ამის შესაძლებლობა რომ გქონოდა და რატომ?

3. დადასტურე ან უარყავი მოცემული ინფორმაცია და დასაბუთე შენი პოზიცია ტექსტის მიხედვით. მოიტანე შესაბამისი ფრაზა წერილიდან.

- ა. სტივენ ჰოკინგს სჯერა უცხოპლანეტელების არსებობისა;
- ბ. ის ფიქრობს, რომ უცხოპლანეტელები, შესაძლოა, დედამიწაზეც იყვნენ;
- გ. მზის ნახტომი ერთადერთი გალაქტიკაა სამყაროში;

4. უპასუხე შეკითხვებს ტექსტზე დაყრდნობით.

- ა. რა არგუმენტი მოჰყავს სტივენ ჰოკინგს იმის საილუსტრაციოდ, რომ უცხოპლანეტელები შეიძლება არსებობდნენ?
- ბ. საიდან ჩანს, რომ სამყარო მართლაც ძალიან დიდია?
- გ. როგორ ადასტურებენ რიცხვები უცხოპლანეტელების არსებობას?
- დ. რატომ ფიქრობს მეცნიერი, რომ უცხოპლანეტელები „სამყაროს შორეულ წერტილში ცხოვრობენ“?

„გამარჯობა. ჩემი სახელია სტივენ ჰოკინგი. ფიზიკოსი, კოსმოლოგი და, რაღაც კუთხით, მეოცნებეც ვარ. მიუხედავად იმისა, რომ ვერ ვმოძრაობ და ლაპარაკში კომპიუტერი მეხმარება, გონებით თავისუფალი ვარ, თავისუფალი, რათა გამოვიკვლიო სამყარო და დავსვა ისეთი მნიშვნელოვანი კითხვები, როგორებიცაა: არსებობენ თუ არა უცხოპლანეტელები? თუ არსებობენ, სად შეიძლება მათი პოვნა? როგორ გამოიყურებიან? რისგან შედგებიან? არიან თუ არა ინტელექტუალები? თუკი მათ ეპოვით, როგორი გაგონება ექნება ამას კაცობრიობაზე? მსოფლიოს რომელ წერტილშიც არ უნდა ჩავიდე, ხალხი ყოველთვის მეკითხება: „არსებობენ უცხოპლანეტელები?“ ეს კარგი კითხვაა, რადგან იმ საკითხს უკავშირდება, თუ როგორ მოვიხაზებთ ჩვენს ადგილს სამყაროში.

ვართ თუ არა მართლნი ამ პატარა, მრგვალ, ლურჯ ბურთულაზე? მე ვფიქრობ, რომ არა. სამყარო დიდია, ძალიან დიდი. ჩვენი პლანეტა ერთი რიგითია მზის გარშემო მოძრავი მპლანეტადან, მზე კი ჩვენი გალაქტიკის, ირმის ნახტომის, უზარმაზარ სივრცეში არსებული 200 მილიარდი ვარსკვლავიდან ერთ-ერთია. ჩვენი გალაქტიკა იმდენად დიდია, რომ ზოგჯერ მისი აღქმაც კი მიჭირს. ირმის ნახტომიც კი ერთი პატარა წვეთია კოსმოსურ ოკეანეში, ერთ-ერთია 100 მილიარდი გალაქტიკიდან, რომლებიც ქმნიან უზარმაზარ ქსელს, გადაჭიმულს ყველა მიმართულებით...

ასე რომ, ჩემი მათემატიკური ტვინისთვის მხოლოდ რიცხვებიც კი საგნებით რაციონალურს ხდიან უცხოპლანეტელების არსებობას. მთავარი საკითხი იმის გაგებაა, როგორ გამოიყურებიან ის არსებები, რომლებიც სამყაროს შორეულ წერტილში ცხოვრობენ.“

5. მოსმინე ბავშვების დიალოგი და შეასრულე მითითებები.

- დააკონკრეტე საკომუნიკაციო სიტუაცია (კინ არიან ისინი და სად არიან? რა არის მათი საუბრის თემა?);
- გამოკვეთე თითოეული თანამოსაუბრის პოზიცია და დაასახელე მათი არგუმენტები;
- შეაფასე ცალკეული მოსაუბრის არგუმენტები (რა არის არგუმენტად გამოყენებული – კონკრეტული ფაქტი თუ ავტორიტეტები? არის თუ არა ეს არგუმენტები მყარი და დამარწმუნებელი?).

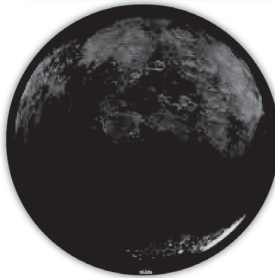

6. წაიკითხე მორიგი ნაწყვეტი სტივენ ჰოკინგის წერილიდან და დააკავშირე ბავშვების დიალოგთან. მოძებნე პასუხები იქ დასმულ შეკითხვებზე და დაასახელე რას ფიქრობს თავად ჰოკინგი?

„მიუხედავად იმისა, სიცოცხლის წარმოშობის შესახებ რომელი თეორიაა სწორი, ამის შემდგომ ინყება ის ეტაპი, რომელიც გადარჩენას ეხება. გადარჩენა მოითხოვს ენერგიის წყაროს, რომელსაც ჩვენ საკვებს უწოდებთ... უცხოპლანეტელებზე ნადირობის საქმეში საჭიროა ისეთი ადგილის ან ადგილების პოვნა, სადაც იქნებოდა წყალი. თუკი წყალს ვიპოვით, შესაძლოა, ახლოს უცხოპლანეტელები სახლობდნენ...“

ნებისმიერი ვარსკვლავის გარშემო არსებობს რეგიონი, რომელიც არც ძალიან ცხელია და – არც ძალიან ცივი, არამედ რაღაც საშუალო. ჩვენი მზის შემთხვევაში, ამ ზონაში ორი პლანეტაა მოქცეული: დედამიწა და მარსი. სწორედ ამ მიზეზის გამო მივიჩნევ, რომ ერთ დღესაც ამ პლანეტას ვენევეით. რობოტები მარსს 70-იანი წლებიდან იკვლევდნენ, მაგრამ ჯერჯერობით ვერ შეძლეს მასზე სიცოცხლის არსებობის მტკიცებულების აღმოჩენა. მე არ ვფიქრობ, რომ უნდა დავენებდეთ...

იმედით მაქვს, ერთ დღესაც გამოინახება საჭირო თანხა, რათა მარსზე ადამიანები გაგზავნათ. ეს მთელი კაცობრიობის ყურადღებას მიიპყრობს ისევე, როგორც „აპოლოს“ მთვარის მისიებმა მიიპყრო ჩემი ყურადღება 60-იან წლებში. თუკი ისინი შეძლებენ და თუნდაც მიკრობებს აღმოაჩენენ, ჩემი აზრით, ეს იქნება ისტორიაში ერთ-ერთი ყველაზე ამაღლებელი აღმოჩენა. მაგრამ თუნდაც მარსი უნაყოფო იყოს, არსებობს სხვა ადგილები, სადაც შეიძლება თხევადი წყალი ვეძებოთ. ერთ-ერთი მათგანი მარსიდან 50 მილიონი კმ-ის მოშორებითაა – პატარა იდუმალი თანამგზავი, რომელიც გიგანტურ პლანეტა იუპიტერს უფლის გარს. ეს გახლავთ ევროპა... ვიმედოვნებ, რომ ერთ დღესაც ევროპას საიდუმლოებებს ფარდას ახდით, თუმცა მანამდე ნამდვილად ღირს, განვაგრძოთ ჩვენი მოგზაურობა უცხოპლანეტელების ძიებაში, ოღონდ უფრო ფართო მასშტაბით. ვფიქრობ, ამისთვის მზის სისტემას უნდა გავცდეთ და ღია კოსმოსში გავიქრათ.“

7. დაუბრუნდი ტექსტს და უპასუხე შეკითხვებს.

- რა წარმოადგენს ცოცხალი ორგანიზმის გადარჩენისათვის აუცილებელ საკვებს?
- სად არის შესაძლებელი ცოცხალი ორგანიზმების არსებობა, დედამიწის გარდა?
- რა მეტყველებს მარსის სასარგებლოდ?
- კიდევ რომელ პლანეტას ასახელებს ჰოკინგი?

8. შენი აზრით, რატომ ფიქრობს სტივენ ჰოკინგი, რომ იუპიტერის თანამგზავი ევროპაზე სიცოცხლე, შესაძლოა, არსებობდეს? მოისმინე ინფორმაცია მის შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია. შეასრულე დავალებები რვეულში.

გვ. 121

მოსწავლის ნიგნი

5. მოსწავლეები ისმენენ დიალოგს და ასრულებენ დავალების ა-გ პუნქტებში მითითებულ ინსტრუქციებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 156 № 3 – გვ. 157 № 6: სრულდება მოსმენილის გაგების შესამოწმებელი დავალებების სერია.

მოსწავლის ნიგნი

6. მოსწავლეები კითხულობენ ნაწყვეტს სტივენ ჰოკინგის წერილიდან და პასუხობენ შეკითხვას.

7. მოსწავლეები უბრუნდებიან ტექსტს და პასუხობენ შეკითხვებს (ა-დ).

მოსწავლის რვეული

გვ. 158 № 1, 2: სრულდება წაკითხულის გაგებაზე ორიენტირებული დავალებები.

მოსწავლის ნიგნი

8. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს და ასრულებენ დავალების ა-გ პუნქტებში მითითებულ ინსტრუქციებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 156 № 3 – გვ. 157 № 6: სრულდება წაკითხულის გაგების შესამოწმებელი დავალებების სერია.

გვ. 122

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები კითხულობენ სტივენ ჰოკინგის წერილს და პასუხობენ ა-ვ პუნქტებში მოყვანილ შეკითხვებს.
2. წერილზე დაყრდნობით, მოსწავლეები ადასტურებენ ან უარყოფენ ინფორმაციას (ა-გ პუნქტები).

მოსწავლის რვეული

გვ. 158 № 6 – გვ. 159 № 10:
სრულდება დავალებების კომბინირებული სერია ტექსტზე დაყრდნობით.

თემა 4

1. გაეცანი სტივენ ჰოკინგის წერილს და სასრულს, მოძებნე პასუხები ქვემოთ მოცემულ შეკითხვებზე და დაასაბუთე.

ჰოკინგის ვარაუდით:

- ა. როგორი იქნება ის პლანეტა, რომელზეც შესაძლოა, სიცოცხლე არსებობდეს?
- ბ. როგორები იქნებიან უცხოპლანეტელები და რატომ?
- გ. ექნებათ თუ არა მათ ისეთივე ინტელექტი, როგორიც დედამიწელებს აქვთ?
- დ. ჰოკინგის წარმოდგენით, რას ფიქრობენ ე. და როგორ აზროვნებენ ისინი?
- ე. რა მოპყვება მათ გამოჩენას დედამიწაზე და როგორი იქნება შედეგი?

„სადაღე კოსმოსში, შეიძლება, არც ისე შორს, არის ქვის პლანეტა, რომელიც დედამიწას ჰგავს. პლანეტა თხევადი წყლით, რომელზეც არსებობს სიცოცხლე. იქ მყოფი უცხოპლანეტელებიც, შესაძლოა, საოცრად ნაცნობები იყვნენ, თუმცა არა – ერთი შეხედვით. უცხოპლანეტელებს, რომლებიც ჭამენ, უნდა ჰქონდეთ პირი. ასევე, თუკი ისინი მყარ ზედაპირზე ცხოვრობენ, სჭირდებათ ფეხები, რომლებიც შეიძლება რაღაცით განსხვავებული იყოს. თუკი პლანეტა კარგადაა განათებული, თითქმის გარდაუვალია თვალების არსებობა. მათი მეშვეობით ცოცხალი ორგანიზმი ზუსტად შეიგრძნობს გარემოს...“

შე ვფიქრობ, რომ სულაც არაა არსებითი ის საკითხი, თუ რისგან შედგებიან უცხოპლანეტელები. ჩემთვის ის უფრო მნიშვნელოვანია, თუ რა შეუძლიათ მათ. ფიქრობენ თუ არა ისინი ჩვენზე უფრო კოსმოსის შესახებ? ცდილობენ თუ არა, ჩვენ მსგავსად ამოხსნან სამყაროს საიდუმლოებანი? განვითარდნენ თუ არა ისინი ჩვენ მსგავსად და შეიძინეს თუ არა ინტელექტი?

თუკი სამყარო სასიცოცხლო ინტელექტუალური და კოსმოსში მოგზაური უცხოპლანეტელებით, ვფიქრობ, ზოგიერთი მათგანი მაინც დაინტერესებული იქნება ჩვენით, თუნდაც ცნობისმოყვარეობის გამო. რა თქმა უნდა, ბევრ ადამიანს სჯერა, რომ ისინი უკვე გვევლინებიან. გადმოცემები უცხოპლანეტელთა მიერ ადამიანების გატაცების შემთხვევებზე ჯერ კიდევ 1950-იანებში გახდა ჩვეულებრივი ამბავი, როცა სტუდენტმა ვიყავი. სხვების მსგავსად, მეც ხშირად ვუყურებდი ფილმებს, რომლებშიც ერთი და იგივე რამ ხდება: მარტოხელა ადამიანი ღამით გზაზე მშვიდად მიდის და უცებ აღმოაჩენს შემოვლით გზას, რომელიც მალე იკარგება. შემდეგ კი მფრინავი თევზი გამოჩნდება და მას იტაცებენ. მსგავსი ამბების მოსმენისას ყოველთვის ეჭვიმპყრობდა. ჩემი აზრით, უცხოპლანეტელები მართლაც რომ აქ იყვნენ, გაზეთები ამ ამბით აჭრელდებოდა. თუკი მათ დაფარვაში მთავრობები არიან ჩარეულნი, ამით ნამდვილად კარგ საქმეს აკეთებენ...

მაღალგანვითარებული, ცივილიზებული უცხოპლანეტელების არსებობის შემთხვევაში, უცხოპლანეტური ტექნოლოგია ჩვენითვის ისეთივე განსაცვიფრებელი იქნება, როგორიც კოსმოსური ზომალდი გამოქვაბულის ადამიანისათვის...

თუკი უცხოპლანეტელები ოდესმე გვესტუმრებიან, ვფიქრობ, შედეგი იგივე იქნება, როგორიც ქრისტიანულ ეპოქის ჩასვლისას ამერიკის კონტინენტზე – ადგილობრივი მკვიდრი ამერიკელებისათვის ამას კარგი შედეგი არ მოჰყოლია...

იმედი ვიქონიოთ, რომ თუკი უცხოპლანეტელები გვეწვებიან, მათი განზრახვა მშვიდობიანი იქნება“.

2. წაიკითხე ქვემოთ მოცემული ინფორმაციები და დაადასტურე ან უარყავი ისინი წერილის მიხედვით. წაიკითხე ფრაზა წერილიდან, რომელიც შენს პასუხს დაასაბუთებს.

- ა. სტივენ ჰოკინგს უცხოპლანეტელების გარეგნობაზე მეტად მათი ინტელექტი აინტერესებს;
- ბ. მეცნიერი დარწმუნებულია, რომ უცხოპლანეტელები არსებობენ;
- გ. მას სჯერა, რომ უცხოპლანეტელებს კეთილი განზრახვა ექნებათ ჩვენ მიმართ.

3. გაეცანით მოცემულ სქემებს და შეასრულეთ დავალებები რვეულში.

რა არის მოთხრობისათვის საშიშრო?

- ა. ფაბულა (ის, რომელიც საფუძვლად უნდა დაედოს მოთხრობის სიუჟეტს; ამბავი, რომელიც უნდა განვითარდეს);
- ბ. დრო და სივრცე (სად და როდის ვითარდება მოვლენები);
- გ. პერსონაჟები (მთავარი და დამატებითი პერსონაჟები).

დრო და სივრცე

- ა. მოვლენათა განვითარების დრო: როდის იწყება და როდის მთავრდება; როდის როდემდე გრძელდება (წელიწადის რა დროს, დღე-ღამის რომელ მონაკვეთში, რომელ საათზე და ა.შ.);
- ბ. მოვლენათა განვითარების ადგილი: სად დაიწყო, სად გაგრძელდა და სად დასრულდა (მაგ., ტყეში, ქალაქის გარეუბანში, ტრიალ მინდორში, მიტოვებულ სახლში, უცხოპლანეტელების ხომალდზე; იქ, სადაც დაიწყო; იქიდან ძალიან შორს და ა.შ.).

პერსონაჟები

- ა. მთავარი პერსონაჟ(ებ)ი: ის ადამიანი ან ადამიანები, რომელთა გარშემოც ამბავი უნდა განვითარდეს;
- ბ. დამატებითი პერსონაჟები: ის ადამიანები, რომლებიც კონკრეტულ დროსა და სივრცეში მთავარ პერსონაჟ(ებ)თან პირდაპირ თუ ირიბად ურთიერთობენ; მოვლენების განვითარებაში მონაწილეობენ.

სიუჟეტი

დასაწყისი → შუა ნაწილი → დასასრული

- ა. შესაძლებელია, დაიწყოს მთავარი პერსონაჟის გაცნობით;
- ბ. აღწეროს ის გარემო, სადაც მოვლენები უნდა დაიწყოს და განვითარდეს;
- გ. მჭიდრო ემოციურობისათვის, შესაძლებელია, პირდაპირ დაიწყოს მოქმედება და ა.შ.

- ა. მოვლენები უნდა განვითარდეს ლოგიკური თანამიმდევრობით (ქრონოლოგიური, მიზეზ-შედეგობრივი და ა.შ.: რა მოხდა ჯერ და რა – შემდეგ და რატომ?);
- ბ. მათ შორის უნდა არსებობდეს ლოგიკური ბმები; ისინი რაღაც ნიშნით უნდა უკავშირდებოდნენ ერთმანეთს;
- გ. გადვიდების მიზნით, შეადგინე სიუჟეტის განვითარების ძირითადი გეგმა, რომელსაც გაყვეცი.

4. აიღეთ ფაბულად ტექსტი (გვ.) საზგასმული წინადადება, გამოიყენეთ მოცემული რჩევები და რეკომენდაციები, ყურადღება მიაქციეთ რვეულში მოცემულ მითითებებს (გვ.) და დაწერეთ მოთხრობა. გადაწერეთ საბოლოო ვარიანტი და გააცანით ერთმანეთს.

მოსწავლის წიგნი

3. მოსწავლეები მასწავლებლის დახმარებით ერკვევიან სქემაში და სქემაზე დაყრდნობით, ასრულებენ დავალებებს მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 160 № 11 – გვ. 165 № 1: სრულდება კომბინირებული ტიპის დავალებები.

მოსწავლის წიგნი

4. სქემაზე დაყრდნობით, მოსწავლის რვეულში შესრულებული დავალებების საფუძველზე, მოსწავლეები წერენ მოთხრობას (სიტყვების მინიმალური რაოდენობა - 200).

გვ. 124

მოსწავლის წიგნი

1. მოსწავლეები ეცნობიან ჩარჩოში მოყვანილ ინფორმაციას და ასრულებენ დავალების ა-დ პუნქტებს.

მოსწავლის რვეული

გვ. 166 № 2: სრულდება საკომუნიკაციო ტიპის დავალება.

თემა 4

„გაფრენა ფარსენის გარეშე“

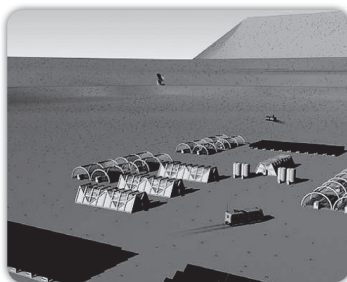
1. გაეცანი ინფორმაციას და შეასრულე მოცემული მითითებები.

მზადდება უპრეცედენტო მასშტაბის კომერციული პროექტი „გაფრენა დაბრუნების გარეშე“. მოხალისეები, რომლებიც პროექტში ჩაერთვებიან, ხელს მოახერხებენ იმაზე, რომ წავლენ შორეულ, მკაცრ, ცივ და სახიფათო პლანეტაზე და აღარასოდეს დაბრუნდებიან შინ.

- ა. ნაიკითხე და დაასახელე, რომელია, შენი აზრით, სწორი ვარიანტი?
 1. იგულისხმება ახალი პოლიგედური ფილმი, რომელშიც პროფესიონალი მსახიობების ნაცვლად უბრალო ადამიანები ითამაშებენ;
 2. ეს ეხება ტელეშოუს, რომელშიც ერთ-ერთ პლანეტაზე ადამიანების დასახლების იმიტაციას გაითამაშებენ;
 3. ასეთ პლანეტაზე მოხალისეების რეალურად გაგზავნა იგეგმება.
- ბ. ნაიკითხე ... გვერდზე მოცემული ტექსტის დასაწყისი და შეამოწმე შენი ვერსია. დაასახელე, რომელი პლანეტა იგულისხმება.
- გ. უპასუხე შეკითხვებს მოცემული ინფორმაციის გარშემო.
 1. რას ნიშნავს „უპრეცედენტო მასშტაბის პროექტი“ და რატომ არის ის ასეთი?
 2. რა უნდა გააკეთონ პროექტში ჩართვის მსურველმა მოხალისეებმა და რატომ?
- დ. დააკვირდი პროექტის განხორციელების გეგმას. როდის რა უნდა განხორციელდეს? დაუსვით ერთმანეთს შეკითხვები და უპასუხეთ.

- ე. დაუბრუნდი პროექტს. არის თუ არა მისი განხორციელება შესაძლებელი? მოიტანე სათანადო არგუმენტები და იმსჯელეთ მათ შესახებ.

2. მოძებნე ტექსტში პასუხები ქვემოთ მოცემულ შეკითხვებზე.

- ა. რა რეაქცია მოჰყვა „მარს ერთის“ პროექტს საზოგადოებაში და საიდან ჩანს ეს?
- ბ. როგორი წესით შეარჩევნენ მოხალისეებს?
- გ. რას გულისხმობს კონკურსის პირობები?
- დ. რა შემთხვევაში შეუძლია ნებისმიერ მსურველს პროექტში მონაწილეობა?
- ე. რა პირობებს უნდა აკმაყოფილებდნენ ისინი?
- ვ. საკმარისი იქნება თუ არა კონკურსში გასვლა მარსზე გასაფრენად?
- ზ. შენი აზრით, რას გულისხმობს ამ მისიისათვის რეალური მომზადება? დაასაბუთე, რატომ ფიქრობ ასე.
- თ. რას პირიქდება კომპანია დედამიწელებზე?
- ი. რა არის კომპანიის საბოლოო მიზანი?
- კ. შენი აზრით, რამდენად რეალურია ამ პროექტის განხორციელება და რატომ? დაასაბუთე შენი პოზიცია.

3. დაუბრუნდი „მარსი ერთის“ პროექტს და შეასრულე დავალებები რვეულში.

ჰოლანდიურმა კომპანია „მარსი ერთმა“ გამოაცხადა კონკურსი მოხალისეებისათვის, რომელთაც წითელ პლანეტაზე დასახლების სურვილი აქვთ. პროექტის ხელმძღვანელის განმარტებით, მოხალისეები დედამიწაზე აღარ დაბრუნდებიან, რადგანაც დაბრუნებისთვის საჭირო ტექნოლოგიები ჯერჯერობით არ არსებობს.

კოსმოსში გაფრენა ნებისმიერ მსურველს შეეძლება, თუკი შემდეგ პირობებს დააკმაყოფილებს. ის უნდა იყოს:

- 18-დან 40 წლამდე ასაკისა;
- ფიზიკურად და გონებრივად ჯანსაღი;
- ამტანი, ახალ გარემო პირობებთან იოლად შეგუებული, ცნობისმოყვარე, რისიკიანი და შემოქმედებითი;
- კარგად უნდა ესმოდეს მისიის მინიარსი;
- უნდა შეეძლოს კარგი ურთიერთობების დამყარება;
- უნდა პქონდეს თვითანალიზისა და ნდობის მოპოვების უნარი;

კანდიდატი შეიძლება იყოს ნებისმიერი ქვეყნის მოქალაქე, თუმცა აუცილებელია ინგლისური ენის მინიმალური ცოდნა. ასევე, მსურველებმა უნდა გაიარონ ამ მისიისათვის რეალური მომზადება.

ალანინიშნავია, რომ მარსზე დასახლების სურვილი უკვე 10 ათასმა ადამიანმა გამოთქვა. პირველი ტესტირება ჩატარდება 2016 წელს, როცა მარსზე გაგზავნიან მარსმრავალსა და ალჭურვილობას.

კომპანიის გადაწყვეტილებით, შეიქმნება რეალური შოუ, რომელშიც დედამიწელები გაეცნობიან მოხალისეებს, იხილავენ მათ ყოველდღიურ მომზადებას და შეარჩევენ მარსზე გასაგზავნ პირველ ჯგუფს. ტელეშოუს დროს გადაიცემა მარსზე მიმდინარე პროცესები. ასევე გადიღებენ დოკუმენტურ ფილმს.

კომპანიის ხელმძღვანელების განცხადებით, პირველი მისიონერების გადასხმის შემდეგ, ყოველ ორ წელიწადში ახალი მოხალისეები გაემგზავრებიან და ასე დაიწყება კოლონიზაცია და ახალი ცხოვრება წითელ პლანეტაზე.

გვ. 125

მოსწავლის ნიგნი

2. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს და პასუხობენ დეტალურ შეკითხვებს (პუნქტები ა-კ).
3. ტექსტზე დაყრდნობით, სრულდება დავალებები მოსწავლის რვეულში.

მოსწავლის რვეული

გვ. 166 № 3, 4: სრულდება კითხვის საკომუნიკაციო უნარზე ორიენტირებული დავალება.

მოსწავლის წიგნი
წაკითხულის გააზრება

თემატური ერთეულის
მოცემულ მონაკვეთთან
დაკავშირებული
ინფორმაცია იხილეთ
შესავალ ნაწილში (ქვეთავი
№ 8).

მასწავლებლის
კომენტარები

თემა 4

წაკითხულის გააზრება

ჯადოქრები - მითი თუ რეალობა?

უძველესი დროიდან მოყოლებული, ყველა ცივილიზაციისა და კულტურის წარმომადგენლებს სწამდათ, რომ არსებობენ გამოჩენილი, ზებუნებრივი ნიჭით დაჯილდოებული ადამიანები, რომლებსაც შეუძლიათ სერიოზული გავლენა მოახდინონ მათ ცხოვრებაზე. ასეა დღესაც. თანამედროვე პრესის ფურცლებსა თუ ელექტრონულ მედიასაშუალებებში ხშირად გვხვდებით განცხადებებს, რომლებშიც სხვადასხვა „პროფილის“ შეკონე ჯადოქრები თუ ჯადოს ამხსნელები თავიანთი ზებუნებრივი ნიჭისა თუ საიდუმლო ცოდნის გამოყენებით ადამიანებს განკურნებას ან ცხოვრების გაუმჯობესებას პირდებიან.

თანამედროვე მედიცინის მიღწევების მიუხედავად, ადამიანები დღესაც საკმაოდ ხშირად მიმართავენ ჯადოქრებს განკურნების მიზნით. ეს ერთი შეხედვით უცნაური მოვლენა საკმაოდ ადვილი ასახსნელია: როგორც წესი, როდესაც ადამიანი ჯადოქართან კონსულტაციაზე მიდის, მას ყველა ტრადიციული სა-მედიცინო საშუალება უკვე ნაცადი აქვს, მაგრამ უშედეგოდ. ამდენად, იგი თვეების განმავლობაში იტან-ჯება და ვერ უკლავდება პრობლემებს (მწუხარება, ოჯახური პრობლემები, ავადმყოფობა, უიღბლობა), მისი პრობლემის მიზეზის ახსნა ხომ ვერავინ შეძლო... ამგვარად, ჯადოქართან შეხვედრა მისი უკანასკნე-ლი მანისაა. ნუგეშის მოძიება, რომ არსებობს ადამიანი, ვინც მის მდგომარეობას უნუგეშოდ არ ჩათვლის და დაუყოვნებლივ იმოვის ყველა მისი პრობლემის გადაჭრის გზას. პრობლემების გამომწვევი მიზეზების დადგენისას ჯადოქარი რაც შეიძლება სწრაფად აღამაზებს პაციენტის მდგომარეობას. დაავადების სიმჰ-ტომების შესაასუბუქებლად „მსხვერპლს“ ურჩევს, ატაროს ბედის შემობრუნებისა თუ ავადმყოფობის სა-წინააღმდეგო აგვაროზები.

ნაწილი იმ ადამიანებისა, რომელმაც თავის დროზე მიმართა ჯადოქრებს, კმაყოფილი თავისი გადა-წყვეტილებით. მართლაც, ზოგიერთი ადამიანის აზრით, ჯადოქრებთან ვიზიტების შედეგად მათი ჯანმ-რთელობის მდგომარეობა გაუმჯობესდა. რა უნდა იყოს ამ პოზიტიური ცვლილებების მიზეზი? ამ კითხ-ვაზე პასუხს გვაძლევს ფრაიგი ფსიქიატრის, პატრიკ ლემუანის მიერ წარმოდგენილი კვლევები. ლემუანი, კერძოდ, ამტკიცებს, რომ ჯანმრთელობის პრობლემების ძირითად საწყისს ძლიერი სტრესი წარმოადგენს: „დაახლოებით ორმოცი წელია, რაც ვიცით, რომ ადამიანი შეიძლება ავად გახდეს მხოლოდ იმიტომ, რომ რაღაცის შიში აქვს“ — ამბობს ფრაიგი ფსიქიატრი, რომელიც ჯანმრთელობაზე ასახულ „შთაბრუნების შედეგებს“ შეისწავლის. Nocebo-დ წოდებული ეს ეფექტი სწორედ მედიკამენტების ტესტირების შედეგად დამტკიცდა. როდესაც ფარმაცევტები ახალ პროდუქტს ქმნიან, ჩვეულებრივსაა, ხდება მისი ეფექტუ-რობის შედარება მსგავსი გარეგნული თვისებების მქონე პროდუქტებთან — მედიკამენტებთან, რომელიც არანაირ აქტიურ ნივთიერებას არ შეიცავს. მეცნიერებმა შეისწავლეს ცრუ მედიკამენტების გავლენა ადამიანებზე და დაადგინეს, რომ 10-დან 20%-მდე პაციენტებს, რომლებიც იღებდნენ ამ ტიპის მედიკამენტებს (ისინი შეიცავდნენ მხოლოდ პაერს, შაქარს ან სხვა უვნებელ ნივთიერებებს), უფიქრად მხოლოდ სხვადასხვა გვერდითი მოვლენა: გულისრევა, უხალისობა, თავბრუსხვევა. ეს ხდებოდა მხოლოდ იმიტომ, რომ პაციენტები წინასწარ იყვნენ გაფრთხილებული ამ მოსალოდნელი გვერდითი მოვლენების შესახებ, რასაც შემდეგ მათი ტვინი მოიცვანდა მოქმედებაში.

შეიძლება თუ არა ჯადოს გაკეთების, შელოცვის ან აგვაროზის ტარების პოზიტიური შედეგები აიხსნას Nocebo-ს ეფექტით? — „შესაძლებელია“, — ამბობს ფსიქიატრი ლემუანი, რომელიც თავისი კვლევების დროს ასევე დაინტერესდა ჯადოქრობით. მისი აზრით, ადამიანი, რომელიც დარწმუნებულია, რომ თავს დასტრიალებს ბოროტ „ბედისწერას“, მუდმივ შიშსა და ნუხილს განიცდის. ქრონიკული სტრესი კი, როგორც ვიცით, ძალიან მავნებელია. დროთა განმავლობაში ის ანადგურებს ჩვენს იმუნურ სისტემას, რის შედეგადაც არც ერთ „შემხვედრ“ დაავადებას ხელიდან არ გუშვებთ.

ამდენად, Nocebo-ს ეფექტის გათვალისწინებით, შეიძლება ითქვას, რომ ჯადოქრებთან ვიზიტების პო-ზიტიური შედეგების მიზეზია არა რაღაც ზებუნებრივი, მისტიკური ძალების ზემოქმედება, არამედ პა-ციენტის გათავისუფლება მუდმივი სტრესისა და ნუხილის განცდილსაგან. სტრესის შესუსტება, შიშისაგან გათავისუფლება კი საგრძნობლად აუმჯობესებს ადამიანის ჯანმრთელობის მდგომარეობას.

მომზადებულია ჟურნალ „Junior“-ის სტატიის: „ჯადოქრობა - მითი თუ რეალობა?“ მიხედვით (ჟურნ. Junior, #15, 2010).

1. შემოხაზე სწორი გარიანტი. ზებუნებრივია ის, რაც:

- ა) არის ყველაზე ბუნებრივი;
- ბ) არ არის ყველაზე ბუნებრივი;
- გ) აიხსნება ბუნების კანონების ზეგავლენით;
- დ) არ აიხსნება ბუნების კანონებით.

2. რა მიზნითა მოყვანილია I აბზაცში პრესისა და ელექტრონული მედიასაშუალებების მაგალითი? მაგალითები მოყვანილია იმის საჩვენებლად:
- ა) თუ რა გზებით იღებენ თანამედროვე ადამიანები ინფორმაციას ჯადოქრების შესახებ;
 - ბ) თუ რა სახის სერვისს სთავაზობენ ჯადოქრები თანამედროვე ადამიანებს;
 - გ) რომ ჯადოქრობა დღესაც არ არის აკრძალული;
 - დ) რომ ჯადოქრობა დღესაც საკმაოდ პოპულარულია;
3. რას ნიშნავს "პროფილი"? (უპასუხეთ I აბზაცზე დაყრდნობით):
- ა) სპეციალიზაციას;
 - ბ) მახასიათებელს;
 - გ) თავისებურებას;
 - დ) ნიჭს.
4. რას ნიშნავს "ერთი შეხედვით უცნაური მოვლენა"? (უპასუხეთ II აბზაცზე დაყრდნობით). ეს გულისხმობს, რომ:
- ა) ერთი შეხედვით მიხედვები, რომ მოვლენა უცნაურია;
 - ბ) ერთი შეხედვით ვერ მიხედვები, რომ მოვლენა უცნაურია;
 - გ) მოვლენა უცნაურია მხოლოდ ზედაპირული შთაბეჭდილებით;
 - დ) მოვლენა უცნაურია ასევე ზედაპირული შთაბეჭდილებითაც.
5. რას არის II აბზაცის დანიშნულება?
- ა) ჯადოქრებთან ვიზიტის აღწერა;
 - ბ) იმ მიზეზების ჩვენება, რის გამოც ადამიანები მიდიან ჯადოქრებთან;
 - გ) მმ მეთოდების ჩვენება, რომლებითაც ჯადოქრები მკურნალობენ ადამიანებს;
 - დ) ჯადოქრების მიდგომის აღწერა.
6. რის შედეგად უვითარდებოდათ ადამიანებს გვერდითი მოვლენები ცრუ მედიკამენტების მიღების დროს?
- ა) ცრუ მედიკამენტებთან შეუთავსებლობის შედეგად;
 - ბ) ცრუ მედიკამენტების ზეგავლენის შედეგად;
 - გ) წინასწარი გაფრთხილების ზეგავლენის შედეგად;
 - დ) თავის ტვინის დაზიანების შედეგად.
7. რას არის V აბზაცის დანიშნულება?
- ა) ინფორმაციის შეჯამება;
 - ბ) დასკვნის გამოტანა;
 - გ) დამატებითი ინფორმაციის მოწოდება;
 - დ) კონკრეტული მაგალითების ჩვენება.
8. შემოხაზეთ ვარიანტი, რომელშიც მოვლენები წარმოდგენილია სწორი თანამიმდევრობით (უპასუხეთ V აბზაცის საფუძველზე)
- ა) შიშისა და წუხილის განცდა - ქრონიკული სტრესის მდგომარეობა, ბოროტი ბედისწერის რწმენა, იმუნური სისტემის დაზიანება, ავად გახდომა;
 - ბ) ბოროტი ბედისწერის რწმენა, შიშისა და წუხილის განცდა - ქრონიკული სტრესის მდგომარეობა, იმუნური სისტემის დაზიანება, ავად გახდომა;
 - გ) ქრონიკული სტრესის მდგომარეობა, შიშისა და წუხილის განცდა - იმუნური სისტემის დაზიანება, ბოროტი ბედისწერის რწმენა, ავად გახდომა;
 - დ) ბოროტი ბედისწერის რწმენა, იმუნური სისტემის დაზიანება, ავად გახდომა, შიშისა და წუხილის განცდა - ქრონიკული სტრესის მდგომარეობა.
9. ტექსტის მთავარი მიზანია:
- ა) ჯადოქრობის პოზიტიური შედეგების მეცნიერული ახსნა;
 - ბ) ჯადოქრობის პოზიტიური შედეგების ობიექტური ჩვენება;
 - გ) Nocebo-ს ეფექტის შედეგების ჩვენება;
 - დ) Nocebo-ს ეფექტის მექანიზმის ახსნა.

მოსწავლის წიგნი

წაკითხულის გააზრება

თემატური ერთეულის მოცემულ მონაკვეთთან დაკავშირებული ინფორმაცია იხილეთ შესავალ ნაწილში (ქვეთავი № 8).

მასწავლებლის კომენტარები

მოსასმენი ტექსტების ტრანსკრიფციები

სსოპრანო ქუჩაში

მოხეტიალე ზავშვები

მოსწ. ნიგნი, გვ. 25, დავალება №4

მოისმინე დიალოგი და შეასრულე ნიგნში მოცემული მითითებები.

- შენ სად ცხოვრობ?
- არსად, სახლი არ მაქვს.
- ეგ არაფერია! ადრე სად ცხოვრობდი? - მკითხა მოუღდიმ.
- სად ვცხოვრობდი? (პაუზა) პირობას მაძლევთ, რომ არ გამცემთ?
- რა თქმა უნდა!
- პირობას გაძლევთ, მიდი, გვითხარი!
- მაშ, მომისმინეთ. მე სახლი მქონდა, მასთან ერთად ვცხოვრობდი და დღევანდლამდე შინ ვიძინებდი.
- ჰოდა, გამოიქეცი და აღარ აპირებ შინ დაბრუნებას, არა?
- შინ არასოდეს დაბრუნდები!
- გასაგებია! - მიპასუხა მოუღდიმ, - ასეთი მაინც რა ასწავნე?
- როგორ თუ ავწავნე?
- ჰო, რა მოიპარე? წაგასწრეს თუ მშრალად გამოძვერი?
- როგორ თუ წამასწრეს, მე არაფერი მომიპარავს. მე მხოლოდ იმიტომ გამოვიქეცი, რომ მცემდნენ.
- (პაუზა)
- ნუთუ მხოლოდ იმიტომ გამოიქეცი, რომ გცემდნენ? - მკითხა რიპსტონმა.
- მხოლოდ ამიტომ! თქვენ რომ ამგვარ ცემა-ტყევაში ყოფილიყავით, „მხოლოდ ამიტომ“ - არ მკითხავდით!
- სადილსაც გაჭმევდნენ და სხვა რამეებსაც?
- კი, მაჭმევდნენ.
- და ნამდვილი ზენარი, საბანი და ბალიშიც გქონდა?
- რა თქმა უნდა.
- შენ გგონია, დავიჯერებთ, რომ ყველაფერი გქონდა - სასმელ-საჭმელიც, ლოგინიც და სახლიდან მხოლოდ იმიტომ გამოიქეცი, რომ გცემდნენ?! კარგი ტყუილების გუდა ბრძანებულხარ!
- ან სულ მთლად უტივინოა, არა, რიპსტონ? - დაბეჯითებით თქვა მოუღდიმ.
- თუ გინდათ, ნუ დამიჯერებთ, მე სიმართლე გითხარი! - ჩავილაპარაკე მე.

- ვინ იცის, შეიძლება, მართალიც იყოს, მოუღდი! - თქვა რიპსტონმა, - ქვეყანაზე ბევრი უცნაური რამ ხდება!

მოსწ. ნიგნი, გვ. 30, დავალება №1

მოისმინე ინფორმაცია ბრიუს ლის შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია.

ბრიუს ლი - კუნგ ფუს ჩინელი ოსტატი, ფილოსოფოსი, მსახიობი, რეჟისორი, პროდიუსერი, სცენარისტი, საბრძოლო ხელოვნების ერთ-ერთი მიმდინარეობის დამაარსებელი. მე-20 ს-ის საბრძოლო ხელოვნების ყველაზე გავლენიანი და სახელოვანი ოსტატი. 17 წლამდე ჰონგ კონგში იზრდებოდა. 18 წლისა ის აშშ-ში გაემგზავრა ამერიკის მოქალაქეობისა და უმაღლესი განათლების მისაღებად.

ბრიუს ლი 3 თვის იყო, როცა სან-ფრანცისკოში ერთ-ერთი კინოფილმის ნაწყვეტში გადაიღეს. პირველი ნამდვილი როლი მან 6 წლის ასაკში მიიღო ფილმში „ბიჭუნას ჩამოყალიბება“. 8 წლის იყო, როცა გადაიღეს მეორე ფილმში, რის შემდეგაც მას „პატარა დრაკონი“ შეარქვეს. ამერიკაში წასვლამდე მან ითამაშა მოზარდის როლი ფილმში „ობოლი“, რომელშიც ასახულია ჰონგ კონგის მცირეწლოვან დამნაშავეთა ცხოვრება.

„პატარა მანანალო“

მოსწ. ნიგნი, გვ. 33, დავალება №4

მოისმინე ბიჭების მორიგი დიალოგი და დაასახელე, დაემთხვა თუ არა სმიტფილდის გადაწყვეტილება შენს ვერსიას.

- ყური მიგდე, - მითხრა მოუღდიმ, - რა გადანწყვიტე, მდინარის პირას გახვალ თუ მე და რიპსტონს გამოგვყვები?
- თუ ნებას მომცემთ, თქვენთან წამოსვლა მირჩევნია.
- რა ნებართვის მოცემა გინდა, ყველას აქვს იმის უფლება, საითაც მოესურვება, იქით წავიდეს! მთავარია, მოიფიქრო, რა საქმეზე გინდა იმუშაო.
- მე მარტო ვარ და არ ვიცი, როგორ მოვიქცე. თქვენთან წამოვალ, რომ რამე მასწავლოთ, - მივუბე მე.
- შენ როგორ აპირებ, საკუთრივ შენთვის იმუშავებ თუ ჩვენთან შემოხვალ წილში? - მკითხა რიპსტონმა.
- თქვენთან წილში შემოსვლა მირჩევნია.
- მაშ, კარგი, იცოდე, ჩვენთან ერთად გაინაწილებ ყველაფერს, - მითხრა რიპსტონმა, - ერთად ვიმუშავებთ, ერთად ვჭამთ და ერთად ვიცხოვრებთ.
- დიახ, რა თქმა უნდა.
- ესე იგი, ჩვენთან ერთად წამოხვალ და იმას გააკეთებ, რასაც - ჩვენ, - თქვა მოუღდიმ.

– რასაც იპოვი და რასაც მიიღებ, ყველაფერს ჩვენ მოგვცემ. უჩვენოდ არაფერს დახარჯავ?

– არასოდეს! მე ვიცი, რომ ეს ცუდი საქციელია.

– თუ პოლიციამ დაგიჭირა, ხომ არ გაგვცემ, რომ ამით საკუთარი თავი გადაირჩინო?

– კარგი, არ გაგვცემთ.

მე ყველაფერზე ვეთანხმებოდი, თუმცა კარგად არც მესმოდა, რას მოითხოვდნენ ჩემგან.

– იქნები ერთგული მეგობარი? არასოდეს შეგეშინდება და არ გვიღალატებ?

– არასოდეს!

– მაშ, მოგვეცი ხელი! ჩვენ მეგობრები ვართ. ნავიდეთ და ახლავე საქმეს შევუდგეთ.

❏ მოსწ. ნიგნი, გვ. 34, დავალება№3

მოისმინე მორიგი დიალოგი და შეადარე შენს ვერსიას. რა გადაწყვეტილებას მიიღებს სმიტფილდი.

– ესე იგი, ახლა, როცა იცი, რაშია საქმე, აღარ შეგეშინდება?

– არა, ასე აღარ მოვიქცევი.

– მაშ, ძალიან კარგი. მოუღდი, მიეცი ეგ ნაჭერი. ეტყობა, ძალიან მშვიდია.

– მოიცა, რიპსტონ, ჯერ არა. ამ ნაჭერს მე არ შეეჭამ. ჯერ დაიმსახუროს სმიტფილდმა და დაგვიმტკიცოს, რომ მართალს გვეუბნება. ნავიდეთ.

(ისმის ჯერ მარტო ფეხის ხმა, შემდეგ ბაზრის ხმაური)

– აგერ იქ, ბოძებს შუა, ფარდულს ხედავ? ლურჯნისაფრიანი კაცი რომ დგას, იქ თხილით საგვე კალათები აწყვია.

– ვხედავ.

– პირველ კალათაში ნუშია. ნადი, ჩვენ აქ დაგიცდით.

❏ მოსწ. ნიგნი, გვ. 35 დავალება№10

მოისმინე, რას პასუხობს მოუღდი სმიტფილდს და შეასრულე დავალებები რვეულში.

– მე ყოველთვის მასწავლიდნენ, სხვისი რამის ალება ქურდობააო.

– ამას ისეთი ხალხი ამბობს, რომელსაც არ უცდია და არც იცის, – მითხრა მოუღდომ, – ვთქვათ, რომელიმე ბიჭი დუქანში შევიდა. ფულიან ყუთში ხელი ჩაყო და ამ დროს დაიჭირეს. აი, ეს იქნება ქურდობა. თუ მყიდველებს ჯიბეებში ხელის ფათურს დაუნყებ, ესეც ქურდობაა და ამისთვის მას გაასამართლებენ. მაგრამ, თუ ვინმე პატარა ბიჭი შეეცდება, ნახევარი პენი იშოვოს, ანდა თხილს ან ვაშლს აიღებს, განა, ამისთვის სამართალში მისცემენ? არასოდეს!

– თუ ნუშისა და სხვა რამეების ალება ქურდობა არ არის, მაშ, რა ჰქვია? – ვკითხე მოუღდის.

– ცოტა სახელება? მაგალითად, ამოცლა, ანაპნა, ჩაჯიბვა, მითვისება. განა სულ ერთი არ არის, რას დაარქმევ?

❏ მოსწ. ნიგნი, გვ. 36, დავალება№3

მოისმინე დიალოგი და შეამონმე შენი ვერსია.

„მთელი გეგმები ჩამეშალა. მართალია, მამა-ჩემის ცემას გადავურჩი, მაგრამ ეს ოდნავაც ვერ მამშვიდებდა. დიდი ნალველი შემომანვა, ძალიან ცუდად ვიყავი... ერთხანს ასე ვიყიალე. ბოლოს ერთ პატარა ქუჩაზე გავედი...“

გადავწყვიტე, აღარ მექურდა, მაგრამ როცა მთლად ჩამოხსენლდა, შიშშილმა ჩემი სინდისი აიძულა, დადუმებულიყო. გადავწყვიტე, ერთხელ კიდევ შემომეველო ბაზარი და უკან ხელცარიელი არ დავბრუნებულიყავი, მაგრამ ამან უშედეგოდ ჩაიარა.

რა დროს პატიოსნებაზე ფიქრი იყო?! ახლა მხოლოდ იმაზე უნდა მეზრუნა, თავი რით გამეტანა. მზად ვიყავი, სხვის ჯიბეებში ჩამეყო ხელი, მაგრამ ეს მუდამ საშინელ საქმედ მიმაჩნდა. ჯიბეში ხელის ჩაყოფა სულ სხვა რამე იყო. ამას განსაკუთრებული თავზეხელაღებულობა სჭირდებოდა.

❏ მოსწ. ნიგნი, გვ. 39, დავალება№8

მოისმინე დიალოგები და შეასრულე ნიგნში მოცემული მითითებები.

პირველი დიალოგი:

1. (ხმაური ქუჩაში)

– რიპსტონ, ნუთუ შენ ხარ? – შევძახე მე.

– სმიტფილდ! აი, შეხვედრაც ამას ჰქვია! – შეჰყვირა ჩემმა ძველმა მეგობარმა. – რა კარგია! მე კი ვფიქრობდი, ალბათ დიდი ხანია, მოკვდა-მეთქი. როგორ გაზრდილხარ! ნამდვილი ფრანტი გამხდარხარ! გეტყობა, მას შემდეგ, რაც თაღებქვეშ ერთად ვცხოვრობდით, ძალიან გაგიმართლა, არა? (პაუზა) რა იყო, სმიტ, ჩემი ნახვა არ გაგიხარდა? (პაუზა) აჰა, მივხვდი! – შესძახა მან, – გეტყობა, პატიოსანი ცხოვრება დაიწყე, ნაცნობობაც აღარ გინდა! ნუთუ არ იცი, რომ მეც შევიცვალე?

– ესე იგი, შეიცვალე, რიპსტონ? – ვკითხე აღელვებულმა.

– ჰო, სისულელეებს თავი დავანებე. ეს რა სიცოცხლეა – დღე და ღამე კუნჭულებში იმალება, ყველასი გეშინია. მე აქ ერთ ბიჭს შეეხვდი, ფაბრიკაში მუშაობს. იმან დამიყოლია და მეც მუშად მომანყო. რა თქმა უნდა, ადვილი საქმე არ არის, მაგრამ აღარ ვიმალები მაინც. მუშათა ყაზარმაში ვცხოვრობ და, რაც მთავარია, კარგი მეგობრები მყავს. სწრაფად შევიდეთ თეატრში, თორემ ადგილს ვეღარ ვიშოვით.

– მე ლოჟაში მივდივარ, ჩემთან წამოდი, ფულს მე გადავიხდი.

– ეს რა მდიდარი ყოფილხარ! გეტყობა, ჩემზე უკეთესი ადგილი იშოვე. ალბათ, მაღაზიაში მუშაობ.

– ჰო, სწორედ ასეა, გამოიცანი. ნავიდეთ, თორემ ლოჟაში ადგილი აღარ იქნება.

მეორე დიალოგი:

2. – რა დაგემართა სმიფ, რატომ ტირი?

– ოჰ, რიპ!

– გეყოფა, გაჩუმდი! ალბათ, ავად ხარ, დამშვიდდი! სად ცხოვრობ, სად არის შენი პატრონი დუქანი? – ალელვებით მეკითხებოდა რიპსტონი.

– მე დუქანში არ ვცხოვრობ, – სლუკუნით ვუპასუხე, – მე პატრონი არ მყავს.

– პატრონი არ გყავს? მაშ, რით ცხოვრობ? სად მუშაობ?

– არსად. განა ჩვენს ძველ ხელობას მუშაობა ჰქვია?

– ძველ ხელობას? – გაკვირვებით შეჰყვირა რიპმა, – ნუთუ არ გამოიცვალე, სმიფ, ეს დაუჯერებელია!

– ჰო, გამოვიცვალე, – ვეკითხებდი მე, – ოღონდ უფრო ცუდი გავხდი.

(პაუზა)

– ამიტომ ტირი, სმიფ?

– ჰო, ამიტომ.

– ესე იგი, გინდა, რომ გამოსწორდე?

– ძალიან მინდა! სიამოვნებით გავხდებოდი პატიოსანი, ოღონდ არ ვიცი, როგორ მოვიქცე. აი, შენ რომ დამეხმარებოდი!

– რით შემიძლია, დაგეხმარო?

– არ ვიცი, აი, მეც რომ მიმიყვანდე იქ, სადაც შენ მუშაობ...

– მეც ამას ვფიქრობდი, – შეჰყვირა გახარებული რიპსტონმა, – ვცდი, ოსტატს მოველაპარაკები. ჩქარა წავიდეთ!

უკეთესი მსოფლიო ბავშვებისათვის

მოსნ. ნიგნი, გვ. 40, დავალება№4

მოისმინე ინფორმაცია იუნისეფის შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია.

1946 წლის 11 დეკემბერს შეიქმნა გაეროს ბავშვთა ფონდი – იუნისეფი. მისი ძირითადი საქმიანობაა ბავშვთა უფლებების დაცვა და კრიტიკულ სიტუაციებში მათთვის დახმარების გაწევა. 1948 წელს მიიღეს ბავშვის უფლებათა კონვენცია. 1965 წელს კი ბავშვთა კეთილდღეობისათვის შეტანილი განსაკუთრებული წვლილისათვის იუნისეფს მიენიჭა ნობელის პრემია მშვიდობის დარგში.

კონვენციის თანახმად, სახელმწიფოს უპირველეს საზრუნავს 18 წლამდე ასაკის ბავშვების დაცვა და მათზე ზრუნვა წარმოადგენს.

იუნისეფი განსაკუთრებული ძალისხმევით მუშაობს ქუჩის ბავშვების უფლებების დასაცავად და აფინანსებს იმ ორგანიზაციებს, რომლებიც ასეთ ბავშვებს ეხმარებიან.

2002 წელს, პირველად ისტორიაში, ბავშვთა

საკითხებისადმი მიძღვნილ საგანგებო სესიაზე დელეგაციის ოფიციალურ წევრებად ბავშვები მიიწვიეს. ქვეყნის ლიდერებმა პირობა დადეს, „აშშ-ებინათ უკეთესი მსოფლიო ბავშვებისათვის“.

მოსნ. ნიგნი, გვ. 41, დავალება№5

მოისმინე და შეამოწმე შენი ვარაუდი ფოტოებზე გამოსახული ადამიანების შესახებ.

„დღითი დღე მატულობს რიცხვი იმ ბავშვებისა, რომლებიც ქალაქებში, მიტოვებულ შენობებსა თუ მსგავსი ტიპის სხვა თავშესაფრებში ცხოვრობენ, სადაც არ არსებობს არანაირი პირობა მათი განვითარებისათვის“, – წერს გაეროს ბავშვთა ფონდის აღმასრულებელი დირექტორი ენტონო ლეიკი თავის ანგარიშში.

იუნისეფი პირველი ორგანიზაცია იყო, რომელმაც გამოჩენილ ადამიანებთან დაიწყო თანამშრომლობა. ერთ-ერთი პირველები იყვნენ ოდრი ჰეპბერნი და ამერიკელი მომღერალი, კომპოზიტორი და კინომსახიობი ჰარი ბელაფონტი. დღეს უკვე იუნისეფის კეთილი ნების ელჩთა სია მრავალ ცნობილ და მსოფლიოში აღიარებულ ადამიანს ითვლის. ისინი სახელგანთქმული ხელოვანები, მსახიობები და სპორტსმენები არიან. მათ შორის არიან: არგენტინელი ფეხბურთელი ლიონელ მესი, ქართველი ოპერის მომღერალი პაატა ბურჭულაძე და ჰოლივუდის ვარსკვლავი ანჯელინა ჯოლი.

მოსნ. ნიგნი, გვ. 42, დავალება№4

მოისმინე ინფორმაცია დედა ტერეზასა და პრინცესა დაიანას შესახებ და შეამოწმე შენი ვარაუდი.

დედა ტერეზა, რომელმაც ორგანიზაცია „ქველმოქმედების მისიონერები“ დააფუძნა, ალბანელი კათოლიკე მონაზონი იყო. ის 1979 წელს ჰუმანიტარული საქმიანობისათვის ნობელის პრემიის ლაურეატი გახდა. მან 40 წლის განმავლობაში კალკუტის ღარიბთა, დავრდომილთა და ობოლთა მოვლას მიუძღვნა თავი ინდოეთში. გარდაცვალების შემდეგ რომის პაპმა, იოანე პავლე II-მ დედა ტერეზა წმინდანად შერაცხა.

პრინცესა დაიანა, რომელიც ბრიტანეთის პრინც ჩარლზის მეუღლე იყო, თავს მაშინ გრძნობდა საუკეთესოდ, როდესაც გაჭირვებულ ადამიანებს ეხმარებოდა. მას სიკეთის ფერიასაც უწოდებდნენ. მონაწილეობდა საქველმოქმედო აქციებში, 1989 წელს გახსნა ბავშვთა საავადმყოფო, იყო გაერთიანებული ერების ბავშვთა ფონდის (იუნისეფის) აღმასრულებელი დირექტორი. 1997 წელს პრინცესა დაიანამ, რომელსაც უბრალოდ დაიანას ან ლედი დის ეძახდნენ, საქველმოქმედო მოღვაწეობისათვის ნობელის პრემია მიიღო.

მოსნ. ნიგნი, გვ. 42, დავალება№5

მოისმინე, ვინ ჩამოვიდა თბილისში და შეამოწმე შენი ვერსია.

1989 წელს თბილისში ჩამოვიდა და თავისი ორდენი საქართველოშიც გახსნა დედა ტერეზამ. მის ჩამოყვანაში დიდი როლი შეასრულა მოსკოვში მცხოვრებმა ქართველმა რეჟისორმა და კრიტიკოსმა, თამარ დულარიძემ. მოგვიანებით ქალბატონი თამარი ასე იგონებს მასთან შეხვედრას: „ძალიან პატარა იყო. ძლივს მწვდებოდა მხრებამდე – დიდი სახე ჰქონდა, მსხვილი თვალები, ცხვირი, ყურები... ძალიან მხიარული იყო...“

❶ მოსწ. ნიგნი, გვ. 43, დავალება №8

მოისმინე ინფორმაცია პრინცესა დაიანას შესახებ და შეასრულე ნიგნიში მოცემული მითითებები.

1961 წლის ყველაზე ცხელ დღეს, ჯონ სპენსერის ოჯახში მეოთხე ბავშვი დაიბადა. გოგონას დაიანა დაარქვეს. დაწყებითი განათლება მან გოგონათა პანსიონში მიიღო. დაიანას მოიხსენიებდნენ, როგორც გოგონას ღარიბი ოჯახიდან. მას ბავშვობიდან აინტერესებდა ბალეტი და დაიწყო კიდეც მისი შესწავლა, თუმცა რამდენიმე წელში თავი დაანება იმის გამო, რომ ზედმეტად მაღალი გაიზარდა. ასევე ძალიან უყვარდა ცურვა. როცა ის 16 წლის გახდა, ოჯახი საცხოვრებლად ლონდონში გადავიდა. აქ მან ცეკვის ინსტრუქტორად დაიწყო მუშაობა, რასაც მალევე დაანება თავი. ამის შემდეგ დაიანა საბავშვო ბაღის უბრალო აღმზრდელად მუშაობდა.

მომავალი მეუღლე, უელსის პრინცი ჩარლზი, 20 წლის დაიანამ ერთ-ერთ საქველმოქმედო საღამოზე გაიცნო. 1981 წლის 24 თებერვალს ნიშნობა შედგა, რასაც ჯვრისწერა და ქორნილი მოჰყვა. ლამაზი და მუდმივად მომლიმარი დაიანა თავისი სიკეთითა და უშუალოებით ალაფრთოვანებდა არა მარტო ინგლისელებს, არამედ მთელ მსოფლიოს. მას „მსოფლიო პრინცესას“, ან უბრალოდ, ლედი დის უწოდებდნენ. როგორც ამბობენ, პრინცესას ხალხის მოსმენისა და მათი გაგების განსაკუთრებული ნიჭი ჰქონდა. შეეძლო, ყველასთან ისე ესაუბრა, როგორც თანასწორთან.

პრინცესა დაიანამ უარი თქვა სამეფო ძიძაზე და თავად შეუდგა შვილების გაზრდას. მიუხედავად დატვირთული საზოგადოებრივი მოღვაწეობისა, ის მაინც ახერხებდა ბავშვების სკოლიდან გამოყვანას და მათთან ერთად გასეირნებას. ლედი დი მოღვაწეობდა საქველმოქმედო საღამოებში. მისი ორგანიზაცია ეხმარებოდა უსახლკარო მოხუცებს, ბავშვებს, ნარკომან ახალგაზრდობას. დაიანა უშიშრად შედიოდა დანალმულ ტერიტორიაზე და საკუთარი ხელით გამოჰყავდა იქიდან ბავშვები.

ლედი დი 1997 წელს პარიზში ავტოკატასტროფის დროს დაიღუპა.

ადამიანი და გარემო

ეკოლოგია და ეკოლოგიური საფრთხეები

❶ მოსწ. ნიგნი, გვ. 52, დავალება №4

მოისმინე და შეამოწმე შენი ვარაუდი ნიგნიში მოცემულ ფოტოებთან დაკავშირებით.

ფოტოებზე აღბეჭდილია მსოფლიოში ყველაზე ბინძური მდინარე ციტარუმი, რომელიც ინდონეზიაში, კუნძულ იავაზე მდებარეობს. ციტარუმი 300 კმ-ზე მეტი სიგრძისაა. დღეს ციტარუმზე ნამდვილი ეკოლოგიური კატასტროფაა. მისი ზედაპირი ისეა დაფარული სანარმოო თუ საყოფაცხოვრებო ნაგავით, რომ წყლის დანახვაც კი შეუძლებელია. ადგილობრივი მოსახლეობა თევზის ნაცვლად მდინარეში ნაგვის „ჭერითა“ და შემდეგ მისი გადარჩევა-გაყიდვით არის დაკავებული.

❶ მოსწ. ნიგნი, გვ. 53, დავალება №7

მოისმინე ტექსტი და შეადარე შენს პოზიციას.

(მუსიკალური ჩაჭრები რეპლიკებს შორის)

- წყალი დედამიწაზე არსებული ყველაზე ძვირფასი ბუნებრივი რესურსია. ის სიცოცხლის ერთ-ერთი აუცილებელი პირობაა. მის გარეშე დედამიწა მკვდარი პლანეტა იქნებოდა.
- დედამიწის ზედაპირის 70% წყლითაა დაფარული, ხოლო 60-65% წყალს შეიცავს ზრდასრული ადამიანის ორგანიზმი.
- ადამიანს შეუძლია, ერთ თვემდე გაძლოს საკვების გარეშე უწყლოდ კი ჩვეულებრივ გარემოში 7-10 დღე ცოცხლობს, ცხელი, მშრალი კლიმატის პირობებში კი 3-5 დღეზე მეტს ვერ ძლებს. 20%-მდე წყლის დაკარგვა ორგანიზმის დაღუპვას იწვევს.
- წყალი ერთადერთია, რომელიც შეიძლება იყოს თხევად, მყარ და აირად მდგომარეობაში. შესაძლოა, გაგიკვირდეთ, მაგრამ ცხელი წყალი უფრო სწრაფად იყინება, ვიდრე – ცივი. ეს ფაქტი პირველად 1963 წელს დაადგინა სტუდენტმა ერასტო მჰემბამ. ამ ფენომენს, რომელსაც მჰემბას ეფექტი უწოდეს, მეცნიერები დღემდე ვერ ხსნიან.
- იაპონელმა მეცნიერმა, დოქტორმა მასარუ ემოტომ 1999 წლიდან უამრავი ექსპერიმენტი ჩაატარა წყალზე და საოცარი შედეგი მიიღო. როგორც ემოტო ირწმუნება, წყალს ჩვეულებრივად ესმის ადამიანის ნათქვამი და რეაგირებს კიდეც მასზე. მეცნიერმა დაადგინა, რომ წყლის კრისტალები განსხვავებულია არა მხოლოდ სხვადასხვა ადგილის მიხედვით, არამედ ისინი იცვლება სხვადასხვა ხმისა და სხვადასხვა სიტყვის მოსმენის დროსაც. რაც უფრო მშვიდი, ლამაზი და სიკეთით სავსეა

მუსიკა თუ სიტყვა, მით უფრო მშვენიერია წყლის სტრუქტურა. როგორც დოქტორ ემოტოს ექსპერიმენტებმა აჩვენა, ყველაზე კარგ გავლენას წყალზე ახდენენ სიტყვები: „სიყვარული და მადლიერება“.

❏ მოსწ. რვეული, გვ. 90, დავალება №3

მოისმინე და დააკავშირე წყლის კონკრეტულ მოლეკულურ სტრუქტურასთან.

მოსწავლეები ისმენენ მუსიკას და აკავშირებენ წყლის შესაბამის სტრუქტურასთან.

❏ მოსწ. ნიგნი, გვ. 56, დავალება №6

მოისმინე და შეამოწმე შენი ვარაუდი მაიას ცივილიზაციის გაქრობის მიზეზთან დაკავშირებით.

ბევრი ვარაუდი არსებობს მაიას ცივილიზაციის გაქრობის შესახებ. ერთი მათგანის თანახმად, მაიას ხალხი თავიანთი ქალაქებიდან დამპყრობლებს განუდევნიათ. მაგრამ ვინ იყვნენ და საიდან მოვიდნენ ეს დამპყრობლები? მაიას სამეფო ხომ ერთ-ერთი უძლიერესი სახელმწიფო იყო, თანაც მიტოვებულ ქალაქებში დაპყრობის არავითარი კვალი არ აღმოჩენილა.

მეორე ვერსიით, შესაძლოა, ამის მიზეზი ბუნებრივი კატასტროფაც ყოფილიყო, თუმცა მაიას სამეფოს ნანგრევებზე არც რაიმე კატასტროფის კვალი აღმოჩენილა.

არსებობს კიდევ ერთი მოსაზრება, რომელსაც ბოლო დროს სულ უფრო და უფრო მეტი მეცნიერი და მკვლევარი ემხრობა. ამ ჰიპოთეზას თავად მაიას ხალხის ცხოვრების წესი ასაბუთებს. როგორც „ნასას კოსმოსური გამოკვლევების“ თანამშრომლებმა განაცხადეს, მაიამ თვითონვე შეუწყო ხელი ამ უნიკალური ცივილიზაციის გაქრობას. მათ მასობრივად დაიწყეს ტყის გაჩეხვა, რამაც გვალვები გამოიწვია.

როგორც ბრიტანელი და მექსიკელი მეცნიერების კვლევებმა აჩვენა, 25-40% გვალვა საკმარისი აღმოჩნდა იმისათვის, რომ მაიას ხალხი სასმელი წყლის მარაგის გარეშე დარჩენილიყო.

„ბიოლოგიის საუკუნე“

❏ მოსწ. ნიგნი, გვ. 258, დავალება №2

რას ნიშნავს „ბიოლოგიის საუკუნე“? მოისმინე და შეადარე შენს ვერსიას.

ჯერ კიდევ XX ს-ის დასაწყისში ნილს ბორი ამბობდა, რომ ბიოლოგია არის მომავლის მეცნიერება. მას შემდეგ დიდი დრო გავიდა. ბიოლოგია XXI საუკუნის ერთ-ერთ ნარმატებულ მეცნიერებად იქცა, თუმცა თანამედროვე ბიოტექნოლოგია სათავეს XX ს-ის 70-იანი წლებიდან იღებს, როცა ადამიანმა მისთვის საინტერესო პროდუქტების მისაღებად ცოცხალი ორგანიზმების გამოყენება დაიწყო.

თანამედროვე ბიოტექნოლოგიის მიღწევები, ძირითადად, მედიცინასა და სოფლის მეურნეობაში გამოიყენება. გენმოდირეცირებული ორგანიზმებიდან იწარმოება გენმოდირეცირებული პროდუქტები – სამკურნალო საშუალებები, საკვები პროდუქტები, პარფიუმერული ნაწარმი, სათესლე და სანერგე მასალა და ა.შ.

❏ მოსწ. ნიგნი, გვ. 60, დავალება №1, ზ.

მოისმინე კლონირების მომხრეთა არგუმენტები და შეამოწმე შენი ვერსიები.

ზოგიერთი მეცნიერი არ უარყოფს კლონირებას სამკურნალო მიზნით. მაგალითად, ამერიკელი მეცნიერები ფიქრობენ, რომ გენეტიკურად იდენტური მაიმუნების შექმნა შიდსის სანინააღმდეგო ვაქცინის მისაღებად შესანიშნავი შენაძენი იქნება.

ასეთივე მიზნებით დადებით პერსპექტივას ხედავს მეცნიერთა ერთი ნაწილი ადამიანის კლონირებაშიც – ისინი იმედოვნებენ, რომ ამ გზით შესაძლებელი გახდება სხვადასხვა განუკურნებელი სენისაგან გამოჯანმრთელება.

ზოგს მიაჩნია, რომ კლონირება იმ უშვილო წყვილებს გააბედნიერებს, რომელთაც შვილის გაჩენა არ შეუძლიათ.

ზოგი მეცნიერი ცხოველთა კლონირებას უყურებს, როგორც ფერმერობის გაუმჯობესების ახალ მეთოდს.

❏ მოსწ. ნიგნი, გვ. 65, დავალება №4

მოისმინე ინფორმაცია საკვები დანამატების შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია.

საკვები დანამატები არის ნივთიერებები, რომლებიც პროდუქტს მისი თვისებების შესაცვლელად და ფერის, გემოს, სუნისა და შენახვის ვადის გასაუმჯობესებლად ემატება. საკვები დანამატები შეიძლება იყოს როგორც ბუნებრივად დამუშავებული, ასევე ხელოვნური გზით მიღებული ნივთიერებები. საკვები დანამატებია: სტაბილიზატორები, დამატკბობლები, საღებავები, ემულგატორები და სხვა. ემულგატორები და კონსერვანტები ეტიკეტის იმ ნაწილზეა მითითებული, სადაც პროდუქტის შემადგენლობა წერია.

არსებობს ისეთი საკვები დანამატები, რომლებიც ძალიან მავნეა და სხვადასხვა დაავადებას იწვევს. ბევრი მათგანის გამოყენება კი სრულიად აკრძალულია.

❏ მოსწ. ნიგნი, გვ. 65, დავალება №7

მოისმინე ინფორმაცია – რა ხდება სხვა ქვეყნებში მომხმარებელთა უფლებების დასაცავად და შეადარე შენს ვერსიას.

ბევრ ქვეყანაში, სადაც გენმოდირეცირებული პროდუქტის შეტანა აკრძალული არ არის, მაღაზიებსა და სუპერმარკეტებში გამოყოფილია ცალკე კუთხე, სადაც დიდი ასოებით მითითებულია, რომ იქ გენმოდირეცირებული პროდუქტი იყიდება.

ჩვენ ვიწვავთ ზუნებას!

❏ მოსნ. ნიგნი, გვ. 66, დავალება №3

რა მოხდა 1972 წლის 5 ივნისს სტოკჰოლმში? მოისმინე და შეამოწმე შენი პასუხი.

1972 წელს სტოკჰოლმში გარემოს დაცვის მსოფლიო დღე აღინიშნა. ამ დღის აღნიშვნის ინიციატორი იყო იაპონია – ქვეყანა, რომელმაც მნიშვნელოვან წარმატებებს მიაღწია როგორც ინდუსტრიალიზაციის, ისე გარემოს დაცვის სფეროში.

5 ივნისი სწორედ ის დღეა, როცა გაერო შეგვახსენებს: „ადამიანებს უჭირთ იმის გაგება, რომ რაღაც აერთიანებთ, თუმცა როცა მეზობელ ქვეყანაში ბუნება აბოპოქრდება ხოლმე, მაშინვე აგონდებათ გარემო. შესაძლებელია, ეს ერთადერთია, რაც ყველა ქვეყანასა და ყველა კულტურას აერთიანებს“.

❏ მოსნ. ნიგნი, გვ. 67, დავალება №6

მოისმინე და შეამოწმე შენი ვერსია ნიგნში მოცემულ ფოტოსთან დაკავშირებით.

მეცნიერები შემაშფოთებელ განცხადებებს აკეთებენ – მსოფლიოს სხვადასხვა ადგილიდან თანდათან ქრებიან მცენარეთა და ცხოველთა გარკვეული სახეობები. თუ ასე გაგრძელდა, სავარაუდოდ, 25 წელიწადში საერთოდ გაქრება გველებისა და ფუტკრების ყველა სახეობა.

გასული ნახევარი საუკუნის განმავლობაში მკვეთრად შემცირდა ლომების, ლეოპარდების, ავაზებისა და, განსაკუთრებით, ვეფხვების რაოდენობა. ორი ათწლეულის შემდეგ შეიძლება აღარც იარსებოს დიდი კატების უმეტესობამ.

❏ მოსნ. რვეული, გვ. 105, დავალება №3

მოისმინე ანალიზის შედეგები და შეავსე ტექსტი.

ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის ანალიზმა გასული ნახევარი საუკუნისათვის შემდეგი სურათი აჩვენა:

- ლომების რაოდენობა 25 000-მდე შენცირდა აფრიკის ველურ ბუნებაში, როცა 50 წლის წინ 450 000-ს აღწევდა.
- ავაზების მაჩვენებელი დაეცა 45 000-დან 12 000-მდე.
- ლეოპარდების რაოდენოვა შეიცვალა 750 000-დან 50 000-მდე.
- ველურ ბუნებაში სულ რაღაც 3 000 ვეფხვია, როცა მათი რიცხვი ადრე 50 000-ს აღწევდა.

❏ მოსნ. რვეული, გვ. 105, დავალება №6

მოისმინე ინფორმაცია და შეავსე ცხრილი. რა იყო მათი გაქრობის რეალური მიზეზები.

როგორც პენჯაპის (ინდოეთი) უნივერსიტეტის სწავლულებმა განაცხადეს, ფუტკრების გაქრობაში დამნაშავე მობილური ტელეფონებია. მკვლევრები მიიჩნევენ, რომ მწერებზე მომაკვდინებელ გავლენას ახდენს ელექტრომაგნიტური გამოსხივება, რომელსაც მობილური ტელეფონი გამოყოფს.

განსაკუთრებით შემაშფოთებელი იყო ბენგალური ვეფხვისა და აფრიკული ლომების განადგურება ოჰაიოს შტატის ქალაქ ზეინსვილის კერძო ნაკრძალში.

აზიურ მედიცინაში ვეფხვის ძვლები და ორგანოები ძვირფას მასალას წარმოადგენს სამკურნალოდ.

ცენტრალურ და სამხრეთ ამერიკაში ფერ-მერებმა აითვისეს იაგუარების სამოსახლოს 39%.

❏ მოსნ. რვეული, გვ. 106, დავალება №2

მოისმინე და შეამოწმე შენი ვერსია.

მთავარი მტაცებლების გაქრობა, რაც ამ გადასახედიდან თითქმის გარდაუვალია, გამოიწვევს წვრილ-წვრილი ცხოველების მკვეთრ მატებას, რაც, თავის მხრივ, გააჩანაგებს მცენარეულობას. ამას კი ამ ცხოველების დაავადება და მასობრივი განადგურება მოჰყვება. ასე თუ გაგრძელდა, მტაცებლებიდან მხოლოდ აფთრები და მათი მსგავსი ცხოველები დარჩებიან.

❏ მოსნ. ნიგნი, გვ. 68, დავალება №2

მოისმინე ინფორმაცია ტიპი დეგრეს შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია.

ფრანგმა ფოტოგრაფებმა, სილვია რობერტიმ და ალენ დეგრემ, ერთმანეთი კალაჰარის უდაბნოში გაიცნეს. 1990 წელს კი მათ ნამიბიაში ქალიშვილი ტიპი შეეძინათ.

მოგვიანებით მასზე არაერთი დოკუმენტური ფილმი გადაიღეს. გამოიცა ნიგნები მის შესახებ, დაიწერა სტატიები, დაიბეჭდა მისი ინტერვიუები.

ის ახლა პარიზში ცხოვრობს დედასთან ერთად, თუმცა თავს აფრიკელად მიიჩნევს. ნამიბიის მოქალაქეობა სურს და ცხოვრების მთავარ მიზნად გარემოზე ზრუნვას ასახელებს. ის ველური ბუნების დაცვის საერთაშორისო საბავშვო ფონდის სპიკერია. ტიპი დეგრეს მთავარი დევიზია – სანამ ძალიან გვიან არ იქნება, გადავარჩინოთ ველური ბუნება!

❏ მოსნ. ნიგნი, გვ. 72, დავალება №2

მოისმინე ინფორმაცია „ნითელი ნიგნის“ შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია.

ადამიანების ბუნებასთან არასწორმა ურთიერთობებმა მცენარეთა და ცხოველთა გარკვეული სახეობები გადაშენების საფრთხის წინაშე დააყენა. ადამიანებმა მათი დაცვისა და გადარჩენისათვის ფიქრი დაიწყეს.

მე-20 ს-ის I ნახევარში გაჩნდა იდეა, შეექმნათ ისეთი წიგნი, რომელშიც შევიდოდა იშვიათი და გადაშენების პირას მისული მცენარეებისა და ცხოველების სახეობების სია მათი თანამედროვე

მდგომარეობის მოკლე დახასიათებით.

წიგნის შექმნის ინიციატორი იყო ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირი. 1966 წელს მომზადდა პირველი გამოცემები. მას „წითელი წიგნი“ უწოდეს.

წიგნი რეკომენდაციას უწევს იმ ქვეყნებს, რომელთა ტერიტორიაზეც გადაშენების პირას მყოფი მცენარეები და ცხოველები არსებობს.

საქართველოს „წითელი წიგნი“ 1982 წელს გამოიცა.

ფული, ფული ...

წიგნი. წიგნი, გვ. 77, დავალება №7

მოისმინე ინფორმაცია ფულთან დაკავშირებით და შეამოწმე შენი პასუხები.

ფული გადახდის ან გაცვლის საშუალებაა. ის არის ლითონის ან ქაღალდის ნიშანი, რომელიც ყიდვა-გაყიდვისას გამოიყენება.

სხვადასხვა ეპოქაში სხვადასხვა ხალხი ფულის ერთეულად ისეთ განსხვავებულ საგნებს იყენებდა, როგორებიც იყო: სპილოს ძვალი, ზვიგენის კბილები, ძროხა, ირემი, ქვები, კაკაო, მარგალიტები და სხვა.

დღეს ქვეყნების უმეტესობას საკუთარი ვალუტა აქვს. ვალუტა ქვეყნის ოფიციალური ერთეულია. ეს არის ლითონის ან ქაღალდის ფული, რომელსაც მთავრობა უშვებს.

მონეტებისა და ბანკნოტების (ანუ ქაღალდის ფულის) გარდა, არსებობს ანგარიშსწორების სხვა, უფრო პრაქტიკული საშუალებებიც, მათ შორის პლასტიკური ბარათები, რომლებიც გამოიყენება ნებისმიერი ფულადი ოპერაციის განსახორციელებლად.

წიგნი. წიგნი, გვ. 77, დავალება №9

მოისმინე ინფორმაცია სიტყვა „ლართან“ დაკავშირებით და შეამოწმე შენი ვერსია.

სიტყვა „ლარი“, რომელიც ქართული ეროვნული ვალუტის (კერძოდ კი ქართული ბანკნოტის) სახელწოდებად შეირჩა, ძველი ქართული სიტყვაა და ნიშნავს ზოგადად განძს, ქონებას. ქართული ფულის ერთეულს „ლარი“ 1991 წლიდან ჰქვია. 1995 წლის 2 ოქტომბრიდან ლარმა ბრუნვა დაიწყო.

წიგნი. წიგნი, გვ. 78, დავალება №3

მოისმინე ინფორმაციები ფოტოებზე აღბეჭდილ ადამიანებთან დაკავშირებით და შეამოწმე შენი ვერსიები.

1. **კარლ რაბენდერმა**, რომელიც სიღარიბეში გაიზარდა, ზრდასრულობის ასაკში გამდიდრება გადაწყვიტა. რაბენდერი მართლაც გახდა მილიონერი. იყიდა რამდენიმე სახლი, მანქანები, ვერტმფრენი, მაგრამ, როგორც თავად ამბობს, ამით ბედნიერებას ვერ მიაღწია. მილიონერი მიხვდა, რომ ფულს მისთვის მხოლოდ უბედურება მოჰქონდა, ამიტომ გადაწყვიტა, მთელი ქონება თავიდან მოეშორებინა. რაც გააჩნდა, ყველაფერი ქველმოქმედებაში ჩადო, თვითონ კი პატარა სახლი იყიდა მთებში და დღემდე იქ ცხოვრობს.

2. აფრიკაში მოგზაურობისას ბრიტანელი მილიონერი **გრეჰემ პენდრილი** აფრიკული ტომის – მასაის წევრი გახდა. ამისათვის კი მან მთელი რიგი რიტუალებიც კი გაიარა. ინგლისში დაბრუნებული მილიონერი მასაის ტომის ტანსაცმლის ტარებას აგრძელებს და საქმიან შესხვედრებზეც ამგვარად ჩაცმული ცხადდება. გრეჰემ პენდრილი გეგმავს თავისი რეზიდენციის გაყიდვას და ტომში გადასახლებას.

3. **ნიკოლას ბერგრუენი** უსახლკარო მილიონერია, რომელიც მუდმივად სასტუმროებში ცხოვრობს. მას რამდენიმე სახლი ჰქონდა, თუმცა ყველა გაყიდა. ბერგრუენმა უარი თქვა არა მარტო სახლზე, არამედ ზოგადად ყველანაირი ნივთის შეძენაზე, რადგან მიაჩნია, რომ მათ სიხარული არ მოაქვთ. ნიკოლასმა უარი თქვა ორ მილიარდ დოლარზე და გადაწყვიტა, მთელი თავისი ქონება ქველმოქმედებას მოახმაროს.

წიგნი. წიგნი, გვ. 121, დავალება №3

მოისმინე, რა მოხდა სინამდვილეში და შეავსე გამოტოვებული ადგილები.

როგორც აღმოჩნდა, საფულე 80%-მა დააბრუნა და ისიც იმ შემთხვევაში, თუკი იქ ბავშვის სურათი იდო. ქველმოქმედებს ყველაზე ნაკლებად სწყალობდათ ბედი. დარჩენილი 20%-დან მხოლოდ 5%-მა დაუბრუნა მათ თანხა. დანარჩენი 15% ერგო იმ საფულებების მფლობელებს, რომელთა მხოლოდ მისამართი იყო მითითებული.

მოსნ. ნიგნი, გვ. 79, დავალება №6

მოისმინე ინფორმაცია იუნონა-მონეტას შესახებ და შეამოწმე შენი პასუხები.

ძველ რომაელებს სწამდათ, რომ ყველა ღვთაება ცისა და მიწის ღმერთს – იუპიტერსა და მის მეუღლეს – იუნონა-მონეტას ემორჩილებოდა. სიტყვა „მონეტა“ ქალღმერთ იუნონას ერთ-ერთ ეპითეტს წარმოადგენდა და დამრიგებელს, მოძღვარს ნიშნავდა.

იუნონა ოჯახის, დედობისა და ქალთა ნაყოფიერების ღვთაება იყო. მისი თავყვანისცემა მხოლოდ გათხოვილ ქალებს შეეძლოთ. თხის ტყავით შემოკლალ იუნონას რომაელები ეტლზე ფართო და მახვილით ამხედრებულს გამოსახავდნენ.

იუნონას პატივსაცემად რომის ყველაზე მაღალ ადგილას, კაპიტოლიუმის ბორცვზე, ტაძარი ააგეს. დროთა განმავლობაში ტაძარი ზარაფხანად იქცა და იქ მოჭრილ რომაულ ფულს მის პატივსაცემად მონეტა ეწოდა.

მოსნ. ნიგნი, გვ. 82, დავალება №4

მოისმინე და შეამოწმე ტესტის პასუხები.

ნუმიზმატიკა, ძირითადად, ძველებური მონეტების შემსწავლელი მეცნიერებაა. ის მონეტის ლათინური სახელწოდებიდან მომდინარეობს. ნუმიზმატიკა, როგორც მეცნიერული ტერმინი, შუა საუკუნეებიდან იხმარება. თავდაპირველად მასში მონეტებისა და მედლების შეგროვება იგულისხმებოდა, რასაც საფუძველი ჩაეყარა იტალიაში XIV-XV სს-ში. იტალიიდან ის სხვა ქვეყნებშიც გავრცელდა. კოლექციონერობას თავდაპირველად კერძო პირები მისდევდნენ. ადამიანს, რომელიც ნუმიზმატიკითაა გატაცებული, ნუმიზმატს უწოდებენ.

მოსწავლის რვეული, გვ. 124, დავალება №2

მოისმინე ტექსტი დავე ქრისპის შესახებ და შეამოწმე შენი პასუხი.

ინგლისელმა დეივ კრისპმა რამდენიმე წლის წინ მეტალის დეტექტორი შეიძინა და მისი გამოცდა გადამწყვიტა. ქვეყნის სამხრეთ-დასავლეთ სანაპიროზე ცდების ჩატარებისას ის ვერცხლისა და ბრინჯაოს რომაულ მონეტებს წააწყდა. აღმოჩენილი 52 000 მონეტა 1 მილიონი ამერიკული დოლარის ექვივალენტს წარმოადგენდა.

ექსპერტების ვარაუდით, აღნიშნული მონეტები 253-293 წლებშია გამოშვებული. 700-მდე მონეტაზე რომის იმპერატორი მარკუს ავრელიუსისა გამოსახული.

ამ აღმოჩენამ საავადმყოფოს მზარეული მილიონერად აქცია. დეივ კრისპმა გადამწყვიტა, თავისი ქონების ნაწილი იმ მიწის მეპატრონეებისათვის გადაენაწილებინა, რომლებიც ეხმარებოდნენ მას მონეტების ამოღებაში.

ბანკები და გადასახადები

მოსწავლის რვეული, გვ. 125, დავალება №6

მოისმინე რეპლიკები და შეამოწმე შენი პასუხები.

- I. ბანკი ფინანსური დაწესებულებაა, სადაც ადამიანები ფულს უსაფრთხოდ ინახავენ. ამასთანავე, ბანკები უგრძელევენ კრედიტს თავიანთ კლიენტებს.
- II. სიტყვა „ბანკი“ მომდინარეობს იტალიური სიტყვიდან *banca*, რაც პარკში მდგარ გრძელ სკამს ნიშნავს. იტალიელი კრედიტორები თავიანთ კლიენტებს პარკებში იღებდნენ და საკრედიტო ოპერაციებს პირდაპირ საკუთარი სკამიდან აწარმოებდნენ.
- III. ბანკის ჩანასახი შეიქმნა დაახლ. ძვ.წ. 3000 წელს მესოპოტამიაში ტაძრებისა და სასახლეების სახით. ისინი გამოიყენებოდა მარცვლეულის „დეპოზიტისა“ და სხვა ღირებული ნივთების უსაფრთხოდ შესანახად. ბოლოს იმავე მიზნით კერძო სახლებიც დააარსეს.
- IV. სავაჭრო ბანკი პირველად ანტიკურ ხანაშია მოხსენიებული დაახლ. ძვ.წ. 600 წელს. ბანკირი, სახელად პითიასი, ანატოლიაში ვაჭრობდა.
- V. პირველი ბანკი, თანამედროვე გაგებით, იტალიაში, ქალაქ გენუაში დაარსდა 1407 წელს. პირველი ქართული ბანკი კი, ილია ჭავჭავაძის თაოსნობით, 1875 წლის 28 ივნისს დაფუძნდა თბილისში.

მოსწავლის რვეული, გვ. 125, დავალება №8

მოისმინე და შეამოწმე შენი ნაწერი.

- ა. ფულის / თანხის:
გადარიცხვა ჩარიცხვა გადახურდავება მოხსნა შეტანა გატანა
- ბ. ანგარიშის:
გახსნა დახურვა შევსება შემოწმება
- გ. კრედიტის:
აღება გაგრძელება დახურვა გაუქმება

მოსნ. ნიგნი, გვ. 85, დავალება №6

მოისმინე დიალოგები და შეამოწმე შენი ვარაუდი – რა არის სანდროს მიზანი ცალკეულ შემთხვევაში?

- I. – აი, ნახე... (პაუზა) აქ მითითებულია, რისი გაკეთება შეგიძლია ინტერნეტბანკით – გადახდა, მობილურის ანგარიშის შევსება, ... ხომ არ გადავიხადოთ?
– არა, მობილური შევავსოთ, თუ შეიძლება.

– კარგი. აქ დაანკაპუნე... (პაუზა) ახლა ეს ჩამოშალე და აირჩიე, რომელი ანგარიშიდან გადარიცხავ... (პაუზა) ახლა ეს გრაფა ჩამოშალე და მობილური ოპერატორი აირჩიე... (პაუზა), აქაც ... (პაუზა), ახლა თანხა მიუთითე... (პაუზა) შენი მობილურის ნომერი? აი, აქ ჩაწერე და ბრძანება გააგზავნე.

– რა მარტივი ყოფილა!

– მიმდინარე ოპერაციებში შეგიძლია შეხვიდე და შეამოწმო...

II. – გამარჯობა!

– გამარჯობა, გისმენთ!

– კომუნალური მომსახურების გადახდა მინდა, თუ შეიძლება!

– თანხა ანგარიშიდან უნდა გადავრიცხოთ?

– არა, ხელზე მაქვს.

– გადახდის აპარატით თუ ისარგებლებთ, იქ მომსახურების პროცენტი არ დაგერიცხებათ.

– სხვა დროს იყოს, ამჯერად აქ გადავიხდი.

– კი, ბატონო, მომეცით ქვითარი!...

III. – შეილო, შეგიძლია, დამეხმარო?

– კი, ბატონო, თუ შემიძლია...

– ბარათი ჩავდე და, მე მგონი, სხვა ღილაკს დავაჭირე ხელი. ველარ ვიღებ.

– ერთი წუთით!... (პაუზა) აი, ინებეთ!

– ეს როგორ გააკეთე?

– აი, ამ ღილაკზე დააჭერთ და უკან მოგცემთ ბარათს, თუ არ ჩაყლაპა, რა თქმა უნდა.

მოსნ. ნიგნი, გვ. 87, დავალება №6

მოისმინე ინფორმაცია დინერს კლავის შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსია.

“Diners Club International”, რომელმაც გასული საუკუნის 50-იან წლებში მსოფლიოში პირველი საკრედიტო ბარათი გამოუშვა, დღეს არა მარტო აშშ-ში, არამედ მთელ მსოფლიოში პირდაპირი და საბანკო გადახდის მომსახურების ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული და ცნობილი კომპანიაა. “Dინერს ჩლუბ“-ის ბარათები 185-ზე მეტი ქვეყნის მილიონობით სავაჭრო ობიექტსა და 750,000-ზე მეტ ბანკომატში მიიღება.

მოსნ. ნიგნი, გვ. 90, დავალება №5

მოისმინე ინფორმაციები – რა მოხდა პაკისტანში, ნორვეგიასა და პეკინში და შეამოწმე შენი ვერსიები.

I. პაკისტანის ერთ-ერთმა მცხოვრებმა სახლიდან გაუსვლელად 33 ათასი რუპია

(დაახ. 500 დოლარი) დაკარგა. ის თავის დანაზოგს საწერი მაგიდის უჯრაში ინახავდა. ერთხელაც, როდესაც მან ეს უჯრა გამოაღო, შიგ მხოლოდ ბანკნოტის ნაკუვნები დახვდა – ფული თავის დაელრღნა.

II. ნორვეგიის ერთ-ერთმა მოქალაქემ მეორადი მანქანა შეიძინა. ამ მანქანით მან, დაახლოებით, 8 წელი იარა და ვერც კი წარმოიდგენდა, თუ რა ელოდა. ერთხელაც მან ავტომობილის საბარგულში შეიხედა და შემთხვევით აღმოაჩინა ფულით სავსე ქისა. როგორც გაირკვა, ავტომობილის წინა პატრონს ეს ქისა საბარგულის მიუდგომელ კუთხეში დაემალა და დაეინყებოდა.

III. პეკინელმა მოხუცმა 2400 დოლარი მიკროტალღურ ღუმელში შეინახა და მისი არსებობა დაავიწყდა. ერთ დღესაც მან გადაწყვიტა, საუზმე ღუმელში მოემზადებინა. როცა საუზმის მოსამზადებლად ღუმელი ჩართო, ფულმა წვა დაიწყო. სწორედ მაშინ გაახსენდა მოხუცს თავისი ფული.

მოსნავლის რვეული, გვ. 129, დავალება №7

მოისმინე, რა მოხდა სინამდვილეში და შეადარე შენს ვერსიებს.

I. ამ ამბის შემდეგ პაკისტანელმა დაიფიცა, რომ შურს იძიებდა ყველა თავგზზე.

II. ნაპოვნი ფული პატრონს დაუბრუნდა.

III. მან მხოლოდ 600 დოლარის გადარჩენა მოასწრო.

დაზღვევა

მოსნ. ნიგნი, გვ. 92, დავალება №3

მოისმინე მძღოლის რეპლიკები და შეამოწმე შენი პასუხი.

– გამარჯობა, სერგო ჯინჭარაძე განუხებთ.

– მე თქვენი სადაზღვევო პოლისით ვსარგებლობ.

– 10 წუთის წინ... (პაუზა), დაახლოებით... (პაუზა) ავარია მომივიდა აღმაშენებლის გამზირზე.

– უკანა მხარე, ფაქტიურად, შესაცვლელია.

– არა, არა... კარგად ვარ.

– აღმაშენებლისა და მარჯანიშვილის კუთხეში, მოედანთან ახლოს.

– გმადლობ!

❶ მოსწავლის რვეული, გვ. 132, დავალება №2

მოისმინე და ზუსტად აღადგინე მათი საუბარი.

- გამარჯობა, სერგო ჯინჭარაძე განუხებთ.
- გამარჯობა, გისმენთ!
- მე თქვენი სადაზღვევო პოლისით ვსარგებლობ.
- დიახ, გისმენთ!
- 10 წუთის წინ... (პაუზა), დაახლოებით, (პაუზა) ავარია მომივიდა აღმაშენებლის გამზირზე.
- გასაგებია. რა ტიპის დაზიანება აქვს მანქანას?
- უკანა მხარე, ფაქტიურად, შესაცვლელია.
- სამედიცინო დახმარება ხომ არ გჭირდებათ?
- არა, არა... კარგად ვარ.
- კარგი, ზუსტად მითხარით, სად იმყოფებით!
- აღმაშენებლისა და მარჯანიშვილის კუთხეში, მოედანთან ახლოს.
- კარგი. 10 წუთში მოვლენ ჩვენი წარმომადგენლები.

❷ მოსწ. ნიგნი, გვ. 98, დავალება №2

მოისმინე უჩვეულო რისკისაგან დაზღვევის რამდენიმე მაგალითი და შეადარე შენს მაგალითებს.

1. იმ შემთხვევაში, თუ თქვენ სახლიდან ისე გახვედით, რომ გასაღები სახლში დაგრჩათ და კარი ჩაგეკეტათ, სადაზღვევო კომპანია 100 ევრომდე გადაგიხდით იმის მიხედვით, კვირის რომელ დღესა და დღის რომელ საათზე დარჩით გარეთ.
2. ლიფტში გაიჭედეთ? ნუ ინერვიულებთ! თქვენს დაკარგულ დროს ჩვენი კომპანია 75 ევროთი აგინაზღაურებთ!
3. ის, ვინც წლის განმავლობაში არანაკლებ 52-ჯერ ითამაშებს ლატარეას და ვერაფერს მოიგებს, კომპანიისაგან 2500 ევროს მიიღებს.
4. იმას, ვისაც ციხეში უდანაშაულოდ მოხვედრის ეშინია, შეუძლია, სადაზღვევო კომპანიასთან გააფორმოს ხელშეკრულება და იქ მოხვედრის შემთხვევაში 500 ევროს ოდენობით კომპენსაცია მიიღოს.
5. სადაზღვევო კომპანიის ხელშეკრულებაში წერია: „სადაზღვევო პრემია გაიცემა იმ შემთხვევაში, თუ ხელმომწერს მისი ნების გარეშე გაიტაცებენ უცხოპლანეტელები დედამიწიდან“. დაზარალებული ამ შემთხვევაში 5000 ევროს მიიღებს.

❸ მოსწ. ნიგნი, გვ. 98, დავალება №4

მოისმინე ინფორმაციები ფოტოებზე გამოსახული ადამიანების შესახებ და შეამოწმე შენი ვერსიები.

1. გურმანმა და კრიტიკოსმა ეგონ რონეიმ 250 000 ევროდ დაიზღვია ენა.
2. ამერიკული ფეხბურთის ვარსკვლავმა ტროი პოლამალუმ თმა მილიონ დოლარად მას შემდეგ დააზღვია, რაც ცნობილი ბრენდის Head & Shoulders-ის სახე გახდა.
3. პოლიეუდის ცნობილ ვარსკვლავს, ჯულია რობერტსს, თავისი ლეგენდარული ლიმილი 30 მილიონ დოლარად აქვს დაზღვეული.
4. რაც შეეხება სახელგანთქმულ ფეხბურთელს, დევიდ ბეკჰემს, მისთვის ყველაზე ძვირფასი ფეხებია და ამიტომაც მან 70 მილიონ დოლარად დააზღვია ისინი.

❹ მოსწ. ნიგნი, გვ. 99, დავალება №6

მოისმინე ჩატარებული კვლევის შედეგები და შეამოწმე შენი ვერსიები.

სადაზღვევო კომპანიის მიერ ჩატარებულმა კვლევამ პირდაპირი კავშირი გამოავლინა მძღოლის ზოდიაქოს ნიშანსა და უსაფრთხო მგზავრობას შორის. თურმე ზოდიაქოს ნიშანიც ახდენს გავლენას იმაზე, თუ რამდენად არის ადამიანი საგზაო წესის დარღვევისაკენ მიდრეკილი. აღმოჩნდა, რომ ავტოსაგზაო შემთხვევებში ყველაზე იშვიათად ზოდიაქოს 3 ნიშნის ქვეშ დაბადებული ადამიანები ხვდებიან. ესენი არიან: ლომის, ტყუპებისა და კირჩხიბის ნიშნის ქვეშ დაბადებული ადამიანები. „მირჩვენია, თინეიჯერი ლომის მანქანაში ვიჯდე, ვიდრე მანქანას 40 წლის ვერძი მართავდეს!“, – განაცხადა სადაზღვევო კომპანიის ხელმძღვანელმა ლი რომანოვმა სააგენტო „როიტერთან“ საუბარში. დაზღვევის სპეციალისტები შეფიქრიანდნენ: ხომ არ სჯობს, ამიერიდან პოლისის ფასი ადამიანის ზოდიაქოს ნიშნის მიხედვით განსაზღვრონ?!

მისტიკა

მიით თუ სინამდვილე

❺ მოსწ. ნიგნი, გვ. 102, დავალება №3

მოისმინე ინფორმაცია ბაბილონის გოდოლის შესახებ და შეამოწმე შენი პასუხები.

1899 წელს გერმანელმა არქეოლოგმა, რობერტ კოლდვეიმ ბაბილონიდან, დაახლოებით, 100 კმ-ში აღმოაჩინა დიდებული ქალაქის ნანგრევები და არქეოლოგიის ისტორიაში ის ბაბილონის აღმომჩენის სახელით შევიდა. კოლდვეისვე ეკუთვნის ლეგენდარული გოდოლის ნარჩენების აღმოჩენაც. შემორჩენილია მხოლოდ ფუნდამენტი, რომლის სიგანე, 90 მეტრია და ყოველმხრივ შემოსაზღვრულია კედლის ნანგრევებით.

როდის აშენდა გოდოლი პირველად, არავინ იცის, მაგრამ მეფე ნაბოფასალარი ამბობდა, რომ მის მეფობამდე გოდოლი რამდენჯერმე დაანგრეს ასურეთის მეფეებმა. ბაბილონის ყოველი მომდევნო მმართველი კი თავიდან აღადგენდა მას. ბაბილონის გოდოლის სრული აღდგენა მეფე ნაბუქოდონოსორის სახელს უკავშირდება.

ბაბილონის გოდოლთან დაკავშირებით, არსებობს ძველი ებრაული მითი, რომლის თანახმადაც მსოფლიო წარღვნის შემდეგ ადამიანებმა განიზრახეს ისეთი ქალაქისა და კომპის აგება, რომელიც ცას მისწვდებოდა. ადამიანის თავხედობით განრისხებულმა ღმერთმა აურია მათ ენა და გაფანტა ისინი მთელ დედამიწაზე.

ნაბუქოდონოსორის მიერ არის აგებული ბაბილონის დაკიდებული ბალები, რომლებიც ბერძნებმა შეცდომით დედოფალ სემირამიდას დაუკავშირეს. რეალურად კი ეს ბალები ნაბუქოდონოსორმა საკუთარი ცოლისთვის, ამიტასთვის ააგო.

მოსწავლის რვეული, გვ. 140, დავალება №2

მოისმინე რეპლიკები და გაასწორე შეცდომები.

- I. მსოფლიოს ძველი 7 საოცრებიდან ერთ-ერთი **სემირამიდას** დაკიდებული ბალების სახელითაა ცნობილი. დაკიდებულმა ბალებმა, სამწუხაროდ, ჩვენამდე ვერ მოაღწია. ძველმა ბერძნებმა დიდი შეცდომა დაუშვეს, როცა დაკიდებული ბალების აგება დედოფალ სემირამიდას დაუკავშირეს. დედოფალი სემირამიდა მოღვაწეობდა ძვ.წ.აღ. IX ს-ში, ბალები კი ძვ.წ.აღ. VI ს-ში აიგო.
- II. დედოფალი ამიტა იყო მეფე ნაბუქოდონოსორ II-ის ცოლი. სწორედ მისთვის ააგო მეფე ნაბუქოდონოსორმა პირამიდის ფორმის 4 იარუსიანი შენობა და ყველა იარუსზე ულამაზესი ბალები გააშენა. ამ ბალებს დედოფლისათვის მშობლიური მიდიის (დღევანდელი ირანის) ბუნება უნდა გაეხსენებინა.
- III. ძვ.წ.აღ. IV ს-ში ბაბილონის დაკიდებული ბალები ალექსანდრე მაკედონელის რეზიდენციად იქცა. სწორედ აქ გაატარა მაკედონელმა სიცოცხლის ბოლო წუთები.

მოსწ. ნიგნი, გვ. 104, დავალება №2

მოისმინე ტექსტი და შეადარე შენს ვერსიას.

ინგლისელმა ერიკ შიპტონმა 1951 წელს, ჰიმალაებში ყოფნის დროს, იეტის ახალ ნაკვალევს ფოტო გადაუღო. მთის ხალხმა, რომელიც მას ახლდა, განაცხადა, რომ ნაფეხურები იეტს ეკუთვნოდა. დიდი მითქმა-მოთქმის შემდეგ გადაწყდა, რომ ჩატარებულიყო ექსპედიცია იეტის მოსაძებნად. პიროვნება, რომელმაც ექსპედიციის ორგანიზება ითავა, იმ დროს გაზეთ „დაილუ მაილ“-ში

მუშაობდა და საკმაოდ გავლენიანიც იყო. ექსპედიციაში მონაწილეობა მიიღო ჟურნალისტმა რაულ იზარდმა, რომელსაც დაევალა ექსპედიციის მოვლენების ისე გაშუქება, რომ გაზეთის ყველა წომერი გაყიდულიყო. ექსპედიცია ზუთ თვეს გაგრძელდა. მართალია, იეტის პოვნა ვერ შეძლეს, თუმცა ლონდონში საკმაოდ საინტერესო მასალა ჩაიტანეს და დაასკვნეს, რომ ჰიმალაის მიუვალი ადგილები უხილავი ცხოველის არსებობისათვის შესანიშნავ პირობებს ქმნიდა. იზარდმა დაწერა ნიგნი „თოვლის კაცის კვალდაკვალ“, რომელიც გამოქვეყნებისთანავე ბესტსელერად იქცა.

მოსწ. ნიგნი, გვ. 108, დავალება №2

მოისმინე ინფორმაცია პირამიდების შესახებ და შეასრულე ნიგნიში მოცემული მითითებები.

ეგვიპტე არ არის ერთადერთი ადგილი, სადაც პირამიდები შემორჩა. მსგავსი ნაგებობები ნაპოვნია პლანეტის სხვა მრავალ ადგილზეც: მექსიკაში, სამხრეთ ამერიკაში, ჩინეთში, ინდოეთში, ატლანტის ოკეანის ფსკერზე, იაპონიის ზღვის ფსკერზე და სხვა. ვარაუდობენ, რომ ეს ერთიანი, გლობალური ცივილიზაცია იყო.

პირამიდებს სხვადასხვა დანიშნულება ჰქონდა. ზოგი აკლამას, დიდგვაროვანთა სამარხებს წარმოადგენდა, ზოგი მსხვერპლის შესანიშნავი სალოცავი ადგილი იყო. მეცნიერთა და ისტორიკოსთა ნაწილი კი ამტკიცებს, რომ პირამიდები გიგანტურ ასტრონომიულ ობსერვატორიებს წარმოადგენდა.

მკვლევარებმა ხუთიათასწლოვან მანუსკრიპტებში მიაგნეს ინფორმაციას, რომლის თანახმადაც ამ გრანდიოზული პროექტების ავტორები, რომელთა ნაწილსაც პირამიდები წარმოადგენენ, ე.წ. „ცის შვილები“ იყვნენ. ისინი მეტალის „ცეცხლისმფრქვეველი დრაკონებით“ დედამიწაზე ჩამოფრინდნენ. ერთ-ერთი ჰიპოთეზის თანახმად, ვარაუდობენ, რომ სწორედ ეს „ცის შვილები“ იყვნენ კიდეც პირამიდების წარღვანადელი მშენებლები, რომელთაც, შესაძლოა, საფრენი აპარატები ჰქონდათ. სხვა ვერსიით, მათი აგება უკავშირდება ლეგენდარულ ატლანტებს, რომლებიც გლობალური კატასტროფის – წარღვნის შედეგად განადგურდნენ.

წარუწმენები და ფორმები

მოსწავლის რვეული, გვ. 148, დავალება №5

მოისმინე და შეამოწმე შენი ვარაუდი. რა მოხდა ჯერ და რა – შემდეგ ფრანოს ცხოვრებაში.

როდის რა მოხდა ფრანო სელაკას ცხოვრებაში.

ფრანო სელაკა არაერთგზის მოჰყვა სერიოზულ კატასტროფაში, თუმცა ყოველთვის თითქმის უვნებლად აღწევდა თავს.

პირველად ეს იყო 1962 წლის იანვარში, როდესაც ფრანო სარაევოდან დუბროვნიკში მიემგზავრებოდა. მატარებელი რელსებიდან გადავიდა, გზიდან გადავარდა და ყინულიან მდინარეში ჩავარდა. ფრანო ხელის მოტეხილობით წაიყვანეს საავადმყოფოში.

ერთი წლის შემდეგ სელაკა ქალაქ ზაგრებიდან მიფრინავდა. უკვე დაბალ სიმაღლეზე თვითმფრინავს კარი მოსდვრა და წნევის ძალით ფრანო ჰაერში აღმოჩნდა. ამ შემთხვევაშიც გაუმართლა სელაკას, რომელიც თივის ზვინზე დაეცა.

შემდეგ იყო 1966 წელი. ავტობუსი, რომელშიც სელაკა იჯდა, გზიდან გადავარდა და მდინარეში ჩავარდა. ილბლიანი ფრანო ამჯერადაც უვნებლად გადარჩა.

მეოთხე შემთხვევა 1970 წელს მოხდა. ფრანო საკუთარი მანქანით მგზავრობდა, როცა როცა მანქანას ცეცხლი გაუჩნდა. ფრანომ სულ რამდენიმე წამით ადრე მოასწრო ცეცხლმოკიდებული მანქანიდან გამოსვლა და სანჯავის ავზიც აფეთქდა. ამ შემთხვევიდან სამი წლის შემდეგ ფრანოს ისევ აუფეთქდა მოულოდნელად მანქანა, რის შედეგადაც მას მხოლოდ თმა შეეტრუსა.

1995 წელს ფრანო კვლავ მოჰყვა ავიაკატასტროფაში. მას ზაგრებიდან მომავალმა ავტობუსმა დაარტყა. ილბალმა არც ამ შემთხვევაში მიატოვა ის და ავტობუსის ქვეშ მოყოლილი სელაკა მცირე ტრავმებით გადარჩა.

მომდევნო წელს ფრანო სელაკა კვლავ საკუთარი ავტომანქანით მგზავრობდა. მოსახვევში მისკენ მომავალი სატვირთო მანქანა შეამჩნია. ფრანომ დამუხრუჭება ვერ მოასწრო, ბორდიური გაანგრია და ხრამის პირას მისი ავტომანქანა მხოლოდ წამებით გაჩერდა. ფრანომ კარის გაღება მოასწო, თუმცა თავი ვერ შეიკავა და მანქანასთან ერთად 300 მეტრი სიმაღლიდან გადაეშვა. მცირეოდენი „ფრენის“ შემდეგ სელაკა ტოტებს ჩამოეკიდა და იქიდან უყურებდა, როგორ აფეთქდა მისი „შკოდა“ უფსკრულში.

2003 წელს ფრანო სელაკამ პირველად თავის სიცოცხლეში იყიდა ლატარიის ბილეთი და 600.000 ფუნტი სტერლინგი მოიგო, რითაც თავისი მეხუთე ქორწინება იზეიმა. იყიდა ფეშენებელური სახლი და ახალმოყვანილ ცოლთან ერთად იქ დაიწყო ცხოვრება.

მოსწავლის რვეული, გვ. 148, დავალება №5,

მოისმინე, რას მიიჩნევს ფრანო ბედის წყალობად და შეამოწმე შენი ვერსია.

81 წელს გადაცილებულმა პენსიონერმა ფრანომ გაყიდა თავისი მდიდრული სახლი, ფულის დიდი ნაწილი ოჯახის წევრებსა და მეგობრებს მისცა, დარჩენილი თანხით კი ზაგრების სამხრეთით მოკრძალებული სახლი იყიდა და ცოლთან ერთად იქ გადავიდა საცხოვრებლად. „ფულს არ შეუძლია ბედნიერების ყიდვა. მე ახლა არაფერი მჭირდება ჩემი ცოლის – კატარინას გარდა. ჩემს ცხოვრება-

ში მხოლოდ კატარინას გამოჩენით მივხვდი, რომ მართლაც ილბლიანი ვყოფილვარ!“ – განაცხადა ფრანო სელაკამ.

მოსწ. ნიგნი, გვ. 111, დავალება №7

მოისმინე ეისითის კვლევის შედეგები და შეამოწმე.

ეისითის კვლევის თანახმად, სიმაღლის შიში საქართველოშიც ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული ფობიაა და მას ქვეყნის ურბანული მოსახლეობის ერთ მესამედზე მეტი განიცდის. რესპონდენტებს ყველაზე ნაკლებად სიბნელის ემინიათ. მსოფლიოში ეს ერთადერთი ფობიაა, რომელიც მეტწილად ბავშვებს ახასიათებთ, ხოლო დროთა განმავლობაში თითქმის სრულად უქრება ზრდასრულ ადამიანს.

საინტერესოა, რომ ყველაზე მეტად ყველა ასაკობრივ ჯგუფს ემინია წყლის ან ღრმა წყლის. დახურული სივრცის ყველაზე ნაკლებად 16-17 წლის ახალგაზრდებს ემინიათ, ხოლო ყველაზე მეტად -65 წელს გადაცილებულ ადამიანებს, კერძოდ, ახალგაზრდების 12,4% და ხანდაზმულ რესპონდენტთა 34,8% განიცდის მხოლოდ კლაუსტროფობიას.

მოსწ. ნიგნი, გვ. 111, დავალება №8

მოისმინე ფოტოებზე გამოსახული ადამიანების შესახებ და შეამოწმე.

- I. ამერიკის შეერთებული შტატების პირველ პრეზიდენტს, გენერალ ჯორჯ ვაშინგტონს, რომელსაც მრავალი ბრძოლა ჰქონდა მოგებული, ცოცხლად დამარხვის ემინოდა. სიკვდილის პირას მყოფმა ვაშინგტონმა დაიბარა, რომ გარდაცვალების შემდეგ მისი ცხედარი ორი დღის განმავლობაში გარეთ დაეტოვებინათ, რათა კარგად დარწმუნებულიყვნენ მის გარდაცვალებაში.
- II. ჰოლივუდის ყველაზე საშიში ფილმების ცნობილ რეჟისორსა და პროდიუსერს, ალფრედ ჰიჩკოკს კვერცხის ემინოდა. ის არათუ არ ჭამდა კვერცხს, არამედ მას ახლოსაც კი არ ეკარებოდა.
- III. საფრანგეთის იმპერატორსა და შეიარაღებული ჯარების სარდალს, ნაპოლეონ ბონაპარტეს საშინლად ემინოდა კატების. ცნობილია, რომ კატის ერთი გამოხედვაც კი პანიკაში აგდებდა მას. კატის ემინოდან აგრეთვე ჰიტლერს, მუსოლინისა და იულიუს კეისარსაც.

მოსნ. ნიგნი, გვ. 112, დავალება №2

მოისმინე დიალოგი და შეასრულე ნიგნიშები მოცემული მითითებები.

– სად ხარ აქამდე?! (პაუზა) რა გჭირს... რა სახე გაქვს? მოხდა რამე?

– რომ მოვდიოდი, შავმა კატამ გადამირბინა...

– კარგი, რა, გული გამიხეთქე! ვიფიქრე, რაღაც უბედურება მოხდა-მეთქი!

– ამაზე მეტი რა უნდა მოხდეს! ხომ გითხარი, შავმა კატამ გადამირბინა-მეთქი!

– მერე რა, კატაა, რა! ცრურწმენების გჯერა?

– შენ ცრურწმენა ეძახე და... რამდენჯერაც შავი კატა გადამირბენს ხოლმე, იმდენჯერ რაღაც საშინელება უნდა მომივიდეს აუცილებლად!

– კარგი რა, რა სისულელეა! უბრალოდ დამთხვევაა და მეტი არაფერი! ბავშვობიდან მეც სულ მეუბნებოდნენ, მარილი არ დააბნო, დანა ხელში არავის მისცე... მაგიდაზე დადოს და ისე აიღე და ამის მსგავსი ათასი სისულელე. მარილიც დამიბნევია, დანაც მიმიცია ხელში და ხელიდანაც გამომირთმევია... შავი კატის გადარბენილზეც გადავსულვარ, მერე რა? გეუბნები, სისულელეა ეგ ყველაფერი! დამშვიდდი, არაფერიც არ მოგივა, აი, ნახავ!

– აი, ხომ გითხარი! ვიცოდი, რომ რაღაც მომივიდოდა. არც ახლა დაიჯერებ?!

– შავი კატა არაფერ შუაშია, წინ უნდა იყურო!

მოსნ. ნიგნი, გვ. 113, დავალება №10

მოისმინე ინფორმაცია ცრურწმენასთან დაკავშირებით და შეადარე შენს პასუხებს.

ფსიქოანალიტიკოსები ამტკიცებენ, რომ ნებისმიერ ადამიანს სურს, რაღაცის სჯეროდეს. სტატისტიკა აჩვენებს, რომ ნებისმიერი ქვეყნის მოსახლეობის, დაახლოებით, 70%-ს ცრურწმენების სჯერა.

ზოგი მეცნიერი ცრურწმენებში დადებით მხარეს ხედავს. მაგალითად, ფრანგი ფსიქიატრი ფრანსუა ლაბორდი ამტკიცებს, რომ ცრურწმენა ადამიანს სიტუაციის კონტროლის საშუალებას აძლევს. ეს იაფი და ადვილად დამამშვიდებელი საშუალებაა. ფსიქიატრის თვალსაზრისით, იმისათვის, რომ ადამიანმა თავი უკეთ იგრძნოს, საკმარისია, ხეზე დააკაკუნოს, მგზავრობის წინ წუთით ჩამოჯდეს ან შავი კატის გადარბენის შემთხვევაში უკან დაბრუნდეს. ასეთ დროს მას უჩნდება შეგრძნება, რომ უბედურება თავიდან აიცილა და მშვიდდება.

მოსნ. ნიგნი, გვ. 116, დავალება №3

მოისმინე ინფორმაციები ფოტოებთან დაკავშირებით და შეამოწმე შენი ვერსია.

I. სამხრეთ ამერიკაში, ამაზონის ჯუნგლებში

ცხოვრობს ძალიან უცნაური ინდიელთა ტომი – პირაჰა, რომლისთვისაც არსებობს მხოლოდ ერთი, ორი და ბევრი.

II. ციფრების „სამშობლო“ ინდოეთია. ეს სისტემა ევროპაში არაბებისაგან გავრცელდა, ოღონდ ევროპელებმა ცხრავე ციფრის გამო-სახულება მთლიანად შეცვალეს, გარდა ნულისა. ციფრთა მოხაზულობა ვითარდებოდა დამწერლობის პარალელურად. რიცხვების დასამახსოვრებლად ადამიანები იყენებდნენ ჭრილებს ხეებზე ან ნასკებს თოვზე. დიდი რიცხვების ჩასანერად იყენებდნენ გარკვეულ ნიშნებს, ანუ იეროგლიფებს. იყო დრო, როცა რიცხვების ჩასანერად იყენებდნენ ასოებს.

III. მათემატიკოსები სამყაროზე მათემატიკის ენით საუბრობენ. „მათემატიკა სამყაროს ენაა“, – ამბობდა პითაგორა. ის სიცოცხლეს ციფრებისა და ფიგურების შინაარსით ხსნიდა. პითაგორა ცნობილია, როგორც „რიცხვთა მამა“.

IV. არა მარტო წარსულში, არამედ დღესაც ბევრ ადამიანს უჩნის თავსატეხს და აშინებს ეს უწყინარი რიცხვები. ბევრ ქვეყანაში რიცხვ 13-ს საერთოდ არ სწყალობენ, თუმცა სტატისტიკურად დამტკიცებულია, რომ 13 რიცხვთან დაკავშირებული უბედური და ბედნიერი შემთხვევების თანაფარდობა ისეთივეა, როგორც დანარჩენი რიცხვების შემთხვევაში.

V. მაგალითად, ავიაკომპანია „კონტინენტალ ეარლაინს“ თვითმფრინავებში არ არსებობს სავარძლების მე-13 რიგი. მე-12 რიგს პირდაპირ მე-14 მოსდევს.

VI. კიდევ უფრო დიდი მასშტაბისაა ცრურწმენები სასტუმრო ბიზნესში. სასტუმროებში არ არსებობს არც მე-13 სართული და არც მე-13 ნომერი.

VII. აშშ-ში ვერ ნახავთ აგრეთვე №13 ავტობუსებს, ამერიკულ ცათამბჯენებში არ არის მე-13 სართული.

მოსწავლის რვეული, გვ. 154, დავალება №1, მესამე

ა. სამხრეთ ამერიკაში, ამაზონის ჯუნგლებში ცხოვრობს უცნაური ინდიელთა ტომი – პირაჰა.

ბ. ევროპელებმა ციფრები არაბებისაგან წაიღეს.

ც. დიდი რიცხვების ჩასანერად ადამიანები იეროგლიფებს იყენებდნენ.

დ. „მათემატიკა სამყაროს ენაა“ – ამბობდა პითაგორა.

ე. ამერიკულ ცათამბჯენებში არ არის მე-13 სართული.

❧ მოსწ. ნიგნი, გვ. 117, დავალება №6

**რატომ ვერ მიიღო ბრძენმა საფასური?
მოისმინე და შეამოწმე შენი ვერსია.**

მიუხედავად იმისა, რომ დაიცალა არა მარტო მეფის, არამედ სახელმწიფო ბეღლებიც, ბრძენმა საფასური მაინც ვერ მიიღო. როგორც რაჯას მოახსენეს, იმ რაოდენობის მარცვალი, რომელიც ბრძენმა მოითხოვა, დედამიწას ხუთსანტიმეტრიანი ფენით დაფარავდა და გადასაზიდად 10 000 უღელი ხარ-კამეჩი არ ეყოფოდა. როგორც აღმოჩნდა, ბრძენს რაჯასთვის 18 კვადრილიონ 446 ტრილიონ 744 ბილიონ 073 მილიარდ 709 მილიონ 551 ათას 615 ცალი მარცვალი მოუთხოვია.

უცხოპლანეტელები

❧ მოსწ. ნიგნი, გვ. 121, დავალება №5

**მოისმინე დიალოგი და შეასრულე ნიგნში
მოცემული მითითებები.**

- ვაიმე, ის ვარსკვლავი როგორ კაშკაშებს?!
- აბა, გამახედე! (პაუზა) ისე ნითლად კაშკაშებს ვარსკვლავი არ უნდა იყოს! მე მგონი, უცხოპლანეტელების ხომალდია!
- მოიცა, რა! უცხოპლანეტელები არა... შენ რა, გჯერა მაგ ზღაპრების?
- რატომაც არა, იმდენი ფაქტი არსებობს!
- ეგ უცხოპლანეტელების ხომალდი კი არა, მე მგონი, მარსია!
- ისე, ხომ შეიძლება, რომ მარსზეც იყვნენ უცხოპლანეტელები? ამას წინათ „დისქავერიზე“ ვნახე, 1996 წელს ამერიკელმა მეცნიერებმა მარსიდან ჩამოვარდნილ მეტეორიტში რაღაც სიცოცხლის მსგავსი აღმოაჩინესო. იმასაც ამბობენ, მთვარეზე არიან უცხოპლანეტელებიო. რაღაც ბაზები აღმოუჩენიათ იქ.
- კარგი რა, ვერაფერსაც ვერ ამტკიცებენ, მარტო ვარაუდებია. ფაქტია, რომ, თუკი ისინი მართლა არსებობენ, მაშინ ისეთ პლანეტაზე უნდა ცხოვრობდნენ, სადაც ამის პირობები არსებობს. მინიმუმ, წყალი მაინც უნდა არსებობდეს! ჰოდა, წყალი არც მარსზე და არც მთვარეზე აღმოჩენილი არ არის.
- ეგ ბევრს არაფერს ნიშნავს. შეიძლება, არის კიდევ და ჯერ ვერ აღმოაჩინეს. ისე, ხომ შეიძლება, რომ ერთ მშვენიერ დღეს მართლა აღმოაჩინონ ჩვენი დედამიწის მსგავსი პლანეტა?
- რა თქმა უნდა, გამორიცხული არაფერია. ბოლოს და ბოლოს, ამხელა სამყაროში ჩვენ გარდა, შეიძლება, მართლაც არსებობენ სხვებიც!

❧ მოსწ. ნიგნი, გვ. 121, დავალება №8

**მოისმინე ინფორმაცია იუპიტერის
თანამგზავრის – ევროპის შესახებ და შეამოწმე
შენი ვერსია.**

ევროპა ძალიან პატარაა. მისი დიამეტრი 3200 კმ-ც კი არაა, ამასთან ის ძალიან ცივია. ტემპერატურა იქ -160°ჩ-ია. ევროპის მთელი ზედაპირი დაფარულია სქელი ყინულით, რომელიც, სავარაუდოდ, 24 კმ სიღრმისაა, თუმცა მის ქვემოთ, შესაძლოა, სითბოს წყაროც არსებობდეს... ეს სითბო, შეიძლება, საკმარისიც იყოს ყინულის ქვედა ფენის გასაღებად, რაც წარმოშობს თხევადი წყლის ოკეანეს, რომელიც ზემოდან ყინულის მყარი ფენით არის დაცული.

თუკი ეს ასეა, შესაძლოა, იქ ცხოვრობდნენ უცხოპლანეტელები – არსებები, რომლებიც განვითარდნენ, რათა ათვისონ ეს ბნელი და უძველესი წყლიანი სამყარო.

10. მიჯნებისა და შინაარსის რუკა

თემატური ერთეული	თემატური ცნობარი	ენობრივი ცნობარი	რას შევძლებთ?
პირველი ნაბიჯები	- ეს ჩემი ცხოვრებაა! (ყოველდღიური ცხოვრების ბიორიტმი; ადამიანთა ფსიქოლოგიური ტიპები) - მოდა და სტილი (კოკო შანელი; სილამაზის სტანდარტები) - არქიტექტურა (ლუდვიგ ბავარიელი; ფრანკენშტაინის საიდუმლო; „სიყვარულის სასახლე“ – მითი და სინამდვილე) - ტურიზმი (საკომუნიკაციო სიტუაციები აეროპორტში, სასტუმროში; რესტორანში; ურთიერთობა უცხო ტურისტთან; ტურისტული გზამკვლევი; ტურისტულ ბიუროში)	- კუთვნილებითი ნაცვალსახელების გამოყენება - კითხვითი სიტყვები - სახელის ებიანი და ნართანიანი მრავლობითი - ზედსართავი სახელები - ვინიანი ზმნების სუბიექტური და ობიექტური პირები ანმყოში, წყვეტილსა და I თურმეობითში - II კავშირებითი და II თურმეობითი (ნარმოება და ფუნქციები)	- სხვადასხვა ტიპის ტექსტების წაკითხვას, გაგებასა და გააზრებას; ტექსტების შედარების საფუძველზე კონკრეტული დასკვნის გაკეთებას. - არსებული პრობლემების გარშემო მსჯელობას, სათანადო პოზიციისა და დამოკიდებულების გამოხატვას. - სხვების პოზიციების მოსმენა-გაგებასა და შეფასებას. - რჩევებისა და რეკომენდაციების წერას. - ადამიანის, გარემოს აღწერა-დახასიათებას. - კონტექსტის მიხედვით სიტყვათა მნიშვნელობების გააზრებასა და საკუთარი სიტყვებით განმარტებას. - საკომუნიკაციო დიალოგების მოსმენა-გაგებასა და შექმნას. - საკომუნიკაციო სიტუაციების მოსმენა-გაგებასა და გააზრებას. - ტურისტული გზამკვლევის წაკითხვასა და გაგებას. - თქვენი რეგიონის (ქალაქის) გზამკვლევის შედგენასა და მის წარდგენას. - წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.
ცხოვრება ქუჩაში			
მოსხეტილ ბავშვები	- ფორუმის სტუმრები თემაზე „რატომ გადიან ბავშვები ქუჩაში?“ - ბრიუს ლი ქუჩიდან დიდ კინოში - ნუკრი მენტემაშვილი – თვითნასწავლი მუსიკოსის ცხოვრება	- ქცევა (ნარმოება და ფუნქციები) - კონტაქტი (ნარმოება და ფუნქცია)	- ფოტოების „წაკითხვას“ და საკუთარი პოზიციების, ვარაუდებისა და შეფასებების გამოხატვას. - სხვადასხვა ტიპის ტექსტების წაკითხვას, გაგებასა და გააზრებას; ტექსტების შედარების საფუძველზე კონკრეტული დასკვნის გაკეთებას. - ქუჩის პრობლემებზე მსჯელობას, სათანადო პოზიციისა და დამოკიდებულების გამოხატვას. - სხვების პოზიციების მოსმენა-გაგებასა და შეფასებას. - ადამიანთა დახასიათებას მათი ქცევისა თუ გამონათქვამების მიხედვით. - ადამიანთა მოქმედების მოტივის განმარტებას, მათი საქციელის შეფასებას. - სხვადასხვა ბიოგრაფიული ტექსტის შედარებით წაკითხვასა და სათანადო დასკვნების გაკეთებას. - საკუთარი პოზიციისა და შეფასება-დამოკიდებულების გამოხატვას. - წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.

„პატარა მანანალა“	• ნაწყვეტები ჯეიმს გრინეუდის რომანიდან		• მხატვრული ტექსტის წაკითხვას, მოსმენა-გაგებასა და გააზრებას. • სხვადასხვა ეპიზოდის შედარებით კონკრეტული დასკვნების გამოტანას. • პერსონაჟთა დახასიათებას მათი ქცევისა თუ გამონათქვამების მიხედვით. • მათი მოქმედების მოტივის განმარტებასა და საქციელის შეფასებას. • საკუთარი პოზიციისა და შეფასება-დამოკიდებულების გამოხატვას. • ვარაუდების გამოხატვასა და არგუმენტირებას. • კონტექსტის მიხედვით ფრაზული გამოთქმების მნიშვნელობების გააზრებასა და საკუთარი სიტყვებით განმარტებას. • მოვლენათა ქრონოლოგიური თანამიმდევრობის გააზრებას. • ვარაუდის და ფაქტის ერთმანეთისაგან გარჩევას. • წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.
უკეთესი მსიფლიო ბავშვები!	• გაეროს ბავშვთა განვითარების ფონდი და მისი საქმიანობა • კეთილი ნების ელჩები • დედა ტერეზა და პრინცესა დაიანა • შინ დაბრუნება (ძეგვის საოჯახო პანსიონატი)	• აბზაცი და მისი სტრუქტურა (აბზაცის ფუნქცია; წამყვანი, დამატებითი და დასკვნითი წინადადებები და მათი ფუნქცია; აბზაცების ურთიერთობა ტექსტში)	• სხვადასხვა ტიპის ტექსტების (საინფორმაციო, შემეცნებითი, ბიოგრაფიული...) წაკითხვას, გაგებასა და გააზრებას. • ვარაუდების გამოხატვასა და არგუმენტირებას. • ადამიანთა დახასიათებას მათი ქცევისა თუ გამონათქვამების მიხედვით. • ადამიანთა შედარებით დახასიათებას. • კონტექსტის მიხედვით ფრაზული გამოთქმების მნიშვნელობების გააზრებასა და საკუთარი სიტყვებით განმარტებას. • წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.
ადამიანი და გარემო			
ეკოლოგია და ეკოლოგიური საფრთხეები	• ეკოლოგიური კატასტროფები და მათი მიზეზები • საოცარი წყალი • მკვდარი ზღვა • გამქრალი ცივილიზაციების საიდუმლო	• მიმლეობა (წარმოება და ფუნქციები) • სასუბიექტო და საობიექტო მიმლეობა	• ფოტოების „წაკითხვას“ და საკუთარი პოზიციების, ვარაუდებისა და შეფასებების გამოხატვას. • საინფორმაციო და შემეცნებითი ხასიათის ტექსტების წაკითხვას, გაგებასა და გააზრებას; ტექსტების შედარების საფუძველზე კონკრეტული დასკვნის გაკეთებას. • ეკოლოგიურ საფრთხეებთან დაკავშირებულ პრობლემებზე მსჯელობას, სათანადო პოზიციისა და დამოკიდებულების გამოხატვას. • სხვების პოზიციების მოსმენა-გაგებასა და შეფასებას. • ვარაუდების გამოხატვასა და არგუმენტირებას. • ტექსტის მთავარი სათქმელის გაგება-გააზრებას. • კონტექსტის მიხედვით ფრაზული გამოთქმების მნიშვნელობების გააზრებასა და საკუთარი სიტყვებით განმარტებას. • წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.

„ბიოლოგიის საუკუნე“	• ბიოლოგიური იარაღის შედეგები • კლონირება – მიღწევა თუ მარცხი • რას ვჭამთ? – გენმოდირიცირებული პროდუქტები	• მიმღეობა (თავისებურებები: გადაგებული / გადაყრილი... გათლილი / დათლილი...)	• ფოტოების „ნაკითხვას“ და საკუთარი პოზიციების, ვარაუდებისა და შეფასებების გამოხატვას. • სხვადასხვა ტიპის ტექსტების (საინფორმაციო, შემეცნებითი, მარტივი სამეცნიერო...) ნაკითხვას, გაგებასა და გააზრებას; ტექსტების შედარების საფუძველზე კონკრეტული დასკვნის გაკეთებას. • ეკოლოგიურ საფრთხეებთან დაკავშირებულ პრობლემებზე მსჯელობას, სათანადო პოზიციისა და დამოკიდებულების გამოხატვას. • სხვების პოზიციების მოსმენა-გაგებასა და მათი არგუმენტების შეფასებას. • საკუთარი პოზიციების გამოხატვას ისეთ საკითხებზე, როგორებიცაა კლონირება; საკვები დანამატები, გენმოდირიცირებული პროდუქტები და მის გამოყენებასთან დაკავშირებული პრობლემები. • არგუმენტირებულ მსჯელობას. • პრობლემის გადაჭრის გზების მოძიებას და საკუთარი არჩევანის დასაბუთებას. • წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.
ჩვენ ვიცავთ ბუნებას!	• დედამიწის ფლორა და ფაუნა საფრთხეშია! • ტიპი დეგრე – „გოგონა მაუგლი“ • წითელი წიგნი • საქართველოს დაცული ტერიტორიები	• საწყისი (წარმოება და ფუნქციები)	• სხვადასხვა ტიპის ტექსტების (საინფორმაციო, შემეცნებითი, მარტივი სამეცნიერო...) ნაკითხვას, გაგებასა და გააზრებას; ტექსტების გააზრების საფუძველზე კონკრეტული დასკვნის გაკეთებას. • პრობლემის გააზრებას და მასთან დაკავშირებით საკუთარი პოზიციის ზეპირი და წერიტი ფორმით ჩამოყალიბებას. • ვარაუდების გამოხატვასა და არგუმენტირებას. • კონტექსტის მიხედვით ფრაზული გამოთქმების მნიშვნელობების გააზრებასა და საკუთარი სიტყვებით განმარტებას. • წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.
მომსახურება			
ფული, ფული...	• სად და როდის გაჩნდა პირველი ფული? • რატომ სურთ ადამიანებს ბევრი ფული? • სულხან საბა ორბელიანის იგავ-არაკი „გლახაკი და ქილა ერბო“ • ნუმისმატიკა (ძველი და ახალი მონეტები)	• სინტაქსური კავშირები და მათი გამოხატვის ძირითადი ენობრივი საშუალებები (სიტყვის ფორმა, დამხმარე სიტყვები, სიტყვათა რიგი, ინტონაცია)	• სხვადასხვა ტიპის ტექსტების (საინფორმაციო, შემეცნებითი, მხატვრული...) ნაკითხვას, გაგებასა და გააზრებას. • საკუთარი პოზიციის ზეპირი და წერილობითი სახით გამოხატვასა და დასაბუთებას. • მოვლენათა ქრონოლოგიური თანამიმდევრობის გააზრებას. • ვარაუდის და ფაქტის ერთმანეთისაგან გარჩევას. • წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.

ბანკები და გადასახადები	• საიდან მოდის სიტყვა „ბანკი“? • როგორ მოვიქცეთ? – მარტივი საბანკო ოპერაციები • ფრენკ მაკნამარა – პლასტიკური ბარათების ისტორიიდან • ფულის შენახვის სახალისო იტორიები • სულხან საბას „ძუნწი და ოქრო“	• სიტყვათა რიგი მარტივ წინადადებაში • ერთპირიანი, ორპირიანი და სამპირიანი ზმნური კონსტრუქციები	• ფოტოებზე დაყრდნობით ვარაუდების გამოხატვას. • საკომუნიკაციო დიალოგების მოსმენა-გაგებასა და შექმნას. • საკომუნიკაციო სიტუაციების მოსმენა-გაგებასა და გააზრებას. • სხვადასხვა ტიპის ტექსტების (საინფორმაციო, შემეცნებითი, მხატვრული...) წაკითხვას, გაგებასა და გააზრებას. • ვარაუდის და ფაქტის ერთმანეთისაგან გარჩევას. • წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.
დაზღვევა	• სად და როდის გაჩნდა დაზღვევის იდეა? • ედუარდ ლოიდი და მისი ლონდონური ყავახანა • ნიდერლანდური სადაზღვევო კომპანიის უჩვეულო შემოთავაზება • უცნაური კვლევის უცნაური შედეგები	• განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები	• ფოტოების „წაკითხვას“ და საკუთარი პოზიციების, ვარაუდებისა და შეფასებების გამოხატვას. • სხვადასხვა ტიპის ტექსტების (საინფორმაციო, შემეცნებითი, დაიჯესტი, ისტორიული, ბიოგრაფიული...) წაკითხვას, გაგებასა და გააზრებას. • ჩატარებული კვლევების ანალიზსა და საკუთარი პოზიციების გამოხატვას. • „სადაზღვევო პაკეტის“ შექმნასა და მის როგორც ზეპირი, ისე წერილობითი სახით რეკლამირებას. • წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.
მისტიკა			
მითი და სინამდვილე	• ბაბილონის ნანგრევებთან • თოვლის კაცის კვალდაკვალ • რა საიდუმლოებას ინახავენ პირამიდები? • „ეგვიპტე“ (ნაწყვეტი დათო ტურაშვილის წერილიდან)	• პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი	• სხვადასხვა ტიპის ტექსტების (საინფორმაციო, შემეცნებითი, მარტივი სამეცნიერო, არქეოლოგიური, ისტორიული, ლეგენდები, ლიტერატურული წერილები...) წაკითხვას, გაგებასა და გააზრებას. • ტექსტების შედარების საფუძველზე კონკრეტული დასკვნების გაკეთებას. • წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.
ცრურწმენები და ფოზიები	• რისი ეშინიათ ადამიანებს? • ცრურწმენებთან დამოკიდებულება სხვადასხვა ეპოქაში, ხალხსა და კულტურაში. • რიცხვების იდუმალი სამყარო • ლეგენდა ჭადრაკის შექმნის შესახებ	• სიტყვათა რიგი მთხრობელი-სეულ წინადადებაში	• ფოტოების „წაკითხვას“ და საკუთარი პოზიციების, ვარაუდებისა და შეფასებების გამოხატვას. • ტექსტების გააზრების საფუძველზე კონკრეტული დასკვნის გაკეთებას. • მოვლენათა ქრონოლოგიური თანამიმდევრობის გააზრებას. • ვარაუდის და ფაქტის ერთმანეთისაგან გარჩევას. • სხვების პოზიციების მოსმენა-გაგებასა და მათი არგუმენტების შეფასებას. • ცრურწმენებთან დაკავშირებით საკუთარი პოზიციების გამოხატვას. • კვლევის შედეგების შედარებასა და გაანალიზებას. • კვლევის ჩატარებას. • წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.

უცხოპლანეტელები	• არსებობენ თუ არა უცხოპლანეტელები? • სტივენ ჰოკინგის წერილი – ვართ თუ არა მარტონი სამყაროში? • „გაფრენა დაბრუნების გარეშე“ – უპრეცედენტო მასშტაბის პროექტი „მარსი ერთი“		• სამეცნიერო წერილის წაკითხვას, გაგებასა და გააზრებას. • სხვების პოზიციების მოსმენა-გაგებასა და მათი არგუმენტების შეფასებას. • საკუთარი პოზიციის წერილობით ჩამოყალიბებას. • არგუმენტირებულ მსჯელობას. • ვარაუდის და ფაქტის ერთმანეთისაგან გარჩევას. • მოთხრობის შექმნას. • პროექტში მონაწილეობის მიღებას. • წერისა და კითხვის სტრატეგიების გამოყენებას.
------------------------	--	--	--

ქართულის, როგორც მეორე ენის სტანდარტი

XI დონე

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები

მოსმენა	კითხვა	წერა	ლაპარაკი	სწავლის სწავლა
ქ. მ. XI. 1. მოსწავლეს შეუძლია მისთვის ნაცნობ აქტუალურ თემაზე, პრობლემაზე არგუმენტირებული მსჯელობის მოსმენა და გაგება. ქ. მ. XI. 2. მოსწავლეს შეუძლია მისთვის საინტერესო და აქტუალურ თემაზე კომპლექსური შინაარსის სხვადასხვა ტიპის ტექსტის მოსმენა და გაგება. ქ. მ. XI. 3. მოსწავლეს შეუძლია ძირითადი ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა. ქ. მ. XI. 4. მოსწავლეს შეუძლია მოსასმენი ამოცანების ეფექტურად გადაჭრის ხელშესაწყობად და მოსმენის უნარის გასაუმჯობესებლად მიმართოს სხვადასხვა სტრატეგიას.	ქ. მ. XI. 5. მოსწავლეს შეუძლია სხვადასხვა სახის არამხატვრული ტექსტის (ესე; სხვადასხვა სახის კორესპონდენცია; საშუალო სირთულის სამეცნიერო-პოპულარული ტექსტი და სხვა) გაგება. ქ. მ. XI. 6. მოსწავლეს შეუძლია სტრუქტურული და ენობრივი მახასიათებლების მიხედვით არამხატვრული ტექსტის გაანალიზება. ქ. მ. XI. 7. მოსწავლეს შეუძლია სხვადასხვა სახის მხატვრული ტექსტის გაგება. ქ. მ. XI. 8. მოსწავლეს შეუძლია სტრუქტურული და ენობრივი მახასიათებლების მიხედვით მხატვრული ტექსტის გაანალიზება. ქ. მ. XI. 9. მოსწავლეს შეუძლია სქემატური ჩანაწერების სხვადასხვა ტექნიკის გამოყენება. ქ. მ. XI. 10. მოსწავლეს გამომუშავებული აქვს ხმამაღალი კითხვის ტექნიკა. ქ. მ. XI. 11. მოსწავლეს შეუძლია ტექსტის სიღრმისეულად შესწავლის მიზნით სათანადო სტრატეგიების გამოყენება. ქ. მ. XI. 12. მოსწავლეს შეუძლია ინტერკულტურული თვალსაზრისით ტექსტის გაანალიზება.	ქ. მ. XI. 13. მოსწავლეს შეუძლია აქტუალურ თემაზე პუბლიცისტური წერილის დაწერა. ქ. მ. XI. 14. მოსწავლეს შეუძლია დაიცვას წერილობითი არამხატვრული ტექსტის სტრუქტურა, აგრეთვე გამოიყენოს შესაბამისი ენობრივი საშუალებები. ქ. მ. XI. 15. მოსწავლეს შეუძლია შექმნას სხვადასხვა ჟანრის ისეთი ტექსტი, რომელშიც გამოავლენს პიროვნულ და შემოქმედებით დამოკიდებულებას. ქ. მ. XI. 16. მოსწავლეს შეუძლია დაიცვას წერილობითი არამხატვრული ტექსტის სტრუქტურა, აგრეთვე გამოიყენოს მრავალფეროვანი ენობრივი საშუალებები. ქ. მ. XI. 17. მოსწავლეს შეუძლია წერის პროცესის ყველა ეტაპზე შედეგის გასაუმჯობესებლად (მოსამზადებელი სამუშაო, ტექსტის შედგენა, ტექსტის გაუმჯობესება) ეფექტური სტრატეგიების გამოყენება.	ქ. მ. XI. 18. მოსწავლეს შეუძლია წინასწარი მომზადების გარეშე ინტერაქციაში მონაწილეობის მიღება. ქ. მ. XI. 19. მოსწავლეს შეუძლია მისთვის საინტერესო თემაზე/საკითხებზე წინასწარი მომზადების გარეშე გაბმულად საუბარი. ქ. მ. XI. 20. მოსწავლეს შეუძლია პრობლემურ საკითხზე არგუმენტირებულად მსჯელობა. ქ. მ. XI. 21. მოსწავლეს შეუძლია გამოიყენოს მრავალფეროვანი ენობრივი საშუალებები. ქ. მ. XI. 22. მოსწავლეს შეუძლია სამეცნიერო ამოცანების ეფექტურად გადაჭრის ხელშესაწყობად და ზეპირი მეტყველების უნარის გასაუმჯობესებლად სათანადო სტრატეგიების გამოყენება.	ქ. მ. XI. 23. მოსწავლეს შეუძლია პროექტის (მაგ., წარმოსახვითი მოგზაურობა უცნობ ადგილებში, ეკოლოგიური საფრთხეები, ბუნების დაცვა და სხვა) განხორციელების ხელშესაწყობად მიმართოს სხვადასხვა სტრატეგიას. ქ. მ. XI. 24. მოსწავლეს შეუძლია ქართულენოვანი წყაროების/ტექსტების დამუშავება შემდგომი გამოყენებისათვის (მაგ., მასალის მოძიება-შეგროვება სასკოლო პროექტების განსახორციელებლად). ქ. მ. XI. 25. მოსწავლეს შეუძლია დამოუკიდებლად განჭვრიტოს შესასრულებელი დავალების მოთხოვნები. ქ. მ. XI. 26. მოსწავლეს შეუძლია წარმატებული სწავლის უზრუნველსაყოფად სტრატეგიული უნარების გამოყენება. ქ. მ. XI. 27. მოსწავლეს შეუძლია სასწავლო საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნით სათანადო რესურსების გამოყენება. ქ. მ. XI. 28. მოსწავლეს შეუძლია ინფორმაციის დამუშავება მისი დამახასოვრებისა და ეფექტურად გამოყენების მიზნით. ქ. მ. XI. 29. მოსწავლეს შეუძლია შედეგების გაუმჯობესების მიზნით ითანამშრომლოს თანაკლასელებთან, მასწავლებელთან, მენეჯერებთან.

ქ.მ. XI.1. მოსწავლეს შეუძლია მისთვის ნაცნობ აქტუალურ თემაზე, პრობლემაზე არგუმენ-ტირებუ-ლი მსჯელობის მოსმენა და გაგება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- განსაზღვრავს მსჯელობის/დისკუსიის თემას;
- ამოიცნობს დისკუსიის თემასთან დაკავშირებით მონაწილეთა მიერ გამოთქმულ პოზიციებს, თვალსაზრისებს;
- კონკრეტულ პრობლემასთან დაკავშირებით გამოკვეთს მონაწილეთა დამოკიდებულებას, შეფასებასა და შესაბამის განმარტებებს;
- აფასებს, რამდენად შეესაბამება მოსაზრებები და სათანადო განმარტებები ერთმანეთს;
- ამოიცნობს არგუმენტებს და აფასებს, რამდენად დამაჯერებელია და ეფექტური არგუმენტაცია;
- ალაგებს მოსაზრებებს გარკვეული პრინციპით (მაგ., რამდენი განსხვავებული მოსაზრება გამოითქვა; ვინ იზიარებს ამა თუ იმ მოსაზრებას და სხვა);
- გამოაქვს ადეკვატური დასკვნა.

ქ.მ. XI. 2. მოსწავლეს შეუძლია მისთვის საინტერესო და აქტუალურ თემაზე კომპლექსური შინაარ-სის სხვადასხვა ტიპის ტექსტის მოსმენა და გაგება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს საკომუნიკაციო სიტუაციას (თემას, საკითხებს, თანამოსაუბრეებს);
- იგებს ტექსტის ძირითად შინაარსს;
- განარჩევს მთავარ საკითხს არამთავარისაგან;
- გამოყოფს მთავარ საკითხთან დაკავშირებულ კონკრეტულ დეტალებს;
- გამოყოფს მის პირად მოთხოვნილებასთან დაკავშირებულ საჭირო ინფორმაციას;
- ამოიცნობს წამყვანის/მონაწილეების განწყობილებებსა და ემოციებს;
- არსებულ ცოდნასა და გამოცდილებას აკავშირებს ახალთან (მოსმენილთან, ნანახთან).

ქ.მ. XI.3. მოსწავლეს შეუძლია ძირითადი ენობრივი მახასიათებლების ამოცნობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს სხვადასხვა ფუნქციურ სტილს (სასაუბრო, მხატვრული, პუბლიცისტური, ოფიციალურ-საქმიანი) და მისთვის დამახასიათებელ სინტაქსურ კონსტრუქციებს;
- ამოიცნობს სათანადო ფორმულებსა და კლიშეებს, რომლებიც მიუთითებს საუბრის მიმართულების შეცვლაზე;
- ამოიცნობს ავტორისეული პოზიციის გამომხატველ ენობრივ-გრამატიკულ საშუალებებს (მაგ., დამხმარე ზმნები, ჩართული, დანართი და სხვა).

ქ.მ. XI. 4. მოსწავლეს შეუძლია მოსასმენი ამოცანების ეფექტურად გადაჭრის ხელშესაწყობად და მოსმენის უნარის გასაუმჯობესებლად მიმართოს სხვადასხვა სტრატეგიას.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ცოცხალი მეტყველების/ჩანაწერის მოსმენისას იშველიებს არავერბალურ ელემენტებს (ხმის ტემბრი, ინტონაცია, მიმიკა, ჟესტიკულაცია, სხვადასხვა ტიპის ხმაური, ლოგიკური მახვილები, ილუსტრაცია, სქემა);
- ამოიცნობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობას ნაცნობ ელემენტებზე დაყრდნობით (საკომუნიკაციო სიტუაცია, კონტექსტი);
- ინიშნავს უცნობ სიტყვებს მათი მნიშვნელობის გასარკვევად;
- აღწერს, რა ხერხით/გზით მოახერხა მოსასმენი ამოცანის გადაჭრა;
- უყურებს და უსმენს მისთვის საინტერესო ქართულენოვან ტელე\რადიო გადაცემებს, ფილმებს;
- მოსასმენი ამოცანების გადაჭრისას იყენებს სხვა ენაში მიღებულ გამოცდილებას;
- იხსენებს, სხვა საგნებში რა ტიპის სტრატეგია გამოუყენებია ინფორმაციის მოსმენისას; ადარებს ძველ და ახალ გამოცდილებას; გამოაქვს დასკვნები;

ქ.მ. XI.5. მოსწავლეს შეუძლია სხვადასხვა სახის არამხატვრული ტექსტის (ესე; სხვადასხვა სახის კორესპონდენცია; საშუალო სირთულის სამეცნიერო-პოპულარული ტექსტი და სხვა) გაგება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს ტექსტის მიზანს (მკითხველის ინფორმირება, შთაბეჭდილების გაზიარება, კრიტიკა, გამომხატურება და სხვა) და ადრესატს (ვისთვის არის განკუთვნილი);
- ამოკრებს კონცეპტუალურ ინფორმაციას (გაცხრილავს თითოეულ აბზაცს დეტალების, მაგალითების, ავტორისეული შეფასებებისაგან და ამ გზით აყალიბებს თეზისებს ტექსტის თითოეული აბზაციდან);
- ახალ ინფორმაციას აკავშირებს არსებულ ცოდნასთან და გამოცდილებასთან (მოსმენილი, ნაწიხი, წაკითხული);
- მიჟნავს ერთმანეთისაგან ვარაუდსა და ფაქტს; ფაქტებს დამოკიდებულებებისაგან და შეფასებებისაგან;
- ამოიცნობს ტექსტის სხვადასხვა ნაწილს შორის არსებულ ლოგიკურ კავშირებს და გამოაქვს შესაბამისი დასკვნა;
- ამოიცნობს და მიუთითებს, სად და როგორ მუდგანდება ავტორის პოზიცია, შთაბეჭდილებები;
- ამოიცნობს ტექსტში მოტანილ თვალსაზრისებს და გამოხატავს თავის დამოკიდებულებას / შეფასებას მათ მიმართ;
- წარმოადგენს ტექსტში მოცემული ინფორმაციის შესახებ საკუთარ პოზიციას / დამოკიდებულებას / შეფასებას და ასაბუთებს.

ქ.მ. XI. 6. მოსწავლეს შეუძლია სტრუქტურული და ენობრივი მახასიათებლების მიხედვით არამხატვრული ტექსტის გაანალიზება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მსჯელობს ტექსტის გრაფიკულ-გამომსახველობითი საშუალებების ეფექტურობაზე; აფასებს, რამდენად უწყობს ხელს ტექსტის დიზაინი ტექსტის შინაარსის აღქმას (ილუსტრაციისა და ტექსტის მიმართება, ტექსტის აბზაცებად/სვეტებად დაყოფა, ნაწილების დასათაურება და სხვა);
- გამოყოფს ნამყვან, დამატებით და შემაჯამებელ აბზაცებს და განსაზღვრავს მათ ფუნქციას ტექსტში;
- ამოიცნობს ფრაზებსა და სიტყვებს, რომელთა მეშვეობითაც ავტორი ახერხებს გამომხატოს საკუთარი დამოკიდებულება გადმოსაცემი ფაქტის მიმართ (ჩართული სიტყვები და გამოთქმები: ცხადია, მართალია, კერძოდ, რასაკვირველია, საბედნიეროდ, სამწუხაროდ, სახელდობრ, სხვათა შორის, ასე ვთქვათ, შეიძლება ითქვას, სხვაგვარად რომ ვთქვათ, როგორც ამბობენ, ერთი სიტყვით და სხვა) და მსჯელობს, კონკრეტულად რისი გამომხატვა ეკისრება მათ ტექსტში;
- მსჯელობს ციტატის როლზე სამეცნიერო ხასიათის ტექსტში (მაგ., დამოწმებები ისტორიული თუ ლიტერატურული წყაროებიდან; მკვლევართა გამონათქვამები, მოსაზრებები ამა თუ იმ საკითხის შესახებ და სხვა);
- განსაზღვრავს, რა ფორმით არის გადმოცემული სხვისი მეტყველება (პირდაპირი/ირიბი) და მსჯელობს შერჩეული ფორმის ეფექტურობაზე;

ქ.მ. XI. 7. მოსწავლეს შეუძლია სხვადასხვა სახის მხატვრული ტექსტის გაგება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- განსაზღვრავს ნაწარმოების მთავარ თემას/პრობლემატიკას და ამოიცნობს, როგორ არის ის გამომხატული ტექსტში (პირდაპირ - ავტორის ან პერსონაჟის მიერ, ან შეფარულად - პერსონაჟთა ქცევის მიღმა დაფარული);
- ამოიცნობს პერსონაჟის ხასიათის წარმოჩენის პირდაპირ (ავტორისეული დახასიათება) და არაპირდაპირ (პერსონაჟის საქციელი, მისი ფიქრები/განცდები და სხვა) ხერხებს;
- განმარტავს პერსონაჟთა ქცევის მოტივს და ცდილობს მათი ქცევის პროგნოზირებას განსხვავებულ სიტუაციაში (რა იქნებოდა, რომ);
- ხსნის პერსონაჟთა განცდების/ემოციების მიზეზებს და ასაბუთებს ტექსტიდან მოხმობილი მაგალითებით;
- თხრობითი ხასიათის ნაწარმოებში გამოკვეთს მოვლენათა თანამიმდევრულობას, რომელიც ითვალისწინებს სიუჟეტის განვითარების საფეხურებს.
- განსაზღვრავს ავტორის/მთხრობელის, პერსონაჟის პოზიციას, თვალსაზრისს და ასაბუთებს

- ტექსტიდან მოხმობილი მაგალითებით;
- ავლებს პარალელს ლიტერატურულ ნაწარმოებებს შორის ჟანრის, თემისა და პრობლემატიკის მიხედვით.

ქ.მ. XI. 8. მოსწავლეს შეუძლია სტრუქტურული და ენობრივი მახასიათებლების მიხედვით მხატვრული ტექსტის გაანალიზება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამოიცნობს შესწავლილი ჟანრების ენობრივ, სტილურ და სტრუქტურულ მახასიათებლებს;
- გამოყოფს წამყვან, დამატებით და შემავსებელ აბზაცებს, განსაზღვრავს დამატებითი აბზაცის ფუნქციას (მაგ., წინა აბზაცში გადმოცემული აზრის გაშლა/დაზუსტება, მიზეზების ახსნა, მაგალითის მოყვანა);
- ერთი ტექსტის ფარგლებში გამოყოფს ტექსტის ფუნქციურ ტიპებს (თხრობა, აღწერა, მსჯელობა, ახსნა-განმარტება და სხვა) და განმარტავს მათ დანიშნულებას;
- კონკრეტულ ენობრივ ნიშნებზე დაყრდნობით მიუთითებს, გვხდება თუ არა ტექსტში ავტორისეული მეტყველება და მოვლენების ავტორისეული შეფასება;
- ამოიცნობს და სათანადოდ განმარტავს მოქმედებათა თანადროულობას, თანამიმდევრობასა და დაპირისპირებას შესაბამისი ენობრივი კონსტრუქციების გამოყენებით;
- მსჯელობს პერსონაჟთა დახასიათების ხერხებზე ნაწარმოებში (მაგ., პორტრეტი, ავტორისეული დახასიათება, პერსონაჟის მეტყველება და სხვა);
- შუალობითი კონტაქტის გამოსახატავად იყენებს სხვადასხვა საშუალებას (მაგ., სიტყვათა სემანტიკურ კავშირებს: ...-ის თხოვნით / სურვილით / ბრძანებით / იძულებით; ზმნის შესაბამის ფორმას: აწერინებს, აცვლეფინებს);
- სწორად განსაზღვრავს და სათანადოდ ბრუნვის ფორმით წარმოადგენს სუბიექტ-ობიექტებს შუალობითი კონტაქტის შემცველ ზმნურ კონსტრუქციაში (მაგ., კაცმა ააშენებინა მშენებელს სახლი);
- სათანადოდ იღებს და საუბრობს კომპოზიტთა შედგენილობასა და მნიშვნელობაზე.

ქ.მ. XI. 9. მოსწავლეს შეუძლია სქემატური ჩანაწერების სხვადასხვა ტექნიკის გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ტექსტს მთლიანად წაიკითხავს, განსხვავებული სიმბოლოებით მონიშნავს მთავარ საკითხებს, მეორეხარისხოვან იდეებს, საკვანძო სიტყვებს;
- განსაზღვრავს მეორეხარისხოვანი იდეების დანიშნულებას (მთავარი იდეის ილუსტრირება, მიზეზების ახსნა, დაზუსტება და სხვა);
- ინფორმაციის დასახარისხებლად იყენებს სქემატური ჩანაწერების სხვადასხვა ტექნიკას (სქემატური გეგმა, განტოტებული სქემა, საკვანძო სიტყვების ცხრილი და სხვა);
- აჩვენებს შესრულებულ სქემას თანაკლასელებს, ეცნობა სხვებისას;
- სხვებთან ერთად აფასებს სქემატურ ჩანაწერებს (რომელი ჯობია და რატომ, ვინ რა უნდა გააუმჯობესოს და სხვა);
- იძლევა/ითვალისწინებს შენიშვნებს, რეკომენდაციებს;
- თანამშრომლობს კლასელებთან, მასწავლებელთან სქემატური ჩანაწერის გასაუმჯობესებლად.

ქ.მ. XI. 10. მოსწავლეს გამომუშავებული აქვს ხმამაღალი კითხვის ტექნიკა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- წაკითხვამდე განსაზღვრავს, რისი აქცენტირება სურს ტექსტში და რა საშუალებებით;
- ეფექტურად იყენებს ინტონაციასა (სასვენი ნიშნების ფუნქციით იყენებს ინტონაციას, შინაარსის შესაბამისად ცვლის მეტყველების ტემპს, ხმის ტემბრს და სიმაღლეს) და სხეულის ენას (მიმიკა, ჟესტიკულაცია);
- ეფექტურად იყენებს ლოგიკურ (აზრობრივ) და ფსიქოლოგიურ (დაძაბულობის, მოლოდინის, გაჩუმების) პაუზას;
- ეფექტურად იყენებს ლოგიკურ მახვილს, როგორც სიტყვის გამოყოფისა და ხაზგასმის საშუალებას წინადადებაში;
- კითხვის პროცესში ამყარებს მხედველობით კონტაქტს აუდიტორიასთან.

ქ.მ. XI. 11. მოსწავლეს შეუძლია ტექსტის სიღრმისეულად შესწავლის მიზნით სათანადო სტრატეგიების გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- იყენებს გაცნობითი კითხვის ხერხებს: აკვირდება ტექსტის აგებულებას, სათაურს, აბზაცებს, ილუსტრაციებს, წარწერებს, გამოყოფილ სიტყვებს და სხვა; არ ჩერდება უცნობ სიტყვებზე;

- იყენებს შესწავლითი კითხვის ხერხებს: პირველი წაკითხვისას მთლიანად ეცნობა ტექსტს; სირთულეების დასაძლევად გადაიკითხავს გაუგებარ, რთულ ან მნიშვნელოვან ნაწილებს; კონტექსტის, გამოცდილების ან ლექსიკონის დახმარებით აზუსტებს უცხო სიტყვების მნიშვნელობას;
- იყენებს ძიებითი კითხვის ხერხებს: კონკრეტული ინფორმაციის მოძიების მიზნით სწრაფად გადაიკითხავს ტექსტს, ეძებს საყრდენებს: საკვანძო სიტყვებს, აზმაცების პირველ წინადადებებს, რუბრიკებს, განმარტებებს, სქემებს და სხვა);
- დამოუკიდებლად ამოიცნობს უცნობი სიტყვების, გამოთქმების მნიშვნელობას ნაცნობი ელემენტების დახმარებით (ილუსტრაციები, ნაცნობი ფუძე, კონტექსტი, მშობლიურ ენაში დამკვიდრებული უცხოური სიტყვები და სხვა);
- სხვადასხვა ელემენტის მოშველიებით (სათაური, აზმაცების დასაწყისი, საკვანძო სიტყვები, ერთ-ერთი აზმაცია, გამოყოფილი სიტყვები) გამოთქვამს ვარაუდს ტექსტის შინაარსის შესახებ;
- აღწერს, რა ხერხით/გზით მოახერხა მოსასმენი ამოცანის გადაჭრა;
- ადარებს სხვების მიერ შერჩეულ ხერხს და გამოაქვს დასკვნა, თუ რომელი მიდგომა იყო უფრო ეფექტური;
- საკითხავი ამოცანების გადასაჭრელად იყენებს როგორც მშობლიურ, ისე სხვა ენაზე მიღებულ გამოცდილებას;

ქ.მ. XI.12. მოსწავლეს შეუძლია ინტერკულტურული თვალსაზრისით ტექსტის გაანალიზება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მსჯელობს ტექსტში ასახული პრობლემის შესახებ კონკრეტული ეპოქის თავისებურებების (მაგ., კულტურული, ისტორიული, სოციალური და სხვა) გათვალისწინებით;
- მსჯელობს სხვადასხვა ნაწარმოებში ასახული ფასეულობებისა და შეხედულებების მსგავსება-განსხვავებაზე და ასახელებს მათ გამომწვევ ფაქტორებს;
- ამოიცნობს ტექსტში ასახულ სოციოკულტურულ გარემოს და ავლებს პარალელს მშობლიურ სოციოკულტურულ გარემოსთან;
- კულტურულ თავისებურებებზე საუბრისას კორექტულად გამოთქვამს საკუთარ შეხედულებებს/დამოკიდებულებას/პოზიციას;
- განმარტავს პერსონაჟთა ქცევის მოტივს მოცემულ გარემოში და განჭვრეტს, როგორ მოიქცეოდა იგი განსხვავებულ სოციალურ, ისტორიულ და კულტურულ გარემოში.

წერა

ქ.მ. XI.13. მოსწავლეს შეუძლია აქტუალურ თემაზე პუბლიცისტური წერილის დაწერა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მიზნისა და აუდიტორიის გათვალისწინებით ირჩევს ტექსტის სტილსა და ფორმას;
- განსაზღვრავს პრობლემას, გამოკვეთს საკითხის/თემის აქტუალურობას;
- გამოკვეთს ავტორის პოზიციას, საკითხის/პრობლემის გარშემო არსებულ სხვა თვალსაზრისებს;
- ეთანხმება ან უარყოფს არსებულ მოსაზრებებს სათანადო მხარდამჭერი ან უარყოფელი არგუმენტების მოშველიებით;
- მკაფიოდ და თანამიმდევრულად აყალიბებს საკუთარ პოზიციას პრობლემის მიმართ;
- წარმოადგენს საკითხის/პრობლემის გადაწყვეტის ხელსაყრელ და არახელსაყრელ მხარეებს და იძლევა პრობლემის გადაჭრის საკუთარ ვერსიებს;
- საკუთარი პოზიციის გასამყარებლად მოჰყავს სათანადო არგუმენტები (მაგ., ფაქტები პირადი ან სხვისი გამოცდილებიდან; ისტორიული, მეცნიერული, სტატისტიკური წყაროებიდან);
- საკუთარი მოსაზრების/პოზიციის მართებულობაში დასარწმუნებლად მიმართავს დარწმუნების ტექნიკას (მაგ., განამტკიცებს აზრს ფაქტებითა და დეტალებით, მოიხმობს თვალსაჩინო მაგალითებს, მიმართავს შთამბეჭდავ შედარებებს და სხვა);
- ტექსტის შესადგენად ინტეგრირებულად იყენებს სხვა დისციპლინებში შეძენილ ცოდნასა და უნარ-ჩვევებს.

ქ.მ. XI.14. მოსწავლეს შეუძლია დაიცვას წერილობითი არამხატვრული ტექსტის სტრუქტურა, აგრეთვე გამოიყენოს შესაბამისი ენობრივი საშუალებები.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სტრუქტურული მახასიათებლების დაცვით აფორმებს სხვადასხვა სახის ტექსტს;
- მიზნისა და მკითხველის გათვალისწინებით ირჩევს წერილობითი ტექსტის დიზაინს (მაგ., ილუსტრაციისა და ტექსტის მიმართება, შრიფტის ზომა და სახესხვაობა, ტექსტის აბზაცებად/სვეტებად დაყოფა, ნაწილების დასათაურება და სხვა);
- იცავს არგუმენტირებული მსჯელობის სტრუქტურას - თეზისი, არგუმენტი, დასკვნა;
- იცავს მასალის დამონების წესებს: ციტირება, პერიფრაზირება (ციტატას სვამს ბრჭყალებში, მიუთითებს ავტორს, თხზულებას, გამოცემის წელს, გვერდს; პერიფრაზირებისას იყენებს ირიბი ნათქვამის კავშირიან ფორმას);
- სათანადოდ იყენებს მსჯელობითი ხასიათის ტექსტისათვის დამახასიათებელ ენობრივ მახასიათებლებს (მაგ., რთული სინტაქსური კონსტრუქციები, ჩართული სიტყვები და გამოთქმები, შესაბამისი წევრ-კავშირები და სხვა);
- ცალკეულ თვალსაზრისს გამოყოფს შესაბამისი ენობრივი ფორმულებითა და კლიშეებით (მაგ., როგორც ავტორი ამბობს, ეს თვალსაზრისი მნიშვნელოვანია იმდენად, რამდენადაც და სხვა);
- შესაბამისი ინტონაციისა და აზრობრივი აქცენტის გადმოსაცემად სათანადოდ იყენებს კითხვა-ძახილის ნიშანსა და მრავალწერტილს;
- მართებულად აკავშირებს მისათითებელ სიტყვებსა და წევრ-კავშირებს (მაგ., ისე როგორც და არა ისე როგორიც);
- იცავს პუნქტუაციისა და მართლწერის ნორმებს.

ქ.მ. XI.15. მოსწავლეს შეუძლია შექმნას სხვადასხვა ჟანრის ისეთი ტექსტი, რომელშიც გამოავლენს პიროვნულ და შემოქმედებით დამოკიდებულებას.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სათანადოდ მოდელის, პირობის მიხედვით წერს ტექსტს;
- იყენებს მოთხრობისთვის დამახასიათებელ ელემენტებს (იცავს სიუჟეტის განვითარების ეტაპებს; განსაზღვრავს დროსა და სივრცეს და სხვა);
- პერსონაჟის ხასიათის წარმოჩენისათვის იყენებს პირდაპირ (ავტორისეული დახასიათება) და არაპირდაპირ (პერსონაჟის საქციელი, ფიქრები, განცდები) ხერხებს;
- შესწავლილი ტექსტის კონტექსტის (სოციალური, ისტორიული, კულტურული - დრო, ადგილი, ეპოქა, გარემო) შეცვლით ქმნის ახალ თხზულებას იმავე თემაზე, პრობლემაზე;

ქ.მ. XI.16. მოსწავლეს შეუძლია დაიცვას წერილობითი არამხატვრული ტექსტის სტრუქტურა, აგრეთვე გამოიყენოს მრავალფეროვანი ენობრივი საშუალებები.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სათანადოდ იყენებს ერთი ტექსტის ფარგლებში ფუნქციურ სტილთა შესაძლო მონაცვლეობას, როცა ერთმანეთს ენაცვლება აღწერა, თხრობა და მსჯელობა;
- ადეკვატურად იყენებს აღწერითი, თხრობითი და მსჯელობითი ხასიათის ტექსტისთვის დამახასიათებელ სინტაქსურ კონსტრუქციებსა და შესაბამის კავშირებს;
- ავტორის დამოკიდებულების გამოსახატავად იყენებს სათანადო სიტყვებსა და გამოთქმებს;
- ადეკვატურად ცვლის ენას ერთი ტექსტის ფარგლებში, როცა ნაწერში ერთმანეთს ენაცვლება მონოლოგი და დიალოგი და იყენებს მათთვის დამახასიათებელ სპეციფიკურ ენობრივ მახასიათებლებს (მაგ., მონოლოგური მეტყველებისთვის დამახასიათებელი მიმართვების, ნაცვალსახელების, მეორე პირის ზმნების სიჭარბე და სხვა; დიალოგური მეტყველებისათვის დამახასიათებელი მარტივი გავრცობილი და გაუვრცობელი, სრული და უსრული წინადადებები და სხვა);
- პერსონაჟების სულიერი მდგომარეობის, ემოციების გადმოცემისას მართებულად იყენებს შესაბამის ლექსიკასა და სიტყვათა სემანტიკურ კავშირებს;
- რთული ქვეწყობილი წინადადების ასაგებად მართებულად იყენებს როგორც კავშირიან, ისე უკავშირო შეერთებას (მაგ., ისე წავიდა, (რომ) არავისთვის უთქვამს; არავისთვის უთქვამს, ისე წავიდა და სხვა);
- სწორად იყენებს წევრ-კავშირებს რთულ წინადადებაში (მაგ., დატოვა განცხადება, რომელშიც და არა დატოვა განცხადება, სადაც და სხვა);
- იცავს პუნქტუაციისა და მართლწერის ნორმებს.

ქ.მ. XI.17. მოსწავლეს შეუძლია წერის პროცესის ყველა ეტაპზე შედეგის გასაუმჯობესებლად (მოსამზადებელი სამუშაო, ტექსტის შედგენა, ტექსტის გაუმჯობესება) ეფექტური სტრატეგიების გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- დასმული საკომუნიკაციო ამოცანის გათვალისწინებით, მესხიერებაში მოიძიებს საჭირო ინფორმაციას, ანუ გაააქტიურებს საჭირო ცოდნას;
- საჭიროების შემთხვევაში, რესურსებში მოიძიებს დამატებით ინფორმაციას;
- მიმართავს გონებრივ იერიშს და ჩამოთვლის ყველა იდეას, რომლებიც საწერ თემატიკასთან დაკავშირებით მოუვა აზრად;
- შეარჩევს ინფორმაციებსა და იდეებს, მოიფიქრებს, თუ როგორ დააკავშირებს მათ ერთმანეთთან, ანუ შეიმუშავებს გეგმას;
- წერს ტექსტს გეგმაზე დაფუძნებით;
- ტექსტის წერის პროცესში მუდმივად აკვირდება ნაწერს; განსჯის, რამდენად ახერხებს სათქმელის გასაგებად და თანამიმდევრულად გადმოცემას, საჭიროების შემთხვევაში შეაქვს ცვლილება - ახდენს გეგმის თავისებურ რეორგანიზებას, ამატებს ან აკლებს ინფორმაციას და სხვა;
- პოტენციური მკითხველის თვალთა აფასებს, რამდენად ეფექტურად აისახა ნაწერში საკომუნიკაციო მიზანი;
- ასწორებს იმ ენობრივ და შინაარსობრივ ხარვეზებს, რამაც შეიძლება მკითხველს პრობლემები შეუქმნას და გარკვეულწილად შეაფერხოს კომუნიკაცია. შესაბამისად, ამატებს ან ამოიღებს სიტყვას, წინადადებას, ტექსტის ერთ მონაკვეთს, ასწორებს გრამატიკულ ან ორთოგრაფიულ შეცდომებს;
- აკითხებს თანაკლასელს, მისი შენიშვნების გათვალისწინებით აუმჯობესებს ნაწერს;
- ნაწერს გადაათვითრებს;
- იხსენებს სხვა საგნებში რა ტიპის სტრატეგია გამოუყენებია ტექსტის შედგენისას, ადარებს ძველ და ახალ გამოცდილებას, გამოაქვს დასკვნები;
- მსჯელობს, რომელ სასწავლო თუ ცხოვრებისეულ სიტუაციაში შეიძლება გამოადგეს გამოყენებული სტრატეგიები.

ლაპარაკი

ქ.მ. XI.18. მოსწავლეს შეუძლია წინასწარი მომზადების გარეშე ინტერაქციაში მონაწილეობის მიღება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მკაფიოდ გამოხატავს პირად დაინტერესებას რაიმე მოვლენის ან ცდის მიმართ (მაგ., უნდა, რომ მონაწილეობა მიიღოს ექსპერიმენტში; თვითონ სცადოს კონკრეტული დავალების შესრულება და სხვა);
- ასაბუთებს საკუთარი გადაწყვეტილების სისწორეს შესაბამისი არგუმენტის მოშველიებით;
- აკეთებს სათანადო არჩევანს და განმარტავს, რატომ ფიქრობს ასე;
- გამოხატავს სათანადო ემოციებს;
- ამომწურავად პასუხობს დასმულ შეკითხვებზე;
- თავს ართმევს უჩვეულო სიმულაციურ სიტუაციას კონკრეტული და დამაჯერებელი ახსნა-განმარტების საშუალებით.

ქ.მ. XI.19. მოსწავლეს შეუძლია მისთვის საინტერესო თემებზე/საკითხებზე წინასწარი მომზადების გარეშე გაბმულად საუბარი.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ითვისებს ინფორმაციას საინტერესო ინტელექტუალურ დონეს, ასაკს, სოციალურ ფონს და ა.შ.;
- ამბების გადმოცემისას დაწვრილებით აღწერს მნიშვნელოვან დეტალებს;
- ინფორმაციას ყოფს აზრობრივ მონაკვეთებად;
- დაწვრილებით აღწერს საკუთარ/სხვის განწყობებს/ემოციებს;
- გამოხატავს თავის დამოკიდებულებას/შეფასებას კონკრეტული ფილმის, მოვლენის, ეპიზოდის, გმირის ქცევის/მოქმედების შესახებ;
- მკაფიოდ და დეტალურად პასუხობს საკითხის/თემის გარშემო დასმულ კითხვებზე;
- იძლევა მოვლენათა განვითარების შესაძლო ვარიანტებს;
- დაწვრილებით საუბრობს მომავალ გეგმებზე.

ქ.მ. XI.20. მოსწავლეს შეუძლია პრობლემურ საკითხზე არგუმენტირებულად მსჯელობა.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- გამოყოფს პრობლემას და ამ პრობლემასთან დაკავშირებით გამოხატავს საკუთარ პოზიციას; განმარტავს, რატომაა ესა თუ ის საკითხი პრობლემატური;
- მიმოიხილავს სხვადასხვა თვალსაზრისს არსებული პრობლემის გარშემო და უკეთებს მოკლე კომენტარს;
- აყალიბებს არსებული თვალსაზრისის სანინაალმდეგო დებულებას და ასაბუთებს სათანადო არგუმენტებით;
- საუბრობს პრობლემის გამომწვევ მიზეზებზე და წარმოადგენს მისი გადაწყვეტის ალტერნატიულ გზებსა და საშუალებებს;
- გარკვევით საუბრობს მოსალოდნელ შედეგებზე;
- საკუთარ პოზიციას ასაბუთებს შესაბამისი არგუმენტების, განმარტებებისა და კომენტარების მოშველიებით (მაგ., მოჰყავს მაგალითები, ფაქტები ლიტერატურიდან, ისტორიიდან, პირადი გამოცდილებიდან; ეყრდნობა სტატისტიკურ მონაცემებს, ინტერვიუს და სხვა);
- ცალკეულ ინფორმაციას ლოგიკურად აკავშირებს ძირითად სათქმელთან.

ქ.მ. XI.21. მოსწავლეს შეუძლია გამოიყენოს მრავალფეროვანი ენობრივი საშუალებები.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- საკომუნიკაციო ამოცანის, მიზნისა და აუდიტორიის გათვალისწინებით ირჩევს შესაბამის სტილს;
- მეტი დამაჯერებლობისათვის მიმართავს ანალოგიებს, კანონზომიერებებს და იყენებს შესაბამის ენობრივ საშუალებებს (მაგ., მიხედვით/შესაბამისად/მსგავსად; ისე როგორც; როგორც ცნობილია და სხვა);
- თეზისის, არგუმენტისა და დასკვნის დასაკავშირებლად იყენებს შესაბამის ლოგიკურ და გრამატიკულ კავშირებს (მაგ., ჯერ ერთი, მეორეც, და ბოლოს, ამგვარად, ასე რომ, ამრიგად, მიუხედავად იმისა, თუმცა და სხვა);
- სანინაალმდეგო დებულების წარმოდგენისას იყენებს შესაბამის ენობრივ კონსტრუქციებსა და ფორმულებს (მაგ., -ის საწინააღმდეგოდ, ამ მოსაზრებისაგან განსხვავებით და სხვა);
- სხვადასხვა სიტუაციის, მოვლენის, პიროვნების, განწყობა-ემოციის აღწერისას სათანადოდ იყენებს სპეციფიკურ ლექსიკასა და სიტყვათა სემანტიკურ კავშირებს;
- მსგავსი მნიშვნელობის ლექსიკური ერთეულებიდან შეარჩევს და იყენებს მოცემული კონტექსტისთვის შესაფერის სიტყვას;
- სწორად განსაზღვრავს სიტყვათა რიგსა და წინადადების მოდალობისათვის დამახასიათებელ ინტონაციას;

ქ.მ. XI.22. მოსწავლეს შეუძლია სამეტყველო ამოცანების ეფექტურად გადაჭრის ხელშესაწყობად და ზეპირი მეტყველების უნარის გასაუმჯობესებლად სათანადო სტრატეგიების გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- წინასწარ ამზადებს საჭირო რესურსს, თავს უყრის მოდელებს, გამოთქმებს, კლიშეებს, საკვანძო სიტყვებს;
- აუდიტორიის წინაშე გამოსვლამდე გადის რეპეტიციას;
- გაუგებრობის შემთხვევაში ითხოვს განმარტებას, ნელა და გარკვევით წარმოთქმას, გამეორებას;
- სიტყვის დავიწყების/არ ცოდნის შემთხვევაში იყენებს საკომპენსაციო საშუალებებს (მაგ.: მიმიკა, ჟესტიკულაცია, პერიფრაზირება; აღწერს ნაგულისხმევ საგანს, ან მიუთითებს რაში გამოიყენება და სხვა);
- სამეტყველო ამოცანების გადასაჭრელად იყენებს სხვა ენებზე მიღებულ გამოცდილებას;
- აანალიზებს იმ ფაქტორებს, რომლებმაც ხელი შეუწყო წარმატებას ან გამოიწვია წარუმატებლობა ზეპირი გამოსვლის დროს და მასწავლებელთან ერთად სახავს გამოსწორების გეგმას.

ქ.მ. XI.23. მოსწავლეს შეუძლია პროექტის (მაგ., წარმოსახვითი მოგზაურობა უცნობ ადგილებში, ეკოლოგიური საფრთხეები, ბუნების დაცვა და სხვა) განხორციელების ხელშესაწყობად მიმართოს სხვადასხვა სტრატეგიას.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მასწავლებელთან ერთად აყალიბებს პროექტის წარმატებით განხორციელების კრიტერიუმებს;
- გუნდის წევრებთან ერთად განსაზღვრავს და გეგმავს განსახორციელებელ ეტაპებს, შემდეგ გუნდები ერთმანეთს უზიარებენ შედგენილ გეგმას, ადარებენ, აუმჯობესებენ;
- მასწავლებელთან ერთად ადგენს შესრულების ვადებს;
- ახდენს ცოდნისა და უნარების მობილიზებას; განსაზღვრავს, თუ რა ცოდნა და უნარები უნდა შეიძინოს დასმული ამოცანების გადასაჭრელად;
- პროექტის განხორციელებამდე გუნდის წევრებთან ერთად განსაზღვრავს და ინაწილებს ფუნქციებს;
- შეარჩევს პროექტის წარდგენის ფორმას;
- განახორციელებს პროექტს;
- გუნდის წევრებთან ერთად გადის რეპეტიციას; აკეთებს პრეზენტაციის სიმულირებას სხვა გუნდის წინაშე კომენტარების, შენიშვნების გათვალისწინებით;
- აუმჯობესებს პროექტს, შეაქვს შესწორებები.

ქ.მ. XI.24. მოსწავლეს შეუძლია ქართულენოვანი წყაროების/ტექსტების დამუშავება შემდგომი გამოყენებისათვის (მაგ., მასალის მოძიება-შეგროვება სასკოლო პროექტების განსახორციელებლად).

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აკეთებს ტექსტის სქემატურ ჩანაწერებს და მასზე დაყრდნობით ზეპირად გადმოსცემს ტექსტის მოკლე შინაარსს დაინტერესებული პირებისათვის (მაგ., თანაგუნდელებისათვის);
- აკეთებს სქემატურ ჩანაწერებს;
- შეისწავლის ქართულენოვან წყაროებს და სასწავლო ენაზე წერს ორ-სამ სიტყვიან განმარტებას თითოეულ მათგანზე (მიუთითებს ავტორს, სათაურს, გამოცემის წელს, თემას/მთავარ საკითხებს);
- თარგმნის მცირე ზომის არამხატვრულ (ინფორმაციული, შემეცნებითი და სხვა) ტექსტებს.

ქ.მ. XI.25. მოსწავლეს შეუძლია დამოუკიდებლად განჭვრიტოს შესასრულებელი დავალების მოთხოვნები.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მონაწილეობს დავალების წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების ჩამოყალიბებაში;
- გამოკვეთს დავალების განხორციელების ეტაპებს;
- განსაზღვრავს იმ ცოდნასა და უნარებს, რომლებსაც ფლობს და გამოიყენებს დავალების შესასრულებლად;
- განსაზღვრავს, თუ რა ცოდნა და უნარები უნდა შეიძინოს ახალი დავალების განსახორციელებლად;
- განსაზღვრავს, რა გაუადვილდება, რა გაუჭირდება, რაში დასჭირდება დახმარება, კონსულტაცია;
- განსაზღვრავს საჭირო სტრატეგიებს დავალების თითოეული ეტაპისათვის.

ქ.მ. XI.26. მოსწავლეს შეუძლია წარმატებული სწავლის უზრუნველსაყოფად სტრატეგიული უნარების გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- სამუშაოს დაწყებამდე ახდენს ცოდნის მობილიზებას;
- მონაწილეობს აზრთა გაცვლაში იმის შესახებ, თუ რომელ მიდგომებს გამოიყენებენ ამა თუ იმ ეტაპზე კონკრეტული ამოცანის გადასაჭრელად;
- სამუშაო პროცესში წარმოქმნილი პრობლემების წამოჭრისას ცვლილებები შეაქვს სტრატეგიებში;
- საჭიროების შემთხვევაში ითხოვს დახმარებას, კონსულტაციას;
- სამუშაოს დასრულების შემდეგ წარმოადგენს გამოყენებულ სტრატეგიებს, ადარებს სხვების მიერ გამოყენებულ სტრატეგიებს;
- მონაწილეობს გამოყენებული სტრატეგიების ეფექტურობის შეფასებაში;

- თანხმდება განსხვავებული სტრატეგიების მოსინჯვა-გამოცდებებზე;
- ადარებს სხვადასხვა, მათ შორის, მშობლიური ენის შესწავლისას მიღებულ გამოცდილებას ერთმანეთთან; განსაზღვრავს, თუ რამდენად გამოადგება ესა თუ ის სტრატეგია სხვა ენის ან სხვა საგნის სწავლის პროცესში;
- აანალიზებს შეცდომების, ხარვეზების მიზეზებს;
- მონაწილეობს თვითშეფასებასა და თანაშეფასებაში (*მოსწავლე-მასწავლებელი ან მოსწავლე-მოსწავლე ერთსა და იმავე ნაშრომს ერთმანეთისაგან დამოუკიდებლად ასწორებენ*);
- შედეგებზე დაკვირვებით აღნიშნავს, სად აქვს წინსვლა;
- აანალიზებს წარმატებისა თუ წარუმატებლობის მიზეზებს შემდგომში მათი გათვალისწინების მიზნით;
- ასახელებს წარუმატებლობის ფაქტორებს, მიზეზებს (მაგ. სათანადოდ არ გამოიყენა რესურსი, ვერ გამოკვეთა აქტივობის მთავარი ამოცანა, გამოტოვა ერთი ეტაპი, ამოცანა დაუძლეველი მოეჩვენა, იყო უგუნებოდ და სხვა);
- ამჩნევს და ასახელებს საკუთარ ხარვეზებს;
- ადგენს, თუ რა ზომებს უნდა მიმართოს ხარვეზების აღმოსაფხვრელად;
- საკუთარი ინიციატივით მიმართავს გამოსასწორებელ ზომებს.

ქ.მ. XI. 27. მოსწავლეს შეუძლია სასწავლო საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნით სათანადო რესურსების გამოყენება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ეფექტურად იყენებს სახელმძღვანელოს რესურსებს (*ლექსიკონი, სტრუქტურული ნიმუშები, გრამატიკული ცნობარი, ილუსტრაციები და სხვა*);
- მოიძიებს ინფორმაციას როგორც სკოლაში, ისე სკოლის გარეთ ხელმისაწვდომ რესურსებში (*სახელმძღვანელოს თვალსაჩინოებები, ლექსიკონი, სკოლის/სოფლის/ქალაქის ბიბლიოთეკა, მასწავლებელი, კომპეტენტური პირი, ინტერნეტი და სხვა*);
- მოიძიებს ინფორმაციას/სასწავლო მასალას ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების (IST) მეშვეობით;
- იყენებს IST-ს ამა თუ იმ მასალის/ტექსტის შესაქმნელად/დასამუშავებლად;
- იყენებს IST-ს პროექტების განსახორციელებლად.

ქ.მ. XI.28. მოსწავლეს შეუძლია ინფორმაციის დამუშავება მისი დამახსოვრებისა და ეფექტურად გამოყენების მიზნით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- აღქმა-დამახსოვრების ხელშესაწყობად მიმართავს ინფორმაციის ორგანიზების სხვადასხვა ხერხს (*სემანტიკური რუკა, სქემატური ჩანაწერები, ტაბულა, გრაფიკი, მონაცემთა ბაზა და სხვა*);
- სხვადასხვა პარამეტრის მიხედვით ახარისხებს, აჯგუფებს მოპოვებულ ინფორმაციას.

ქ.მ. XI.29. მოსწავლეს შეუძლია შედეგების გაუმჯობესების მიზნით ითანამშრომლოს თანაკლასელებთან, მასწავლებელთან, მენეჯერებთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ამხნევებს მენეჯერს, თანაგუნდელებს;
- ითხოვს/სთავაზობს დახმარებას;
- მოქმედებს გუნდის წევრებთან შეთანხმებულად; მსჯელობს თანაგუნდელებთან პრობლემის გადასაჭრელად, ფუნქციების გასანაწილებლად;
- ისმენს სხვების მოსაზრებებს, გამოთქვამს საკუთარს;
- უთანხმოებისას ცდილობს შეთანხმების მიღწევას;
- ცდილობს, თავისი წვლილი შეიტანოს საერთო საქმეში;
- საჭიროებისამებრ, მონაწილეობს მენეჯერს/გუნდის წევრების თანაშეფასებაში;
- აკრიტიკებს იდეებს და არა იდეების ავტორებს, შეფასებისას იჩენს კორექტულობას;
- კორექტულად მიუთითებს სხვების მიერ დაშვებულ შეცდომებზე;
- მონაწილეობს თანაშეფასებაში შედეგების გაუმჯობესების ხელშესაწყობად.

XI დონის პროგრამის შინაარსი

პრიორიტეტული სამეცნიერო ფუნქციები	ენობრივი კონსტრუქციები და ფორმულები	ძირითადი ენობრივი საკითხები
1.1. სოციალური ურთიერთობები: მისალმება/დამშვიდობება, მოკითხვა, წარდგენა, თხოვნა, ნებართვის აღება, შეთავაზება, წახალისება/შექება, კეთილი სურვილების /თავაზიანობის გამოხატვა, მადლობის გადახდა, მობოდიშება	მოკითხვამდე! ყველაფერი კარგად მიდის? იცნობდეთ, ეს ... ; მე გახლავართ ... ; ნება მიბოძეთ, წარმოგიდგინოთ / გაგაცნოთ! თუ მოინდომებ, კიდევ უფრო მეტად/ უკეთესად + მყოფადი; ნება მიბოძეთ, + II კავშირებითი!	მორფოლოგია/სინტაქსი 1. ზმნა: ქცევა – წარმოება და ფუნქცია სხვადასხვა ტიპის ზმნებთან; კონტაქტი – წარმოება და ფუნქცია; რთულფუძიანი ზმნები და მათი წარმოება (მაგ., ვავადმყოფობ, ცხადეყოფ და სხვა); 2. საწყისი და მიმღობა: წარმოება და ფუნქცია; 2. შორისდებული და მისი ფუნქცია; 3. ნაწილაკი და მისი ფუნქცია; 4. რთული სინტაქსური კონსტრუქციები – აგებულია და ფუნქცია ; მისათითებელი სიტყვები და წევრ-კავშირები რთულ წინადადებაში ; 5. სხვისი ნათქვამის გადმოცემა (პირდაპირის ირიბით გადაკეთება); 6. ქვემდებარის ადგილი და ბრუნვა რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში.
1.2. ინფორმაციის გაცემა: პირადი მონაცემები, პროფესია/ხელობა, საქმიანობები / მოთხოვნილებები / სურვილები, თავისუფალი დრო, საქმიანობა, კვებითი ჩვევები, ჯანმრთელობა, ამინდი, გეგმები / განზრახვა, შეგრძნებები	კარგი იქნებოდა, (რომ) + II თურმეობითი; მოღვაწეობს + ...-ში/-ად; საშინლად მანუხებს ... ; უკეთ ვარ! ჩემი (ჩვენი) გეგმის მიხედვით, ... (არ) ვისურვებდი, რომ (ასე/ისე, ეს/ის) + II კავშირებითი;	ორთოგრაფია/პუნქტუაცია 1. სასვენი ნიშნების ხმარება რთულ სინტაქსურ კონსტრუქციებში; 2. წევრ-კავშირების ხმარება რთულ წინადადებაში (განცხადება, რომელშიც თუ განცხადება, სადაც? და სხვა); 3. კომპოზიტების მართლწერა. ლექსიკა 1. პროფესიული და დარგობრივი ლექსიკა; 2. კომპოზიტები, მათი შედგენილობა და მნიშვნელობა
1.3. აღწერა-დახასიათება: ადამიანის გარეგნობა, ჩაცმულობა, ხასიათი, თვისებები; ცხოველის/საგნის აღწერა	რაც (რაც უფრო) – უფრო (მით უფრო, უფრო მეტად) (მაგ., რაც იზრდებოდა, უფრო მეტად მშვენივდებოდა); ...-თან ერთად უფრო მეტად/ნაკლებად	ორთოგრაფია/პუნქტუაცია 1. სასვენი ნიშნების ხმარება რთულ სინტაქსურ კონსტრუქციებში; 2. წევრ-კავშირების ხმარება რთულ წინადადებაში (განცხადება, რომელშიც თუ განცხადება, სადაც? და სხვა); 3. კომპოზიტების მართლწერა. ლექსიკა 1. პროფესიული და დარგობრივი ლექსიკა; 2. კომპოზიტები, მათი შედგენილობა და მნიშვნელობა
1.4. გრძნობა/ემოციისა და შეფასება / დამოკიდებულების გამოხატვა: დადებითი/უარყოფითი ემოციები, დადებითი / უარყოფითი შეფასება, ირონია, შთაბეჭდილება, პოზიციის გამოხატვა	გაოგნებული/გაოცებული/გაკვირვებული... ვარ! დასანანი! საწყენია! ძალიან ვწუხვარ! საშინელება! არ მჯერა, რომ მართალია! შესანიშნავია! საოცარია! როგორც წესი, ... დარწმუნებული (არ) ვარ, რომ ... კარგი იქნებოდა, (რომ) + II თურმეობითი (რა ექნა?); შეიძლებოდა, ასე/ისე + II თურმეობითი; შესაძლებელია/შესაძლოა + II თურმეობითი + კიდევ; მეეჭვება/საეჭვოა, (რომ) ეს ასე/ისე (უნდა) + II კავშირებითი / მყოფადი / წყვეტილი;	ტექსტის ლინგვისტიკა 1. თხრობა, აღწერა და მსჯელობა ; 2. აზრის და მისი სტრუქტურა
1.5. დროში ორიენტირება: დროში ლოკალიზება, ქრონოლოგია, სიხშირე, თანადროულობა, ხანგრძლივობა	როგორც კი – მაშინვე (მაგ., როგორც კი დამინახა, მაშინვე მოვიდა); თუ არა – (მაშინვე) (მაგ., მოვიდა თუ არა, მაშინვე დაიძინა) და სხვა.	
1.6. სივრცეში ორიენტირება: ადგილმდებარეობის მითითება, მიმართ. განსაზღვრა		
1.8. ლოგიკური კავშირების გამოხატვა: მიზეზი, შედეგი, პირობითობა, მიზანი	რაც (იმას ნიშნავს, რომ); თუ – მაშინ ნუ/ნულარ (მაგ., თუ აკეთებ, მაშინ ნუ წუწუნებ);	

